

m

THEOLOGIA ASCETICA.

Ad Mentem S. BONAVENTURÆ
SERAPHICI & EXTATICI DOCTORIS.

*Continens varia exercitia & modos ac-
quirendi perfectionem Religiosam.*

CONCINNATA.

P E R

P. F. CHRYSOSTOMVM DOBROSIEL-
SCIVM, Ordinis Minorum Reformatorem, in
Provincia S. MARIE Angelorum Minoris
Poloniæ olim Magistrum Novitiorum
& Provinciæ Patrem.

*Post priorem editionem ab eodem
aliquatenus in compendium.*

REDACTA & REIMPRESSA.

Opus posthumum & partus maturus
Ultimæ Senectutis.

Paucis jam post Authorem propter Tyrones
quo ad ordinem transpositis, vel ad clarita-
tem commodioremq; usum superadditis.

*Sumptu liberali cujusdam Perillustris &
Admodum Reverendi D. BENEFactoris:
cui retribuatur DEVS in tempore & æternitate.*

MDLXXXXV

CRACOVIAE Typis SCHEDELIANIS.

D. P. Sartori Camald in Insula Vigrens.

FACULTAS

Rndissimi Patris Commissarij Generalis.

FRATER CHERUBINUS à Nardo Strictioris
Observantiæ Minorum S. P. N. FRANCISCI S.
Theologiæ Lector Emeritus & in Univerſa Ciſmon-
tana Familia tam Observantium quam Reforma-
torum Commissarius Generalis & Servus.

Dilecto Nobis plurimum in Christo Reverendo
Patri ANTONIO WĘGRZYNOWIO Noſtræ Refor-
matæ Provinciæ Minoris Poloniæ Theologo, &
Ministro Provinciali Actuali, Salutem &
Seraphicam Benedictionem.

Tuo desiderio honesto inhærentes, harum vigo-
re, Tibi concedimus, quatenus opus jam ap-
probatum & impressum, cujus titulus est ASCETI-
CA THEOLOGIA &c. Typis denuò dari cu-
res, & valeas: servatis alias servandis. Vale.

D. Roma ex Ara Cali D. 11. Marti: A. 1702.

Fr. CHERUBINUS à Nardo Comm: Gen:
mpp.

*De Mandato Sua Rege-
ndissima Paternitate Fr.
SERAPHINUS de Parabita
Lector Emeritus, & Se-
cretarius Generalis.*

mpp.

APPRO.

Handwritten notes: P. J. B. 11. 3

APPROBATIO.

THEOLOGIAM ASCETICAM, *Menti D. BONAVENTURÆ DOCTORIS SERAPHICI conformem. Sacri acquirende perfectionis Religiose modū intertextam, & elevato labore Admodum Reverendi P. CHRYSOSTOMI DOBROSIELSCII Ordinū Minorum Reformatorem in Provincia Polona Patris, concinnatam legi, quæ cum doctrinam in se eam contineat, quæ universi ad recolligenda cum salutari anima fructu DEI Beneficia excitantur, & in virtutibus asceticis, amore vita contemplativa, ac serventi servitio DEI radicantur, dignam adinveni & approbavi, ut propter spiritua- lem omnium utilitatem typis mandetur. Datum in Collegio Majori Academix Cracoviensis. Die 1ma Augusti. Anno Domini 1703.*

M. PETRVS PRACZLEWIC
S Theologiae Doc: & Prof: Ecclē-
sia Collegiata s. FLORIANI
ad Cra: Dec: in Diocesi
Crac: Librorum Censor.
mpp.

C E N S U R A
T H E O L O G O R V M.

Ego infra scriptus legi diligenter librum
hunc cui titulus THEOLOGIA ASCETICA, Authore Reverendo Patre Fr: CHRYSOSTOMO DOBROSIELSCIO Provinciae Nostrae Reformatae Minoris Poloniae Ordinis S.P.N. FRANCISCI, Patre, & meo olim (ac aliorum per complures annos) Novitiorum Magistro: qui cum antea in vivida adhuc aetate ejusdem tituli & materiae librum, diffusius ab Ordinarijs Diocesis Cracoviensis ac Nostrae ejusdem (ut supra) Provinciae Censoribus Theologis approbatum, ac plurimum tum Nostrorum, tum aliorum Religiosorum, alias quorumvis perfectioni Christianae imo & Religiosae Studentium profectu comprobatum Typis edidisset: tandem in laudabili senectae & declivi vitae mortalis, telam dierum suorum videns concentrari, in centro mortalitatis suae, concentravit & ipse ac redegit opus primigenium in opusculum, hoc non aliqua inutilia aut non profutura rescindens, sed aliquali forsitan eorum ad quos (extra Ordinem & Institutum nostrum liber ille perveniret) fastidio occurrendo. Cui

Opu-

Opusculo (præterquam quod lac quo ipse
nutritus sum, nefas sit reprobare) insuper
fidelitate Theologica & Censoria, quâ libens
& obsequens Concilio Tridentino obligor,
subscribo; & dignum qui Typis & luci pu-
blicæ tradatur, utpotè practicum & directi-
vum mentis & affectûs, naturaliumquè pas-
sionum regulativum, & omnivagarum (sci-
unt viri spirituales quid loquar) velleitatum,
ad certam orbitam viæ & vitæ veræ redacti-
vum, censeo. *Dabam in Conventu Nostro Cra-
coviensi ad Sanctum CASIMIRVM Die 18. Iulij,
Anni 1703.*

Fr: FLORIANVS SVSZTCCIVS
Ordinû Minorum Reformatorû
Prov: Minorû Polonia Diffi-
nitor, & S. Th: in Conv.
Crac. Lector actualis.
mpp.

Librum THEOLOGICÆ ASCETI-
CÆ, post primam editionem compen-
diosiori methodo concinnatum, ab ipsomet
Authore Rūdo Patre CHRYSOSTOMO
DOBRÖSIELSCIO Ord: Min: Reformatorū
Provincia Minoris Poloniae Patre, & exi-
mij Spiritūs Novitiorum (olim) Magi-
stro, Superiorum Authoritate præcipiente,
attentè legi, & perlustravi. Hic cum ni-
hil disponum S. Catholicae Fidei, aut bonis
moribus contineât; imo potius totum quid-
quid instituendo nec homini qui secun-
dum DEUM creatus est, quidquid instru-
endo vel instaurando Spirituali pralio ne-
cessarium & conveniens est, clarè & præ-
clarè doceat: ideo ut luce publica donetur,
illuminaturus plurimos, dignum censeo.
Dabam Cracovia ad S. CASIMIRUM
die 26. Julij Anni 1703.

FR: AUGUSTINUS STANIEWSKIUS
Ord: Min: Reform: in Conv:
Cracoviensis S. Theologiae
Lector mpp.

PRO-

PROLOGIUM.

Theologia quæ ex vi nominis est notitia DEI; multiplex habetur, ut potè Scholastica, Moralis, Scripturalis, ac Mystica seu Ascetica: quarum tres priores, tum ad defensionem fidei Orthodoxæ, tum ad directionem conscientiarum, tum ad profundius cognoscendos varios sensus S. Scripturæ, non diffiteor esse Ecclesiæ CHRISTI summè peritiles. Cæterùm Theologiam Mysticam seu Asceticam, his tribus esse fructuosiorē dicere ausim, per quā homo ad notitiam DEI Divinorumq; propius (quia curiosis intermissis speculationib⁹) accedit; intimius (quia totis viribus animæ intellectus & voluntatis) sacris illis abditis se insinuat, cognitio veritatibus firmiter (quia ipsis anagogiis & sollicita virtutum praxi) inhaeret. Porro & si pro synonymis plerumq; habeantur Ascetica & Mystica Theologia, tamen non incongruè Author in sua priori editione eas inter se differre notavit. imo. Quia *ascetica* habet cognitionem divinorum effectivam, ordinario modo acquisitam, mediā nimiram cognitione discursivā ac intellectivā; imò etiam habet extraordinariè menti humanæ venientem;

tem; qualem puta esse non solum secundum quid, verum etiam absolute seu simpliciter infusam; sed non nisi per accidens, quæ scilicet in modo operandi non excedit ordinariam; & huiusmodi cognitio affectiva, alias vocari solet sobrie experimentativa, seu experimentalis. *Mystica*. vero habet notitiam affectivam, extraordinariam; ut potè per se simpliciter infusam; quam, alias vocant ecstaticè experimentalem, nullius puta oratione seu sermone explicabilem. 2do differunt inter se, quia Asceticæ Theologiæ natura est, contemplari divina ordinariè tantùm, & activè seu operativè se habere in DEVM, dum inter illum & animam rationalem sobriam vult efficere unionem. *Mystica* vero extraordinariè DEVM contemplatur, necnon passivè & cooperativè solum habet se in DEVM, dum, inter illum & humanum spiritum ecstaticam unionem celebrare intendit. 3to. Quia per Asceticam Theologiam (quæ est propria ac specialis disciplina cujuscunq; instituti Religiosorum; nam tractat de omnibus ijs, quæ peculiariter sunt tam de necessitate, quam de perfectione illorum status & vocationis) rectè itur ad *Mysticam*. Unde *ascetica The-*

ologia *large* nimirum sumpta nihil aliud est, quam claustralis disciplina, Regularis Observantia, studium virtutum, notitia mortificationis internæ, & vsus bonarum operationum, DEI quæ ac divinorum sobriè sapientia scientia. *strictè* verò accepta, solam significat sobriam sapientiam, seu sobriè sapidam divinorum scientiam, secundum quam definit in Mysticam Theologiam, ut potè *large* sumptam, ita ut etiam primus gradus ejus esse dicatur. *Mystica* autem Theologia, vel alias arcana Theosophia *strictè* nimirum ac propriè sumpta, idem est quod secretissima ac Sacratissima (juxta nominis sui significationem) DEI Sapientia, seu sapida & ecstasica divinorum notitia, scholasticis scriptoribus & Asceticis Theologis minimè perspectas, ipsis paucissimis duntaxat, solisq; selectissimis spiritualibus viris divinitus revelata, cæteris quamvis studium perfectionis diligentibus, ab ejus participatione exclusis. Cum ergò per imperfecta ad perfectiora, per viam & media ad terminum finemq; tendendum sit, pro feliciori ac faciliiori progressu in via religiosæ perfectionis hic Ascetica Theologia nonnihil complandanda assumitur. DEI autem erit, Spiri-

TRACTATUS I.

tūsq; ejus, qui facienti quod in se est, non denegat gratiam, spiratq; ubi vult, hæc ordinaria exercitiorum decurrenti studia, illius extraordinariæ notitiæ aperire ianuas, & in intimiora Theologiæ, quæ strictè Mystica dicitur, introducere.

Synopsis Operis.

Dividitur in Tractatus *1^{mus}* est, de modo mentaliter orandi, in generali & particulari. *2us*. in quo testamentum animæ, seu Pacta anagogica. *3^{ius}*. de Præsentia DEI conservanda. *4us* Iconismus virtutum, *5us*. Recollectionis quotidianæ & Otiduana. *6us*. De tentationibus cum remedijs earum.

TRACTATUS I.

De modo Orationē mētalem insitueñdi.
INTRODUCTIO.

Introductionis partes sunt quatuor. *1ma*. Definitionem. *2^a* Materiam. *3^{ia}*. Modum meditandi. *4ta*. Ordinem demonstrat.

Quo ad 1um. Oratio mentalis (praxim fidei Mysteriorum asceticè meditandi complectens) definitur. Quod sit instrumentum præstantissimum, necessarium, utilissimum, ac DEO acceptissimum, acquirendæ Christianæ perfectionis, ipsiusq; DEI ac divinerum experimentatiæ notitiæ; in qua con-

stitis

INTRODUCTIO.

9

habet ratio Asceticæ & Myſticæ Theologiæ.

Quo ad 2dum. Materia Orationis duplex. *Communis seu Remota.* quæ omni Theologiæ competit, & remotè disponit voluntatem ad amandum DEVM. Et hæc eſt S. ſcriptura, imò omnis creatura. Aſceta enim poteſt elicere bonum, etiã ex malo, ſicut apis ex luto ceram. Ex peccatore elicit miſericordiam DEI, ex dæmone juſticiam, ex inferno averſionem à malo. *Specialis seu Proxima.* quæ efficaciter nos inflâmat ad amandum, timendum DEVM, & imitandum. Talis eſt Paſſio CHRISTI, & quatuor noviffima. Quia hæc plus & propinquius quam cætera nos tangunt & concernunt.

Quo ad 3ium. Oratio mentalis duobus modis inſtituitur. *imo.* Sigillatim ac membratim, pũcta Myſterii conſiderando; ſed in hoc intellectus magis operatur conſideratione, quam voluntas affectu. *2do.* Simul totum Myſterium intellectu apprehendendo, & voluntate excitando, affectus æſusq; eliciendo.

Quo ad 4tum. Ordo & modus optimus dividendo in dies ſeptimanæ materiam meditando. Die Dominico mane, aſſumatur ad meditando Myſterium CHRISTI Paſſionum & actionum in horto. Veſperi vero, Myſterium beneficiorum DEI.

Feria 2da mane. Myſterium proditiõis & comprehenſionis CHRISTI, & paſſionum in domo Caiaphæ uſque ad lucem, Veſperi, de Peccatis.

Feria 3ia mane. Myſterium calumnioſæ accuſationis CHRISTI coram Pilato, & irriſionis ab Herode. Veſperi, de Miſeriis.

Feria 4ta mane. Myſterium flagellationis CHRISTI, Veſperi, de Noviffimo mortis humanæ.

Feria 5ta mane, Myſterium Coronationis CHRISTI

STI spinea coronâ. Vesperî, de Novissimo Iudicij.

Feria 6^a mane. Mysterium Crucis bajulationis. Vesperî, de Novissimo Inferni.

Sabbato mane. Mysterium Crucifixionis CHRISTI, inter duos latrones. Vesperî, Mysterium gloriæ celestis. Quolibet die Communionis, Mysterium Sacrosanctæ Eucharistiæ.

P R A X I S.

Mentaliter Orandi.

ORatio Mentalis tres habet partes. Præparationem, Meditationem & Conclusionem. Præparatio tribus constat particulis *1^{am}* constituit apprehensio præsentis Omnipotentis DEI, illiusq; submissâ mente adoratio & confessio. Quod per tales potest fieri actus. Te vnum in Trinitate Personarum, & Trinum in Vnitate substantiæ pronus adoro. Te Dominum meum, & DEUM meum fideliter confiteor. *2^{am}* particulam constituit, Imploratio celestis auxiliij ad repellendas tentationes mentem, distrahentes, ac studium orationis perturbantes; gratiæ æquæ divini intellectum illuminantis & voluntatem commoventis ad devotè orandum, ac invitantis ad fugienda mundana & insequenda celestia. Cujus rei tales esse possunt actus. Adjuvame & salvus ero, & meditabor in justificationibus tuis. Faciem tuam illumina super servum tuum, & doce me justificationes tuas. Mentem meam imple superna gratia ad contemnendum mundum, meq; ipsum abnegandum, & ad celestia magis ac magis cognoscenda & appetenda. *3^{iam}* particulam constituit applicatio mentis & imaginatio-
nis

INTRODUCTIO. 7

nis ad Myſterium ſeu Objeſtum de quo inſtituenda eſt Meditatio.

Meditatio tribus item particulis conſtat, quarum primam conſtituunt Conſiderationes intellectus: alteram verò atq; tertiam Affectus & Actus Voluntatis.

Conſiderationes quidem cujuſlibet Myſterij ſeu materiæ ad meditando venientis ſex aſſignantur. Vti ſunt: Quis, Quæ, A quo, Pro quo, Quomodo, Quam ob cauſam. Affectus autem & Actus multiplicântur magis vel minus, pro opportunitate, ac devotione orantis.

Idem quippe ſunt Conſiderationes juxta ſui nominis Etymologicam ſignificationem, quod conſidentis rationis ſtudioſæ recogitationes veritatum, alicujus Myſterij ad meditando aſſumpti, jam ſcilicet ante hæc per quæcunq; ſtudia intellectiva inventarum.

Affectus vero idem ſunt, quod motus voluntatis necdum efficaciſ, ut pote paſſivè ſe habentis, excitati ab objecto ſpirituali cum gratia DEI præveniente, ad aliquid fugiendum, quod eſt DEO exoſum; & inſequendum, quod eſt DEO gratum.

Actus denique idem ſunt, quod motus voluntatis efficaciſ, ut pote activè ſe habentis, gratiâ auxiliij comitantis cælitus adjuti, atq; in DEUM, ut ſummè honorabilem, amabilem, imitabilem, laudabilem directè elevati. Ac inde dicuntur actus Anagogici, id eſt affectus ſurſum acti, vel ſurſum ducti. Anagogia enim juxta D. Bon. dicit ſurſum actionem, ſeu ſurſum ductionem. Vbi autem hujusmodi actus evaſerint ferventes, ac ſapore virtutum Aſceticarum ſatis fuerint conditi, jam ab Aſce-

tis alternatim dicuntur actus affectuosi, id est fervidi ac inflammati, & affectus actuosi, id est activitate sua mentis humanæ asceticè purgatæ menti Divinæ Vnitivi.

Nota inde, quod meditatio ingrediens Orationem, non est intellectiva sed affectiva. Meditatio namq; intellectiva dicit inquisitionem veritatum alicujus Mysterij, prius propter ipsum scire ab Ascetis extra Orationem exercendam per studia *scilicet* piarum lectionum, per instructiones Magistri Spiritualis, per conferentias cum spiritualibus personis, per operationes seu discursus proprii intellectus, ac demum per documenta S. Scripturæ & SS. Patrum. De hac Meditatione est illud *Ps. 118.* super omnes docentes me, intellexi, quia mandata tua quaesivi.

Meditatio autem affectiva, dicit inquisitionem piarum affectionum per studiosas recogitationes alicujus Mysterij veritatum, earumq; ad meditantis conscientiam reflexionem; à qua stimulata voluntas, primum concipit affectum, qui citò excrefcit in ipsum actum Divini *scilicet* amoris, peccatorum detestacionis, aliosque similes. De hac Meditatione illud est *Ps. 18.* Meditatio cordis (id est affectus) mei, in conspectu meo semper. Et *Ps. 38.* Concaluit (pia affectione) cor meum intra me, & in meditatione mea exardescet ignis (actuum magogicorum.)

Nota item, quod affectiva Meditatio (juxta D. Bon.) est quasi medij animi actio, id est omnium virium animæ rationalis exercitatio. Nam ad formandas consideraciones & concipiendos affectus, & producendos actus tota anima nostra debet esse intentâ.

INTRODUCTIO. 9

intenta secundum omnes suas vires. Vti sunt Ratio, Synteresis, Conscientia & Voluntas. Vbi enim v. g. de Inferno, vel Gloria caelesti meditatio instituitur. Ratio proponit: Quis condemnabitur? vel Quis salvabitur? *Synteresis* vel alias Intelligentia simplex per Meditationes intellectivas instructa respondet. Damnaabitur, habens hanc signa N. N. reprobationis. Vel salvabitur, habens signa huiusmodi N. N. praedestinationis. Ratio tali responsione accepta atq; recogitata convincitur eius veritate: quam protinus reflectit ad conscientiam suam, cum qua examen constituit de homine suo, habeatne huiusmodi recensita signa nec ne? *Conscientia* vti suorum malorum & bonorum conscientia, quod verum est fatetur, eoque ipso stimulat voluntatem, quatenus altera signa fugiat, altera insequatur. *Voluntas* inde pio commota affectu mox actu ipso sursum elevata, detestatur coram DEO causas reprobationis, & orat sibi dari caelitus causas praedestinationis.

Nota denique Quod Oratio Mentalis dum est in acquirendo (qualem puta esse Incipientium) habet Meditationem affectivam, opus spiritus pugnantis: dum vero est in esse acquisito (qualem puta esse proficietium & perfectorum) habet contemplationem ordinariam, opus spiritus quiescentis. Meditatio quidem considerans ac recogitans veritates Mysteriorum fidei aspicit illas per aliud, vel alias assentitur ipsis propter aliud; quod puta esse propositiones ex natura sua magis notas, similitudines, probationes, testimonia S. Scripturae, atq; documenta SS. PP. quibus ratio convincitur, & voluntas in obsequium CHRISTI captivatur, ac sensum ipsius amore inflammatur.

atur. Contemplatio verò easdem veritates recedens simpliciter (id est absque hujusmodi alio) eas iactetur ; & voluntas amore caelesti satis inflammata , protinus celeri volatu actuum suorum transfertur in DEUM.

Conclusio tribus etiam constat particulis. *1ma* continet septem actus petitionum Dominicæ Orationis, mente sursum ducendos : quarum ordo (iuxta D. Bon.) inverti potest , quatenus gradatim procedatur à novissima scilicet ac infima, usque ad supremam atq; nobilissimam petitionem , excepto exordio, quod mentem attentam DEO facit, quodq; hujusmodi est : Pater noster qui es in caelis, *id est Pater* ad extra, qui es vnus ac Trinus DEVS, cuius filij sumus, non per naturalem generationem, sed per spiritualem regenerationem ac adoptionem. *Noster*, qui sumus in domo Ecclesiæ tuæ vnanimiter tuo beneplacito conformes. *Qui es in caelis* per gloriam, & in animabus iustis per gratiam ; quæ ad instar corporum caelestium secundum suas conscientias sunt claræ, secundum propolatas bona stabiles ac firmæ, secundum habitus ornate stellis virtutum, secundum charitatem semper mobiles ac in bonis seu virtuosis operibus proficientes.

Alia prima petitionis. Libera nos à malo. id est. Salva nos. Tum ab omni potestate diabolica, in qua detinentur hîc omnes impiè agentes, & illic omnes æterna supplicia perferentes. Tum ab omni peccato recidivationis & lapsus ; quod de dono tuæ gratiæ detestamur. *ada. Et nè nos inducas in tentationem* id est, non permittas nos eatenus tentari, tum per Satanam transfigurantem se in Angelum lucis, tum per dæmonium meridianum ;

ut prorsus decepti specie spiritualis boni, aut melioris ementita, aberremus infeliciter à via tuæ veritatis ac justitiæ. Non permittras item contra nos prævalere nostrasmet passiones atq; concupiscentias, nè illis debellati, deficiamus in studio vitæ spiritualis, tandemq; pereamus. *31a. Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* id est. Ita ignosce nobis delicta nostra, quibus te quandocunq; offendimus, tum ratione culpæ mortalis & venialis, tum ratione pænæ æternæ, ac temporalis hujus futuriq; sæculi, sicut & nos tua adjuti gratiâ ignoscimus nostras offensas ac injurias adversariis inimicisq; nostris, nullam ex eis coram te, & coram hominibus satisfactionem requirentes, tam in præsentem, quam in futuro sæculo. *41a. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* id est. Concede ut cunctis diebus nostris, cum debita præparatione recipiamus panem nostrum supersubstantialem, cælitus nobis donatû, Corporis CHRISTI Domini ac Salvatoris nostri. Concede item, vt anima nostra percipiat semper Panem spiritualem cælestis illuminationis & inflammationis, gratiq; sanctificantis abundantioris, ex apprehensione verbi tui Divini, auditi nimirum, lecti, & inspirati. Concede tandem nobis panem corporalem in debita sufficientia. hac die præsentis vitæ (per quam intelligimus omne illud instans, quo nostra mortalitas conservatur vt est victus amictus, & domicilium) ad serviendum tibi commode absq; mundana sollicitudine. *51a. Fiat voluntas tua sicut in Cælo & in terra.* id est: Fac tua gratia efficaci, vt sicut cælitus completè voluntati tuæ Divinæ conformes in æternum existant, ita &

nos terrigenæ eidem plenè conformetur, tam secundum legem præcepti, quàm secundum legem consilij in fugiendis videlicet malis, prosequendis bonis, & sufferendis adversis. *6ta. Adveniat regnum tuum.* id est: Præsta ut regnum tuum Ecclesiæ militantis omnib⁹ infidelium regnis quam præmum dominetur suo spirituali regimine. Præsta item, ut in regno tuo nostræ Congregationis Minoriticæ, non regnet aliqua Regulæ Seraphicæ prævaricatio; sed vera formalis ac spiritualis observantia; sed Ascetica proprii amoris atq; propriæ voluntatis, proprij q; judicij abnegatio, sed perfecta D.N. I. C. imitatio. Præsta tandem, vt Regnum tuum Ecclesiæ triumphantis quàm citissimè compleatur: in quo gloriosè & absolute tu solus regnaturus es absq; ullo adversario; in nobis quidem famulis tuis per gratiam, & gloriam, in inimicis verò ac legis tuæ transgressoribus, per justam punitionem sempiternam. *7ma Sanctificetur nomen tuum.* id est. Clarificetur quanto citius apud nos mortales in toto orbe terrarum sanctitas Nominis tui Divini (quæ est vna in substantia, & Trina in Personis) per tuæ Fidei, spei, & Charitatis practicam cognitionem; ut ab omnibus nobis vbiq; locorum vnanimiter perpetuo adoretur, glorificetur, magnificetur, & superexalteretur. Clarificetur item apud temetipsum in nobis famulis tuis Sanctitas Nominis tui per donum claræ visionis, securæ tentationis, & jucundæ fruitionis; ut tandem æternè beati, invicem nobis gratulantes exultemus & dulcè canamus.

Ecce

INTRODUCTIO.

13

Ecce quod ante credidimus;
 Quod diutinè speravimus,
 Quod continuè dileximus,
 Iam nunc ipsum clarè videmus;
 Iam securè modo tenemus
 Iam glorià fruimur ejus.

2da. Conclusionis particula. Obsecrationem DEI humillimam ac ferventissimam continet, pro obtinenda cælesti confirmatione omnium actuum voluntatis nostræ in presenti oratione elicitorum. Cujus quidem obsecrationis fit hujusmodi Actus ex Ps. 67. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis, id est: Obsecro Domine DEUS, quatenus confirmare digneris hos omnes actus nostros, per gratiam tuam subsequenter, quos operatus es in nobis servis tuis per gratiam prævenientem, atq; nobiscum per gratiam concomitantem. Confirma obsecro, obsecro, obsecro per tua omnia sacra. Amen, Amen, fiat, fiat.

3ta. particula Conclusionis habet perpetuam præsentis Orationis continuationem; nam oportet semper orare (ut habetur Luc: 18.) & non deficere, ac item monemur 1. Thes. 5. sine intermissione orate. Illi autem secundum SS. PP. semper & sine intermissione orant, qui semper benè agunt, id est, qui continuo præceptis DEI obediunt, operibus pietatis seu misericordiæ diligenter insistant, vota ceteraq; obligatoria suæ professionis studiosè implent, in mortificatione passionum ac vitiorum suorum, & in exercitio virtutum jugiter proficiunt, occurrentibus quibuscunq; tentationibus strenuè resistunt, jaculatorijs Cælo oratiunculis sæpissime vim faciunt, ac tandem horis destinatis eandem orationem quotidie restaurant.

Nisi

Nota. Quatuor esse impedimenta Orationis mentalis. *immo est.* Culpa mordens, tam scilicet realis, non deleta per penitentiam, quam ficta, per scrupulosam conscientiam. *adum.* Cura pungens. id est: nimia sollicitudo animi de acquirendis quæ inaniter amantur; ac de cavendis; quæ vanè timètur. *zium.* Sensus egens, puta, dormitione, calefactione, refrigeratione, potu, cibo, sanatione. *zum.* Phantasmata irruentia, id est: Species seu imagines eorum sese representantes animo, quæ vidimus, audivimus, egimus, süknuimus. Vel quæ speramus, desideramus &c.

Nota item. Quatuor esse quæ promovent studiû Orationis mentalis *immo est.* Iuge desiderium proficiendi in vita spirituali, in gratia DEL, in imitatione CHRISTI. *adum.* Frequens renovatio presentis Divinæ per mentis crebro in Cælum elevatas directiones. *zium.* Omnium nostrorum studiorum, negotiorum, intentionum ad majorem gloriam DEL, ordinatio. *zum.* Lectio piorum ac spiritualium librorum, conferentiarum, spiritualium vsus, exercitatio mentis in meditationibus Divinorum intellectivis.

Nota tandem esse alium modum mentaliter orandi, qui juxta communem vsum Ascetarum sex partibus constat: quarum est *ima.* Preparatio nimium faciens mentem divinis, ipsique attentam. *ada.* Lectio devota meditationis materiam præbens. *zia.* Est ipsa Meditatio, cujus est recogitare piam lectionem, illiusq; sensum reflectere ad mores, affectiones, ac studia meditantis; & scrutari diligenter, vtrum nam hæc recensita, conformentur sensui lectionis recogitatz; ac tandem corrigere quæ sunt

correptione digna, detestari quæ sunt detestanda, insequi quæ sunt insequenda credere quæ sunt credenda, sperare quæ sunt speranda, amare quæ sunt amanda, eligere quæ sunt eligenda. *51a pars est, Gratiarum actio. 52a: Oblatio. 61a. Petitio.*

M O D V S

Mysteria Passionis CHRISTI asceticè meditandi.

* **Q**uoniam dictum est supra, tertiam particulam, præparationis ad Orationem mentalem, esse applicationem mentis. & imaginationis ad Mysterium seu Objectum de quo instituenda est Meditatio. Passionis autem CHRISTI Mysteria sunt per dies distributa, de quo supra, ideo pro iuvanda aliquo modo imaginatione, & clariori apprehensione Mysteriorum, ejus placuit (propter imperfectiores & incipientes) nonnulla subsidia & adminicula ex circumstantijs Historiæ apponere, priusquam descēdamus cum Authore ad Considerationes

Die Dominico, CHRISTUS in horto Apprehēde illa verba: cepit pavere & mæstus esse; deinde procidentem CHRISTUM in terram resignatissime orantem, extreme agonizantem, & violentissime ob tremorem cordis, ossium & juncturarum (ut notat S. Justinianus) apertis totius corporis, sudore ordinario deficiente sanguinem sudantem copiosè; tanquam fontem decurrentem super terram; cujus guttas S. *Bergitta in rebus memoravit 118225.* & sic sine omni adjutorio humano, exanimem penè in pulvere mixto sanguine sese volutantem, donec Angelus confortans eum, comparuisset. ** Per totum est additio Feria*

" *Feria 2da.* Captivatio. Apprehende quam inve-
 " recundè rubentibus adhuc sudore sanguineo genis
 " CHRISTI, fatida Iudæ labia proditorium insigunt
 " osculum; ad quod recipiendum benignissimus A-
 " gnus Iudæ, qui pusillioris staturæ erat, se inclinat,
 " amicabiliter salutat. Apprehende adhuc, quomo-
 " do cum nocturno tumultu commota tota Civitate
 " à ferocissimis & bina allisione sui ad terram exa-
 " cerbatis militibus, tantoq; numero, id est 730.
 " nam tota legio erat, (ut revelatum S. Birgittæ)
 " immaniter projectus ad terram, pedibus tunditur,
 " conculcatur, præter funes, ferreis oneratur catenis,
 " collum manusq; ejus ligantur, trahitur poti⁹ quam
 " ducitur ad Principes Sacerdotum, per vicos, plate-
 " as, fatulentumq; fluvium Cedron, qui penè latrina
 " Civitatis erat, viginti tribus vicibus (ut refert S.
 " Birgitta) per viam allisus terræ, ab eaq; toties fu-
 " nibus & capillis elevatus, in aulis Principum con-
 " fusus, alapizat⁹, consputus, & quæquè indignissima
 " tota nocte à vilissimis hominum passus.

" *Feria 3tia.* Accusatio. Recogita adinventiones
 " calumniarum contra CHRISTUM, testium, falsorum,
 " quos nec tres etiam pro pretio conquirere poterant
 " contra innocentiam ejus. Cogita quomodo clarâ
 " die, longo viarum tractu, ut latro nocturnus pro-
 " clamatus ad curiam spectante populo cum iisdem
 " ut supra illusionibus deducitur, præsentatur, accusa-
 " tur coram Ethnicò Iudice, missus Herodi, ut scur-
 " ra & fatuus ab ipso cum suo exercitu spernitur,
 " exhibetur; remissus iterum, à Præfide examinatus,
 " stupende in sua causa silet.

" *Feria 4ta.* Flagellatio. Imaginare CHRISTUM tot
 " jam ictibus conquassatum. columnæ vno & medio
 cubi-

cubito à terra elevata, ut circum circa corpus to-
tum plagis pateret, in foro turpiter denudatum,
alligatum, flagellari acerbissimè *mò.* quia secu-
dum plures, per vnam & mediam circiter horam,
adò quia ab alternatim succedentibus sibi condu-
ctis pretio militibus; quidem secundum revel. s.
Magdal. de Paz. num. 60. erant. 3110. quia plagis
numerossimis num. 6666. (ut refert S. Birgitta)
Tandem considera rescisso tunc cadentē in terram,
& inter profuvia sanguinis, calcataq; sacræ carnis
suz particulas reptando quærentem suam tunicam,
malitia Iudæorum ablatam.

Feria 5ta. Coronatio. Statue tibi CHRISTUM,
caput suum venerandum jam lividum, cruentum,
contusum, novo sæculis inaudito subijcientem tor-
mento, scilicet spineæ aculeatæ firmissimis veribus,
marinis coronæ, quæ manibus etiam carnificum
intangibilis, partim vestibus, partim armatis mani-
cis, sacro ejus capiti hinc & inde, sic vel aliter a-
prabatur, imprimebatur novis semper cum vulne-
ribus. S. Birgitta notavit guttas tum sanguinis
3345. Vestium ictus ad coronam 40. Vulnera
1000. aculeos craniū terebrantes ad cerebrum 7
qui autem hæserunt in cerebro 3. hinc laceratis
venarum omnium fontibus in cerebro ingentem
copiam sanguinis, ore, naso, auribus effluxisse ob-
servat S. Bonavent.

Feria 6ta. Decretum & bajulatio Crucis. Siste
te mente in illo amplissimo foro, inter millia tot
CHRISTUM blasphemantium, illorum etiam, quorū
mutas referaverat ligvas. Audi improbas voces
Principum, Sacerdotum, Seductorem proclamantiū.
Cerne iam illusum velut Regem à militibus, jam
à Pi-

“ à Pilato cum nequissimo Barabba comparatum;
 “ totiq; populo expositum; tandem voce populi &
 “ decreto injusti Præfidis decretum accepisse ignomi-
 “ niosissimæ mortis. Vides gravissimæ illi Cruci (nā
 “ ut notant plerumq;) * erat longitudinis pedum.
 “ 39. latitudinis 8. ligni ponderosioris; nam quercæ
 “ ut sentit S. Gregor. Niss. libenter jam defulcatum
 “ flagellis dorsum supponere, tremulis genibus gra-
 “ dientem; pondere presum quinquies cadētem (ut
 “ S. Birgit.) ubiq; sanguinea relinquentem vestigia
 “ & obvia iam iam ultimò dolorissimæ suæ Matri
 “ smæ ad quam patientem I per longa civita-
 “ tis & suburbiorum itinera altum conscendentem
 “ montem.

Sabbato Crucifixio. Iam te hic junge beatæ illi So-
 “ dalitati cruci adstantium: nudandus erat in facie tā-
 “ ti populi iterum IESUS, inconsutis tunica stricta à
 “ capite erat, vnde deponenda vel evellenda ex cere-
 “ bro & craniis iterum spineâ coronâ; nudatur ergo
 “ cum novis ob accretam sanguine vestem vulneri-
 “ bus: coronâ iterum eidem restituitur loco, & quan-
 “ tō magis aberrat manus tortoris à prioribus acule-
 “ orum locis, tantō magis fauciatur caput mei Sal-
 “ vatoris. En jam crucifigitur, Considera locum, in
 “ monte latronum, & in medio latronum tempus
 “ ipsam meridiem, & Antipalchales ferias, ade-
 “ oq; confluxum populorum undique. *Modum.*
 “ S. Bonav. in med. scriber. Præcutâ sude prius
 “ CHRISTI pedes & manus perforatas, ut facilior
 “ clavo configenti pateret transitus, Lansber. apud
 “ Sylver. dicit: cuidam revelatum ictus mallei 36.
 “ in erucifixione fuisse, cum grandi motu omnium
 arteri-

* P. Amand. in deser. Quad. S Sylv. in Eango

arteriarum corporis. Acclayatus cruci CHRISUS
 tunditur pedibus, & conspurcatur 73. sputis ho-
 stium [ut revel. B. Birgit.] trahitur cum cruce per
 saxa subsiliente. elevatur & casu an nequitia tor-
 torum jam elevatus cum cruce in terram labitur,
 concutitur [ut revel. B. Veron.] terra tremit, mor-
 tui resurgunt, luminaria celi obscurantur, Mater
 SSma dolet, ultimas IESUS supplicationes cū cla-
 more valido & testamenta facit; post exspirium,
 latentem adhuc cordis guttam, ex aperto lanceā
 latere ingrato profundit mundo. Iam ergo de-
 scendimus cum Authore ad Considerationes.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis est qui patitur? *Synteresis,*
 vel alias intelligentia simplex respondet. Pa-
 titur IESUS, filius Ioseph à Nazareth [Ioan. 1. 6.
 41. & 45.] in lege à DEO promissus Messias, id
 est Christus, Vnctus, Sanctus Sanctorum, juxta Pro-
 phetiam Danielis. c. 9. Vt consumetur prævarica-
 tio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniqui-
 tas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur
 visio & Prophetia, & vngatur Sanctus Sanctorum.
 Et paulò inferiùs. Post hebdomades 61. occidetur
 Christus, & non erit ejus populus, qui eum nega-
 turus est. Dicitur autem Christus tripliciter san-
 ctus Sanctorum. 1. mo. Quia ipse est Sanctus sub-
 stantialiter ac naturaliter; ceteri verò accidenta-
 liter: nam ut est Filius Dei Vnigenitus, ab æter-
 no à Patre suo sanctificatus est per generationem
 sui; de qua sanctificatione est Ioan. 10. Quem
 Pater sanctificavit [communicando illi suam sub-
 stantialem, naturalem, ac Divinalem Sanctitatem]

& misit in mundum. Vt autem est Filius hominis, sanctificatus est per communicationem sibi Personæ Divinæ. Vbi humanitas ejus in instanti suæ conceptionis de Spiritu S. vnita est Divinitati in vna Persona Verbi. juxta illud *1. an. 1.* Verbum, [quod erat DEUS] Caro factum est. Vel alias, incarnatum est, seu carnem animatam assumpsit; ac ita Christus, est DEUS humanatus, & Homo Deificatus. Eapropter ipse Christus dicit se & Filium Dei, & Filium hominis, ut patet *1. an. 3.* Sic DEUS dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Et *Matth. 16.* Quem dicunt homines esse Filium hominis. Est enim verus DEUS, quem facit sola Veritas Divinæ naturæ, & est Verus homo, quem facit sola Veritas humanæ naturæ: Inde S. Paulus dicit *Phi: 2.* Christum duas habere formas *id est* naturas, formam DEI, & formam servi. Quod etiam S. Mater Ecclesia confitetur in Symbolo S. Athanasij dicens: Est ergo fides recta, ut credamus & confitemur, quia Dominus noster IESUS Christus DEI Filius, DEUS & Homo est. Et paulo post: sicut anima rationalis & caro vnus est homo, ita DEUS & homo vnus est Christus, qui passus est pro salute nostra.

2da. Christus Dominus noster dicitur Sanctus Sanctorum, quia ut homo, sanctus est primitive, cæteri vero participative. Ita enim à Spiritu S. in instanti suæ conceptionis sanctificatus est, personaliter super se requiescente, per infusionem sibi septiformis summæ gratiæ, [juxta *Isai. 11.* Et requiescet super eum Spiritus Domini, &c.] vt nullus vnquam

vnquam inueniatur in terra atq; in czelo Sanctus ac DEO gratus, qui non participet de ipsius sanctitate, gratia ac meritis, per vsum Sacramentorum, suiq; imitationem; juxta *1. Cor. 1.* De plenitudine ejus [sanctitatis *videlicet* gratiæ ac meritorum] nos omnes accepimus: quia lex per Moysen data est, gratia & Veritas per IESUM Christum facta est. Et *Luc. 2.* Plenus Sapientiâ, & gratia DEI [summè summa] erat in illo.

310. Christus Salvator noster dicitur sanctus Sanctorum; quia in eodem instanti suæ conceptionis à Spiritu S. sanctificatus est principaliter. Ut potè in Principè Prophetarū, sacerdotū & Regū; ceteri verò ætate progrediente sanctificantur dependenter in Prophetas; *nimvis* sacerdotes & Reges, velut in ejus Vicarios. Quidam enim istorum præcesserunt Christum non nisi in figura actionum & passionum suarum representativa: quidam verò subsequuntur in ministerio; ut potè prædicationis, Sacramentorū administrationis, jurisdictionis. & Imitationis De hac sui sanctificatione affirmat ipse Dominus IESUS in Synagoga sedens [Luc. 4.] prophetasse suū Prophetam his verbis *Isai: 61.* Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me, evangelizare pauperibus. Et *Act. 10.* De eadem sanctificatione sic dicitur: IESUM à Nazareth, quomodo vnxit [id est sanctificavit] DEUS Spiritu S. Idem enim est vnctus, quod sanctificatus; nam qui consecrantur seu sanctificantur, illi vnguntur; dumq; vnguntur, eò ipso sanctificantur.

In Principem quidem *Prophetarum* vnctus ac sanctificatus est Dominus IESUS. Tum ut denuntiaret principalia seu summè summa, ac summè occul-

ra Myſteria SS. Trinitatis & ſuz Incarnationis. *Tam* ut interpretaretur verbo & exemplo ſumma & ar-
 cana DEI præcepta & conſilia. *Tam* ut prænu-
 tiaret futuros eventus omninò infallibiles. Vnde
 eſt Luc. 7. Prophetæ magnus ſurrexit in nobis, &
 quia DEUS viſitavit plebem ſuam, juxta promiſſi-
 onem factam Moyſi. *Deut: 18.* Prophetam ſuscita-
 bo eis de medio fratrum ſuorum ſimilem tui [in
 traditione legis ac teſtamenti novi] & ponam ver-
 ba mea in ore ejus. In Principem verò *Sacerdo-*
rum ſeu Pontificum ſanctificatus eſt. Ut noſter eſ-
 ſet Mediatrix & Advocatus apud DEUM pro nobis
 ſatisfaciendo, ſacrificando, & intercedendo. juxta
Pſal: 109. Tu es Sacerdos in æternum ſecundum or-
 dinem Melchizedech. Et *Hebr: 5.* Chriſtus factus
 eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis ætero-
 næ, appellatus à DEO Pontifex.

In Principem deniq; *Regum* vinctus ac ſanctifica-
 tus eſt, ut toti mundo præſeſſet ſuo imperio, & ju-
 dicialia poteſtate, juxta *Apoc: 1.* Princeps Regum
 terræ. *Ibid: 19.* Rex Regum, & Dominus Domi-
 nantium. Et *1 Petr: 10.* Ipſe eſt conſtitutus à DEO
 Iudex vivorum & mortuorum. Et *Math: 28* Da-
 ta eſt mihi omnis poteſtas in celo & in terra. *Ratio*
hujusmodi reſponſionem recogitans aſſentitur
 ejus veritati, ac inde venit in magnam admiratio-
 nem, quòd Iudæi per ſuam malitiam excæcati, Mel-
 ſiam ſuum in lege promiſſum, & apertiſſimè de-
 monſtratum, non ſolum non receperunt, verum
 etiam pro latrone reputaverunt, juxta *Ioan: 1.* In
 propria venit, & ſui eum non receperunt. Et *Iſai:*
53. Cum ſcleratis reputatus eſt. Eandemq; verita-
 tem ad conſcientiam ſuz animæ refleſcit, exami-

cum

cum ea instituens de homine suo; veraciterne ac fideliter Christum receperit in DEUM ac Dominum suum, firmiterne ei adhaerit fide, spe, & charitate? an verò instabiliter facile recedendo ab ejus amicitia, passim mandata ejus transgrediendo, vocationem ac inspirationes ejus vilipendendo &c.

Conscientia honorum & malorum sui hominis conscia, arguit eum quod simulate potius quam sincere Christum receperit, eiq; per suam professionem instabiliter adhaerit; cum ad gratiam ipsius vocationis non attendat ut oportet, ad exercitium internæ mortificationis, ad studium virtutum Asceticarum &c: quo ipso stimulat ejus voluntatem quatenus deinceps Christo diligentius adhaereat.

Voluntas inde pio affectu permota, recipit Christum sincera mente cum tota ejus Ecclesia in DEUM, Dominum, ac Salvatorem suum, cumq; ut talem adorat, & consistetur actibus fidei; atq; invicem desiderat ab eo recipi in servum perpetuum. B. V. MARIE, totiusq; caelestis Curiae, ad quem effectum consequendum hujusmodi actibus utitur.

Ahm, Verè tu es DEUS absconditus [sub tegumento humanitatis] DEUS Israel Salvator. Tu es Christus Filius DEI vivi. Dominus meus & DEUS meus. Credo te DEUM meum, scilicet agnosco, annuntio toti creaturæ desideratissimum à sæculis Messiam, adoro te Authorem naturæ meæ per creationem, meæ gratiæ per Redemptionem, meæ gloriæ, per infinitum meritorum tuorum valorem.

* Credo tibi DEO meo s, ut Principi Prophetarum, adharendo firmiter eis quæ docuisti, instituiti, præcepti, consuluisti. Credo in te, summum sacerdotem, satisficientem, interceden-

"tem, offerentem se pro nobis; mea omnia, Tuis
 "vniendo in Te meritis, æterno Patri & Tibi in
 "holocaustum medullatum offerendo. Credo in
 "Te ut Regem Regum & Principum; in tuo servi-
 "tio ad quod me specialiter vocare dignatus es,
 "super omnia mundi honorabilia, delectabilia,
 "complacendo. Suscipe me in servum tuum &
 "vivam, & non confundas me ab expectatione
 "mea. Ne proicias me à facie tua, & Spiritum
 Sanctum tuum ne auferas à me. In toto corde
 meo adhæsi tibi Domine, ne repellas me à manda-
 tis tuis. Tuus sum ego saluum me fac, quoniam
 justificationes tuas exquisivi, semperq; exquiram. Iu-
 stificationes tuas custodiam, non me derelinquas
 usquequaq; Confitearis me coram Patre tuo, An-
 gelis ejus, Sanctis tuis sicut promisisti. Virgo
 Mater piissima, ut per te me recipiat in servum
 suum perpetuum, per quam datus est nobis in Sal-
 vatorem. Omnes SS. Beatorum Spirituum Ordî-
 nes, omnesq; Sancti & Sanctæ DEI, oro per ve-
 stram intercessionem recipiat me Dominus meus
 in perpetuum sui sectatorem, & faciat me partici-
 pem vestræ sanctitatis ac æternæ salutis, Amen.
 Vivat Rex noster IESUS. R. Vivat. Vivat. Ho-
 sanna Filio David. R. Hosanna in excelsis.

CONSIDERATIO II.

Quæstio proponit Quæ Christus patitur? *Synse-
 resis respondet.* Patitur nimium in anima ma-
 rorem, & limum in corpore dolorem, prout hi-
 storia ad meditandum occurrentis mysterij testatur.
 juxta illud Ier. Thren: i. Attendite & videte si est
 dolor, sicut dolor meus. Intensio autem dolorum
 Chri.

Christi quod fuerit summa, inde colligere potes.
 * Imò. in anima ex eo, quod ipsa fuerit perfe-
 ctissima, ideò habebat vires & potentias internas
 sagaciores, vitaliores, adeoq; sensibiliores. In-
 tellectus perfectissimè dignitatem suæ personæ,
 adeoq; gravitatem scelerum, quæ tunc comitteban-
 tur contra ipsam, perpendebat; imò cognita habu-
 it omnium hominum peccata præterita, futu-
 ra, & præsentia. Item numerum tot millionum
 hominum pro quibus sufficenter patiebatur, ta-
 men damnandorum: tandem voluntas ejus radi-
 caliter sancta, omnem etiam in alijs peccati spe-
 ciem averfabantur; inde erat, quod malitiã,
 ingratitude, damnatione, dilecti sibi generis
 humani, anima illa sanctissima intensius affli-
 geretur. In corpore autem ex eo præcipuè, quia
 delicatissima, subtilissima, adeoq; sensibilior alijs
 sacra ejus caro erat; et hoc partim ex naturali
 temperamento complexionis, partim quia ex inta-
 minato sanguine Virgineo concepta, benedictioq;
 ejus lacte enutrita erat. Ratio Veritatem respon-
 sionis comprobat; indeq; argumentatur cum con-
 scientia animæ suæ: si Christum caput nostrum
 mysticum oportuit tanta pro nobis pati, & ita
 intrare in gloriam suam? quomodo nos membra
 ejus non oporteat pati, pro ipsius honore quæque
 adversa, ut in gloriam eius cum ipso intrare va-
 leamus? cum dictum sit 1. Timi. 2. Si compati-
 mur, conregnabimus. Et 2. Cor. 5. Si fuerimus
 socij passionum, erimus & consolationum.

Consentia impatientiæ animæ suæ conscia ar-
 guit eam quod Christo adhærens, nolit ad ipsius im-
 mitationem pati adversa; magisq; sibi ipsi compa-
 tiatur

tiatur iniqua compassione in parvis aut fideis in-
 iurijs, quam Christo in maximis: eo quod seipfam
 plus priusque dilexerit, quam Christum Dominum
 Salvatorem suum. *Voluntas* inde permota mox in
 Actus prorumpit compassionis cum S. Petro de Al-
 cantara. * Heu mihi! omnes creaturæ etiam sen-
 su carentes compatiuntur Redemptori meo, ego
 solus cuius causa Christus passus est; misericordia
 non moveor. O quam dilectus meus candidus,
innocentia, rubicundus, *plagu* comæ capitis *mille*
Sulcoribus sanguinolenti; sicut purpura. Aufer à
 me Domine cor lapideum, da carneum suavi ma-
 xore vulneratum, fiatq; tanquam cera liquefcens
 " in medio mei. Transfige animam meam gladio
 " doloris super doloribus tuis, pone eam in ama-
 " ritudinibus sacrae compassionis. Nolo Domine,
 " vivere sine vulnere, quia te video vulneratum
 " nolo honorum coronas, desicias, commoda etiam
 " licita statui meo, quia te video despectibus cir-
 " cumdatum, & extreme miserum, non habentem
 " ubi reclinares caput tuum. Jam amplius o-
 " mnis tribulatio sit mihi rosea, omnis delectatio,
 " sit mihi spinea. Paratum cor meum DEUS, pa-
 ratum cor meum. Omnia volo mala pati, nihil
 deliciarum & commodi volo. Vtinam sim te-
 cum ipse confixus Cruci. Quis mihi det, ut
 verè tibi compatiar compassione affectus & effe-
 ctus. Accepto gratantissime, quodcunque genus
 iniuriarum, calumniarum, infirmitatis, mortis de-
 miq; juxta placitum tuum mihi destinatorum.

Nota. Quod compatiuntur Christo compassione
 internâ seu affectûs; ubi consideramus nimios e-
 jus cruciatus ex impietate suorum inimicorum.

prove-

provenisse: sed grates illi reddimus, ubi consideramus eum hujusmodi cruciatus voluntariè causâ nostræ salutis suscepisse, juxta *Isaia* 53. Oblatus est quia ipse voluit. *Rom:* 10. Nemo tollit animam meam à me, sed ego pono eam à me ipso pro ovibus meis.

Nota item. Quòd compassio interior, seu affectus maxore afficiens animam, propria est **B. V. MARIE** Matris Christi, & piarum mulierum cum **S. Joanne** Cruci adstantium, atq; omnium contemplativorum meditationem passionum Christi studiosè exercentium; præsertim verò Sanctissimi Patriarchæ nostri, qui affectu compatiens Christo, promeruit pati effective vulnera Christi. Compassio autem exterior seu effectus propria est **SS. Martyrum** pro Christo nimios cruciatus, usq; ad violentam mortem gratanter sufferentium: atq; omnium persecutionem æquo animo ad imitationem Christi sustinentium.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo Christus patitur? *Syn-*
ieresis respondet 1mo. Patitur Christus à **DEO**
Patre ex charitate, tanquam à prima causa nostræ
salutis reparativa, juxta *Isaia* 53. Propter scelus
populi mei percussit eum. *Et Rom:* 8. Si **DEUS**
pro nobis, quis contra nos qui etiam Filio suo
non pepercit, sed pro omnibus nobis tradidit il-
lum. * *Conscientia* stupet; Quid est homo, quod
memor est ejus? quid est, quod ut servum redi-
meres, Filium tradidisti? quid est, quod non
apprehendisti *S. non assumpsisti* reprobos Ange-
los, sed semen **Abrahæ**? causa est, solum benepla-
citum

“citum & infinita bonitas DEI. Hinc, *Voluntas* excitata elicit *Actum* ex Pactis Amoris. Vide *infra scalam 2 in Testam.*

Idō Patitur à satana ex odio & invidia, tanquàm à causa incentiva suorum membrorum instrumentorū, ac filiorū ad opus huiusmodi tyrannicum, realiter implendum, juxta *ioan: 8.* Vos ex parte diabolo estis, & desideria Patris vestri vultis facere. Sunt autē diabolica membra, instrumenta & filij satanz, Judas nimirū, Caiphas, Sacerdotes, Pharisei; Herodes; Pilatus, promiscua plebs, ac tandem satellites atq; carnifices; Christum crudelissimè occidentes. *Conscientia* advertit, quam perniciosum sit fieri membrum Satanz, obediendo suggestionibus eius; quia quod ipse dāmon Christum crucifigere, occidere non poterat, poterat hoc & effecit per membra sua; inde reflectit, se quandoq; fuisse vel fieri membrum atanz. Hinc mota *Voluntas* maledicit; abrenuntiat satanz: * Maledicte serpens abiuro, renuntio tibi iterum atq; iterum; pono inimicitias æternas inter te & animam meam. Propono amplius caput tuum, s; initia suggestionum malarum contere, animese, constanter, fervide resistendo. Libera me de inimicis meis DEVS meus. Obsecro, nē quando prævaleat mihi inimicus meus.

3110. Patitur à peccatoribus, ex contemptu saltem imputativo, si non formali, tanquàm à causa morali, ex triplici autē ratione sunt causa moralis Christi passionum peccatores tam præsentis, quam præteriti & futuri, peccata perpetrando. Tum scilicet, quia DEVS præscivit omnia peccata nostra ab æterno, eaq; tempore destinato imposuit

Filio

Filio suo, quatenus pro illis satisfaceret, vel potius satis pateretur, juxta *Jai 53*. Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Et paulò post: Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Vbi enim genus humanum non peccasset, Christus non fuisset mortuus: sed quia peccavit, & mortem æternam promeruit; ideò Christus mortem temporalem passus est, ut genus humanum à morte æterna liberaret. Unde est *Rom: 5*. Commendat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. *Tum* quia, ubi peccata committimus, pro quibus Christum scimus esse vulneratum ac mortuum, imputatur nobis apud DEUM, ac si denuò Filij ejus vulnera renovaremus, juxta *Hebr. 6*. Rursum crucifigentes (consequenter flagellantes, spinis coronantes &c.) Sibi metipsis Filium DEI: & *D. Bonav.*: Vulnere Christi quotidie innovantur, cum peccati mortalis vulnere lauciantur. Inde est, quod peccantes communiter dicuntur offendere DEUM; & ipsum peccatum vulgo dici solet offensa DEI. *Tum quia* peccatum committendo, nos metipfos vulneramus, juxta *Prov: 10*. Qui in me (Christum peccaverit) lædet animam suam. Qui enim peccat, simul Christum & animam suam lædit: quia eò ipso resecat se à capite suo eiusq; corpore mystico, sumus enim corpus & membra Christi capitis nostri, ut est *Cor: 14*. quotiq; in gratia ejus permanemus. Unde *S. Bernardus* in persona Christi arguit peccantem, dicens: Nonne satis pro te vulneratus sum? cur addis afflictionem afflicto? magis aggravant me vulnera peccati tui, quam Vulnera corporis mei. *Conscientia* tot suo.

suorum peccatorum conscia confunditur. *Voluntas* erumpit in *

Actus. Maledicta peccata mea, quibus Domine JESU
 “Vulnera tua sapissimè infelicissimus homuncio in
 “novavi Maledicta mea superbia, propter quam
 “tot passus es ignominias. Maledicta avaritia,
 “propter quam omni decore spoliatus es. Maledi-
 “cta mea luxuria, propter quam tot acerbis & cru-
 “delibus supplicijs, doloribus affectus es. Maledi-
 “cta ira, propter quam inenarrabiles sustinisti in-
 “jurias. Maledicta gula, propter quam felle & a-
 “ceto potatus es Maledicta mea invidia, propter
 “quam nimis tristiari, ac totum tuum sanguinem
 “effundere voluisti. Maledicta acedia, propter
 quam ad tantas pœnas festinare dignatus es. Mife-
 rere mei DEUS, secundum magnam misericordiam
 tuam. Quoniam iniquitatem &c. Delicta ju-
 ventutis meæ, & ignorantias meas nē memineris
 Domine. Averte faciem tuam à peccatis meis, &
 omnes iniquitates meas dele. Amplius lava me ab
 iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Vi-
 am iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere
 mei. Domine DEUS detestor, abominor, & fugio
 in æternum omnia peccata mea, quibus Maïesta-
 tem tuam gravissimè offendi, propter te summe
 honorandum, amandum, & imitandum, uti infinite
 potentem, bonum, & sapientem, & supra omnia
 detestabilia, abominabilia, & fugibilia. Domi-
 ne DEUS execror omnem perfidiam, pravitatem
 hæreticam: & factum-pompam, ac ostentationem
 mundanam, nec non quamcunquè superstitionem
 diabolicam, super omnia execrabilia. Domine
 DEUS

§ *Auctor in 1ma editione.*

DEUS confiteor jure jurando Romanam fidem Catholicam, & Dominum Papam N. Supremum, atq; Oecumenicum esse tuum Vicarium.

110. Patitur à suis discipulis etiam tanquam à sua causa morali, uti ipse conqueritur per suum Prophetam respondens ad illam interrogationem *Zach.* *13.* Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? His plagatus sum (realiter quidem) in domo eorum [Abraham scilicet Isaac & Jacob] quibus diligebant me: sed moraliter in domo Religiosorum, fidelium &c. ab illis meis discipulis, qui obstrinxerunt se per suam professionem continuè proficere in dilectione ac imitatione mei, quod tamen negligunt: cum non attendant uti oportet ad studium vitæ spiritualis, orationis mentalis, internæ mortificationis, ac Asceticæ virtutis.

Conscientia negligentiarum conscia arguit se. *11*
 O sepulchrum dealbatum, o latrina sordium dealbata foris veste hispida, pallida facie, verbis, gestibus ad devotionem compositis nitens, intus autem tot negligentijs, imperfectionibus færens: quid erit quando revelabit Dominus abscondita tenebrarum tuarum. O Frater N. & Senatorem *12*
scilicet pompas, delicias mundi amisisti, & Monachum non acquisivisti. S. Ambrosius de Synclet. *13*
Voluntas accensa desiderio ferventius serviendi DEO, cum firmis propositis elicit *Actus*. Ego Frater N. Voveo & promitto Tibi DEO Omnipotenti, B. V. *14*
MARIÆ, SS. Apostolis Petro & Paulo, B. P. Francisco, omnibus & singulis Sanctis, ac item Summo Pontifici, S. Romanæ Ecclesiæ, Patri Generali, cæterisq; pro tempore superioribus, omnia & singulis Fratribus, toto tempore vitæ meæ servare Regulam

gulam FF Minorum per Dominum Papam Honorium confirmatam, vivendo in Obedientia, sine proprio & in castitate. Domine DEUS renovo intentionem meam, omnes cogitationes ac omnia verba, opera mea ad Maiorem gloriam Nominis tui semper dirigendi; renovo proposita mea, in mortificatione interna & virtute Aſcetica, studio Orationis mentalis, dilectione inimicorum meorum ad imitationem tui jugiter proficiendi.

“ * *1to*. Patitur à suis amicis. Porro amici Christi sunt duplices. *1mo* Consolantes, qui pro zelo fidei, virtutis, iustitiæ omnia adversa propter Christum patiuntur ex motivo quadruplici. scilicet, Iustitiæ Divinæ, cui ob peccata sua multum se debere sciunt; ratione conformitatis ad voluntatem Divinam; ratione æterni præmij, & amore imitationis Christi. *2do*. Aliqui sunt affligentes Christum; vel quia *delicati*, S. zelantes pro bono, quam diu honorantur, promoventur; vel quia *possesivi*, ob supervenientes difficultates, timorem hominum, in zelo tepescentes; vel quia *zelotysi*, si nemini quidem zelo cedentes, iniurias tamen suas, defectusq; aliorum nimium taxantes. Ab his ergo amicis posterioribus patitur Christus, tanquam à causa morali, dum exemplo sui, pro veritate, pro zelo secundum prudentiam, pro iustitia fugiunt pati contumeliam, & quæcunq; adversa; dum quoq; inimicos suos diligunt non ad eò perfectò amore quali ipse Christus dilexit nos suos adhuc inimicos, mortem pro nobis durissimam subeundo: Vnde *1. Ioan* 3. In hoc cognovimus charitatem DEI, quoniam am ille animam suam pro nobis posuit, & nos debes

debemus animas pro fratribus ponere. *Conscientia* 22
 imperfecti zeli sui conscia confunditur. *Voluntas* 22
 exit in Actus: Utinam Domine zelus Domus 22
 Tuae S. fidei, iustitiae, Regularis observantiae co- 22
 medat & depascatur animam meam. Domine 22
 si non sum dignus vel unam fundere sanguinis gut- 22
 tam pro Te, totas vires corporis, & animae sacri- 22
 fico, super exaltandae dignitati Tuae, & promovē- 22
 diae usq; ad ultimum halitum, saltem exemplo bo- 22
 no, Regulari Observantiae; etiamsi oportuerit me 22
 mori tecum [confidens in gratia Tua] non Te ne- 22
 gabo. Amo Tuam iustitiam, quae veros amicos 22
 ex praedictis quatuor causis plerumq; asperius tra- 22
 ctat. Paratum cor meum DEUS. DEUS meus, 22
 & omnia. s. Omnia corporis & animae meae, hono- 22
 ri Tuo, virtuti & perfectioni, impendere statuo.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. Pro quo Christus patitur? *Syn-*
cretesis respondet. Patitur pro iisdem peccatori-
 bus, discipulis, & amicis suis: à quibus ipsemet
 patitur, sive realiter, sive moraliter, ut illis jam
 sibi fideliter adherentibus, promereatur apud Pa-
 trem suum aeternum, veniam, gratiam, & gloriam.
 Quod autem pro nobis passus fuerit, patet *1. s. c.*
 53. Vulneratus est propter iniquitates, nostras, &
 attritus est propter scelera nostra, disciplina pacis
 nostrae super eum, & livore eius sanati sumus.
 Quod etiam promeruerit nobis veniam, seu pecca-
 torum remissionem, patet *Rom: 5. c.* Cum inimici
 essemus reconciliati sumus DEO per mortem Filii
 eius. Et *actor. 5. c.* Hunc Principem & Salvato-
 rem

C

rem DEUS exaltavit *dexterâ suâ* ad dandam penitentiam *Israels*, & remissionem peccatorum. Quod item promeruerit gratiam, patet *Ioan: 1.* Lex per Moysen data est, gratia & veritas per JESUM Christum facta est. Et *Rom: 7.* Gratia DEI [datur nobis] per JESUM Christum Dominum nostrum. Quod tandem promeruerit nobis gloriam, seu cælestem hereditatem, ac vitam æternam, patet *Ioan: 30.* Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant. Et *Rom: 8.* Ipse enim Spiritus [DEI nimirum manens, in nobis] testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus Filij DEI; si autem filij DEI [ergo] & heredes: heredes quidem DEI, coheredes autem Christi. *Ratio* convincitur hujusmodi responsione, ejusq; veritatem relectit ad conscientiam animæ suæ. *Conscientia* de talibus Christi nobis applicatis atq; collatis multum contenta, protinus voluntatem stimulat ad reddendas ei grates, cum omnibus cælitibus ac terrigenis. *Voluntas* affectu gratitudinis mota, in tales prorumpit Actus: Benedictio & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus & fortitudo, DEO nostro in sæcula sæculorum Amen. Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem ac divinitatem & sapientiam & fortitudinem, & gloriam, & benedictionem. Redemisti nos Domine DEUS in sanguine tuo, ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos DEO nostro regnum. Salus DEO nostro. & Salus salus in sæcula sæculorum Amen. Confitemini Domino [cuncti cælitis & terrigenæ] quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus. Quia in humilitate nostra memor fuit nostri; quoniam in æternum,

misc.

misericordia eius. Quia redemit nos ab inimicis
 nostris; quoniam in æternum misericordia eius.
 * spero in te, *f. in infinita Christi satisfactione* „
 expectans à te veniam, ut peccator; veniam pri- „
 mam, *f. remissionem culpæ mortalis*; ut discipu- „
 lus & amicus; veniam 2dam, *f. remissionem ve-* „
 nialium pænæ temporalis, etiam purgatorii. Spe- „
 ro in te, *f. in infinitate meritorum Christi*, ex „
 peccatis ut peccator gratiã 1mam. *f. justificantẽ*; ut „
 discipulus gratiam 2dam, *f. continuum augmen-* „
 tum justificationis, vberioresq; gratias actuales; „
 ut amicus, gratias gratis data: & extraordina- „
 rias, quas nõverit sapientia tua mihi opportu- „
 nas. Spero in te *f. in infinito pretio sanguinis* „
 tui expectans à te vt peccator penitens gloriam „
 1mam. *f. quantumcunq; gradum æternæ essen-* „
 tialis beatitudinis: vt discipulus & amicus glo- „
 riam 2dam, *f. præmia accidentalia, coronas, au-* „
 reolas, palmas & fructus. *De quibus infra Si-* „
de Medusa de glor: calce. Consid. 2. Domine „
 DEUS tibi gratias ago, *f. quia pro me passus* „
 es. Te laudo, quia tam liberalis, & superabun- „
 dans beneficentia tua est. Tibi offero me omni- „
 aq; mea meritis sanguinis tui vniendo. Peto à „
 te, ut non pereat fructus sanguinis tui in anima „
 mea, imò omnium fratrum, benefactorum.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo Christus patitur? *Syn-*
terese respondet. Patitur amanter, humiliter, o-
 bedienter, & patienter, juxta D. Bernard. dicen-
 tem: Christus in passione patientiam exhibet, hu-
 militatem commendat, obedientiam implet, charitatem

tatem perficit. Et D Nonav. Quatuor brachia crucis, significant quatuor virtutes, quibus extendi debet homo noster interior; signat enim pars superior charitatem, inferior humilitatem; à dextris obedientiam, à sinistris patientiam. Quod autem patitur *amanter*, inde patet: quia non ex coactione aut necessitate, sed ex amore nostri pro nobis mortuus & oblatus est, quia ipse voluit. juxta *Rom: 5.* Commēdat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Ex eadem charitate orat pro suis crucifixoribus. *Luci: 18.* Dimitte illis &c.

Conscientia suæ tepiditatis conscia confunditur. *Voluntas* nititur ad Actus Amoris vulnerantis, ligantis, langvescentis, morientis, quos *vide in Scal: 7.*
 * O dulcis I E S U, omnis figura tua amorem
 spirat, ad redamandum provocat, caput inclinatum, manus expansæ, pectus apertum; ergo te
 totum amabilem, amatorem mei, ut toto me te
 amem, ah quam cupio! Quod etiam patitur
humiliter patet inde, quia cum esset excelsus, gloriosus, sanctissimus, quasi peccator vilis pro peccatis nostris, tanquam pro suis passus est. *Isai: 53.* Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.
Et infra. Cum sceleratis reputatus est. *Conscientia* superbiam suam, honores, respectus ambientem, humilia verò despectusq; abhorrentem redarguit.
Voluntas exit in Actus. * O quam intoleranda
 superbia mea, ubi suprema humiliatur Majestas,
 vilis ego vermiculus mille mortibus, æternisq;
 despectibus dignus, inflor & intumescō. Eligo
 abhinc abjectus esse in domo DEI mei, eligo
 pra

pro honoribus contemptum, irrisum pro fa-
voribus, humilior sub potenti manu tua, & sub
manu omnis creaturæ propter te. Agnosco me
creaturarum omnium miserrimum, vilissimum,
inutilissimum, stultissimum, gravissimum pecca-
terem. *Idem explicationem harum supra Insuper: 10.*
de Humil. Quod etiam patitur obedienter & pa-
sienter. patet ex illo: Tanquam ovis ad occisio-
nem ductus est, & tanquam agnus coram tonden-
te se obmutuit. *Isai: 53.* Et *1 Petr: 1.* Christus
cum malediceretur non maledicebat; cum pateretur
non comminabatur. *Ad Philip: 2.* Humiliavit
semetipsum factus obediens usq; ad mortem. *Ra-
tio* reflectit se ad suam conscientiam, examen cum
ea instituens, utrum nam in hisce virtutibus imi-
tetur Christum. *Conscientia* quod scit verum fa-
tetur. *Voluntas* pio imitacionis affectu inardescit,
& actibus se elevat. Bonus es tu, & in bonitate
tua doce me justificationes tuas. Benedictus es
Domine, doce me justificationes tuas. Vias tuas
Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce
me. Trahe me post te, curremus in odorem un-
guentorum tuorum. O IESU mi, vni me tecum
inseparabiliter. O IESU, transforma me totum
in te. *Explici infra Vide Scal: 4.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam Christus tam
indigna patitur, causâ nostræ reparationis, cum
aliquo alio faciliore modo potuisset nos reparare,
ut Theologi asserunt? *Synteresis respondet:* verum
quidem est, quod nos DEUS reparare ac salvare
suis potuisset si voluisset; at qui noluit, nisi in-

terveniente dirissimâ Filij sui Vnigeniti passione
ob gravissimas rationes.

1ma est. Ut reparatio salutis nostræ aliter non fieret, nisi per condignam DEO rigorosamq; satisfactionem: pro offensa suæ Majestatis peccato priorum parentum, nostrisq; infinitis sceleribus. Reparari enim homo secundum æquitatem non poterat, nisi per satisfactorem dignissimum & sufficientissimum, qui & homo & æqualis DEO esset; nam si non esset homo de genere Adæ, & non esset æqualis DEO; satisfacere ut æquum est non potuisset, pro crimine læsæ Majestatis Divinæ. Ille enim ut fas est, justitiæq; rigorosa postulat satisfactionem qui debet ac potest; sed non debet nisi homo, & non potest nisi æqualis DEO. Vnde tanta debuit esse humilitas & obedientia in Reparatore ac Salvatore Christo: quanta fuit superbia & inobedientia in prævaricatore, sed quia in prævaricatore tanta fuit superbia, ut cum esset homo, voluerit fieri DEUS, & tanta fuit inobedientia, ut cum esset creatura DEI, noluisset subditus esse DEO, sed suæ potestatis; ideo in Reparatore tanta debuit esse humilitas, ut cum esset DEUS excelsus, fieret homo profundissimæ humilitatis; & tantâ obedientiâ, ut cum esset Dominus omnium, potestati humanæ fieret subiectus, & usque ad mortem obediens. *Ratio* convicta responsione, laudat justitiam DEI. Agnosco, quoniam justus Dominus, & justitias dilexit. Justus Dominus in omnibus vijs suis. Justus es Domine, & rectum judicium tuum. *Conscientia* discurret, si justitia DEI tam rigorosa est cum Christo pro peccatis alienis, quanto magis mecum erit pro proprijs. *Voluntas*
pro-

proponit. Justificationem quam tenere cepi / penitentiam, rigorem religiosæ vitæ in fame & siti, in frigore & nuditate non deseram; non remittam, ut tantum quantum pro multiplicibus gravissimis peccatis meis justitiæ Divinæ satisfaciam. Amo tuam justitiam, hac exigentem à me, & à Christo. Amo tuam potentiam, me in penitentiâ adjuvantem. Amo tuam misericordiam, ea quibus justitiæ tuæ sufficere non valeo, clementissimè condonantem.

2da Ratio. Ut ex opere reparationis ac Salvationis nostræ solus DEUS glorificetur. Alioquin ubi genus humanum per aliquam creaturam DEO gratissimam reparatum fuisset ex ordinatione ejus Divina, gloria DEO debita diminueretur; quia sicut majus est beneficium reparationis ac salvationis nostræ, quam creationis, ita major gloria, honor & gratitudo Reparatori ac Salvatori deberetur, quam Creatori. Quapropter concedens fasque erat, ut idem DEUS Reparator & Salvator esset nostri, qui & Creator; quoniam non erat dignum DEO concedere gloriam sibi debitam suæ creaturæ, juxta *1st. 49.* Ego Dominus, hoc est nomen meum, gloriam meam alteri non dabo. *Et 1. Tim. 1.* Regi sæculorum &c: *Raro* convicta cum conscientia, stimulat voluntatem, ut tota seipsa soli serviat DEO, in eumque feratur. *Adm. ** Tu solus Dominus, Tu solus Altissimus. Tibi soli, DEO honor & gloria. Tu totus meus, ego totus tuus. Vnicam meam scilicet animam uni DEO Creatori, Reparatori, do, dono, consecro in æternum.

3ta. Ut reparatio nostri fieret ordine competentis;

renti, & artificio singulari, contra astum diaboli iuxta illud S. Matris Ecclesie: Hoc opus nostrae salutis ordo depoposcerat multiformis proditoris ars ut artem falleret, & medelam ferret inde hostis, vnde laeserat. Sicut enim primus homo fraudulentia diaboli per mulierem provocatus, praesumpsit in fructu ligni vetiti delectari; vnde incurrit rebellionem carnis, ac praenam subiit mortis cum sua posteritate; ita Christus Reparator ac Salvator noster, damna ligni vt solveret, voluit in ligno pati passionem ignominiosissimam, contra praesumptionem; acerbissimam, contra libidinem; generalissimam, in toto s. corpore; contra infectionem universalem; ac tandem voluit pati mortem voluntariam, contra mortem invitam. Assentitur *Ratio*, cui adheret *Voluntas*, complacendo in ineffabili providentia & sapientia Divina. *Añim.* O altitudo sapientiae & scientiae DEI! * O sapientia, attingens à fine usque in finem fortiter suaviterque disponens omnia reparationis nostrae media. Magnus Dominus, & sapientiae ejus non est numerus & finis. O quam jucundum, quam suave, se servire Domino, tam sapienti, tam de suis provido.

¶ Vt per reparationem nostri innotesceret nobis, quanta fuerit nostri generis humani infirmitas, ex peccato contracta; siquidem ad sui sanationem tam pretiosum atque inopinatum sanguinis Christi requireret medicamentum. *Vt* item, innotesceret nobis, in quanto sit apud DEUM odio peccatum; siquidem nulla alia ratione placari, peccatoribusque propitius esse voluerit, nisi intercedente sancta virginis sui passione. *Item* in quanto odio

odio DEUS vult apud nos haberi peccatum; siquidem ne ad aeterna supplicia propter illud condemnaremur, Christus debuerit tantos pati cruciatus. Deniq; quanta damnati ob sua crimina in inferno sustinebunt tormenta; si Reparator noster intuitu eorum modicam putaret passionem: ut patet ex ejus verbis *Luc. 23.* Filiae Jerusalem, nolite flere super me; sed super vos ipsas flete, & super filios vestros [propter peccata sua condemnandos] quia si in viridi hoc faciunt, in arido quid fiet. *Volunt* his auditis movetur ad odium, & fugam peccati. *Actus* detestrationis propositorum, *Sicut* *supra* *Confid. 3.*

Sta. deniq; Ratio est. Ut per hoc opus reparationis declararetur nobis summus in DEO amor nostris, ac in nobis per hoc ipsum erga DEUM reciprocus intimae reamationis excitetur affectus: sicut enim summum amorem quod nos DEUS amat, nihil magis declarare potest, quam quod Christus in reparatione nostri, non solum abolevit mala, & sua nobis contulit bona; verum etiam quod sustinere ac pati voluit probrosa nostra, & adversa juxta *Rom. 8.* Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum [ad sufferendas miseras nostras] quomodo non etiam cum illo omnia [bona corporalia spiritualia, atq; aeterna] nobis donavit. Et *1. Ioan. 4.* In hoc apparuit charitas DEI in nobis, quod Filium suum Unigenitum misit DEUS in mundum [pati nostra adversa, ipsamq; sustinere mortem] ut vivamus per eum. Ita nihil magis excitare potest in nobis erga DEUM intimae reamationis affectum; quam pia & jugis recogitatio tanti amoris quod sic à DEO

prævenimur. Vnde *S. August.* Maxime propterea Christus advenit, ut cognosceret homo quantum DEUS diligat eum: & ideo cognosceret, ut ejus dilectione à quo prior dilectus est inardesceret. *Item.* Si amare pigebat, saltem redamare non pigeat: nulla enim est major ad amorem invitatio, quam præveniri amando. Idcirco exclamat *S. Joannes 1. c. 4.* Nos ergo diligamus DEUM, quoniam prior dilexit nos. Est autem genuina & ultima ratio, cur DEUS amore nostri excitet nos ad redamandum se, veliq; omnino per nos reamari? ut nimirum amore ejus provocati ac inflammati, renascamur, reformemur in suos filios, eoque ipso efficiamur heredes ipsius gloriæ cælestis, nec non Christi Filij sui, coheredes, juxta *D. Paulum Rom. 8.* Ipse enim Spiritus [Sanctus] testimonium reddit spiritui nostro [inimè DEUM amanti] quod sumus Filij DEI [ergo] & heredes; heredes quidem DEI, coheredes autem Christi. Ratio veritate responsionis convicta, eam protinus reflectit ad conscientiam animæ suæ, exanimans autem correspondat Divinæ amationi suæ reamatione, propter consequendam hereditatem gloriæ vitæque cælestis.

Conscientia prout res est, fatetur. *Voluntas* concitata prorumpit in Actus. * Agnosco mi DEUS,
 " quod delicia tuæ sint esse cum filijs hominum.
 " in tempore & æternitate. Cur tantis expensis
 " vitæ & sanguinis vngenti tui infinitus amor
 " tuus frigidi cordis mei scintillam amoris, mare
 " guttam, immensus vilem atomum quarit, O
 " anima mea, mundum, diabolum, carnem odi-
 " entem te amas amore qui interimit te; DEUM
 autem

autem toto se diligenter te, & à te diligere cupi-
entem amore vivificante, non redamabis? Proh
amor non amatur! Serò Te jam cognosco a-
mandam bonitas aterna. Quis mihi tribuat, ut
reamem te amore incomparabili. *Pide Scal: 2dam
Pall.*

M O D U S

Mysteriū Eucharisticum asceticè meditādi.

CONSIDERATIO I.

Introducō imaginatōna. * Imaginare Christum
Dominum in maiestate sua, quamvis latente
sub tegumento specierum panis & vini venien-
tem, & quasi de abscondito vocantem homines
dulci & medullato illo verbo: venite ad me om-
nes, qui laborati & onerati estis, & ego refi-
ciam vos. Item *Provi 9.* Si quis parvulus ve-
niat ad me. Venite comedite panem meum,
& bibite vinum quod miscui vobis. Imaginare
assistentiam mille millia millium SS. Angelorum,
quasi invitantium homines illis verbis: venite
ad nuptias, ecce parata sunt omnia.

Ratio proponit Quis es tu Domine in Venerabi-
li Sacramento sub speciebus panis & vini; & quis
ego sum, qui ad te accedere volo & debeo? *sym-
zeres* respondet ad *imam* partem. Tu es Domi-
ne sublimis, profundus, latus, longus, prout ait
Apostolus *ad Eph: 3.* Flecto genua ad Patrem Do-
mini IESU Christi, ut possitis comprehendere cum
omnibus Sanctis, quæ sit Christi latitudo, longitu-
do, sublimitas, & profundum. *Sublimis* es, secun-
dum tuam Divinam naturam, id est sublimiter, seu
infinite potens, sapiens &c.

Pro:

Profundus secundum humanam naturam, id est in eximjis virtutibus humilitatis obedientiæ &c. *Latius* in charitate, quam dilatasti usq; ad ingratos & inimicos diligendos. *Longus* item es, longe futurum tempore; nostram expectans penitentiam & emendationem.

Uerum respondes in eadem persona sui hominis ad eandem propositionis partem. Ego verò qui ad te accedere volo ac debeo, respectu quidem sublimitatis tuæ, sum infimus hominum, vilissimus, inutilissimus, stultissimus, miserrimus, ac maximus peccator. *Respectu* vero tuæ profunditatis, sum elatus, presumptuosus, inobediens &c. Respectu tuæ latitudinis, sum strictus proprio amore, ut non diligam nisi meipsum, vel propter meipsum. Respectu tandem tuæ longitudinis, omnino sum curtus, in votis reddendis, seu cito mutabilis in proposito adimplendis. *Ratio* huiusmodi responsiones, probat ex conscientia sui hominis. *Voluntas* pio affectu inde mota in tales prorumpit *Actum*: * Quis ad te accederet infinita dignitas, quam reverentur Angeli, metuunt iusti, nisi tu juberis, invitares dulcibus illis verbis *venite ad me omnes* &c. Operitur quidem confusione facies peccatoris, sed adsunt superabundantia merita Redemptoris, affectus ecstatici SS. Matris, mei Patriarchæ Francisci, aliarumq; Mysterio Eucharistico devotissimarum animarum; his interim superinduo nuditatem animæ meæ, ut docuit Christus *Aut s. Gerudem*. O DEUS meus amo tuam sublimitatem, sed complaceo mihi in tuis Divinis perfectionibus, displiceo verò in mea vilitate, stultitia, iniquitate, peccabilitate, fragilitate &c.

O DEUS

O DE
place
quas
cunct
meus
quod
ter h
amo
Tibi
menc
punit
agno
inde
capi
ac ex
perfe

R
respon
grita
reale,
vinita
tus
quod
dimin
lis.
specie
vis n
secre
sui c
tur c

O DEUS meus, amo tuam profunditatem, *s.* complaceo in humanis tuis perfectionibus virtutum, quas omnino imitari volo; displiceo autem mihi in cunctis vitijs meis, quæ omnino averſor. O DEUS meus, amo tuam latitudinem, *s.* gaudeo plurimum quod Christus diligat ſuos inimicos, quem efficaciter hac in parte cupio imitari. * O DEUS meus, amo tuam longitudinem, *s.* ago infinitas gratias Tibi Chriſte, pro diutina mea penitentia ac commendationis expectatione, conſequenter pro im- punitione mei æternis inferni cruciatibus; quos agnoſco me pridem peccatis promeruiſſe, ac proinde ſuffultus cæleſti auxilio in eadem quam capi penitentia, ſtudio internæ mortificationis ac exercitio aſceticæ virtutis ad tui imitationem perſeverare volo.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ nobis communicantibus datur in hoc Sacramento Eucharistiæ? *Syncreſis* *respondet.* Omnia illa nobis dantur, quæ ad integritatem Chriſti ſpectant, ſcilicet Corpus Chriſti reale, Sanguis illius verus, Anima Sanctiſſima, Divinitas Verbi incarnati. Vel alias datur nobis totus Chriſtus humanitate & Divinitate conſans: quod enim ſemel aſſumpſit, poſt inde nunquam dimiſit, cum jam ſit impaſſibilis, quia & indiviſibilis. Unde eſt, quod totus Chriſtus continetur ſub ſpeciebus panis, & totus ſub ſpeciebus vini, quàmvis non eodem ordine; nam ex vi verborum conſecrationis, ſub ſpeciebus panis continetur ratione ſui corporis realiter ibi exiſtentis, quod comitantur cætera, quæ ſunt de ipſius integritate: ſub acciden-

evidentibus autem vini, continetur ratione sui sanguinis, quem comitantur cetera integritati ejus deservientia. Ac proinde tantum quisque accipit communicando sub vna specie, quantum sub vtraque, & tantum ante divisionem specierum, quantum post in minima quaque particula. Horum autem ratio est, quia Christus Dominus sub speciebus existit non quantitativo modo, sed ad modum substantiæ spiritualis, totus videlicet in tota specie consecrata, & totus in qualibet parte. Unde canit Ecclesia: sub diversis speciebus, signis tantum & non rebus latent res eximia. Caro cibus, Sanguis potus, manet tamen Christus totus sub vtraque specie; A fumente non concisus, non contractus non divisus, integer accipitur. Sumit vnus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille nec sumptus consumitur. *Et paulò post* Fractio demum Sacramento, nè vacilles sed memento, tantum esse sub fragmento quantum toto tegitur. Nulla rei scissura, signi tantum fit fractura, quæ nec status nec statura signati minuitur. *Ratio* veritate convincitur. *Conscientia* reflectens ad se veritatem. *Imò.* miratur arcana DEI. O res mirabilis, manducat Dominum pauper, servus, & humilis; verum non est natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut DEUS noster adest nobis. *ad* Stimulat voluntatem ad adorandum latentem Christum in Eucharistia. *Volutas* it in Actus. Verum tu es DEUS absconditus, DEUS Israel Salvator. Adoro te devotè latens Deitas, quæ sub his figuris verè latitas. Credo quidquid dixit DEI Filius, nihil hoc verbo veritatis verius. In Cruce latebat sola Deitas; ast hic latet & humanitas. Plagas

Cut Thomas non intueor, DEUM tamen meum,
esse hic Te confiteor. Quid mihi amplius potest
esse in celo & in terra. *Reliqua ex Scal. 1. assume.*

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo Christus se tradidit
in hoc Sacramento ad manducandum? *1° re-
sponsis respondet.* Quod pro multiplici nostra necel-
sitate & utilitate Spirituali, uti est. *1mo* Pro no-
stra Spirituali purgatione; nam quoties hoc Sacra-
mentum dignè sumimus, toties ab inquinamentis
peccatorum ac vitiorum nostrorum magis ac ma-
gis purgamur. juxta *apoc. 7.* Hi sunt qui ven-
erunt de tribulatione magna, & laverunt stolas suas,
& dealbaverunt eas in sanguine Agni. *ps. 1. & sic*
Sanguinis & Corporis Christi. Actus. Amplius la-
va me ab iniquitate mea &c: Pie Pelicane IESU
Domine, me immundum munda tuo sanguine, &
alij Actus desunt: Et ex Pauli: Scal. 1. 2do Pro
nostra Spirituali illuminatione, quo enim sapius
ad hoc Sacramentum dignè accedimus, eo clarius
internè illuminamur, ad cognoscenda Spiritualia,
ac æterna. juxta *ps. 33.* Accedite ad eum, & illu-
minamini, & facies vestræ non confundentur. A-
ctus. Revela oculos meos, lumen oculorum me-
orum Eucharisticè IESU, & considerabo mirabilia,
de lege tua. Da mihi intellectum, & scrutabor,
legem tuam. *3^{io}* Pro consequenda unione cum
Christo animæ nostræ, quo enim diligentius ad hoc
Sacramentum preparati accedimus, eo strictius ac
inseparabilius Christo membrisq; ejus, mysticis per
charitatem conjungimur, juxta *ioann. 6.* Qui man-
ducat

ducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in
 me manet, & ego in eo. *Actus Unionis, Transfor-*
mationis ex Scal. 4. 410. Pro consolatione nostrā
 in varijs tribulationibus & adversitatibus, difficul-
 tatibus in vita spirituali. Qui enim dignē recipi-
 unt hoc Sacramentum, potius hilarescunt quā
 turbantur in adversis sibi venientibus, juxta *Ps. 28.*
 Paraſti in conſpectu meo mensam, adverſus eos qui
 tribulant me. *Actus. * O Panis, o Vinum laci-*
ficans cor hominis. Ps. 103. Conſolator optime,
 “ dulcis hospes animæ, dulce refrigerium. In la-
 “ bore requies, in æſtu temperies, in fletu ſolatio
 “ um. Jam de cætero ſperno humana ſolatia, &
 “ potatæ animæ meæ ſuavi poculo Sanguinis Tui,
 “ dulcia ſiant omnia amara & adverſa. 510. Pro
 noſtræ mentis corroboratione & confirmatione,
 contra tentationes carnis, mundi, diaboli, atq; ho-
 minis improbi proſectum vitæ ſpiritualis malo exem-
 plo impediētis. ſicut enim corpus pane terreno
 roboratur ad laborandum manualiter; ita hoc pa-
 ne cæleſti dignē ſumpto mens noſtra firmatur ad
 legitimè certandum, & in virtutibus aſceticis ac
 interna proficiendum mortificatione, juxta *Ps. 103.*
 Ut exhilaret faciem in oleo, & panis cor hominis
 confirmet. *Actus. * O Panis de cælo deſcendens,*
 “ verè te dixit *S. Aug.* cibum grandium. Cum
 “ defecerit virtus mea DEUS adjuva me. Adju-
 “ va nos DEUS ſalutaria noſter. 610. Datur no-
 bis pro ſigno amoris Chriſti, pro pignore vitæ æ-
 ternæ nobis promiſſa. *Ioann. 6.* Qui manducat
 hunc panem, vivet in æternum. Eccleſia quoque
 canit: O ſacrum convivium, in quo Chriſtus ſu-
 mitur, recolitur memoria Paſſionis ejus, mens im-
 pletur

pletur gratiâ & futuræ gloriæ nobis pignus datur

Actus. * O IESU fac mecum signum in bonum.

f. in felicem æternitatem. Pono te super cor me-
um, ut signaculum æternitatis. Tu hereditas
mea præclara es mihi. Tu sicut in exilio es per-
tio mea, ita sis in terra viventium. *7mo.* Datur

nobis pro Viatico peregrinationis nostræ; quia ani-
ma fidelis dignè accipiens hoc Sacramentum in ar-
ticulo mortis, erigitur in spem consequendi indu-
bitatè vitam æternam. Vnde Ecclesia canit: Ec-
ce Panis Angelorum, factus cibus viatorum. *Actus.*

* O Rex gloriæ descende ad me, priusquam mo-
riatur filius meus, ego s. peccator. Mane nobi-

scum Domine, quando [vita nostra] advespera-

scet; dum circumdabor doloribus mortis & peri-
culis inferni, ne derelinquas me sine salutari tuo

[sanctissima Communionem] opto, propono, ut
ad sanctificandas cogitationes, verba, opera, co-

tius vitæ meæ. Sic vltima mea cogitatio DELIS
vltima verba IESUS MARIA; vltimum negotium

& cibus, manducatio ss. Eucharistiæ; ut sic fugi-
ant à facie Domini inimici mei. O quam secure

eam dicam: Nunc dimittis servum tuum Domine.
Deinde *Voluntas* generalitèr primò fertur desideri-

orum Actibus cum S. Ignatio. Anima Christi san-
ctifica me, Corpus Christi salva me, Sanguis Chri-

sti inebria me, Aqua lateris Christi lava me, Passio
Christi conforta me, Bone IESU exaudi me, intra

vulnera tua absconde me, ne permittas me separari
à te, ab hoste maligno defende me, in hora mortis

meæ voca me, & jube me venire ad te, vt cum San-
ctis tuis & Electis laudem Te in sæcula. *Tandem*

reflectens se anima, quòd pro tantis Eucharisticis
benef-

beneficijs & fructibus, quid rependat DEO non habeat; perfectissimis quales sunt Beatorum in celo, cupit redamare Christum actibus, dicens: * *Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam extensus in te amore semper mobili. &c. Reliqua*
" Vide Seal: 8.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. A quo sumendum est hoc Sacramentum? *Syns: resp:* Sumendum esse à quolibet homine filio DEI, non verò ab hominibus filijs Diaboli, ut canit Ecclesia: verè panis filiorum, non mittendus canibus. *Marc: 7.* Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. Illi autè homines, dicuntur filij DEI, per adoptionè, qui toto corde fugiunt peccatum in æternum; juxta *Joan: 3.* Omnis qui natus est ex DEO, [per gratiam sanctificantem] peccatum non facit. Illi verò dicuntur è converso filij diaboli, qui peccatum faciunt, ut ibidem *S. Joan:*. Qui facit peccatum ex diabolo est. Et paulo post subjungit: In hoc manifesti sunt filij DEI, & filij diaboli. Quà etiam ratione, isti filij diaboli assimilantur canibus & porcis; canibus quidem, dum post suam ad DEUM conversionem supererogatoriam recidiunt contra sua vota, graviter peccando. Porcis verò, quando alicujus peccati gravis contrahunt consuetudinem. Contingit enim ipsis illud veri Proverbij: Canis conversus ad suum vomitum, & sus lota in volubro luti, ut dicit S. Petrus, *epi: 2, c. 2.* Ratio responsionis veritate convincitur, examinaturq; conscientiam tuam, cujus nam Patris filium testetur esse suum hominem. *Conscientia* quæ scit vera fatetur.

Voluntatis

Voluntas inde odium contra omne peccatum concipit, in *Aetna* prorumpit. Quos *vide in Medis: Pass: Christi Considera 3.*

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo ad hoc Sacramentum accedendum est? *Synt: resp:* Accedendum cum debita preparatione. Hinc est *1. Cor. 11.* Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat; qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini. Ille autem ad hoc Sacramentum digne ac debite preparatus accedit, qui illud sumit loto capite; lotis manibus, lotis pedibus. Unde dixit Petrus Christo; in lotionem pedum ante institutionem & sumptionem hujus Sacramenti *Ioan: 13.* Domine lava non tantum pedes meos, sed & manus & caput. Vbi per *caput* intelligitur fides & conscientia. Fides, quia est principium virtutum, & absque illa non possunt placere DEO ad meritum vite aeternae quaecumque opera virtuosa.

Conscientia vero, quia est iudex potentiarum animae dijudicans actus illarum. Per *manus* item intelligitur duplex spiritualium vita s. Activa & Contemplativa; quarum altera agunt propter DEUM exercendo se in mandatis ejus; altera agunt in DEUM actibus s. anagogicis, juxta *psal: 66.* DEUM exquisivi manibus meis. Per *pedes* tandem intelliguntur affectus timoris & amoris DEI, quorum altero ab ejus offensa recedunt; altero in amicitia proficiunt. Iam ergo ad hoc Sacramentum ille accedit *loto capite*, qui depurata fide ab omni hesitatione credit credenda de hoc Sacramento. Et

qui conscientiam habet liberam ab omni peccato tam reali quam ficto, *s. à scrupulo*. Ille etiam accedit *lotis manibus*, qui in vita activa omnem fugit intentionis obliquitatem, faciens facienda propter solum DEUM, non propter homines. Et qui in via contemplativa, omnem fugit internam proprietatem; ut est proprius amor, propria voluntas, proprium iudicium, quibus tanquam visco volatus contemplationis illaqueatur. Ille tandem accedit *lotis pedibus*, qui ita affectus timoris & amoris sentit in se puros, ut nihil timeat aut amet supra DEUM, vel æquè ac DEUM; imò ut nihil timeat; vel amet præter DEUM; quamvis infra DEUM, propter DEUM, in DEO, & secundum DEUM omnia timenda & amanda timere & amare debeat. *Ratio* veritatè convicta examinat conscientiam, ita nè suus homo præparatus accedere soleat ad hanc Mensam Altaris Domini. *Conscientia* quod scit fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota, cupit affectuosissime Christum suscipere in Venerabili Sacramento semper magis ac magis loto capite, lotis manibus, lotis pedibus, *Cujus Actus*. Quis mihi tribuat, ut suscipiam te loto capite, lotis manibus, lotis pedibus, *Idq; juxta super: horum explic.* Tandem germinat suavis Amoris actibus *ex Scal. 6.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam Eucharistia ex institutione Christi, usq; ad mundi consumptionem habetur, & habenda sit? *Syns. respondet* Imò. Ut nobis sit speciale novæ legis Sacramentum, vel aliàs Sacramentum Sacramentorum; in usu enim omnium Sacramentorum sola gratia sanctificans no-

bis confertur, hic autem & gratia, & ejusdem gratiae Author, omniumq; sacramentorum Institutor, donatur. *1do.* Ut sit nobis juxta novae legis sacrificium, idem numero cum illo sacrificio in ara Crucis oblato, quamvis non ejusdem modi: quia Christus Dominus ac idem est, tam cruentè in ara crucis immolatus, quam sub speciebus panis & vini, in Altari absq; sanguinis effusione oblatus. Quod quidem sacrificium incruentum [juxta mandatum Christi *Luci 22.* Hoc facite in meam commemorationem] jugiter in Ecclesia DEI instauratur, ad hos praecipue fines *1mo.* ad placandum DEUM Patrem pro peccatis nostris continuis, multipliciter offensum. *2do.* Propter reddendas eidem Patri laudes & gratiarum actiones pro reparatione nostri per passionem ac mortem Filij sui. De hoc Sacrificio illud est *Malach.* Ab ortu solis usq; ad occasum Magnum est Nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur mihi oblatio munda. Et de ipso sacrificante Christo *Ps. 109.* Tu es Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech. Cujus Ordinis Sacerdotem se esse ipse Christus declaravit, ubi Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini Patri suo caelesti obtulit, & hucusq; singulis diebus offert, continuo per suos substitutos, sacerdotes, qui dum hujusmodi sacrificium offerunt, non suam sed ipsiusmet Christi suscipiunt Personam, quod ex verbis consecratis apparet; non enim in persona sua verba illa praefertunt. Hoc est Corpus meum, sed in persona Christi. *3to.* Ut nobis sit praesentissimum memoriale, Passionis ac Mortis Christi Domini, juxta *1. Cor. 11.* Quotiescumq; manducabitis panem hunc & cali-

cem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. *Actus.* O memoriale mortis Domini, panis vivus, vitam præstans homini. Memoria memor ero [*s. Passionis tuæ*] & tabescet in me anima mea. Quatuor autem hoc loco recogitanda sunt in Passione Christi; juxta *D. Thomam*. Amor ad redamandum. Dolor ad condolendum. Fortitudo ad imitandum. Utilitas ad gratias agendum. *Amor* quidem Christi talis ac tantus fuit, ut faceret eum non solum liberare nos à nostris malis, & bona sua atq; seipsum nobis donare; verum etiam adversa nostra pro nobis sufferre. *Dolor* item Christi talis ac tantus fuit, in corpore & anima, ut superaret dolores cujuscunq; hominis, quoscunq; cruciatus sufferentis juxta *Ier: 10*. O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor sicut dolor meus. *Fortitudo* talis ac tanta fuit, ut superaret prospera hujus mundi per contemptum, & adversa. Utilitas deniq; talis ac tanta fuit, ut per eam satisfaceret pro peccatis nostris, & gratiam in præsentibus; & vitam æternam in futuro nobis promereretur. Unde *S. Paul. Rom. 8*. Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis tradidit illū; quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit. *Ratio* Veritati assentitur, reflectit eam ad conscientiam suam. *Conscientia* autem imò miratur amorem Christi. *Actus.* Quanta fecit animæ meæ. *Psalm. 63*. Te Christe mundus pavit pane doloris & lachrymarum; Tibi myrrhatum propinavit vinum: Tu ingratum mundum pascis lætitiæ pane, & vino suavitatis potas. *Ido.* Stimulat voluntatem ad redamandum Christum per tolerantiam

tiam ad imitationem ejus grato animo adver-
 sum seu malorum tam propriorum, uti sunt in-
 natae miseriae; quam alienorum, uti sunt defe-
 ctus morales proximorum, juxta Gal. 6. Alter
 alterius onera portate, & sic adimplebitis legem
 Christi. Stimulat *item* ad compatiendum Chri-
 sto compassione Affectus & Effectus. Item ad
 contemptum prosperitatum hujus mundi, exem-
 plo Christi, & ad sufferendas injurias ac perse-
 cutiones. Stimulat deniq; ad grates reddendas
 Christo, idq; affectu & efficacia omnium justo-
 rorum ac sanctorum tam militantis quam tri-
 umphantis Ecclesiae, pro tanto beneficio, satisfa-
 ctionis, meriti, & futuri praemij. Hic *Voluntas*
 erumpit in *Actum*. Quis mihi tribuat, ut reamem
 Te amore conformi tuo amori. Quis mihi tribu-
 at, ut verè Tibi compatiar *in doloribus*; ut verè te
 sequar *se in fortitudine*. Ut dignas Tibi referam
 gratiarum actiones pro passione. Vivat Rex no-
 ster IESUS, vivat in æternum. Laudetur SS. SA-
 CRAMENTUM. *ex Scal. 9.*

A P P E N D I X

Pro Accessu & Receptu ad Sanctissimum

SACRAMENTUM.

Quamvis tota meditatio hæc satis disponat ac-
 cedentem ad SS. SACRAMENTUM: opportu-
 num tamen videtur adijcere nonnulla, quæ jam
 proxime accedentem seriøsus & compendiosus
 disponant.

* *in accessu.* Junctis manibus versus pectus
 in modum crucis, tanquam ligatum per crucem.

se sistendo DEO, cum profunda humilitate & admiratione: *Conscientia* alloquitur Christum his pactis, Domine vnde mihi hoc, ut tu Dominus meus, & DEUS meus venias ad me, & vnieris mihi. Quis tu es, & quis ego? Tu Creator, ego creatura. Tu Dominus, ego servus, isq; ingratus & inutilis; imò toties rebellis. Tu DEUS, ego sumus. Tu omne bonum, ego peccatum. Tu gratuitus Benefactor, & liberalis Pater, ego ingratus peccator, & prodigus filius. Vnde mihi viliissimo vermiculo tanta dignatio? Domine non sum dignus, ut intres &c: *propter peccatorum meorum gratiam.* Domine non sum dignus &c: *ob tantam beneficiorum ingratitude.* Domine non sum dignus &c: *ob tuam sublimitatem meamq; vilitatem.* Ecce compareo mendicus ante divitem; pro divitijs gratiæ, servus ante Dominum, famelicus, petens cibum & potum Corporis & sanguinis Tui; nudus vestem Charitatis, operientem multitudinem peccatorum; reus ante Iudicem, ut propitius mihi esse velis tam in vita, quam in morte, Amicus ante amicum, desiderans ut charitas tua me trahat, tecum liget inseparabiliter, Discipulus ante Magistrum, expectans salutares doctrinas & illuminationes; Filius ante Patrem, petens necessaria mihi provideri, & finaliter hereditatem paternam.

In recessu. Manibus positis ad pectus, firma fide crede SS. SACRAMENTUM in corde tuo tanquam in Ciborio vel Monstratorio haberi. Post eliciantur Pacta Adorationis: Laudetur SS. SACRAMENTUM, tot laudibus, quot in calor stellæ, in igne scintillæ.

lz, in aere atomi, in mari gutta, in terra pulve-
 res, in vere flores, in aestate grana, autumno fo-
 lia, hyeme nives, quot in vniverſo creaturæ, quot
 in æternitate momenta. Laudetur tot laudibus,
 quot vilo opere exhiberi, quot ore proferri, cor-
 de omnium hominum excogitari potuerunt, pos-
 ſunt & poterunt. Laudetur tot laudibus, tamq̃
 perfectis & intenſis, quot & quales, omnes juſti
 & ſancti vnaquam, maximè cum hoc Sacramentum
 ſuſceperunt, toto cordis ac mentis affectu perſol-
 verunt, quot omnes Angeli, Beatiffima Virgo, ipſa
 Humanitas D. N. I. C. toto tempore vitæ ſuæ,
 maximè hoc Sacramentum inſtituendo perſolvit;
 imò quot ſs. Trinitas ſuâ potentiâ deprimere,
 ſapientiâ concipere, bonitate largiri poteſt; omni
 loco, omni modo, omni tempore, in æternum &
 vltra; quia dignum, dignum eſt. Facta gratiarum
 actionis & oblationis habentur *in Scal. 3.* Periti-
 onis hæc: O IESU purifica me, illumina me,
 præſerva me, vni me tacum, transforma me, accen-
 de me, corrobora me, ſolate me, doce me, da
 veniam, gratiam, & gloriam. Tandem *Actus*
ex Scal. ada. 41a. 61a. 7ma. Adverte. Hos Actus
 poſſe practicari toties, quoties viſitamus & adora-
 mus ſs. SACRAMENTVM, in gratiarum actionem
 pro reali præſentia Chriſti Domini in hoc Sacra-
 mento. *Item.* Quoties quis ſumit hoc Sacramen-
 tum ſpiritualiter, *ſpiritualis* autem ſumptio Eu-
 chariſtiæ ſeu Communio conſiſtit in hoc. Quan-
 do devotus Catholicus aut Religioſus conſcientiâ
 ſanus, non habens facultatem ſumendi hoc sacra-
 mentum corporaliter, fidem ſuam, quâ credit Chri-
 ſtum contineri in illo, & deſiderium, quo cupit

Christo vniri in sumptione Eucharistia, sursum du-
cendo consequitur rem, ac effectum Sacramenti;
id est recipit gratiam. Vnde S. Aug: Vt quid
paras ventrem vel dentem, crede & manducasti;
Qui enim credit in eum, manducatur eum.

Pro opportunitate Spiritus & temporis.

Nonnulla loca S. Scripturae ruminanda & appli-
canda Mysterio. *

Ante Comm. Introibo in domum tuam in ho-
locauftis, non hircorum, sed Sanguinis & Corpo-
ris Vnigeniti DEI. *Ps. 65.* Venite ad me omnes,
qui laboratis & onerati estis. *Math. 11.* O dul-
ce verbum! Glorificate & portate DEUM, [Eu-
charisticum] in corpore vestro. Si quis aperuerit
mihi intrabo ad illum & cenabo cum eo, & ipse
mecum. Oportet me hodie in domo tua manere.
Loquitur tibi Christus. Si quis diligit me, ad
eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.
In sole posuit tabernaculum suum. Dominus in
caelo paravit sedem suam. Ego autem tenebrae
sum, & abyssus nihili. Veni Domine, visita nos
in salutari tuo [f. SACRAMENTO.] Quis det de
carnibus ejus, ut saturemur. O quam suavis est
Domine Spiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam
in filios demonstrares, pane suavissimo de caelo pre-
stito esurientes replet bonis, fastidiosos divites di-
mittens inanes.

Post Comm. Filius hominis traditus est in ma-
nus peccatorum. Quid est homo, quia visitas
eum, & apponis ad eum cor tuum. Exi à me
Domine, quia homo peccator sum. Murmurabant
quod

* ex M. S. Nostri P. Geluardi.

quòd ad hominem peccatorem divertisset. Exulta & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus Israel. Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo. Misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Hodie huic domui salus à DEO facta est. Ambulabo in fortitudine cibi istius, usq; ad montem DEI. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Ipse vivet propter me. Ego resuscitabo eum in novissimo die. Nonne cor nostrum ardens erat, dum loqueretur nobis. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini Sancto ejus. Noli oblivisci omnes retributiones ejus. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis! Qui sanat omnes infirmitates tuas: Qui redimit de interitu vitam tuam: Qui coronat te in misericordia & miserationibus: Qui replet in bonis desiderium tuum; renovabitur ut aquilæ juvenus tua.

M O D U S

Beneficia DEI assericè meditandi.

Introductio imaginativa. Statue te in medio totius Creaturæ etiam Angelicæ, & ecce stupet, quòd tu cinis & pulvis, imò perditissimus peccator, adeò dilectus cordi Divino sis, vt centrum & finis, quamvis secundarius omnium operationum DEI ad extra videaris; propter enim Potentia creavit, sapientia disposuit, providentia ordinavit, & conservat omnia. Cogita te veluti immenso Oceano beneficiorum DEI continuorum, generalium, specialium, inextare. Cogita ab æterno ex quo

quo DEUS est, nec momentum transiisse, in quo DEUS non cogitaverit, non amaverit te, etiam tunc, dum nondum esses, aut aliquid boni egisses, dum nec minimum de DEO cogitares, imò te blasphemante illum, & irritante peccatis tuis.

CONSIDERATIO I.

Ratio propo. 1. Quis est secundum naturam, statum & affectum, conferens in hac univ. sitate rerum summa beneficia? Et quis est similiter, secundum naturam statum & affectum, eadem beneficia accipiens? *Synt. resp: ad 1. am. proposi. mem. 1. mò.* quidem secundum naturam est DEUS infinite bonus, quasi à dando sic denominatus, ipsius enim proprium est dare; cuius omnia sunt, quæ sunt; & nihil est, quod non ipse creavit. Et cum sit infinite bonus, est etiam suæ bonitatis infinite diffusa, per collationem summorum suorum beneficiorum. Vnde *Pf. 88.* Tui sunt caeli & tua est terra: orbem terrarum & plenitudinem ejus tu fundasti, aquilonem & mare tu creasti. Et *1. 117.* Confitemini Domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia ejus. *2. d. 10.* Secundum statum suæ Majestatis, est gloriosissimus, felicissimus, ditissimus, juxta *Prov. 8.* Mecum sunt divitiæ & gloria. Et *Rom. 106.* Dives in omnes qui invocant illum. *3. d. 10.* Secundum affectum est piissimus ac liberalissimus, juxta *Eccle. 1.* Quis invocavit eum, & despexit eum? quoniam pius & misericors est DEUS. Vnde canit Ecclesia: Præsta Pater piissime &c: Et *D. Bonaventura.* Quanta pietas DEI? homini tanto affectu & studio se benefacere; qui beneficia ejus nec agnosceret

scere, nec conservare, nec regratiando dignè recipere studet. Benefacere merenti iustum est, benefacere non merenti, sed tamen humiliter petenti, pium est; benefacere non promerenti nec desideranti, magis est pium; piissimum autem, & non nisi Divini cordis; benefacere contemnti & adversanti idq; vili, & servo proprio, & figmento suo.

Ad 2dam propositionem Syni. resp. imo quidem secundum naturam, summa DEI beneficia accipiens, est homo; quasi ab humo sic denominatus: quia ex humo, infimo elemento formatus est & quia sicut humus humorem pluviz de nubibus cæli dari sibi appetit, ita homo, omne datum optimum, & omne donum perfectum [*ut est Iacob. 1.*] descendens a Patre luminum, expectat, juxta *Ps. 112.* Expandi manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi. *2do.* Secundum statum suæ conditionis est infelicissimus ac pauperrimus. Infelicissimus inde, quod sit peccato originali vitiat: idcirco sensus & cogitatio cordis ejus [*ut est Gen. 8.*] in malum prona sunt ab adolescentia sua. Pauperrimus inde, quod nihil ex se habeat, nec habere possit; juxta illud, quod dictum est cuidam presumptuoso multa sibi arroganti. *Apo. 3.* Dives, quod dives sum & locupletatus, & nullius ergo, & nescis, quia tu es miser, & pauper, & cæcus, & nudus. *3to* tandem secundum affectum, est ingratus; quod inde constat, quoniam gratias non agit DEO debitas, pro tantis beneficijs, nec amat ipsum, velut dona ab eo sibi collata, amat. Vnde *Hugo.* Non ergo munera dantis, plusquam amantis affectum diligas: majorem charitati ejus injuriam facis, si dona ipsius accipis,

& tamen vicissitudinem dilectionis non rependis; aut dona ipsius si potes respue; vel si dona respuere non potes, vicissitudinē amoris repende. *Ratio* approbat responsonis veritatem, quam reflectit ad conscientiam sui hominis, examen cum ea instituens & quarens; qualem nam existimat esse hominem suum respectu DEI, sui summi benefactoris? *Conscientia* uti bonorum & malorum ejus cōscia, fatetur quod scit esse verum. *Voluntas* pio inde affectu mota in *actum* deprecationis & amoris DEI prorumpit: Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam; & justificationes tuas doce me. Vide reliq. in Paſt. Scal. 2.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ & quot sunt beneficia DEI, quibus homo in hac vita cumulatur? *Synt. respo.* Innumerabilia sunt; quorum tamen digniora & notiora possunt reduci ad duo genera; vt quædam dicantur benevolentia; quædã verò Innocentia. Beneficia benevolentia; seu beneficentia; alia sunt naturalia, alia supernaturalia, alia Gratuita. *Naturalia* putata esse quod creati sumus in esse humana natura ad imaginem & similitudinē ipsius DEI ac Creatoris nostri: & quod omnia creata sunt, quæ cæli ambitu continētur propter nostram vtilitatē. Huc enim spectat corporis fortitudo; sanitas; agilitas, formositas; animæ docilitas, tractabilitas, ingenij claritas, memorie felicitas, rectitudo judicij. Itē huc spectant bona acquisita; vti sunt opes, scientia; artes, fama bona. Itē deniq; naturalia sunt, bona fortunæ, ut potē gratia, favor, amicitia hominum, ac cætera quæ inde sequuntur. *supernaturalia* beneficia sunt, reparatio nostri per mortem Filij DEI Vnigeniti, Sacramenta

menta pro nostra sanitate spirituali instituta, Mis-
 sio Spiritus S. pro nostra sanctificatione, auxilia DEI
 opportuna, gratiæ prævenientes, comitantes & subse-
 quentes ad fugiendum malum, insequendum bonum,
 & sufferendum adversum. Huc etiã reducitur depu-
 tatio Angeli Custodis, ut cuilibet nostrum patrocine-
 tur in periculo corporis ac animæ cõstituto. *Gratuita*
 beneficia sunt; Prædestinatio nostri æterna ad cele-
 stem gloriã consequendam; ac inde vocatio DEI
 efficax, tum ad observantiam legis Præcepti in Ec-
 clesia Catholica; tum ad observantiam legis con-
 filij, in aliquo statu religiosorum incorrupto. Ju-
 stificatio nostri, ejusq; continuum augmentum per
 gratiam sanctificantem. Protectio Divina in qui-
 buscunq; tentationibus & adversitatibus. Donum
 stabilitatis ac perseverantiz, in studio bonæ opera-
 tionis, ac profectus spiritualis. Hæc autem benefi-
 cia, quàm sint nobis necessaria; vtilia; ac pretiosa,
 conjicere possumus ex oculo corporali; & simili-
 bus: quorum necessitas & vtilitas manifesta est,
 pretium autem judicio prudentium inestimabile.
Beneficia Innocentia, puta esse illa, quibus nos DEUS
 à summè malis aliis perniciosis misericordia sua
 infinitã ductus, præservare solet. Horum alia sunt
 Impunitio; alia Indesertio; alia Impermissio-
 nis. *Impunitio* beneficia in hoc consistunt: quod
 nos DEUS non puniat statim, ut eum offendimus.
 vel nimirum temporaliter aliqua ignominia, infam-
 ia, morte probrosa &c: vel æternaliter, flammis
 infernalibus: velut punivit Dathan, Abiron, So-
 domitas, & nunc passim punire solet, quamvis non
 advertamus. *Indesertio* beneficia in eo consi-
 stunt: quod nos DEUS finaliter non deseriverit in
 peccat.

peccatis, quibus ante nimis addicti fuimus. Vt multos nostros coartanos, nobisq; notos deseruit, juxta *Ps. 80.* Dimisi eos secundum desideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus suis. *Impermissio* in hoc consistunt: quod nos DEUS non permittat tantoperè tentari, vt infeliciter in aliquod pristinum grave peccatum recidamus, atq; consuetudinem ejus contrahamus, exindeq; professionem nostram consequenter fastidiamus. Vti aliquibus contingit in penam in suo Asceterio neglecti studij vitæ spiritualis, ac sanctæ Orationis, juxta *Apo. 3.* Quia tepidus es, nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere de ore meo. Vnde *S. Greg.* Qui adhuc in peccatis est, [ut potè secularis] conversionis fiduciam non amisit: qui vero post conversionem tepuit, [vt potè Religiosus] etiam spem de sua conversione perdidit. *Ratio* assentitur veritati responsionis, quam reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens; an acceperit ejus homo cuncta huiusmodi beneficia, & cum quali gratitudine? *Conscientia* vt verum est fateretur. *Voluntas* inde pio affectu mota prorumpit in *Actu* gratiarum actionis cum omnibus Sanctis Ecclesiæ Militantis & Triumphantis, quos vide in *Medis. Pass. Christi Consider. 4.*

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo DEUS confert homini tanta sua beneficia? *syn. resp.* Pro nullis omnino meritis antecedentibus & subsequētib. Domini quidem temporales bona subditorum suorum appetunt atq; requirunt, & eorum indigent obsequijs, sed Dominus DEUS noster non indiget no-

bis,

his, neq; bonis aut meritis nostris, neq; obsequio nostro; quia ipse sibi perfectissime sufficit. Vnde *Ps: 15.* DEUS meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Ea tantum ratione indiget nobis, ut habeat quibus pro sua liberalitate ac pietate gratis beneficiat: pari etiam ratione indiget nostris obsequijs, atq; meritis subsequenter; ut inde occasionem accipiat majora & plura beneficia nobis conferendi, gratia videlicet in presenti cum suo augmento, & vita aeternae in futuro cum abundanti & abundantiori gloria. Nam ad hoc venit Christus in mundum, ut per eum habeamus vitam [gratiae scilicet atq; gloriae] sicut ipse testatur *Ioan: 10.* Et abundantiorē habeamus, si ei toto corde adhaereamus, viis ejus fideliter incedendo; & ut inde gloria nominis ejus ad extra magis ac magis innotescat; nosq; hujusmodi magnificis beneficijs concitemur ad serviendum, ei in sanctitate & justitia omnibus diebus nostris, juxta *Ps: 110.* Redemptionem misit populo suo [ea propter observare] mandavit in aeternum testamentum suum. Et *Deut: 10.* Et nunc Israel, quid Dominus DEUS tuus petit a te [pro tantis beneficijs tibi exhibitis] nisi ut timeas Dominum DEUM tuum, & ambules in vijs ejus, & diligas eum, & servias Domino DEO tuo in toto corde tuo, & in tota anima, custodiasq; mandata Domini. Et *D. Paul. Eph: 5.* Estote imitatores DEI, sicut filij charissimi & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos. Ratio convincitur veritate responsionis, quam reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens, utrum nam homo suus fideliter DEO serviat pro tantis ab eo acceptis beneficijs?

Conscientia ut verum scit fatetur. *Voluntas* pio affectu mota elicit *Actus*. Inclinaui cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem. Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi. Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo. Vota mea reddam coram omni populo ejus. A mandatis tuis intellexi, propterea odivi omnem viam iniquitatis. In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas. In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos. Secundum misericordiam tuam vivifica me, & custodiam testimonia oris tui.

CONSIDERATIO IV.

R*atio proponit.* A quo tolluntur beneficia DEI? *Syneresis respondet.* A superbo, Ingrato, & Infideli servo. *Superbus* est, tum qui peccatis suis excæcatus dona ac beneficia DEI, quibus abundè eumulatus est, non agnoscit venisse sibi à DEO. *Tum* qui existimat eadem dona à DEO sibi venisse, sed ob sua merita. *Tum* qui ex affluentia donorum DEI, accipit occasionem proximòs suos vilipendendi. Vnde Apostolus 1. Cor: 4. Quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis. *Ingratus* verò est, *Tum* qui beneficia ac dona sibi à DEO collata, minimè considerat, examinat, ac perpendit. *Tum* qui examinata parvi facit. *Tum* qui illa equidem magni pendit, sed pro eis tanto benefactori grates debitas non reddit. *Infidelis* servus verò est, *Tum* qui donis cælitus sibi traditis vititur non ad majorem gloriam nominis DEI promovendam, sed ad offensam ejus Majestatis multiplicandam. *Tum* non
ad

ad propriam spiritualem profectum, sed ad animæ
suae nimium detrimentum. *Tum* deniq; non ad
proximi ædificationem, sed ad ejus offensionem ac
æternam perditionem; donec audiat *Matth: 23.*
Tollite ab eo talentum, & date ei, qui decem
talenta habet, & inutilem servum eijcite in tene-
bras. *Ratio* responsionis veritatem comprobatur,
eamq; ad conscientiam reflectit; examen cum ea
instituit de suo homine; scilicet an verò ali-
ter se habeat respectu DEI tanti sui benefactoris?
Conscientia ut verum est fatetur. *Voluntas* inde
pio affectu mota elicit *Actum*, qui sunt positi in
Medis, de Pass. Christi Consider. 3.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo nos præparare debeamus
ad majora DEI beneficia accipienda. *Quo-
recesis respondet. 1mo.* Quando grata habemus mi-
nora jam accepta: Gratitude enim provocat be-
nefactorem ad conferenda grato nova beneficia.
Vnde S. Ecclesia cælitus instructa orat pro novis
beneficijs per antiqua reparationis nostræ jam præ-
stita, dicens: Per Mysterium S. Incarnationis, Cru-
cis &c: libera nos &c. *Actum* gratiarum actionis,
laudis, ex *Scal: 3. 2do.* Bene nos præparamus
ubi quo majora beneficia DEI accipimus, eò ma-
gis in humilitate ac DEI timore filiali proficimus;
dicitur enim *1. Petr. 5.* DEUS superbis resistit,
humilibus dat gratiam. Et *Tib. 5.* Multa bo-
na [corporalia, spiritualia, ac æterna] habebimus
si timuerimus DEUM, & recesserimus ab omni
peccato, & fecerimus bene. *Actum.* Abijcio me
Domine in abyssum nihili mei, vilifico, despicio

me, nihil sum, nihil possum; ad te sunt oculi mei. Humiliatus sum vsquequaq; Domine, vivifica me [beneficijs tuis] secundum verbum tuum. Timebo Dominum [cum sanctis ejus] quoniam nihil deest timentibus eum. *310.* Benè nos præparamus ad majora beneficia, vbi nos etiam proximis atq; fratribus nostris, maximè inimicis amore DEI beneficia præstamus, juxta *Luc. 6.* Date, & dabitur vobis. Eâ mensurâ, quâ mensi fueritis remetietur vobis. *Matth. 5.* Benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos, vt sitis filij Patris vestri, qui in cælis est, qui facit solem suum oriri super bonos & malos. *Actus dilectionis proximi ex Scal. 1. 410.* Benè nos præparamus ad majora beneficia DEI, vti sunt spiritualia ac æterna, quando voluntariè atq; prudenter inferiora seu transitoria relinquimus ad imitationem Christi, juxta *Matth. 9.* Omnis qui reliquerit domum, vel fratres aut sorores, aut Patrem, aut Matrem, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. *Actus.* Complacentiæ in vocatione religiosa: Benedictus es Domine, qui eripuisti me de porta mortis [s. mundi] & de ventre inferi [s. amore transitoriorum.] Renovo Professionem meam millies & millies. Omnia arbitror ut itercora, vt Christum [ejusq; beneficia] lucrificiam. *310.* Benè nos præparamus ad illa vbi ipsa nobis dari à DEO agnoscimus, atq; continuis precibus postulamus; *Luc. 11.* Petite & accipietis, quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Et *Ioan. 6.* Petite, ut gaudium vestrum sit plenum. *Actus Petitionis, Oblationis ex Scal. 3. 610.* Benè nos tandem

dém præparamus, vbi libenter Divinas recipimus correptiones & castigationes, quas DEUS filijs suis adoptivis polliseretur. *Apoc. 3.* Ego quos amo, [& consequenter magnis & multis meis bonis cumulabo] arguo & castigo. Et S. Paul. *Hebr. 12.* Quem diligit Dominus castigat, & flagellat omnem filium quem recipit [in suum heredem, coheredem Christi:] in disciplina perseverate, tanquàm filijs vobis offert se DEUS; quis enim filius, quem non corripit Pater. *Voluntus* complacet & exit in *Actus*: Amo tuam justitiam, me castigantem. Amo potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam, mihi pro plagis copiosa retribuentem beneficia. Et cum *Tob. 11.* Benedico te Domine DEUS Israel, quia castigasti me, & sanasti me. Paratum cor meum, paratum.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam bona transitoria frequentius & copiosius conferat, DEUS improbis, quam probis; imò ipsos probos non raro subijcit potestati impiorum. *Synteresis respondet.* imò. ex S. Bernard. Nè putentur mala, dantur & bonis: nè putentur magna & summa bona, dantur & malis. Item auferuntur ista & bonis, ut probentur; & malis ut crucientur. Porro ex S. Bonav. Temporalia tam bonis, quàm malis concedi debuerunt: quia aliter boni potiora sibi servari non crederent, nisi ista tam malis, quàm bonis communia esse viderent. *addo.* Quia sicut non est justus, qui non habeat aliquod peccatum saltem veniale, pro quo in presenti debet puniri privatione bonorum temporalium, ut *Ioan. 1.* Si

dixerimus quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. Ita etiam non est impius, qui non habeat aliquod opus bonum, pro quo debentur illi saltem bona transitoria, ut *S. Greg.* Nisi dives ille aliquod bonum egisset, & in presenti seculo remunerationem accepisset, nequaquam illi Abraham dixisset: Recepisti bona in vita tua. *310.* Non facit DEUS injuriam bonis, dum aliquando negat eis bona temporalia, malis vero largitur; æquum enim est, ut quibus dantur bona spiritualia, de terrenis modica aut nulla accipiant. Et quibus nihil datur de spiritualibus, terrestribus bonis abundant. juxta *V. Bed.* Non est Christianæ religionis in hoc mundo exaltari, sed deprimi: mali nihil habent in celo, vos in mundo: sed spe illius boni, ad quod tenditis, quidquid in vita contigerit, gaudere debetis. *410.* Quia indignum est justis ac periculosum abundare bonis temporalibus, quæ Christus Magister cælestis exemplo suo ad eorum eruditionem reprobavit, ac suis discipulis abijcere mandavit. [ut *Luc. 14.* Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus] tanquam occasiones ruinarum spiritualium, laqueosq; diaboli, quos puta esse juxta *D. Paul.* desideria nociva [id est, cupiditates honorum, voluptatum, ac possessionum] quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Vnde ait *1. Tim: 6.* Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli. *Et paulo post.* Radix omnium malorum est cupiditas. *510.* Quia sicut non esset dignitatis regis amico suo magnum summi donare cumulum, licet sumus non careat sua utilitate; ita etiam dedeceret Majestatem Divinam,
justis

iustis amicis suis conferre bona hujus temporis, quæ ipsimet iusti arbitrantur esse ut stercora. Unde *s. Paul. Philipp. 30* Propter Christum omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora. Quod autem tantus Christi sectator, hæc bona transitória stercoribus assimilaverit, ratio est. Quia sicut stercora pecudum, quatenus agros fecundant, pretio æstimantur: quatenus verò fætent & inquinant, omnibus abominabilia sunt; ita bona temporalia, in quantum deserviunt iustis ad vitam eorum corporalem conservandam, & spiritualem promerendam, sunt illis necessaria, uti bona in se ad hujusmodi usum humanum creata: quapropter vult DEUS illorum fieri participes iustos cum iniustis, modis sibi placitis: in quantum verò præbent occasionem DEUM facile offendendi, fugiuntur à iustis, velut mala secundum circumstantiam, ut nimirum animam inquinantia atq; DEO færentia, ideo etiam ipsemet DEUS, vitat ea concedere iustis: At loco eorum ex Divina sua munificencia & pietate, confert illis dona spiritualia: quorum vnicuique superat suo valore totius mundi honores, divitias, & voluptates, juxta *Sap. 70*. Invocavi, & venit in me spiritus sapientiæ; & præposui illam regnis & sedibus, & divitias nihil esse duxi in comparatione illius. *610*. Quia sicut DEUS piissimus magnum iustis præstat beneficium, negando illis bona temporalia [quod patet ex supradictis] ne illis cedant in ruinam; ita maximum ac specialissimum præbet, ubi eos subiecit potestati ac persecutioni pravorum ad imitationem Filij sui, quem etiam potestati impiorum tradiderat, usq; ad sufferendam mortem ignominiosissimam.

ac dirissimam. Vnde *D. Greg.* Mala reproborum bonos dum cruciant, purgant; vtilitati iustorum militat, etiam potestas pravorum. Et *S. Aug.* Nè putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: Omnis malus aut ideò vivit, vt [per iustum] corrigatur; aut ideò, vt per eum iustus exerceatur. Quod autem huiusmodi beneficium sit maximum ac specialissimum, inter dona spiritualia, patet ex verbis *D. Pauli ad Phil: 1.* Vobis donatum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini, idem certamen habentes, quale & vidistis in me, & nunc audistis de me. *Ratio* responsionis veritate convincitur, quàm reflectit ad conscientiam, exámen cum ea instituens de homine suo, quæ nam dona magis appetat, an transitoria, an spiritualia & æterna. *Conscientia* vt scit verum fatetur, *Voluntas* inde pio affectu mota elicit *Animus*: Cognovi Domine quia æquitas iudicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam justificationum tuarum instrue me, & exercebor in mirabilibus tuis. Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. O IESU conforma me totum tibi. *Vide in Scali 4.*

M O D V S

*De peccatis meditationem asceticè
instituenti.*

Imaginatio introductio. * Ex S. Alcant. *Cō-*
gita te esse veluti illum Lazarum quatridentium
indè

imò plus quàm mortuum & abominabile cada-
 ver, vermibus scatens, & usquè aded sedum, ut
 transeuntes oculos avertere, nares occludere co-
 gantur; nè factorem tuum oculis aut naribus
 hauriant. Crede te adhuc esse abominabilio-
 rem DEO & Sanctis. Vel statue te in perso-
 na illius filij prodigi, qui abligurivisti totam
 substantiam pretiosæ gratiæ cum meretricibus
 cupiditatibus; indignum te reputando, qui leves
 oculos ad cælum, qui terram calces, quem ter-
 ra sustineat, cui res creatæ serviant; nec di-
 gnum pane, quo vesceris, & aère, quem attra-
 his; timens nè vltrix tota creatura confurgat
 contra te. juxta Sap. 5. Pugnabit cum illo or-
 bis terrarum, contra insensatos.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis est, in quem peccans pec-
 cat, & quis est qui peccat? *Synteresis respon-*
det. Ad unum. In quem peccans peccat est DE-
 US, non solum summè bonus, ut ejus nobis col-
 lata testantur beneficia. Verùm etiam summè sa-
 piens, & summè potens, tum ad cognoscenda omnia
 nostra peccata, quamvis occultissima, tum ad ea
 æternaliter puniendâ. Ad eundem. Qui peccat est
 homo, non solum summè malus, ut ejus summo
 bono declarat repugnantia: verùm etiam summè
 stultus, summè præsumptuosus; tum quòd in eo
 statu vivat, in quo non audet mori; tum quòd non
 timeat peccare in eum quem non ignorat, posse
 se quolibet momento justè punire, occidere, flam-
 mis æternalibus tradere in æternum. *Ratio respon-*
sioni assentiens, veritatem reflectit ad conscientiam,
 quam

quàm examinat de homine suo; vtrum fuerit ali-
quãdo tam malus, tam stultus, & præsumptuosus. *Con-*
scientia memor præteritorum fatetur. *Voluntas* in
Actus resolvitur. * O maledicta dies, hora, momen-
tum, quo primùm resolvì me, ut ostenderem DE-
UM meum! O vesaniam! vermis intumui contra
DEUM, gutta contra mare, atomus contra So-
lẽm. Miserere mei &c: quoniam iniquitatem,
stultitiã, superbiam meam ego cognosco. Tu
scis insipientiam meã, & delicta mea à te non
sunt abscondita; intellexisti cogitationes meas de-
longe, semitam meam & funiculum meum inve-
stigasti; & omnes vias meas prævidisti. Quo ibo
à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? si ascen-
dero in cælum tu illic es, si descendero in infernum
ades. Si sumpsero pennas meas diluculò, & habi-
taverò in extremis maris; etenim illuc manus tua
deducet me, & tenebit me dextera tua. Tu ter-
ribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua.
Magnus es tu, & magnum nomen tuum in forti-
tudine. Quis non timebit te ò Rex gentium!

CONSIDERATIO II.

Ratio proponis. Quæ mala spiritualia adfert ho-
mini mortale peccatum in præsentì vita? *Synt.*
resp: Adfert multa mala: Alia quidem in ipsum
peccatum cadenti, alia de illò resurgenti, & alia
in illud recidenti. *smò.* Mala spiritualia quæ in-
currit cadens in peccatum sunt: Excæcatio intel-
lectus, depravatio voluntatis, ac deturpatio me-
moriz. *Intellectus* enim peccato addictus conse-
quenter excæcatus in ordine ad spiritualia ac su-
pernaturalia non discernit inter verum & falsum,
bonum

Bonum & malum, licitum & illicitum, expediens & in expediens, securum & periculosum, utile & damnosum, facile & difficile, rectum & curvum, juxta 1. Cor. 2. Animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt spiritus DEI; stultitia enim est illi, & non potest intelligere. Voluntas quoque peccato depravata non potest efficaciter amplius eligere, quod sibi in æternum prodest; nec vitare, quod sibi in æternum nocet. Inde est quod facilliter tristatur de bonis ad spiritum pertinentibus; & lætatur de malis, ad impetum suæ sensualitatis servientibus, juxta Prov. 2. Lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis. Memoria denique peccato deturpata nequit amplius recogitare ut oportet, quæ sunt honesta ac spiritui salutaria; nisi quæ sunt carnis, mundi, ac diabolicæ incitationis, juxta Phil. 2. Omnes enim quæ suæ sunt [sensualitati nimirum placita] quæruunt, non quæ sunt IESU Christi.

2dò. Mala spiritualia, converso per penitentiam à peccatis derelicta sunt: Obscuritas intellectus, debilitas voluntatis, & instabilitas memoriæ. Intellectus enim post recessum peccati obscuratus manens, non valet percipere spiritualia ac æterna ut oportet, nisi cum labore ac difficultate: Non valet item discursus rationis inferioris, defendentes motus sensualitatis coercere, ac superioribus argumentis convincere, nisi multis studijs spiritualibus adhibitis: cum non raro multum errare illi contingat in judicando falsum & malum sub specie spiritualis veri & boni sibi representatum, omnino esse verum & bonum. Voluntas quoque post abcessum peccati manens debilitata, non valet tentationibus sicut sufficit resistere, nec studiose

oſe virtuoſis operibus inſiſtere, nec ſatis motibus ſenſualitatis contraire: niſi ſummis & aſſidujs precibus obtineat cæleſtem à DEO corroborationem. Vnde eſt quod non raro faciliter deſciat in ordine & modo timoris & amoris, priùs nimirum & magis timendo ac amando illud, quod poſteriori & minus timendum & amandum eſſet: eo quod remiſſa habeatur in affectu timoris & amoris erga DEUM ac Divina; donec per multa exercitia Meditationum aſceticarum, & Orationum mentalium conſequatur cælitus inflammationem. *Mentis* tandem inſtabilis manens poſt peccatum poenitentia abolitum; impotens habetur ad attendendum ſine diſtractione ſpiritualibus exercitijs, ac ſeiſam avocandam ab inutilibus & vanis cogitationibus.

310. Mala ſpiritualia, quæ incurrit recidens in peccatum, ante veram ſupererogationis converſionem uſitatum, ſunt: Tentatio impoſſibilis victoriz, plaga impoſſibilis ſanationis, damnatio impoſſibilis evitationis. Tentatio quidem hujus loci impoſſibilis ad vincendum dicitur eſſe, *1°* ex parte DEI: qui communiter deſerit recidivantes, id eſt iteratò peccantes ex certa ſcientia, ex plena voluntate, & ex plena libertate, poſt veram ſupererogationis converſionem. juxta *1°* Jeri 17. Omnes qui te derelinquunt, confundentur; recedentes à te in terra ſcribentur. Et *Apoc. 9°*. Qui nocet [alijs detrahendo &c:] noceat adhuc [vti à DEO dereliſtus] & qui in ſordibus eſt [gulæ ac veneris] ſordescat adhuc; id eſt permittitur ipſi magis ac magis ſordescere, donec compleat meſuram ſeu numerum ſuarum iniquitatum. Et *3°*, *Greg. in Exert.*

Sicut

Sicut
perver
renti
tur, e
diabo
immu
ſpiritu
dentis
lius p
vantis
tatis p
intenti
peccat
Vnde
candu
poſſib
vatio
Aſcet
adjici
dimitt
tionis
conve
gæ ill
eos, e
donu
gulta
faculu
penit
venia
poſt
eſſe p
poſt
ciam.

Sicut qui à fide recedit, apostata est; ita qui ad
 peruersum opus quod deseruit, redit; ab Omnipotenti DEO absq; ulla dubietate apostata deputabitur, etiam si fidem tenere videatur. *Tum* ex parte
 diaboli, quod patet ex verbis Christi *Luci 11*. Tunc
 immundus spiritus vadit & assumit septem alios
 spiritus nequiores se, & ingressi [in animam recid-
 entis] habitant ibi; & sunt novissima hominis il-
 lius pejora prioribus. *Tum* ex parte ipsius recidi-
 vantis: quia per tale peccatum ex malitia volun-
 tatis perpetratum, acquirit habitum pravæ magnæ
 infensionis, quo ille facilitatur ad iterandum idem
 peccatum, & profundius se vitij immergendum.
 Unde est *Ezech: 31*. Vir peccator adijcietur ad pec-
 candum. Plaga recidivantis cujuslibet Ascetæ im-
 possibilis est sanationis, vel alias peccatum recidi-
 vationis per pœnitentiam ordinariam incurabile.
 Ascetis habetur, juxta *Ezech: 31*. Fili peccasti, nē
 adicias iterum, sed de pristinis deprecare, ut tibi
 dimittantur: quasi à facie colubri fuge [recidiva-
 tionis] peccatum; nam si accesseris [ad illud post
 conversionem supererogationis] mordebit te. Pla-
 ge illius non est sanitas. *Hebr: 6*. Impossibile est
 eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam
 donum cœlestis, & participes facti sunt Spiritus S.
 gustaverunt nihilominus donum DEI, virtutesq;
 sæculi venturi, & prolapsi sunt, rursus renovari ad
 pœnitentiam. Et *D. Chrysost:* Noli peccare post
 veniam, noli vulnerari post curam, noli sordidari
 post gratiam: cogita ô homo graviolem culpam
 esse post veniam, renovatum vulnus pejus dolore
 post curam, molestius hominem sordidari post gra-
 tiam. Quare indulgentiæ ingratus est, qui post ve-
 niam

niam peccat, sanitate indignus est, qui semetipsum postquam curatus est vulnerat, nec mundari meretur, qui seipsum post gratiam sordidat, *hec ille*. Damnatio tandem æterna, est malum recidivantium impossibilis evitacionis, juxta *2 Petr. 2.* Melius erat illis non cognoscere viam justitiæ [quia minorem haberent damnationem] quàm post cognitionem retrorsum converti [ad priusina s. peccata] ab eo, quo illis traditum sancto mandato. Et *Luc. 9.* Nemo mittens manum ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno DEI, quasi dicat ipsa veritas: sicut ille qui ponit manus ad aratrum, & respicit retrò, non est aptus ad bene recteq; arandum, ita, qui manus dedit suæ Religioni per emissionem votorum ad me imitandum, & retrò suis concupiscentijs ad mundana & carnalia, contra suam Professionem obvertitur, non est deinceps aptus ad regnum DEI obrinendum. Qui ergò secundum sententiam Salvatoris non est aptus regno DEI; ille è converso aptus est æternæ damnationi.

Nota inde. Quod secundum Interpretes S. Scripturæ, præsens impossibile non est physicum, sed morale. Illudq; significat, quod passim communiter ac ordinariè aliàs fieri nequit, nisi quandoq; extraordinariè, id est raro & difficulter. *Nota etiam* quod propriè loquendo peccatum recidivacionis non est, nisi Religiosorum atq; Clericorum [juxta quod ait *D. Chrysost. sup. Matth.* Laici delinquentes faciliè emendantur, Clerici autem inemendabiles sunt] qui post suam supererogationis conversionem, iteratò perpetrant illud contra sua vota expressa malitia: id est, ex certa scientia, ex plena

voluntate

voluntate
peccata
liber
sione
est, p
oris
culat
inver
itera
edon
bi da
osè n
suis n
venia
va de
sensu
neces
No
est c
contr
proci
conti
affve
horre
c. 28
flechi
hom
fueri
Volun
les e
quia
salvu
tu e

voluntate, & ex plena libertate; atq; in eodem peccato communiter habent affectum, post quemlibet suum actum. Quod inde patet, quia occasiones iterarò peccandi non vitant; sicut necesse est, pravosum consortia non cavent, fratres melioris notæ aversantur, in colloquijs familiaribus excusationes in peccatis suis & aliorum facile adveniunt, propensiones suas ad idem peccatum iterandum quas sentiunt, asceticâ mortificatione edomare non curant, auxilia Divina opportunè sibi dari cælitus contra instantes tentationes affectuose non invocant, studium asceticæ Orationis procul negligunt, donec in necessitatem peccandi deveniant; juxta *Isid. de summo bono*. Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensum, consensus actionem, actio consuetudinem, consuetudo necessitatem.

Nota deniq; quod peccatum recidivationis, non est cuilibet Ascetæ periculosius ac deterius, quàm contra votum castitatis, præsertim verò nefandum procuratæ pollutionis, eò quod occultissimum sit, continuamq; ac perpetuam habeat occasionem, assuetis omninò inevitabilem. De hoc peccato horrenda legere est apud Cornel. à Lap. *in Gen. c. 38. n. 9.* Ratio responsione convicta, eam reflexit ad Conscientiam, quam examinat de suo homine; an aliquando hujusmodi malis irretitus fuerit, nec ne? *Conscientia* vt scit verum faterur. *Voluntas* inde pio compunctionis affectu mota, tales elicit *Actus*. Sana Domine animam meam, quia peccavi tibi. sana me Domine & sanabor; saluum me fac, & salvus ero, quoniam laus mea tu es. Fiat manus tua, ut salvet me; quoniam man-

mandata tua elegi. Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. Suscipe me in servum tuum; & non confundas me ab expectatione mea, Spero in te, expectans à te veniam. *Cide Scal: 1.*

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo peccatum redivagationis Religioso venit? *Synteresis respondet.* Imò. Venit à tentatione diaboli, carnis, mundi, & hominis mali: contra quam Spiritus S. vult esse præparatum quemlibet Ascetam vitæ spirituali adscriptum, *Ecc: 2.* Fili accedens ad servitium D B I, sta in iustitia & timore DEI, & præpara animam tuam ad tentationem; diabolo enim, non est adeo curæ, ut revocet quenquam ab ingressu Religionis; nisi ut Religiosum in sanctitate & iustitia fideliter DEO servire incipientem faciat per suam astutiam ac incitamenta mundi, carnis, & hominis pravi, in pristina sua peccata recidere, contra suæ professionis vota & sic deinceps vivens in statu Religioso, clam palamve irreligiosè noceat suo instituto modis ei placitis; ac post inde majorem incurrat damnationem, quam si in sæculo vivens ac moriens incurrisset. Idcirco Spiritus S. monet quemlibet Religioni noviter adscriptum, quatenus firmiter ac perpetuò stet in iustitia quam capit, & in timore DEI, quo carnem suam confirmam esse sentiat, ac insuper præparet animam suam ad tentationem. Sicut autem diabolum facit alacrum ad tentandum Religiosum confidentia, quam habet in sua astutia, & in vertibilitate liberi arbitrij cujuslibet Audium spiritualis vitæ incipientis, juxta

juxta quod ipse ait *Iob. 1.* Circuivi terram, & perambulavi eam, *id est*: decepi omnes terrena concupiscentes, & potestati meæ subjugavi, ita ut non possint facere bonum nisi malum, secundum meum desiderium. Et illud *Iob. 4.* Habeo fiduciam, quod influat Iordanis in os ejus, *id est*, confidit, quod etiam Religiosi spirituali vitæ additi, tandem venient in suam potestatem, per recidivationem in pristina sua peccata: qui alias contra mundi & carnis concupiscentias retrorsum cum Iordane conversi sunt, ac fluunt [cursum tendentes] actibus suis anagogicis, ad montem Domini, uti est. *Ps. 113.* Et *Isai. 2.*] Ita bene preparatum facit Religio sum incipientem spiritualis vitæ studium, contra diabolum ejusq; tentationem, intimam confidentia in DEO collocata. Tum quod non permittit se tentari supra vires suas, juxta *1. Cor. 10.* Fidelis autem DEUS est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere. Tum quod in omni tentatione cuilibet invocanti ac deprecanti se opportunum præstabit auxilium, juxta *Ps. 99.* Quoniam in me speravit, liberabo eum; protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum &c. Voluntatis *Abus.* In te eripiar à tentatione, & in DEO meo cunctas transgrediar tentationes. In te speravi, libera me, protege me, salva me, quoniam cognovi nomen tuum. Angelis tuis commenda me, ut custodiant me &c: *2do.* Venit peccatum recidivationis Religioso incipienti à voluntate in venialibus peccatis, atq; ab immortificatione incuriaq; parvorum

defectuum, ut *Ecc. 19.* Qui spernit modica [peccata] paulatim [in majora] decidet. Item *s. Greg.* Si curare parva negligimus, insensibiliter seducti, statim audenter etiam majora perpetramus. *Affus.*
 * Infinite DEUS, non erit apud me minimum, quod DEI infiniti est offensivum. Non est filius, qui etsi non occidat patrem; tamen alapis eum. Gressus meos dirige, & custodi etiam à minimis offendiculis. Malo mori, quàm vel levi culpa sedari. *310.* Venit à neglectu mentalis orationis, & consequenter profectus spiritualis; nam qui negligunt orationem mentalem, parum vel nihil proficiunt in vita spirituali, cum talis oratio, sit vitæ spiritualis instrumentum: qui verò non proficiunt in studio vitæ spiritualis, illi sensim deficiendo, tandem in gravia recidunt peccata. Hinc *s. Leo.* Qui non proficit [in vita spirituali] deficit [in peccata recidivationis] & qui non acquirit [virtutes] eò ipso mox gratiam justificantem perdit; Et *s. Bernard.* Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attentas stare, ruas necesse est. *Voluntas* renovat Professionem, proposita, ut *supr. Confid. 3. de Pass. pun. 3. 410.* Venit peccatum recidivationis à securitate mentis incircumspecta; qui enim complacet sibi in suo profectu spirituali ac præsumit, quod in tali statu vivens, securus maneat ab omni ruina spirituali, ille communiter sensim remissior fieri solet in devotione interna, donec in eo frigescat charitas, & consequenter concupiscentia incalescat. Ut *s. Greg.* Non nunquam ipsis bonis quæ agimus, ad deteriora propinquamus; quia dum lætitiâ menti perfruiunt, quandam securitatem gignunt; dumq; mens
 Secura

Secura redditur, in torpore laxatur. *Idem.* Sape
mens diū de virtute sua securitate resolvitur, in-
opinatē culpæ telo perforatur. *Consequens* refle-
ctit se supra illud S. Aug: Semper tibi displiceat
quod es, si vis pervenire ad id, quod nondum es;
nam ubi tibi placuisti, ibi remanisti; si autem di-
xisti sufficit, perijsti. *Voluntas* it in *Abus.* Hu-
milior sub potenti manu DEI, ut benè sit mihi
in die tentationis. Nihil sum, nihil possum, 29
displiceo mihi, si quid sum. Ego dixi nunc 30
capi. Vel incipiamus fratres. 310. Venit pec- 31
catum recidivationis à principijs pravæ politicæ,
& habitibus vitiorum acquiritorum: hæc enim fi-
cut per actus frequentes peccatorum contrahuntur;
ita per asceticam disciplinam non superata, in e-
osdem actus peccaminosos facile resolvuntur, per
quos disponendo sic peccantem, tandem desinunt
in peccata recidivationis propriè dicta. *Hæc prin-*
cipia juris pravæ politicæ sunt tria: 1mo. Velle
consequi licita [vti sunt bona honorabilia, dele-
tabilia, vtilia] medijs licitis, quæ ubi non suffi-
cerent, velle tamen ea consequi ad præsens per
media illicita. 2do. Velle se à malis defendere
[vti sunt despectio, contumelia, damna & quæ-
cunq; injuriæ] modo licito; qui ubi deesset, velle
interea ad hunc effectum, adhibere modum aliquem
illicitum. 3^{io}. Velle sua recuperare, & injuriam
publicâ authoritate puniri: quæ ubi deficeret, vel-
le tamen id ipsum pro hac vice fieri authoritate
privatâ. *Habitus* autem pravi sunt, vitia per actus
peccaminosos acquisita [ut potè habitus superbix,
avaritix, luxuriæ, invidiæ, gulæ, iræ, & acediæ]
quorum motus sequuntur judicium rationis inferi-

oris, ac falsum lumen principiorum pravæ politi-
 cz. *Actus.* Omnia volo &c: Paratum cor me-
 um &c: *Sede Scal: 4. 6to.* Venit Religioso pec-
 catum recidivationis à peccato lapsus; nam vbi
 citò per pænitentiam non diluitur, [ut ait S. Greg.]
 mox suo pondere in aliud [peccatum nempe reci-
 divationis] trahit. Cujus rei exemplum habemus
 in David: qui post adulterium mox commisit
 homicidium. Item in Juda proditore, qui post
 furem, mox vendidit traditione Christum, ac post
 inde laqueo suspendit seipsum, unde dicitur *Ps: 41*
Abyssus abyssum invocat. Illud autem est pecca-
 tum lapsus, mortalis nimirum culpæ: quod com-
 mittitur, vel ex ignorantia excusante non totali-
 ter quidem, sed aliquàlter à culpa, idq; vel pro-
 pter infirmitatem voluntatis, quam infirmant seu
 debilitant passiones nondum satis mortificatæ, vel
 ob aliquam coactionem, per amorem, aut timo-
 rem rei alicujus causatam: quando autem tale,
 peccatum actu quis committit, plerumq; desiderat
 protinus recuperare perditam justitiam. ut *S. Aug:*
 Nullus sanctus & justus caret peccato, non tamen
 ex hoc definit esse justus, sanctus, cum affectu te-
 meat sanctitatem. *Inde S. Bernard: sero ad fratres*
ait: Bonum est, nos hic esse, s. in Religione,
 quia hic homo vivit purius, cadit rarius, turgit
 velocius, incedit cautius, quiescit securius, irrorat-
 ur frequentius, purgatur citius, moritur confiden-
 tius, remuneratur copiosius. *Ratio* convicta exa-
 minat eum conscientia suum hominem, videatne
 in illo hanc vel alias causas recidivandi. *Voluntas*
 prorumpit in Actus detestationis, ut supra alibi
 & deprecationis. *Salvum me fac DEUS, quoniam*
intra-

intraverunt aquæ [s. pericula recidivationis] vsq;
ad animam meam. Tu ipse libera me de laqueo
venantium.

CONSIDERATIO IV.

Ratio *propens.* Pro quolibet mortali peccato,
maxime verò pro peccato recidivationis, quo-
tupliciter homo in præsentis vita punitur? *Syni: respz.*
Punitur multipliciter: imò quidem omnium bonorum
spiritualium privatione. *Præcatur* enim recidivans
donis omnibus gratuitis, quæ cælitus acceperat in
sua conversione ad DEUM supererogativa; atq;
omnibus meritis vitæ æternæ dignis, quæ bonis o-
peribus cum auxilio DEI sibi comparaverat, juxta
Eccl. 9. Qui in vno peccaverit, multa bona per-
det. Et *Ezech. 18.* Si averterit se justus à justitia
sua, & fecerit iniquitatem, omnes justitiæ ejus
quas fecerat, non recordabuntur. *Præcatur* item
potestate proxima iterum merendi vitam æternam,
quamvis multa bona operetur in statu suo religio-
so, tam quæ sunt de lege præcepti, quam de lege
Consilij: quia nulla bona opera extra gratiam
charitatemq; DEI possunt esse meritoria. Unde
est illud *1. Cor. 3.* Si distribuero in cibos pau-
perum omnes facultates meas, & si tradidero cor-
pus meum, ita ut ardeam; charitatem autem non
habuero, nihil mihi prodest. *Præcatur* item ima-
gine ac similitudine DEI, quæ in anima decoratus
fuit, per donâ gratuitâ cælitus accepta; imagine;
verò ac similitudine deturpatur diaboli, velut ex
filio DEI, filius diaboli factus, juxta *1. an. 1.* vos
ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vul-
tis facere. *Præcatur* deniq; coronâ vitæ æternæ,
quam

quam habuit in promissione, uti *Apoec: 2.* Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ: nunc autem alteri collata est, juxta *Apoec: 3.* Tene quod habes [de donis DEI gratuitis] ut nemo accipiat coronam tuam. Cujus rei habetur exemplum in *40.* Martyribus, quorum uno deficiente, statim janitor balnei in ejus locum successit Christum confitendo, eaque ratione coronam deficientis accepit. Item in Nicephoro, qui gratiâ DEI incensus, martyrio se obtulit loco sapricij, ejusque coronam consecutus est. Vnde *3. Job:* exclamans dicit *c. 27.* Iustificationem meam quam capi tenere, non deseram. *2do.* Punitur dirissimo remorsu suæ conscientiæ, quem remorsum expertus est Cain cum diceret: *Gen: 4.* Ecce ejicis me, hodie à facie terræ, & à facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra? *7o. legum.* Et erogemens & tremens: gemens quidem ex apprehensione pænæ in præsentem mihi inflictæ, & in futuro infligendæ & tremens tam animo, quam corpore, ex mala & desperata conscientia. Vnde *3. Ansel.* Conscientia impiorum magna pænâ est: piorum vero magnum gaudium. Et *3. Isid.* Conscientia rei semper in pænâ est: nunquam securus est reus animus, conscientia proprijs agitatur stimulis. *311o* Recidivus punitur alio & alio peccato, velut pænâ sui peccati. Vnde *3. Greg.* Peccatum quod ex peccato oritur, non jam peccatum tantummodo sed & peccatum est, & pænâ peccati: quia iusto judicio Omnipotens DEVS cor peccatoris obnubilat, ut præcedentis peccati meritò etiâ in alia cadat. Et *7. Isid.* Dùm facta quædam non gravia liberè & sine metu committimus, ad pejora scelerata, & horrendâ peccati consuetudinem labimur. *410o*

Punitur derelictione Divinâ in peccatis, juxta *ps.*
s. Dimisi eos secundum desideria cordis eorum; ibunt in adinventionibus suis. Et *1er.* 17. Domine, omnes qui te derelinquunt, confundentur: recedentes à te in tetra [non autem in celo] scribentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. Et *Eccii.* 7. Considera opera DEI, quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit, id est, dereliquerit. Vnde Samuel admonetur à DEO, nè lugeat amplius Regem Saul jam derelictum, dicens *1. Reg.* 16. Viquequo tu luges Saul, cum ego profecerim eum. *110.* Punitur recidivans morte pessimâ sive extra, sive intra Religionem, juxta *ps.* 33. Mors peccatorum pessima. Vnde *s. aug.* Non potest malè mori, qui benè vixerit; & vix benè moritur, qui malè vixit. *Item.* Qualis vita, finis ita. *Item.* Vivite benè, nè malè moriamini. *Ratio* veritati responsionis assentitur, quam reflectit ad conscientiam; cum qua examen instituit de suo homine. Caveatne ut oportet hujusmodi culpam, si non vult incidere in talem punitionem. *Conscientia* fateatur ut verum est. *Voluntas* quasi admonita illis. *1. Ioan.* 2. Verbis: Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis; exit in *Actus.* Justificationem meam, quam tenere capi, non deeram. Bonus es tu, & in bonitate &c: Delicta juventutis meæ &c: Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Amove à me plagas tuas. Domine non secundum peccata nostra facias nobis. Vivat anima mea: vita iustorum & fiant novissima mea similia eorum. Custodi me Domine &c: Emitte manum tuam de alto, & eripe me de limo culpræ & pna.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo cuilibet hominum de peccato resurgendum est? *Synt. resp.* Per veram p̄nitentiam, juxta *Mat. 3.* P̄nitentini igitur & convertimini, ut deleantur peccata vestra. *Eccl. Luc. 5.* Non veni vocare justos, sed peccatores ad p̄nitentiam. *P̄nitentia*, quā delentur peccata; alia est exterior, alia interior. *Exterior*, quidem est p̄nitentia Sacramentalis, quæ requirit dolorem animi de peccatis commissis, ac serium propositum ampliùs non peccandi, exterius puta manifestatum. Itemq; confessionem eorundem peccatorum secretam, & absolutionem Sacerdotalem voce prolatam: deniq; satisfactionem DEO ac hominibus debitam in voto saltim, dum interea in re haberi non potest. *P̄nitentia interior* est virtus habitualis, & actualis: quàm constituit nolle peccasse, & nolle peccare, & ipsum non peccare, ob DEUM summè honorandum, amandum & imitandum, ut infinitè potentem, bonum & sapientem. Vel idem est, ac detestari peccata in præterito commissa, supra omnia detestabilia, propter solius DEI offensam: atq; propositum habere firmum non peccandi in posterum: & insuper totâ mentis efficaciam in æternum adhærere legi Divinæ, fortiter ac fideliter cuilibet tentationi ad transgressionem ejusdem inducenti, resistendo. Unde est *Ezech. 18.* Si impius egerit p̄nitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est; & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & justitiam, vitâ vivet, & non morietur. Vel item p̄nitentia v̄ virtus, idem est ac volitio, quâ homo causâ DEI efficaciam

efficaciter vult in se punire peccatum: & nolitio, quā homo serid non vult commississe peccatum, atq; committere in æternum.

Pœnitentia præsens, ut sit plenè virtuosa debet esse tempestiva, continua, & perpetua. *amò* quidem debet esse tēpestiva sine dilatione, juxta *Eccel: 5.* Non tardes converti ad Dominum; & nè differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. *Et D. Aug. Ser. 36.* Age pœnitentiam dūm sanus es; si sic agis dia eo tibi, quod securus es, quia pœnitentiam egisti eò tempore, quo peccare potuisti: si vis agere pœnitentiam, quando jam peccare non potes; peccata te dimiserunt, non tu illa. *add.* Debet esse continua sine interruptione, juxta *Ioan: 5. & 8.* Ecce sanus es, jam noli peccare, nè deterius tibi aliquid contingat. Vade & jam amplius noli peccare. *Et D. Hier.* Resurrectio spiritualis, quæ est pœnitentia, debet esse cum Christo semper victuro, non cum Lazaro iterum morituro. *Et S. Isid.* Irrisor est, non pœnitens, qui adhuc agit, quod pœniteat. *3110.* Debet esse perpetua, sine cessatione, juxta *D. Aug.* Pœnitens semper doleat, & de dolore gaudeat; & non semper se doluisse, doleat. *Et Hugo.* Pœnitentia appellata est, quasi punientia, eò quòd homo in se pœnitendo punit, quòd malè admisit. *Et D. Bonav.* Pœnitens toto vitæ suæ tempore de peccatis pœniteat præteritis, & propositum habeat in futurum semper abstinendi. Vnde pœnitere est pœnam tenere, ut temper puniat in se vlciscendo, quod commisit peccando: ille pœnam tenet, qui semper vindicat, quod se commississe dolet, vbi dolor finitur, deficit & pœnitentia.

Pœnitentia vt virtus, alia est Ordinaria, alia
 extraordinaria. Pœnitentia ordinaria zplex est:
 Altera dicitur necessitatis, tanquàm de lege præcep-
 ti, quæ detestatur, abominatur, & fugit omnia,
 & singula peccata mortalia, supra omnia hujus
 mundi detestabilia, abominabilia & fugibilia vni-
 versè aut confusè apprehensa; ac omnem deserit
 proximâ peccandi occasionem; ex instinctu timoris ac
 amoris DEI. Hæc pœnitentia communis est omnium
 fidelium iustorum: Altera dicitur supererogatio-
 nis, tanquam de lege consilij, quæ detestatur, abo-
 minatur, & fugit eadem peccata supra omnia hujus
 mundi detestabilia, abominabilia, & fugibilia, di-
 stinctè ac sigillatim apprehensa; ac remotam dese-
 rit [juxta Evangelium Christi] quamvis peccandi
 occasionem, ex eodem instinctu timoris ac amoris
 DEI. Hujusmodi pœnitentia specialis est, ac pro-
 pria bonorum Religiosorum.

Pœnitentia extraordinaria illa est, quæ cœlitus
 inflammata Divino amore, detestatur, abominatur,
 & fugit peccata supra omnia futuræ sæculi detesta-
 bilia, abominabilia, & fugibilia fidè s. credita,
 ac distinctè apprehensa; vti sunt pœnæ sensus var-
 rij generis infernales. Hæc autem detestatio, a-
 bominatio, & fuga peccati, aliàs est mystica res-
 olutio atq; resignatio. Ad eandem pœnitentiam
 extraordinariam spectat, tum manifestatio superi-
 ori suo arcanorum propriæ conscientia, tanquàm
 Patri spirituali, eâ causâ, ut secundum illam ipse
 manifestans exterius gubernetur. Tum grata ac-
 ceptio ejuſvis injuriæ, opprobrij, ac multæ con-
 fusionis, juxta *D. Ambr.* Qui pœnitentiam agit
 paratus debet esse ad opprobria perferenda, inju-
 rial-

fiatq;
 cati l

Non

furgit

onem

tentia

peccat

ratibu

natur.

quibu

divati

catur,

itur.

suum

nitent

Conse

affectu

Passi:

R

ne

pecca

Syn.

impi

miner

ex pa

quide

liberi

advoc

quent

cante

DE

fialq; subeundas; nec commoveri, si quis ei peccati sui crimen obijciat.

Nota. Quod per pœnitentiam necessitatis, resurgitur de peccatis, quoquo modo antè conversionem supererogatoriam commissis. Per pœnitentiam autem supererogationis, tum de iisdem peccatis resurgitur, tum ipsamet anima ab infirmitatibus vitiorum acquisite sensim asceticè sanatur. Per pœnitentiam deniq; extraordinariam à quibuscūq; peccatis resurgitur, etiam à peccatis recidivationis, & anima ad sanitatem asceticā cito revocatur, & omnibus virtutibus supererogatorijs imbutur. *Ratio* convicta examinat cum conscientia suum hominem, utrum nam habeat hujusmodi pœnitentiam virtutis cum suis requisitis, nec ne? *Conscientia* fatetur quod scit. *Voluntas* pio inde affectu mota, elicit *actum*, quos vide in *Medici de Passi: D. Consider: 3.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam DEUS hominem creavit peccabilem? Cum odio habeat peccatorem, & peccatum ejus; uti constat *Sap 14.*
Syn. respondet: Verum quidem est, quod odio impi⁹ DEO & impietas ejus. nihilominus creavit hominem naturā peccabilem, ob justas rationes. Tum ex parte ipsius hominis. Tum ex parte sui, *ima* quidem ex parte hominis est, ut homo per sui liberi arbitrij electionem cum auxilio cœlitus advocato fieret moraliter impeccabilis, & consequenter filius DEI adoptivus per gratiam justificantem, juxta *1. Joā 3.* Omnis qui natus ex DEO, peccatum non facit, quoniam semen ipsius

in eo manet. Semen autem hujusmodi sunt Divinae inspirationes, quas DEUS mediante gratia sua per fidem, & alia dona Spiritus S. imprimat menti; quibus dum intendit homo, excludit omne semen diabolicarum suggestionum ac representationum; & sic non facit peccatum vti impeccabilis, quovsque Divinarum inspirationum sequitur ductum. *2da.* Vt homo non esset conditione inferior omnibus animantibus, quae DEUS sic administrat, ut illa agere sinat, juxta suas propensiones: ea propter etiam hominem reliquit in sua libertate: non tamen ut faciat impune, quod placet malum; cum sibi impie agenti statuta sint divinitus praerogativa dirissima, sed ut libera voluntate DEO inserviat, mandata ejus observando, ac eo ipso vitam sibi aeternam promereatur caelitus repromissam. Unde est *Ecclesi. 15.* Nemini mandavit DEUS impie agere. Et *Psalm. 10.* Pluet super peccatores laqueus. Et *Sap. 5.* Justi autem in perpetuum vivent, & apud Dominum est merces illorum. *31a.* Ut homo gloriosus appareret, si non peccaret, cum peccare posset, juxta *Ecclesi. 30.* Erit illi gloria aeterna qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit. *4ta.* Ut justus virtute decoratus, magis resplendeat ex turpitudine vitij impiorum; cum opposita penes se posita magis eluciscant: unde & mali satis commendant bonos ad invicem comparati. *5ta.* Vt impius deserviat justo sua persecutione ad profectum spirituales, juxta *D. Aug.* Ne putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: Omnis malus, aut ideo vivit ut corrigatur; aut ideo, ut per illum justus exerceatur.

ima item ratio ex parte DEI est. Vt habeatur differentia inter Creatorem & creaturam. Si enim DEUS hominem creasset impeccabilem, fecisset eum æqualem sibi: ipse enim solus impeccabilis, atq; invertibilis ac immutabilis est. Omnis autem creatura intellectualis, tanquam impotens in se, merito debet esse peccabilis, vertibilis, ac mutabilis; donec cælestibus auxilijs firmetur ab ipso Omnipotente DEO.

2da. Vt summa sapientia DEI ad extra innotescat omni creaturæ intellectuali, per malum ab homine peccabili perpetratum: de quo scit DEUS elicere bonum, vti est ejusdem hominis penitentis meritum, & præmium vitæ æternæ. Vnde *S. Aug.* Melius judicavit DEUS de malis benè facere, quàm mala nulla esse permittere.

3ia. Vt notam faceret DEUS summam bonitatem, clementiam, misericordiam, & charitatem: per quam bonitatem hominem perditum reparavit, interveniente Filij sui Unigeniti passione, ac morte: & nunc ipsum reparat semper, interveniente Spiritûs sancti gratiâ justificante. Vnde *Rom.*

5. Commendat autem charitatem suam DEUS in nobis, quoniam cùm adhuc peccatores essemus, secundum tempus Christus pro nobis mortuus est. Et *Tit. 3.* Secundum suam misericordiam salvos nos fecit, per lavacrum regenerationis & renovationis spiritûs s. quem effudit in nos abundè per JESUM Christum Salvatorem nostrum: vt justificati gratiâ ipsius heredes simus secundum spem vitæ æternæ.

4ta. Vt ostenderet DEUS tuam justitiam reddendo justis præmia, & impijs supplicia, juxta

D. Athan. Symb. Qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem æternum. *Ratio* convicta examinat conscientiam, utrumnam fecerit se per studium vitæ spiritualis cum auxilio DEI impeccabilem, nec ne? *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* inde affectu pio mota, elicit *Actus*. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus. Bonus es tu, & in bonitate tua doce me justificationes tuas. Justificationes tuas custodiam, non me derelinquas usquequaq;. Suscipe me in seruum tuum & vivam; & non confundas me ab expectatione mea. Amorem tuam justitiam, *Vide Psal. 5.*

M O D U S

*De miserijs hujus vitæ meditationem
asceticè instituendi.*

Introductio imaginanda cum S. Alcant. Cogita
 Ita te in limo profundi [mundi s. vel peccatorum, in quibus iustus es, vel ante eras] similem
 arundini aridæ expectanti vel ventum, vel ignem,
 vel falcem; quæ quolibet vento exagitur, fluctatur, sine gravitate, sine virtute, sine constantia
 sine stabilitate; & quasi sine ullo esse. Vel statue te coram te, in fundo nihili tui; quidquid
 vilium est in mundo & inanium: Cogita, adhuc
 non esse dignam comparationem nihili tui; quia
 si quæ vilia sunt, tamen aliquid entitative sunt;
 nec meruerunt annihilationem sui, tu autem
 nihil, quia saltim ut ingratus DEO mereasti toties plenam tui annihilationem.

CON.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit, Quis in hoc mundo miserrimus est? *Syn: resp: 2plueter. imò.* Miserrimus est homo, omnium animantium: In natiuitate *f* in vita, & in morte. *In natiuitate* quidem; nam cuncta ferè animalia nascuntur vestita pilis, lana, lanugine, squammis, & similibus; statimq; sciunt natate, ambulare, ac necessaria vitæ suæ quærere. Homo autem de utero matris suæ omnino nudus egreditur, nec scit aliud, nisi flere, ac miseriam suam deplorare, iuxta *Job. 1.* Nudus egressus sum de utero matris meæ. Et *Sap: 7.* Primam vocem similem omnibus emisit plorans. *In Vita* etiam miserrimus est homo: multa namq; animalia tu sperant eum viribus corporalibus, agilitate, velocitate, & similibus, ut leo, pardus, &c: perspicacius illo vident, ut lynx, aquila &c: Melius audiunt, ut lepus; acutiùs odorantur, ut canis; sapidiùs gustant, ut lupus; minorem patiuntur insensu tactùs dolorem: quia non tantoperè apprehendunt suum malum, uti homo. *In morte* tandem miserrimus est homo; vbi hinc migrat in peccato mortali; quia animalium si hic est aliqua miseria, morte illorum finitur, hominis verò in æternum duratura, continuo inchoatur. *idè.* Omnium hominum miserrimus est ille homo, qui non agnoscit se esse miserum: nisi potentem, felicem, diuitem, sapientem, alijs digniorem, quia dicit *S. Paul. Gal. 6.* Si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. *Item Apoc. 7.* Dicis quòd dives sum & locupletatus, & nullius egeo; & nescis, quia tu es miser, & pauper, &

cæcus, & nudus. *Ratio* convicta examinat cum conscientia suum hominem, an recognoscat se esse miserum, nec ne? *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* pio affectu mota, tales elicit *Actus*. Recognosco Domine, quia sum miser, pauper, cæcus, nudus. Miser factus sum, & curvatus [peccatis meis] usq; in finem. Bonum mihi quia humiliasti me; ut discam justificationes tuas. Tu scis Domine insipientiam meam, & dilectæ meæ à te non sunt abscondita. Fac mecum secundum misericordiam tuam, & justificationes tuas doce me. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum; & in peccatis meis concepit me mater mea.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ & quotuplices sunt miseriae hominis in hac vita? *Syns: resp:* Duplices esse, juxta *D. Bonav. in illa Verba Job:* Homo natus de muliere, brevi vivens tempore repletus multis miserijs, ut potè corporis & animæ. *Miseria corporis* octo sunt, s. Esuries, sitis, frigus, calor, labor, dolor, mors, & incineratio, quæ non indigent explicatione, quia sentiuntur. *Anima* verò quatuor: *ima* Fragilitas, quæ est quædam impotentia & infirmitas liberi arbitrij ad prosequendum bonum, & recedendum à malo. Verùm fragilitas considerata specialiter idem est, quod propositio animi ad peccandum, orta ex timore immoderato alicujus rei odibilis, vel ex amore inordinato alicujus rei appetibilis. Impotentia verò est imbecillitas animi ad resurgendum de peccato. Infirmitas deniq; est debilitas ejusdem ad firmiter standum in bono, *Actus* statue super peccatum pedes

pedes meos. Diligam te Domine fortitudo mea. „
 Confirma hoc DEUS, quod operaris in nobis. „
 2do. Ignorantia quæ est carentia cognitionis de-
 bitæ sui ac Divinorum, ad consequendam salutem,
 conducibilem. Vnde fit, quod sæpè reprobæ eli-
 gantur, eligenda reprobentur, malum reputetur
 bonum, & bonum malum, falsum verum, & ve-
 rum falsum. *Actus.* Illumina oculos meos Do-
 mine, & emitte lucem tuam, ô lux, ô lumen „
 oculorum meorum DEUS meus. 3to. Concupi-
 scentia, quæ est impetus sensualitatis, sollicitans li-
 berum arbitrium nostrum, ad bona honorabilia,
 vitilia, ac delectabilia immoderatè appetenda, ut
 est *1act. 5.* Vnusquisq; tentatur à concupiscentia
 sua. *Actus.* Confige timore tuo Domine car-
 nes meas. Nè tradas in desiderium peccato-
 rum. Nihil volo, nihil desidero, præter Te „
 DEUS meus, & omnia. 4to. Malitia, est aliqua
 animi saporosa adhæsiō ad malum, ut dicitur *Pro-*
2. de quibusdam: Letantur cum malè fecerint,
 & exultant in rebus pessimis. Vel item est, pro-
 nitas liberi arbitrij in malum, adhuc imperum sen-
 sualitatis & tentationis impulsū, de quo *Gen. 6.*
 Sensus & cogitatio humani cordis prona sunt in
 malum ab adolescentia sua. *Ratio* cum conscien-
 tia convicta ipsa experienciã videt suum hominem
 vndiq; miserijs circumdatum. *Voluntas* ingemiscens
 cupit ab eis liberari. *Actus.* Sana Domine ani-
 mam meam, quia peccavi tibi. Sana me Domi-
 ne, & sanabor. Salvum me fac, & salvus ero;
 quoniam laus mea tu es. Infelix ego, quis me
 liberabit de corpore mortis hujus. *Complaceat*
 tibi Domine, ut eripias me.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo his miserijs in vita nostra repleamur & puniamur? *Syn. resp:* Punimur pro peccato primorum Parentum, ut est *Rom: 5.* Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines; mors [cum suis prambulis] pertransiit, in quo [homine] omnes peccaverunt. Quia dum Adam peccasset [juxta *D. Aug.*] omnes homines fuerunt unum cum illo, velut in sua origine, quodq; Adam fecit, omnes ejus posterij fecisse censentur: Adam enim ut Pater & Princeps suos posteros representabat, uti Rex representat regnum, Magistratus civitatem. Hinc est, quod nos omnes filij Adam infecti peccato illius actuali, quod in nobis est habituale & originale, merito affligimur presentibus miserijs, justitia DEI infinita id exigente. Quoniam autem peccatum completur aversione mentis à DEO, & adhesionem alicui creature, contra decretum Divini beneplaciti; & quoniam aversio praelens diversa datur, secundum diversitatem Divinarum perfectionum; idcirco etiam diversis ac multiplicibus miserijs affligimur, veluti filij miserorum parentum. Vnde *pro* aversione à DEO, ut est vita immortalis, æterna, felix, ac beata; & *pro* conversione ad fructum ligni veritatis; morte punimur, alijsq; miserijs corporalibus mortem prevenientibus. *Pro* aversione autem à DEO, ut est summa virtus seu potentia; punimur fragilitate, impotentia, infirmitate animi nostri. *Pro* aversione *item* à DEO, ut est summa veritas, & infinita sapientia, punimur ignorantia DEI ac di-

vine.

vinor
ma u
benef
punit
DEO
nimu
tum.
reflec
illa d
ment
tum,
pro h
ones,
spirit
lucra
Raf:

Raf
ve
resp:
ab ip
suffer
tis pu
vade
tur à
Paulo
extol
Angu
toler
vita
tas t
celor

vinorum. Pro aversione item à DEO, ut est summa suavitas, seu summa bonitas in nobis, ratione beneficiorum nobis collatorum & conferendorum; punimur concupiscentiâ. Pro aversione tandem à DEO, ut est summa ac infinita bonitas in se; punimur malitiâ secundum quam sapit animo peccatum. Ratio veritati responsionis assentitur, quam reflectit ad conscientiam, examen instituens cum illa de homine suo, utrum recognoscat aversionis mentis à DEO, non tam primorum suorum parentum, quam suarummet proprias? An à DEO poscat pro hujusmodi aversionibus condignas has punitiones, converti sibi in bonum per disciplinam vitam spiritualis? Conscientia fatetur ut verum scit. Voluntas inde elicit actus, qui habentur in Medicis. *Rass: Confid: 3.*

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. A quo miseriæ præsentis hominibus veniunt, magisq; ac magis multiplicantur? *Synt: resp: Trifariam. 1mo.* Veniunt, multiplicanturq; ab ipso DEO Clementissimo. *Tum,* ut per earum sufferentiam pleriq; electi à peccatis suis præteritis purgentur, juxta *Ioan: 5.* Ecce sanus factus es, vade & amplius noli peccare. *Tum,* ut præventur à multis peccatis. Sicut factum est cum S. Paulo. *1. Cor: 11.* Nè magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Sathanæ, qui me colaphizet. *Tum,* ut per tolerantiarum miserationum, majorem gloriam in vita futura consequantur, juxta *1. Pet: 1.4.* Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. *Tum,* ut proximi edificentur. Sic DEUS

100   CONSIDERATIO IV.

magnis & plurimis afflixit Iob miserijs, & Tobiam, vt multi haberent ad sui ædificationem exempla patientiæ. *Tum*, ut DEUS ex tolerantia & patientia iustorum glorificetur, juxta *Ios. 9.* Neq; hic peccavit, neq; parentes ejus, sed vt manifestentur opera DEI in illo. *Tum*, vt multi à peccando revocentur, & ad DEUM per penitentiam convertantur, juxta *Levit. 26.* Affligentur, donec confiteantur iniquitates suas. *Tum*, vt multi pro peccatis suis enormibus, tam in præfenti, quàm in futuro crucientur. Vti factum est Antiocho & Herodi. *2dò.* Veniunt miserix plerisq; hominibus à proprijs eorum concupiscentijs, honorum puta, possessionum & voluptatum: hæc enim immoderatè appetere, & consequi non posse, magna est miseria: quia frustra susceptus labor pro acquirendis hujusmodi desideratis, multa tristitia mentem afficit: sed major est miseria, eadem appetere & consequi; quia acquisita & nimis amata mentem inquinant multiplicibus peccatis, ac nimio timore afficiunt, nè aliquo perdantur infortunio. Maxima autem miseria est, possessa nimisq; amata deperdere: quia luctuosa eorum amissio, animum perpetuo dolore excruciat. Idcirco sanè consulitur *Ecc. 10.* Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere: si præstes animæ tuæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. Vnde *S. Bernard.* Si sapias, si habes cor, si tecum lumen est oculorum tuorum, desine iam ea sequi, quæ & consequi miserum est; beatus, qui post ea non abijt, quæ possessa operant, amata inquinant, amissa cruciant. *3dò.* Veniunt miserix hominibus, à mala eorum voluntate, ac mul-

tè

tò magis à potestate implendi ejusmodi voluntatem, juxta *D. Aug.* Qui nequiter vult vivere, nonnò tanto miserior esse convincitur, quanto faciliùs mala ejus voluntas impletur. *Item,* mala voluntate non solum quisque miser efficitur, sed miserior potestate, quàm desiderium malæ voluntatis impletur. Et *D. Hier.* Apud Christianos non qui patitur, sed qui facit injuriam miser est. *Ratio* convincitur responsione, quam reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens de suo homine. An submissè ferat miserias à Divina clementia sibi venientes, nec nò? An item concupiscentias suas arceat internâ mortificatione, atq; proprium judicium, & propriam voluntatem revocare studeat à malo, & inducat in viam imitationis Christi, nec ne? *Conscientia* ut scit fateatur verum. *Voluntas* elicit actus. Cognovi, quia æquitas judicium tua, & in veritate tua humiliasti me. Confige timore tuo carnes meas, à judicijs enim tuis timui. Vide Domine, si viâ iniquitatis incedo, & deduc me in viam justitiæ. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. Veniant mihi miserationes tuæ & vivam: quia lex tuæ meditatio mea est.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo miserias hujus vitæ vult nos DEUS ferre? *Synteresis* respondet. Imò. vult ferre *gratis.* Quia Protoparentes nostri, ipso [puta permittente] DEO, in peccatum lapsi sunt; in quibus & nos omnes homines lapsi sumus tanquam in nostra origine: vt secundum æternum propositum, nobis per Filium suum Unigenitum, reparatis, hac occasione gloriam suam æternam com-

municando manifestaret. Vnde Apost. *Ephes. 1.* Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per JESUM Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ, gratiæ suæ, in qua gratificavit nos, in dilecto Filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus &c: aliàs enim vbi DEUS clementissimus non permisisset nos peccasse in Parentibus, & misérias eorum contraxisse, non dedisset etiam nobis Filium suum in Salvatorem, ac Magistrum, & fratrem nostrum, juxta *Nicanum Concil.* Qui propter nos homines, & propter nostram salutem &c: Et *s. Aug. Ser. 9. de Verb. Apost.* Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere. Et *s. Leo Ser. 3. de Pent.* Si homo non deviasset, Creator creatura non fieret, neq; aut sempiternus temporalitatem subiret; aut æqualis DEO Patri Filius, formam servi, & similitudinem carnis peccati assumeret. Hinc ex *D. Greg. exultans canit Ecclesiæ in be. ed. Cerei Paschalis.* O verè necessarium Adz peccatum, quod Christi morte deletum est! O felix culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem! *Actus.* Gratiarum actionis, laudis, *Scal. 3. ad.* Vult nos DEUS ferre misérias hilariter assistente nobis ejus divina consolatione: quia licet presentibus miserijs ac malis quibuscunq; ab adversarijs nobis illatis multum non raro exterius affligimur; interiori tamen ex apprehensione præmii ac meriti æterni sumamoperè consolamur, vt dicitur *s. Cor. 4.* Id quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Et *Psal. 93.* Secundum multitudinem dolorum meorum in corde

meo, consolationes tuæ lætificaverunt animam meam. Vnde est 2. Machab. 6. ait Eleazarus Martyr: duros corporis sustineo dolores, secundum animum verò, propter amorem tuum libenter hæc patior. Similiter & alij sancti, dum paterentur martyria, & alia adversa propter Christi fidem amorem ac imitationem, secundum carnem quidem ingemiscebant, sed secundum spiritum ex divina consolatione lætabantur. Vt *Isaï: 24.* Ingemuerunt omnes, qui lætabantur corde. *Actum.* resignationis, indifferentiæ & alij ex *Scal: 4. 310.* Vult ferre *confidens*, quia per misericordiam DEI cita nobis promittitur liberatio ab his miserijs, alijsq; adversis, ut *Ecc. 2.* Qui timetis Dominum sperate in illum, & in oblectationem veniet nobis misericordia. Et *Psal 26.* Expecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum, & sustine Dominum: *Ioann: 16.* Tristitia vestra, vertetur in gaudium. *Actus spei ex Scal: 1. 410.* Vult ferre *humiliter ac patienter*: quia ad profectum nostrum spirituales huiusmodi miseriæ, & quæcunq; adversa cælitus nobis ordinantur, ut est *Ecc. 2.* In humilitate tua, patientiam habe; quoniam igne probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. *Rom: 5.* Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio spem; spes autem non confundit. Vnde *S. Greg.* Mala, quæ nos hic premunt, ad DEUM ire compellunt. *Actum.* Amo tuam sapientiam &c. ex *Scal: 5. 510.* Vult sufferre *condolens*, compatiendo s. alijs in similibus miserijs & afflictionibus constitutis; ut dicitur *Rom. 17.* Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus. *S. Greg.*

Cum alienæ infirmitati compatimur, valentius in nostra roboramur. Actus dilectionis proximi *ex Scal.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio *propens.* Ob quam causam Salvator noster reparando vitam nostram, non sustulit miseras vitæ nostræ? *Syncretesis respondet.* Imò. Quia sic facere decrevit nobiscum suam misericordiam, quatenus infinitæ suæ justitiæ statutum omnino permaneret inviolatum illud *s. Hebr. 9.* Statutum est hominibus semel mori, & consequenter miseras, quæ præcedunt mortem pati. Non enim DEUS noster ita est misericors, ut desinat esse justus; nec ita justus, ut non sit misericors. *vt Psal. 111.* dicitur. Misericors Dominus, & miserator, & justus. *2dò.* Quia sic ipsi placuit nos reparare, quatenus per viam innocentie ac justitiæ originalis redeamus in gratiam justificantem, & caelestem paradisum; sed per viam humilitatis ac penitentiae, juxta *Levit. 26.* Affligentur donec confiteantur iniquitates suas, & malorum suorum recordentur. *Et Matth. 3.* Penitentiam agite, appropinquavit enim regnum caelorum. *3dò.* Quia sic nos reparare proposuit, vt Sacrosanctæ Passioni Filij Unigeniti ejus ad promerendam & consequendam vitam æternam, cooperemur passione nostrarum miserationum. *Vt dicit D. Paul. Colof. 1.* Adimpleo [passione mea miserationum hujus vitæ] quæ desunt passioni ejus, & *Act. 17.* Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum caelorum. *Et 1. Cor. 3.* si fuerimus socij passionum, erimus & consolationum. *4dò.* Quia Pater caelestis æterno statuit decreto, vt quicumq; volnerit similem esse Filio ejus

In futura gloria, juxta *1. Ioan. 3.* Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus. Prius in presenti vita omnino ei conformis efficiatur, in perfectione miseriarum ac adversitatum hujus mundi, ut est *Rom. 8.* Quos præcivit ac prædestinavit [ad gloriam futuram, illos voluit in hoc sæculo] conformes fieri imaginis Filij sui. *110.* Quia Salvator noster reparando nos ad gratiam & gloriam, consultò nobis reliquit præsentem miseriam. *Item,* ut sint nobis pro signo æterni sui odij, quod habet contra peccatum nostrum, veluti reprobationis nostræ, ac suæ passionis causam, ut dicitur *sap. 14.* Odio sunt impius DEO, & impietas ejus. Et *Eccl. 12.* Altissimus odio habet peccatores, & miseratus est penitentibus. *Item,* ut sint nobis memoriali perpetuo, quod nos quoq; ad imitationem Christi idemmet peccatum in summo habere debeamus odio, juxta *Psal. 96.* Qui diligitis Dominum, odire malum. *110.* Quia Christus Dominus in reparatione nostri generis, à sola nonnisi culpa plene nos sanare ac salvare dignatus est; non autem à pœna hujus vitæ miseriarum; ut per hoc faceret nobis vitam præsentem vti erumofam, periculosam semper aspernabilem; vitam verò futuram vti felicem ac beatam, continuo desiderabilem, Propterea ingemiscens dicebat David, *Psal. 119.* Heu mihi, quia incolatus meus &c. *Ratio* convicta responsionibus approbat cum conscientia sua decreta Divina. *Voluntas* complacet in illis. *Actus:* Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Justus es in omnibus quæ fecisti nobis, & via tuæ rectæ, & omnia judicia tua vera. *Gratias* tibi ago Domine, quia castigasti me, & sanasti.

fi me. Confitemini Domino cuncti cœlites & ter-
rigenæ, quoniam confirmata est misericordia ejus
&c. Tandem Actus scal. 8.

M O D U S

De morte meditationem asceticæ
instituenti.

Imaginativa introductio cum 8. Alean: Imagi-
nare quod jam acceperis infallibilem nuntium
imminentis mortis; imò sentias prævenientia
mortem symptomata, etiam spectantibus horri-
bilia. v. g. stomachum inflari, vocem deficere,
pedes emori, genua frigescere, nares subsidere,
oculos profundari, cæcutire, faciem pallefcere,
linguam errare, omnes sensus perturbari, & re-
linqui sine vigore ob conatum jam jam migran-
tis animæ. Imaginare judicium adversum te pa-
rari, totam cœli curiam summo cum silentio &
attentione expectare exitum sententiæ; furere
dæmones, consilia, fraudes, accusationes præpa-
rantes.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis morietur, ubi, quando, &
quomodo? *Syneresis respondet.* Ad unum. Mo-
rietur omnis qui nascitur homo. Sap. 7. Unus er-
go introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus.
psal. 80. Quis est homo qui vivet, & non videbit mortem.
2. Reg. 10. Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur.
Ad 2dum. Certum est, quod omnes moriemur, sed incertum, quo in loco unusquisq; nostrum
mori-

moriturus est. Ut ideo qui sapiunt per gratiam. DEL, mori ubiq; parati sunt. Ait *Seneca*. Quoniam ubiq; te mors expectat, tu quoq; si sapiens es, ubiq; illam expectabis. Ad *3um*. Omnes homines certo sciunt se morituros, sed quando ignorum est. Unde monemur *Matth: 25*. Vigilate, quia nescitis [mortis] diem neq; horam. Ad *4um*. Et si speciali gratia Divina circa aliquos, aliquando aliter contingat, ordinariè tamen & plerumq; ita moriuntur homines, sicut vivunt mali male, tepidi tepide, boni bene, juxta vulgare illud: Qualis vita, finis ita. *Ratio* responsa approbat, examinat conscientiam, an homo suus vivat in suo statu sic reformare, religiose, ac spiritualiter; ut quolibet tempore, quolibet loco, paratus sit mori.

* *Conscientia* fatetur, & reflectit se dicens: In morte non datur bis errare. Tardum est & periculosum, vsq; in hora mortis discere mori. Omnes alij errores in vita sunt corrigibiles, solus error in morte, emendari non potest. Tandem *Actu*. Bonus es tu, & in bonitate tua &c: Benedictus es Domine, doce me &c: Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. In justificationibus tuis meditabor, non obliviscar sermones tuos. Paratum cor meum [quocunq; loco, hora, anno, die, momento mori] paratum cor meum. Omnia volo, quæ vellem, nihil eorum volo, quæ nollem in hora mortis meæ, in toto corde meo &c.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ mala impio, & quæ bona iusto, mors adferre solet? *Syncretes respondet*,
Impio

¶ ex M. S. P. Celsaroviæ

Impio quidem homini multa mala adfert: quorum quaedam praeveniunt ipsammet mortem, quaedam comitantur, quaedam subsequuntur. *Mala* mortem impij *praevientia imprimis* puta esse infirmitates corporales homini licentiosè viventi molestissimas. Vnde in persona ejus gemit Prophetas *Psal. 17.* Circumdederunt me dolores mortis. *Deinde* animi turbationem ex apprehensione ac timore mortis, & instante amissione bonorum temporalium, promanantem, juxta *Psal. 52.* Cor meum conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. *Tandem* reminiscèntiam multarum iniquitatum, ac timorem aeternae damnationis, juxta *Psal. 17.* Torrentes iniquitatis conturbaverunt me; dolores inferni circumdederunt me; praecupaverunt me laquei [aeternae] mortis. *Mala constantia* puta esse *imprimis* oblivionem sui; suaeq; salutis: quae impenitentiam causat. Vnde in persona ejus dicitur *Psal. 30.* Oblivioni datus sum [à DEO propter iniquitates meas] tanquam mortuus à corde, *id est* tanquam alienatus à mente. Idcirco ait *S. Anselm.* Percutitur hac animadversione peccator, ut moriendo obliviscatur sui, qui vivus oblitus est DEI. *Deinde* apparitionem demoniorum terribilem, quae non raro impiis fieri solet, ad eorum animas rapiendas paratissimorum. Vnde *S. Greg.* Antiquus hostis ad rapiendas peccatorum animas, tempore mortis crudeli effrenatur violentiâ, ut quos viventes blanditijs deceperit, morientes severius rapiat. *Tandem* omnium sensuum corporis defectionem, ipsamq; amaram animae à corpore separationem. Quam Agag Rex Amalech gustans dicebat, *1. Reg. 15.* Siccinè separat amara mors!

mors
prehe
ricibu
juxta
eam
quita
Ange
tis m
terior
terior
Tand
miser
rever
pecca
mun
tion
ne.
f ad
prov
tiam
prop
& p
de s
rit,
conf
bi.
vert
prim
firm
i. p
linq
De
tali

mors! *Mala subsequens* puta esse *improvisi* comprehensionem infelicissimæ animæ ab immundis spiritibus, & coram Christo Iudice illius accusationem, juxta *Threm: 1.* Omnes inimici apprehenderunt eam inter angustias. *Deinde* exprobrationem iniquitatum, & sententiæ Christi condemnativæ, per Angelos malos executionem, juxta *Mat: 22.* Ligatis manibus & pedibus mittite eum in tenebras exteriores [quia mente excæcata vixit in tenebris interioribus] ibi enim erit fletus & stridor dentium. *Tandem* corruptionem & incinerationem, corporis miserimi, juxta *Gen: 3.* Pulvis es, & in pulverem reverteris. Vnde *S. Bernard.* in illud *Ps. 32.* Mors peccatorum pessima, *inquit:* Mala siquidem est in mundi amissione; pejor in animæ à carne separatione; pessima in vermibus ignisq; duplici contritione. Vel quoq; mors peccatorum pessima, quorum *s. adolescentia* mala est, propter peccata lascivix; provectior ætas pejor, propter peccata contra justitiam perpetrata, ac alia multiplicia; mors pessima propter consuetudinem & necessitatem peccandi, & propter æternam damnationem. Vnde *S. Isid.* de *sum. bono.* Cogitatio prava delectationem parit, delectatio consensum, consensus actionem, actio consuetudinem, consuetudo necessitatem. *Idem alibi:* Assidua consuetudo vitium in naturam convertit. *Bona* mortem justii *proveniens*, puta improvisis esse tolerantiam æquo animo cujuscuq; infirmitatis corporalis ad imitationem Christi, juxta *1. Petr. 2.* Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. *Deinde* gaudium de abnegatione bonorum temporalium, quæ cum *D. Paulo* arbitratus est, ut stercora

110   CONSIDERATIO II.

cōra. *Tandem* de æterna salute consequenda fecūritatem, juxta *Prov: 14.* Sperat iustus in morte sua. Vnde *Cassiodor.* Quis mortem temporalem metuat, cui vita æterna promittitur. Et *S. Ambr.* Non timeo mori, quia bonum Dominum habemus, *Bona comitantia*, puta esse *imprimis* debitam præparationem ad ipsam mortem per devotam susceptionem Sacramentorum. *Deinde* victoriam tentationum cum auxilio DEI, cælitus per preces advocato. *Tandem* occursum SS. Angelorum ad suscipiendam conservi sui animam, & offerendam eam in conspectu Altissimi. *Bona subsequencia*, puta esse *imprimis* amotionem omnium miseriarum hujus vitæ, juxta *Apo: 21.* Absterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum; & mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra, quia prima abierunt. *Deinde* collationem honorum promissorum ad beatitudinem animæ spectantium: uti est visio clarissima, tentio seu possessio felicitatis æternæ quietissima; fruitio Divinæ Essentiæ jucundissima. *Tandem* adornationem corporis in gloria æterna, post resurrectionem universalem venientem ex redundantia beatitudinis in anima glorificata: quam constituunt claritas, agilitas, subtilitas, & impassibilitas. Vnde *S. Bern: in Psal: 117.* Pretiosa in conspectu Domini, mors Sanctorum ejus. Pretiosa planè [inquit] tanquam finis laborum, tanquam victoriæ consummatio, tanquam vitæ janua, & perfectæ securitatis ingressus. Vel quoq; Pretiosa mors Sanctorum, quorum juvenus est bona, propter stabilem exercitiorum spiritalis vitæ inceptionem; provector ætas melior, propter continuum profectum in studijs vitæ spiri-

tua.

equal
morti
à con
lestem
vinci
cum
verò
pecte
lunta
anim
simili
mori.
as nè
da m
Viam
serere
me c
&c:

R
li, est
lo, &
US c
gine
diabo
tem
vnum
vit,
mine
Mors
quan

ualis; mors optima, propter perfectionem internæ mortificationis & asceticæ virtutis; quæ animam à corpore separatam protinus facit volare in celestem patriam. *Ratio* veritate responsionis convincitur, eamq; reflectit ad conscientiam, examen cum ea instituens de homine suo. An bona, an verò mala huiusmodi cum mortè sibi ventura expectet? *Conscientia* ut scit veritatem fatetur. *Voluntas* pio affectu mota tales elicit *Actus*. Vivat anima mea vita iustorum, & fiant novissima mea similia eorum. Domine da bene vivere, da bene mori. Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas nè memineris Domine. Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Adhæsi testimonijs tuis Domine noli me confundere. Spero in te expectans à te veniam &c.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. A quo mors homini venit? *Sylus resp. smò.* Mors ut habet rationem mali, estq; diabolicæ fraudis effectus, venit à diabolo, & à Procoparentibus nostris, juxta *Sap. 1.* DEUS creavit hominem inexterminabilem, & ad imaginem similitudinis suæ fecit illum; invidia autem diaboli mors intravit in mundum; imitantur autem illum qui sunt ex parte illius, & *Rom 5.* Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines pertransijt, in quo omnes peccaverunt. *Idè.* Mors ut habet rationem boni, venit à DEO, tanquam effectus divinæ suæ justitiæ, nec non miseri-

rati-

rationis ac pietatis. Vnde illud *Hebr: 9.* Statutum est [à DEO] hominibus semel mori: post hoc autem iudicium. Est quidem certè mors effectus divinæ iustitiæ. *Tripliciter.* 1mo. quatenus nimirum lege Divina omnibus ac singulis hominibus pro peccato originali imponitur, velut iusta communis pœna: cujus executionem suspendit DEUS pro suo beneplacito, ad plures vel pauciores annos, menses, ac dies, juxta *Iob: 14.* Breves dies hominis sunt, numerus mensium eius apud te est. *2do.* Quatenus multis infligitur, uti iusta specialis pœna pro peccatis actis, non nisi ipsemet animæ suæ nocivus: quorum jam certi numeri mensuram impleverunt. Vnde *Eccl: 7.* Nè impiè agas multum; & noli esse stultus, nè moriaris in tempore non tuo. *3^{io}.* Quatenus plerisq; irrogatur iuste in pœnam injuriarum, quibus proximos suos affligunt. Vnde *Rhet: 84.* Viri sanguinum [id est sanguini suo, seu sensualitati indulgentes] & dolosi [in malum proximorum] non dimidiabunt dies suos, id est: ad dimidium dierum suorum non perveniunt. Et *S. Chryssost.* Impij antè tempus tolluntur, nè diutius bonos persequantur. Est quoq; mors effectus divinæ miserationis ac pietatis *item Tripliciter.* 1mo. Dum tolluntur aliqui de hoc mundo tempestivius, vel ut absolvantur à malis ac miserijs vitæ presentis, quibus affliguntur; vel ut eripiantur de periculis post inde in peccata gravia ruendi. Vnde est *Eccl: 30.* Melior est mors, quam vita amara, & requies æterna, quam langvor perseverans. Et *Sap: 4.* Raptus est, nè malitia mutaret intellectum eius, & nè fictio deciperet animam illius. *2do.* Ubi vocantur aliqui ante senectam de hac vita,

vita, post impletum à DEO præfinitum aliquem certum numerum bonorum operum ad præmium vite æternæ accipiendum, juxta *Sapi. 4.* Consummatum in brevi explevit tempora multa; placita enim erat DEO anima illius. *1110.* Quando DEO volente moriuntur aliqui usq; ad eam in senectute bona, vel ut satis dignè tandem præparent se ad mortem, vel ut majorem adhuc faciant in studijs vite spiritualis profectum: vel ut diutius alijs præluceant sanâ doctrinâ, atq; bonis exemplis. Unde *Apoç. 14.* Beati mortui, qui in Domino moriuntur. *Ratio* convincitur veritate responsionis, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua protinus examen de homine suo instituit. Utrum illam expectet mortem, quæ est effectus miserationis, ac pietatis Divinæ; an verò aliam? *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* affectu pio mora elicit *Actus.* *Anno* tuam justitiam &c. *Vide Scali 5.* Utinam dirigantur vix meæ ad custodiendas justificationes tuas. Justificationes tuas custodiam, non me derelinquas vsquequaq;.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. Pro quo necessaria est hominibus ignorantia diei venturæ mortis? *Synt. respondet explicat.* *1110.* Quoniam si peccator sciret longè abesse tempus suæ mortis, non cessaret tempestivè à peccando, actumq; suæ penitentiae suscipenderet, usq; ad finem vite: ac ita penitentia ejus ad eatenus dilata, vix aliquando posset esse voluntaria, & consequenter vera ac salutifera, juxta *D. Aug: ser. 36.* Age penitentiam dum sapiens es, si sic agis dico tibi, quia securus es, quia penitentiam

114   **CONSIDERATIO IV.**

nitentiam egisti eò tempore, quo peccare potuisti. Si vis agere penitentiam, quando jam peccare non potes, peccata te dimiserunt non tu illa. *sab.* Quoniam si quoq; justus sciret se diutius victurum, sensim negligeret studia vitæ spiritualis; & consequenter in charitate DEI atq; proximi refrigeraret cum probabili periculo in pristina peccata recidendi, ac tandem pereundi, juxta *Ezech. 18.* Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes justitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur: in pravariatione, qua pravariatus est, & in peccato suo quod peccavit, in ipsis morietur. *310.* Quoniam si item sciret justus citò se moriturum, multa reliqueret bono communi perutilia, ut liberius recollectioni suæ infisteret. Vel quoq; ex immoderata mortis apprehensione deveneret in varias conscientie perplexitates & anxietates, cum periculo alicujus desperationis. *Ratio* veritati respõsionis assentitur; eamq; reflectit, cum qua examen instituit de homine suo. Utrum nam contentus sit de hujusmodi ordinationibus decretisq; Divinis. *Conscientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* pio inde affectu mota tales elicit *Actus*. Cognovi, quia æquitas judiciorum tua, & in veritate tua humiliasti me. Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Judicia tua Domine vera justificata in semetipsa, desiderabilia super aurum. **O JESU conforma me. vide scali 4.**

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo ad mortem nos preparare necesse sit? *Syr: resp:* Tripliciter. Remota, proxime, & propinquissime. *1mo* quidem remota.

remotè nos ad mortem benè præparamus, [dum-
 juxta D. Paul: *Ti: 1.*] sobriè & justè & piè vivi-
 mus in hoc sæculo, expectantes beatam spem, &
 adventum magni DEI, & salvatoris nostrî JESU
 Christi. *Sobriè* autem vivimus: si alienati à pec-
 catis vitæ nostræ præteritæ, per debitam pœnitentiam
 fugimus insuper ebrietatem, non solum pro-
 priè communiterq; acceptam; verùm quoq; & me-
 taphoricè sumptam, [quæ dicit commotionem ni-
 miam, affectionum sensualitatis, percingentem usq;
 ad mentis perturbationem, signo, verbo, ac opere
 se se prodentem] per studium internæ mortificatio-
 nis continuam, & exercitia virtutum asceticarum
 assidua. *Iuste* verò vivimus. Si proximis nostris
 non solum amicis, verùm & inimicis secundum
 legis Divinæ præscriptum, illud semper volumus
 bonum, & nolumus malum, quod nobismet ipsis.
Piè tandem vivimus; si tota mente adhaeremus DEO,
 mandata ejus ac vota, præceptaq; Professionis no-
 stræ continuatè ad amissim observando; & acti-
 bus fidei, spei, charitatis, gratiarum actionis, ac
 similibus in eum tendendo. De hac remota præ-
 paratione illud etiam est. *Luc: 1.* In sanctitate &
 justitia coram ipso [ambulemus] omnibus diebus
 nostris. Et D. *Aug.* Vivite benè, nè malè mori-
 amini. *add.* Proximè nos ad mortem benè præ-
 paramus, ubi in aliquam graviorem decedentes æ-
 gritudinem corporis, eam statim ut certum immi-
 nentis mortis nuntium gratè recipimus, velut di-
 utinè expectatum, juxta *S. Climac.* Probatus ille
 est, qui mortem singulis diebus expectat; sed ille
 sanctus, qui eam singulis horis desiderat. Ubi e-
 tiam curæ nobis est, quatenus patientiam & hu-

116   **CONSIDERATIO V:**

militatem in nostra ægitudine habeamus, juxta
 Regulæ præscriptum. Si enim minus commode
 nobis inservitur, patienter id ferre ad imitationem
 Christi; qui omnem in cruce pendens, ac dolens
 sustinuit incommoditatem: ac item humiliter in-
 dignos reputando nos esse aliquo fratrum servicio,
 ad exemplum Christi, qui ministrare venit in hunc
 mundum, non ministrari. Ubi deniq; Sacramen-
 tum Sacrosancti Corporis Christi devotissime re-
 cipimus [cum Sacramento Pœnitentiæ & Extremæ
 Unctionis] uti Viaticum peregrinationis nostræ,
 signumq; divini ejus amoris, quo nos prosequitur,
 & pignus vitæ æternæ nobis promissæ, juxta quod
 canit Ecclesia: Ecce Panis Angelorum &c. *Item.*
 O Sacrum Convivium. &c. 310. Propinquissime
 nos ad mortem præparamus, ubi ingravescente æ-
 gitudine humillimè & affectuosissimè invocamus
 actibus anagogicis adventum Salvatoris no-
 stri magni DEI, ad educendum nos de hac mor-
 talitate ad vitam æternam. Ubi etiam invoca-
 mus intercessionem precariam pro nobis ad Chri-
 stum, Beatissimæ Virginis MARIE, omniumq; cœ-
 litum; quatenus benignè nobiscum dignetur age-
 re, non ut iudex, sed ut Clementissimus Pater.
Ratio veritatem responsionis acceptat: eamq; re-
 flectit ad conscientiam, cum qua examen instituit
 de hominæ suo, sit nè paratus ad mortem remota
 præparatione, vel non? à qua dependet negotium
 proximarum præparationum: juxta quod est in us-
 u præparatione: Qualis vita, mors est ita? *Conscientia*
 verum scit faterur. *Voluntas* pio affectu motus
 actus elicit, qui habentur in *Medis: Passi: Consi: 30*
 ac præterea alios hujusmodi: Pater dimitte mihi
 peccata

peccata, quibus te & proximos meos offendi, sicut dimisisti, & dimitti à Patre tuo cupivisti tuis crucifixoribus, pro quibus orasti, & auditus es pro tua reverentia. Memento Domine, ut dicas anime mee in egressu de corpore suo: Hodie mecum eris in Paradiso. Pater, fac Matrem tuam Sanctissimam, meam Matrem; & me ejus filium. DEUS meus, DEUS meus, non me derelinquas in vita & in morte, nam praevalent contra me tentationes. Sirio semper legem praeceptorum, & consiliorum tuorum implere gratia tua me adjuvante. Consummatum me facias, hic in fide, spe, & charitate, & illic in clara visione, secunda tentione, & jucunda fruitione. Pater, in manus tuas quibus me plasmasti redemisti, ac reparasti, castigasti, in tentationibus juvisti, per vias justificationum tuarum duxisti, & beneficia plurima mihi indigno contulisti] commendo spiritum meum. O JESU, esto mihi JESUS in vita, esto mihi JESUS in morte.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam justis aequè ac impijs citam potius mortem, quam diuturnitatem vitam cupere satius est? *Synt. resp: imò.* Impijs quidem melius est citam cupere mortem, quam prolixiorē vitam: nam quo hic diutius vivunt, eò magis peccata multiplicant, quibus DEUM offendunt, proximis nocent, & sibi ipsis majorem continuò damnationis gehennam contrahunt. Idcirco *Ecclesi 4.* dicitur: Laudavi magis mortuos, quàm viventes. Et S. David, tūm com passione, tūm zelo commotus, citam mortem, ac subitam damnationem impijs precatur, *Psalm 143*

118   CONSIDERATIO VI.

Veniat mors super illos, & descendant in infernum [carni suæ, mundo, ac diabolo] viventes; ne equidem plus DEUM offendant, proximis adhuc noceant, & sibi ipsis pœnas æternæ mortis adaugent. *1. do.* Justis etiam melius est citam cupere mortem, quàm longiorem vitam; ob triplicem rationem, quarum est *1. ma.* Quia à miseriis hujus vita alioquin non possint liberari, nisi per mortem. Unde *s. Aug.* Quid est diu vivere, nisi [præsentiibus miseriis] diu torqueri. Et *s. Amb.* Tantis malis hæc vita repleta est, ut comparatione eorum mors remedium illius putetur esse, non pœna. Idcirco Job dicebat *c. 10.* Tædet animam meam vita mea. Et David. *Psal. 19.* Heu mihi, quia incolarum meus prolongatus est. Et *s. Paul.* *Rom. 7.* Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? *2. da ratio est.* Quia licet vita justorum sit eis valde utilis; ex eò, quod conducat ad augmentum in præsenti gratiæ DEI, & in futuro gloriæ cælestis facile promerendum; attamen mors est appetibilior, per quàm effugiunt cuncta pericula peccandi mortaliter, & necessitatem peccandi venialiter: nullum enim malum pœnæ, sic est justo homini odibile, vti malum cujuscunq; culpæ. Secundùm illud: Præstat millies mori, quàm DEUM vel levissimè offendere. Idcirco *s. Casim.* ajebar: Malo mori, quàm [peccati culpâ] fradari. Et *s. Anselm.* Malebat potius pœnam inferni subire, quàm DEUM peccato offendere. *3. ra est.* Quia justis præmia vitæ æternæ sibi promissa, consequi non possunt, nisi prius moriantur. Hæc *s. Paul.* *Phil. 1.* concupivit dissolvi, interveniente morte, & esse cum Christo. Et David. *Psal. 115.* ait

Quan-

Quando veniam, & apparebo ante faciem DEI? Ratio responsionis veritate convincitur, eamq; ad conscientiam reflectit, cum qua examen instituit de homine suo, magisne citam mortem, quam longam vitam appetat. Conscientia ut scit verum fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota, à modo presentem vitam habere vult in patientia, & mortem in desiderio, quapropter tales elicit *illuc*. Quando veniam, & apparebo ante faciem tuam extensus in te amore semper mobili. *Scal: vide 8.*

APPENDIX.

Pia intèntiones moriendi, pro moribūdīs

ex M. S. P. Ignat. Cetr.

Volo, opto, desidero mori. *quis*

1. DEUS Author mortis & vitæ, sic vult, idq; volo in recognitionem supremi dominij ejus.
2. Vult DEUS, & statuit homini semel mori, melior est mihi misericordia ejus super mille vitas.
3. Velim nolim moriendum est; ergo moriar tanquam victima obedientiæ, ne contradicam Sermonibus Sancti. *Job. 6.*
4. Morte mea, dignissimam mortem Christi volo honorare, per ipsam assimilari ei, rependere oblatione vitæ meæ.
5. Mortuus est JESUS, Mater ejus Sanctissima, Prophetæ, Apostoli &c; cur non ego si inevitabiliter; cur non modo.
6. Justum est reddere DEO repetenti quod suum est, s. vitam & spiritum quem dedit mihi
7. Mors auferet vitam, conferet DEUM

CONSIDERATIO I.

auferet vitam mortalem, miseram, conferet
immortalem, ut spero beatam.

8. Jam pridem propter DEUM contempsit
omnia, adesq; & vitam: cur ego doleam?

9. Si p[er]na peccati mors est, peccavi ego:
ergo ingrediatur putredo in ossibus meis, &
subter me scateat, rodant vermes, sternatur
subtus tinea.

10. Toties dixi, malo mori, quam fedari,
s. peccare; ecce habeo quod elegi pridem,
amplius non potero peccare.

11. Grator est mihi cum morte DEUS,
quam vita cum peccato, vel periculis peccati.

12. Mala est preparatio ad mortem, nolle
mori tunc, quando vult DEUS; qui rapit ani-
mas dilectas in tempore opportuno.

13. Mortem libenter pro DEO acceptarent
à Tyranno, cur non acceptem ab ipso DEO
pro DEI gustu.

14. Ut omnia Decreta DEI de me in vita,
morte tanquam sigillo consignentur.

15. Ut per mortem meam ultimum finem
suum DEUS assequatur, ex creatura s. beatifi-
cationem, glorificationem, exaltationem nomi-
nis sui.

16. Ut si beabor, augeatur quantocius Chri-
sto læticia ex fructu & mercede Passionis visæ
in anima mea.

17. Ut practicè etiam Christus super me
exerceat suum dominium, quod habet supra
vivos & mortuos.

18. Ut subdam me speciali juri SS. Matris,
quod habet ad cuiusvis agoniam; quis scit, an
non primò videam illam.

19. Ut quantocius ipsa morte tanquam merito finali concludam scenam vitæ meæ DEUM Trinum; SS. Christi Humanitatem, Pretiosiss. Christi Matrem, S. P. N. Franciscum meosq; Patronos primò videam, salutem, & cum eis in æternum maneam. *Ad hanc materiam servit Psal: 142, Voce mea.*

M O D U S

De Iudicio DEI medicationem affectivè instituendi.

Introdutio imaginativa. Imaginare tibi diluvisum illud ignis universale, quod iudicium hoc præcedet; formidabilem tubæ illius, quam unus Archangelorum insabit sonitum, quæ omnes tantius mundi populi, ut unum in locum divino iudicio se sistant convocabuntur: ac deniq; tremendam illam Majestatem, cum qua supremus vivorum ac mortuorum Iudex huic iudicio præsidebit.

CONSIDERATIO I.

Ratio propæsit. Quis est Iudex ultimus ac Supremus omnium rerum gestarum, causarum, negotiorum hujus sæculi? Et quem ille iudicabit, ubi, quando, & quomodo? *Syn: resp: emò* Iudex supremus ac ultimus est ipsemet DEUS Unus ac Trinus, juxta *Ezech: 18.* Idcirco unumquemq; juxta vias suas iudicabo domus Israel, ait Dominus DEUS. *Et ter: 29.* Ego sum Iudex & testis. Iudex verò delegatus, est Christus ut Homo, juxta *Ioan. 1.* Neq; enim Pater iudicat quemquam, sed *omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent*

Filiū, sicut honorificant Patrem: & potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Et *Matth: 26*. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Et *Matth: 27*. Præcepit nobis prædicare populo & testificari, quia ipse est constitutus à DEO iudex vivorum & mortuorum. *ad.* Judicabit omnem hominem, juxta *Rom: 14*. Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Itaq; unusquisq; nostrum pro se rationem reddet DEO. *310.* Iudicio particulari non assignatur aliquis locus determinatus; cum ubiq; fieri soleat, paulo antè vel post separationem animæ à corpore, uti constat ex revelationibus divinitus factis: Iudicio autem universali Vallis Josaphat destinata est, juxta *Isai: 4*. Congregabo omnes gentes, & deducam eas in Vallem Josaphat: quia ibi sedebo, ut iudicem omnes gentes in circuitu. Unde *3. Thom.* Iudicium generale fiet circa montem Oliveti, ubi est Vallis Josaphat, & circa locum illum Christus descendet, sicut inde ascendit. Ut idem esse ostendatur, qui descendit, & qui ascendit. *410.* Tempus extremi iudicii soli DEO notum est, juxta *Zach: 14*. Erit dies una, quæ nota est Domino. Unde discipulis de die illa dixit Dominus; *Mar: 16*. De die autem illa vel hora nemo scit, neq; Angeli in celo, neq; Filius nisi Pater, *id est* nescit Filius, ut filius hominis, sed scit ut Filius DEI. Vel item nescit Filius, ut reparator noster, sed scit ut Iudex. Vel deniq; nescit Filius, ut nobis revelet, sed propter seipsum, ut secretum teneat. Idem Apostolus asserit dicens: *Thesal: 5*. Dies Domini sicut fur in nocte [ita ex inspirato] veniet. *310.* Judicabit secundum æquitatem & veritatem. *310.*

juxta

jux
& p
Cant
eord.
marf
falle
tem
reflec
tuit.
tus e
ne?
elicit
ergo
fo sa
li m
nobis
aris.
dum
nima
rube

R
dent
bulat
stus
verò
gaud
fitor
riam
miles
m.

juxta *Psalm. 5.* Judicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate sua. Unde *S. Bern: supr. Cant:* Veniet dies illa, in qua plus valebunt puræ corda, quàm astuta verba, conscientia bona, quam mansupia plena: quoniam quidem Judex ille non falletur verbis, nec flectetur donis. *Ratio* veritatem responsionis acceptat, eamq; ad conscientiam reflectit; cum qua examen de homine suo instituit. Utrum nam securus de sua operatione lætus expectat ignotum sibi Judicis adventum, nec ne? *Conscientia* ut verum scit fateretur. *Voluntas* elicit *Actum*. Judex crederis esse venturus. *Te* ergo quæsumus tuis famulis subveni, quos pretioso sanguine redemisti. Cum veneris judicare, noli me condemnare. In die iudicij te rogamus, ut nobis parcas, ut nobis indulgeas, ut nobis miserearis. Fiat misericordia tua super nos, quemadmodum speravimus in te. Ad te Domine levavi animam meam, *DEUS* meus in te confido, non erubescam.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ præcedent Universale iudicium Christi? *Syneresis respondet.* Præcedent illud tam remotè, quàm proximè multæ tribulationes iustorum, & gaudia impiorum, uti Christus prædixit. *Ioan. 16.* Mundus gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium; consequenter cum eadem ratio sit oppositorum, gaudium mundanorum vertetur in tristitiam, juxta *Prov. 14.* Risus [impiorum] dolore miscetur, & extrema gaudij lætus occupat. *Pro. 14.* *tert* autem Christus suis amicis tribulationes, tanquam

quam dona sua specialissima, ut eò pacto commu-
nicantes suis passionibus juxta *1. Petr. 4.* in rever-
latione gloriæ suæ, gaudeant exultantes. *2do.* Præ-
cedet illud judicium particulare: quilibet namq[ue]
homo morte sua adveniente, stabit singillatim an-
te tribunal Christi, in loco nobis penitus ignoto.
Ubi unusquisq[ue] impiorum accipiet secundum peccata
sua sententiam damnationis; & unusquisq[ue] ius-
torum secundum opera bona quæ gessit, retributio-
nem vitæ æternæ, sed non nisi respectu animæ. In
generalî autem judicio, idem accipiet respectu cor-
poris. Unde *S. Aug.* Qualem te inveniet DEUS
in tuo novissimo die, talem te judicaturus est in
mundi novissimo die. *3to.* Præcedet illud e pro-
ximo Antichristus, homo impiissimus, qui debella-
tis regibus terræ, ita seducet omnes mundi amato-
res, ut recipiant ipsum ac verum Messiam, confite-
anturq[ue] & adorent ac verum filium DEI: imo
& justos inducere conabitur ad exhibendum sibi
eundem cultum Divinum. *Tum s.* astutis docu-
mentis ex diabolica suggestione habitis. *Tum e.*
mentita Sanctitate. Tum simulata benignitate.
Tum falsis miraculis, magica arte factis. Tum do-
nis ac muneribus, Tum deniq[ue] varijs cruciatibus.
4to. Præcedet illud adventus Enoch & Eliæ, qui
paulò antè ipsius Antichristi imperium, Judæos in
Christum credere facient juxta *Malach: 4.* Ecce
ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam
veniat dies Domini magnus, & horribilis, & con-
vertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad
patres eorum. Et *Matth: 17.* Elias quidem veni-
turus est, & restituet omnia. Et *Apoc. 11.* Da-
be duobus testibus meis [Enoch s. ac Eliæ] & pro-
pheta

phetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amici
 Saccis. Hos sanctos Patres occidet AntiChristus
 in Jerusalem; post quindecim autem dies, & ipse
 impiissimus occidetur à S. Michaelè Archangelo
 in monte Oliveti, in loco circa quem Dominus
 noster ascendit in cælum. Occidetur autem usque
 aliqui putant ultimis diebus Bacchanaliorum. 510
 Præcedent illud signa in sole & luna & stellis, ju-
 xta *Isa. 2.* Sol & luna obnebrati sunt, & stellæ
 contraxerunt lumen suum. Et *Matth. 24. Luc. 21.*
 Statim autem post tribulationem dierum illorum,
 Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum,
 & stellæ cadent de cælo, & virtutes cælorum com-
 movebuntur. 610. Præcedet illud maximus ignis,
 qui faciem hujus mundi renovabit, impios vorabit,
 justos expurgabit, juxta *Isa. 2.* Ante faciem ejus
 ignis vorans, & post eum [infernalis] exurens
 flamma. Et *Psal. 96.* Ignis ante ipsum præcedet,
 & inflammabit in circuitu inimicos ejus. Paulo
 post fiet resurrectio universalis omnium hominum
 secundum carnem, tam justorum ad gloriam, quam
 impiorum ad condemnationem. Tunc justi invi-
 cem sibi ipsis gratulantes tantam felicitatem, pro-
 vocabunt se ad laudandum & benedicendum
 DEUM, dulce canendo, *Psal. 117.* Confitemini
 Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum mi-
 sericordia ejus, Tunc & impij ad aspectum jus-
 torum dicturi sunt illud: *Sap. 5.* Hi sunt quos
 aliquando habuimus in derisum, & in similitudi-
 nem improprij. Nos insensati vitam illorum
 æstimabamus insaniam, & finem illorum sine hono-
 re: ecce quomodo computati sunt inter filios DEI,
 & inter sanctos sors illorum est. Jam autem præ-
 v. 10

vio signo Crucis triumphantis apparebit Christus Dominus Iudex causarum, rerumq; gestarum totius mundi in maiestate magna, prout ipse prædixit Matth. 25. Cum venerit filius hominis in Maiestate sua, & omnes Angeli cum eo; tunc sedebit super sedem Maiestatis suæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes; & separabit eos ab invicem, sicut pascor segregat oves ab hædis: & statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris. Hic equidem adventus Christi, impiis erit formidabilis & odibilis juxta *Malach. 3.* Ecce veniet, & quis [impiorum] stabit ad videndum eum: idcirco dicitur sturi sunt montibus & petris [ut est *Luc. 21.* Et *Apo. 6.*] Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni: quoniam venit dies magnus, iustis verò valde desiderabilis & amabilis, in quorum persona dicitur illud *Apo. 2.* Veni Domine JESU. Ratio responsionis veritati assentitur, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua instituit examen de homine suo. Qualem nam expectat Christi adventum? amabilem, an verò odibilem? *Conscientia* ut verum scit fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota cupit à modo habere adventum Christi omnino desiderabilem; idcirco tales elicit *actum.* Veni Domine JESU ad salvandum nos, veni citò, veni citò. Vivat Rex noster JESUS, vivat, vivat! *Hosanna* filio David. *Hosanna* in excelsis. *Salus DEO* nostro, salus, salus in sæcula sæculorum! Rex tremendæ Maiestatis, qui salvandos salvas gratis, salva me fons pietatis. Oro supplex & acclinis, gerere curam mei finis. Voca me cum benedictis. Confitearis me coram Patre tuo, Angelis tuis, & Sanctis tuis, sicut promisisti.

CONSIDERATIO III.

RASSIA proponit. A quo accusabitur homo coram
 Iudice æquissimo: *Symonides* respondet. imò.
 Accusabitur à diabolo, per quem ad peccandum
 modo inducitur. Iste enim nequissimus hostis
APOC. 12. dicitur Accusator fratrum ante conspe-
 ctum DEI nostri die ac nocte. Quem namq;
 servum DEI astute in præsentem tentat, fraudulen-
 ter peccatum coram eo dolosâ sua suggestionem ex-
 tenuat, fragilitatem ejus humanam exaggerat, mi-
 sericordiam DEI commendat, & facilem eimet
 de peccato resurrectionem pollicetur, per actum
 scilicet contritionis, quem scit elicere, & in usu habe-
 re consuevit; jamq; seductum miserabiliter de pec-
 cato in peccatum trahit, donec eum in consuetu-
 dinem, tandemq; in necessitatem peccandi detrus-
 dat. Eundem post inde nequissimus in futuro ju-
 dicio tam particulari, quam universali coram Ju-
 dice Christo, omnibus modis accusabit, imò &
 nunc quolibet alio tempore instanter accusat;
 quatenus à se peccator seductus, iusto iudicio DEI
 ad puniendum æternaliter quâtoocius tradetur. *Atheno-
 ex Med. Pass. consid. 3. par. 2. c. 100.* Accusabitur
 tum ab Angelo suo Custode, cujus in hac vita
 inspirationes sacras observare non curavit; æqui-
 ssimum enim est, ut qui in præsentem sanctum su-
 um Angelum habere instructorem noluisset, habeat
 in utroq; iudicio DEI eundem suarum iniquitatum
 testem & accusatorem. *Tum* à complicibus suo-
 rum peccatorum, ut iusto iudicio DEI, eadem
 damnatione æterna puniatur cum illis, cum quibus
 unanimiter DEUM offendere audebat. *Tum* ab
 indu-

Inductis à se peccatum malis exemplis, falsis do-
 ctionibus, iniquis persuasionibus, vel inhonestis solli-
 citationibus aut muneribus. *Tum* ab oppressis, inju-
 riamq; à se passis, juxta *Rom. 12.* Mihi vindictam
 [donate] ego retribuam. *310.* Accusabitur unus-
 quisq; hominum à propria conscientia, juxta *Dan.*
7. Judicium sedit libriq; aperti sunt, & alius li-
 ber apertus est, qui est vita, & judicati sunt mor-
 tui ex his, quæ scripta erant in libris secundum
 opera ipsorum. Per istos libros intelliguntur con-
 scientiæ singulorum hominum, in quibus veluti in
 libris descripta ac recondita servantur gesta illo-
 rum bona & mala, in judicio DEI aperienda &
 manifestanda, juxta *Eecl. 11.* In fine hominis de-
 nudatio operum ejus, Et *Luc. 12.* Nihil operum
 quod non reveletur s. in die illa, neq; absconditum,
 quod non sciatur, Per librum vitæ, intelligitur
 liber præceptorum DEI, ac item liber conscientie
 Christi: cum hoc ergo utroq; libro in illa die li-
 bri conscientiarum singulorum hominum conferen-
 tur ad recognoscendum, an consona, vel dissona
 sibi in ipsis contineantur. *Ratio* responsioni an-
 nuunt, conscientiam examinat concordant ne ipsius
 gesta cum præceptis DEI, & consilijs Christi?
Conscientia ut scit verum faretur. *Voluntas* exit,
 in *Actus.* Feci faciamq; justitiam, [penitentia]
 non tradas me calumniantibus & accusantibus me.
 DEUS in nomine tuo salvam me fac, & in vir-
 tute misericordiæ judica me. Miserere mei DE-
 US, quoniam &c: Adjutor meus es tu, ne de-
 relinquas me, neq; despicias me DEUS Salvator
 meus. O JESU transforma me totum in te con-
 forma me totum tibi.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. Pro quo unusquisq; hominum, coram Christo Iudice æquissimo accusabitur, & consequenter pro quo ab eodem condemnabitur & salvabitur? *Sy. 3. resp. 1mò.* Pro cogitationibus, verbis, & operibus legi Divinæ omnino contrarijs, ut *Sap. 3.* Inpii secundum quæ cogitaverunt correctionem habebunt, *Psal. 3.* Vultus Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum. Actus detestatur, *ex Scal. 1. 2do.* Pro verbis otiosis, s. absq; necessitate & utilitate spirituali aut corporali propria sive aliena prolatis; & consequenter pro cogitationibus ac operibus vanis. Ut dicitur, *Matth. 12.* Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. *Actum.* Adhareat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui. Pone Domine custodiam ori meo. JESUS autem tacebat. Averte oculos mentis meæ, ne videant [s. cogitent] vanitatem. *3mò.* Pro peccatis occultis, tam à se, quam ab aliquo alio ex occasione sua commissis. Unde *S. Paulus 1. Cor. 14.* Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum; qui autem iudicat me [sciens omnia mea occulta] Dominus est. *Actum.* Ostende Domine, quantas habeo iniquitates, scelera, & delicta. Revela mihi Domine viam meam, ut cognoscam, quid desit mihi. Ab oculis meis munda me Domine, & ab alienis paree servo tuo. *4mò.* Pro operibus ex se quidem bonis, sed ex circumstantia aliqua reprobis, ut *Psal. 79.* Cum acceperò tempus, ego iustitias [bonorum s. operum] iudica-

bo; quo motivo, quo fine, quibus mediis peracta sunt? Unde *s. i. d.* Sapè quæ apud humanum iudicium bona parent, apud examen diligentissimi & accuratissimi Iudicis reprobata deteguntur; ideoq; omnis Sanctus vereatur, ne forte bonum quod agit, pro aliqua animi distorta intentione reprobum sit.

Actus. Omnes iustitiæ Domine coram Te, tanquam pannus menstruata. Verebor, verebor Domine opera mea. Domine DEUS propter Te, & super omnia, omnia facere volo. *s. d.* Pro neglectu bonorum operum, quæ de suis quisq; talentis, seu donis acceptis facere poterat, ut est *Lu. 19.* Omni autem cui multum datum est, multum queretur ab eo. Unde contra tales iudicandos tenera proferetur sententia à Iudice Christo: Discedite à me maledicti in ignem æternum; qui paratus est diabolo. & Angelis ejus. Esurivi enim & sitivi [tùm corporaliter, tum spiritaliter in meis mysticis membris] & non dedistis mihi manducare &c; *Actus.* Dilectionis proximi *ex scilicet 10. 6. 10.* Pro bonis operibus, in gratia DE I peractis salvabitur omnis iustus, juxta illam sententiam à Iudice Christo proferendam: Venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi; esurivi enim, & dedistis mihi manducare &c; *Ratio* convincitur, & examinatur suam conscientiam, qualemnam expectat sententiam pro operibus suis *enj. missa* fateretur, & prorumpit in Actus supra positos.

CONSIDERATIO V.

Ratio proposita. Quemodo nos ad iudicium preparare debemus? *enj. resp. 1. mo.* Si recolescentes peccata

peccata nostra iudicaverimus nosmetipsos pro illis dignos esse omni humana despectione, ac divina castigatione, & ad eas subeundas humiliter resignati fuerimus secundum piissimam Domini nostri dispositionem, ut est *1. Cor. 12.* Si nosmetipsos iudicemus, non utiq; iudicemur. *add.* Si neminem unquam temere iudicaverimus; temere autem iudicemus quempiam, ubi ex incertis ac levibus iudiciis vitam alicujus; mores, dicta, facta, & intentiones, tacitis apud nosmetipsos cogitationibus condemnaremus, contra illud *Matth. 7.* Nolite iudicare [temere] ut non iudicemini. *310.* Si advertentes conscientiam nostram peccato aliquo maculatam, protinus eam iudicio Sacramentali subiceremus. Non enim iudicabit Dominus, ut ait *S. Hier:* bis in idipsum. Unde ipse Christus Dominus Iudex ac Salvator noster, sic ait suis vicariis, *Matth. 18.* Quaecunq; solveritis super terram [in iudicio Sacramentali] erunt soluta & in celo. *410.* Si aliorum iudicia temeraria, & injurias nobis quascunq; factas patienter ad imitationem Christi toleraverimus, neq; cum faciente injuriam litigaverimus, aut contra eum querimonias aut murrurationes fecerimus, ut est *1ac. 5.* Patientes estote, & confirmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquabit, nolite ingemiscere in alterutrum, ut non iudicemini. *510.* Si cuicunq; nostris inimicis, non solum quascunq; injurias nobis irrogatas libenter dimiserimus, sed etiam nominatim pro eis oraverimus, beneq; eis fecerimus, ac intime dilexerimus, juxta *Mat. 11.* Dimittite, si quid habetis adversus aliquem, ut & Pater vester qui est in caelis dimittat vobis peccata vestra;

quod si non dimiseritis, nec Pater vester dimittet vobis. 610. Si nunquam cessaverimus placare Judicem nostrum muneribus bonorum operum, tam spiritualium quàm corporalium: quia addictis his bonis operibus ipsemet Judex promittit se dicturum *Matth. 25.* Quod uni ex minimis meis fratribus fecistis, mihi fecistis. 710. Et quidem principaliter. Si ipsum Judicem fideliter ac studiose imitati fuerimus in sanctitate omnibus diebus nostris, tam scilicet exteriori, quæ dicit abdicationem honorum temporalium, & austeritatem vitæ; quàm in interiori, quæ edomationem passionum, seu mortificationem plenam vitiorum atq; virtutum asceticarum adeptionem dicit; tales enim imitatores non judicabuntur, sed ipsi alios judicabunt, uti Assessores & Cojudices Christi, juxta *Matth. 19.* Vos qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis & vos, super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel. *Ratio* veritate convincitur, conscientiam examinat, an sit eo modo parata ad iudicium. *Confessio* fatetur, renovat proposita, detestatur mala, per *Actus ex Confid. 3. Pass.*

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam iudicium Universale DEI omninò necessarium sit? *Symonisti respondet.* 110. Necessarium est ad supplendum defectum in administratione justitiæ hujus sæculi iudicum à DEO institutorum, qui raro causas hominum ut oportet decernunt. *Tum,* quia exteriora tantum causæ dijudicare possunt, secundum allegata aliorum testimonia, quæ vix aliquando
inc-

intēgra habentur; nam interiora à solo DEO Scrutatore absconditorum dijudicanda sunt. *Tum*, quia multi Judices scienda sui muneris passim ignorant, ut ait *s. Aug.*: Quorum ignorantia est calamitas innocentum. Unde tales monentur *Pf. 2.* Erudimini, qui iudicatis terram *Tum*, quia potentiores extimescunt, & sibi timido dicitur: noli quærere fieri Iudex, nisi valeas virtute [fortitudinis] irrumpere in iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis. *Tum*, quia diligunt munera, quibus dictum est *Isai. 5.* Væ qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti aufertis ab eo. *Tum*, quia vel amore, vel odio ducuntur ad ferendam iniquam sententiam. Unde *s. Greg.*: Judicare dignè de subditis nequeunt; qui in subditorum causis, vel gratiam, vel odium sequuntur. *ado.* Necessarium est Iudicium Universale, quia non omnes fideles sacramentaliter confitendo tatis aperiunt interiora sui cordis coram Iudice Christi Vicario, ut à peccatis absolvantur. Et quia non omnes habent efficaciter propositum omnia & singula peccata mortalia post modum serio vitandi; & non omnes, post acceptam peccatorum absolutionem in proposito stabiles manent. *3to.* Est necessarium, ut ibi omnis homo accipiat sententiam retributionis juxta opera sua, tam ratione animæ, quam corporis. Nam in particulari iudicio non datur sententia finalis de corpore, nisi de anima. Et ut ibidem simul in conspectu totius mundi unusquisque iustorum exaltetur, qui se humiliabat, juxta *Matth. 23.* Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. *4to.* Necessarium est propter manifestationem Christi in gloria sua, quam

habet una cum DEO Patre & S. Spiritu: sicut enim dum hic viveret ab impiis fuit publicè despectus, & ad mortem turpissimam & dirissimam condemnatus, & nunc quamvis regnet in cælo, & usq; in finem hujus mundi contemnitur & blasphema-
 tur; ita etiam ibi, publicè coram omnibus hominibus & Angelis apparebit gloriosus: ut ipse prædixit frando veluti reus mortis coram Principibus Sacerdotum *Matth: 26.* Dico vobis: à modo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis DEI, & venientem in nubibus cæli. Et *Apost: 1.* Ecce veniet in nubibus, & videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt. Unde *S. Aug:* Tunc manifestus veniet inter justos judicaturus justè, qui ab injustis judicatus est injustè. *Ratio* convicta examinat conscientiam si sibi placent Judicia DEI? *Conscientia* fatetur. *Voluntas* facit *Actus*. Amo tuam justitiam, sapientiam &c: *ex Scali: 50.* Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Cognovi Domine, quia æquitas judicia tua, & in veritate tua humiliasti me. Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam mandata tua, & merear à te exaltari. Bone, pulcherrime, dulcis, misericors Domine, in illa die miserere mei, & omnium animarum tam vivorum, quam mortuorum, quas pretioso sanguine redemisti.

M O D U S

*De Inferno meditationem asceticè
 instituendi.*

Imaginatio introductio ex S. Aleant: Imaginatio tibi infernum, tanquam chaos horribilissimum, lacum

locum subterraneum, puteum profundissimum, & totum ignitum; aut tanquam civitatem magnam horribilem, totaliter tenebrosam, obscurissimis & tenebrosissimis flammis succensam, continuo clamantibus, ululantibus, plangentibus universis præ inexplicabilibus doloribus, sicq; in omne æternum, continuo plañcturis, ululaturis &c

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis condemnabitur ad pñas inferni pèrpetuas? *syncretesis respondet.* Condemnabitur omnis homo reprobatus ab æterno propter suum finale peccatum à DEO prævitum, juxta *Apoç: 90.* Qui non est inventus in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis. Quanquam autem scire non valeamus, quis nam hominum in singulari consideratus, ab æterno sit reprobatus & prædestinatus: cum etiam non constet nobis de unicujusq; finali peccato & justitiâ; contingit enim sæpè, ut ubi de alicujus correctione desperamus, mox convertatur, & fiat optimus: & ubi de perseverantia cujusquam in probitate vitæ præsumimus, brevi deficiat, & fiat pessimus; ac proinde exploratum haberi nequit, qualis futurus sit, qui nunc bonus vel malus est. Verùm tamen in communi homines considerandos, qui nam eorum finaliter in peccato morientur, & consequenter damnabuntur: possumus probabiliter cognoscere ex certis testimoniis, indicis, ac signis de S. Spiritu in sacra script: & monumentis Ss. Patrum expressis quorum quidem signorum, alia proxima, alia remota ad nostram cautelam in præsentem adducenda veniunt. *scilicet.* Igitur signa proxima finalis peccati

cati, consequenter æternæ reprobationis puta esse; infidelitatem, injustitiam, consuetudinem in aliquo peccato, recidivationem in crimen aliquod pristinum, & peccata contra Spiritum Sanctum. *Infidelitas* quidem est hujusmodi signum: quia omnes ferè in eadem perfidia moriuntur, in qua educati sunt, ac vivunt paucis exceptis. Est autem præsens infidelitas alia absoluta; alia secundùm quid. Infidelitas absoluta illorum est, qui non sunt baptizati, & non credunt ea, quæ credenda sunt de necessitate medijs ad obtinendam vitam æternam. Uti sunt Turcæ, Judæi, Arriani, & alij omnes, qui non constantur DEUM Unum ac Trinum, & secundæ Divinæ Personæ consubstantialitatem & incarnationem, juxta *Marc. 16*. Buntas in mundum universum prædicatè Evangelium omni creaturæ; qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur. Infidelitas secundùm quid, propria est hæreticorum: qui ex perfidia non credunt ea, quæ sunt de necessitate præcepti: uti sunt aliqua Sacramenta, invocatio Sanctorum, cultus imaginum, purgatorium animarum, primatus Ecclesiæ &c. Unde *Tim. 3*. Hæreticum hominem post unam & secundam correptionem devita, sciens quod subversus est, qui talis est & delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus. Actus fidei, ex *scal. 1. 2do*. Injustitia est signum proximum finalis peccati, consequenter damnationis, ut *Sap. 5*. Injustitia est mortis [æternæ] condemnatio. At specialiter hic loquimur de injustitia, quæ opponitur justitiæ generali seu legali. Unde sicut præsens justitia est virtus, quæ homo tribuit DEO, sibi, & proximo, quod unicuique debet:

J. DEO

DEO cultum patriæ & obedientiam, sibi verò ex baptismo acceptam innocentiam; post lapsum autem aliquem infelicem in peccatum, penitentiam; proximo deniq; æquitatem & liberalitatem. Ita injusticia hujus loci vitium, est subtrahens aut negans ordinariè DEO, homini suo, & proximo, quod ipsis debet. *Actus.* Paratum cor. Omnia volo. *ex Scal: 4. 310.* Consuetudo prava aliquod peccatum lethale perpetrandi. Uti est usitata detractio, ordinarium odium, est signum proximum damnationis; quia vitium in necessitatem naturæ convertit, ac nisi morte finire solet. Ut *Isid.* Difficile est peccati consuetudinem vincere, pravus usus vix aboleatur, assidua consuetudo vitium in naturam convertit, animus sceleribus adstrictus, vix ab eis divelli potest. Unde *Prov: 22.* Adolescens juxta viam [consuetam] ambulans, etiam cum se invenerit non recedet ab ea. *1er: 15.* Si immutare potest Æthyops pellem suam, aut pardus varietates, ita & vos poteritis benè facere, cum malè didiceritis. *Actus detestat. ex Scal: 1. 410.* Recidivatio in aliquod peccatum [præsertim verò contravotum castitatis] ante conversionem ad DEUM supererogatoriam usitatum, est tale signum: ut est *Hebr: 10.* Voluntariè peccantibus nobis, post acceptam noticiam veritatis, jam non relinquitur pro peccato hostia; terribilis autem expectatio quædam judicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est adversarios. *2. Petr. 2.* Si enim refugientes coinquinationes mundi, in cognitione D.N.I.C. his rursus implicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Et *3. Greg: in Ezch:* Sicut à se se qui recedit, Apostata est; ita qui ad

perversum opus quod deservit rediit, ab Omnipotenti DEO apostata reputabitur, etiamsi fidem tenere videatur. Et *S. Bern.* Fiet filius gehennæ multipliciter, qui post indulgentiam delictorum in eadem denuo sordes incidit. Actus spei ex *Scal. 1.* Imploratio auxiliij Divini; statue super petram gressus meos, ex *Cônsid. 3. de pecc. panc. 1. 910.* Peccatum tandem quodlibet contra Spiritum S. est tale signum proximum, quo peccato non datur jam gravius & deterius, eò quod omne aliud peccatum tendit in ipsum, tanquam in suum terminum; ideoq; irremissibile dicitur juxta *Matth. 10.* Qui dixerit *s.* qui quomocunq; peccaverit contra Spiritum S. non dimittetur ei, neq; in hoc neq; in futuro sæculo. De hoc peccato

Nota 1mo. Quod communiter peccatum omne est contra DEUM Unum ac Trinum; appropriatè tamen aliud est contra Patrem, aliud contra Filium, aliud contra Spiritum S. Contra Patrem, cui attribuitur potentia peccatur ex fragilitate; contra Filium cujus est sapientia, peccatur ex ignorantia; contra Spiritum S. qui dicitur Bonitas, peccatur ex malitia *s.* ex certa scientia, plena voluntate, & integra libertatè; quando *s.* voluntati adeo sapit malum, ut potius eligat peccare, quam asceticè cum sua molestia tentationi resistere; tale tamen peccatum non est hujus loci proprium, nisi ipsorum recidivantium. *Nota 2do.* Quod ali- quod peccatum lethale tripliciter potest dici irremissibile. *1mo.* ex parte DEI, quale est omnium absolute condemnatorum. *2do.* ex parte hominum irremissibile dicitur quodlibet peccatum, in quantum peccatis quantum est ex se, non habet potestatem

sta
ex p
catu
re s
speci
fit r
speci
pote
DEI,
cord
prio.
gere,
ob
tum,
justi
DEI
med
rum
ment
1^{mu}
com
naci
tendi
remi
biliu
era
gnat
Cath
stat.
terna
grati
Christi
Nota

statem resurgendi per penitentiam, donec caluit ex pietate Divina excitetur & adjuvetur. 310. peccatum huius loci proprium irremissibile est, *ex parte semetipsum*, cui non est contrarietas quædam specialis seu repugnantia gratiæ Spiritus S. per quam fit remissio omnis peccati. *Nota 310.* Peccatum specialiter repugnans gratiæ Spiritus S. tripliciter potest se habere respectu alterius. 1mo. respectu *DEI*, contra quem pertinaciter se habet ut misericordem & iustum, & est desperatio vel præsumptio. Per *1mum* non vult homo penitentiam agere, diffidens contumaciter de misericordia *DEI* ob peccati gravitatem. Per *2dum* autem peccatum, nimium præfidit homo contra infinitam *DEI* iustitiam, quod non damnabitur, idq; ob solam *DEI* bonitatem sine sua penitentia. 2do. respectu *medi*, quo unice venit ad remissionem peccatorum [uti est penitentia] pertinaciter se habens, est mentis obstinatio, & finalis impenitentia. Per *1mum*, Nullatenus vult resiliire homo à peccatis commissis, & cavere à futuris. Per *2dum* verò tenaciter perseverat in proposito positivo non penitendi. 3to. respectu *Ecclesie DEI*, in qua solum est remissio peccatorum, quamq; duo, vel maxime stabiliunt, s. veritas fidei, & charitas fraterna, contra quarum *1mam* est peccatum, diciturq; impugnatio agnitæ veritatis, eò quod veritatem fidei Catholicæ agnitam impugnari & aversari non desistat. Contra *alteram* est, diciturq; invidentia fraternæ charitatis, eò quod nolit proximum habere gratiam *DEI* gratum facientem, atq; in charitate Christi unanimiter cum alijs proximis permanere. *Nota 410.* Quod peccatum contra Spiritum S. irremissibile.

missibile ex parte sui in hoc differt à peccato consuetudinis & recidivationis: quia consuetudinarii recidivantes, aliquando habent propositum penitentiam, & nonnunquam conantur surgere per penitentiam, ut *S. Greg. Moral. 15.* Usitata culpa obligat mentem, ut nequaquam surgere possit ad recidivandam: conatur enim & labitur, quia ubi diu sponte persistit, ibi etiam cum noluerit coactè cadit. Peccantes autem contra Spiritum S. ab huiusmodi proposito & conatu omninò alienati habentur. Uti patet in superiori notato.

Signa Remota finalis peccati, & consequentis damnationis æternæ sunt: Principia pravæ politice, Habitus vitiorum acquisite, & propositum non proficiendi. Principia quidem pravæ politice sunt huiusmodi signa, quia in acquirendis, defendendis, & recuperandis bonis huius temporis [uti sunt bona honorabilia, utilia, ac delectabilia] habent implicitè paratum animum, ubi media licita sibi deessent aut deficerent utendis modis etiam illicitis. Vide luculentiorè huiusmodi Principiorum explanationem in *Medi. Pecc. Confid. 3.* Notandum tamen est, quòd eadem Principia pravæ politice, dum ita latitant in profundo animi, ut peccatens non advertat inesse eis voluntatem tacite aut ex suppositione paratam faciendi malum, et usq; signa sunt reprobationis remota; verum proxima essent, ubi virus eorum deprehensum, inter bona mortificatione non aboleret.

Habitus pravi vitiorum acquisite [superbia, avaritia, luxuria, invidia, gula, ira, & accidia.] Sunt etiam signum huiusmodi remotum quia sicut ex actibus peccatorum in anima mali

mali nascuntur, ita deinde post veram ad DEUM
 conversionem, interna mortificatione ut oportet
 non superantur, mox ad similes actus peccamino-
 sos eandem pellunt animam: prorsus autem sic
 non possunt superari, antequam Principia pravæ
 politicæ fuerint satis cognita & abnegata, quia
 motus vitiorum sequuntur iudicium inferioris ra-
 tionis, ac falsum lumen huiusmodi principiorum
 in eadem ratione inferiori locum tenentium. Est
 homo peccatus, qui bona pro bonis reddens, quan-
 tum in se est nemini vult nocere. Est alius pa-
 tiens, qui non reddens malum pro malo, etiam
 potens est sustinere nocentem. Est quoq; pacifi-
 cus, qui bona pro malis reddens, in promptu ha-
 bet prodesse nocenti. *1mo* quidem parvulus est,
 & facile scandalizatur: nec facile qui huiusmodi
 est in hoc seculo nequam, & pleno scandalis pote-
 rit obtinere salutem. *2do* ut scriptum est, in pa-
 tientia sua possidebit animam suam. Nam *3mo*
 quidem non modo suam possidebit, sed & multo-
 rum animas lucrifaciet. Et *s. Chrysost.* in *Matth.*
c. 31. Hom. 3. Sicut ex parte DEI, quamvis plu-
 res sint spiritus; virtutum tamen septem dicuntur:
 quia ex illis septem omnes virtutum species procedunt:
 quos spiritus enumerat Isaias, & Salomon
 signat dicens: sapientia ædificavit sibi domum, &
 subdidit columnas septem. Sic ex parte diaboli,
 quamvis multi spiritus vitiorum sint, tamen septem
 dicuntur: quoniam ex illis principalibus vitiis vi-
 tia universa, & ipsa peccata nascuntur. Et *s. Greg.*
in moral. Prima vitia: [innata s. deceptæ menti]
 quasi sub quadam ratione se ingerunt. Sed quæ se-
 quuntur [utpotè, acquisita] dum mentem ad omnem
 ita-

insaniam protrahunt, quasi bestiali clamore eam confundunt.

Proposuit non proficiendi in studio vitæ spiritualis, siue explicitum siue implicitum, est tandem signum remotum finalis peccati, & consequenter damnationis æternæ. Quia etsi religiosus non teneatur esse perfectus; tenetur nihilominus ex vi suæ professionis tendere ad perfectionem supererogationis, per exercitia mentalis orationis, & internæ mortificationis, atq; asceticæ virtutis: nam ut ait *s. Leo*. Qui non proficit [in observantia mandatorum DEI, ac suæ Regulæ essentialium] & qui non acquirit [quidpiam de virtutibus, ac de gratia DEI] non nihil perdit: de fervore puta devotionis atq; charitatis. Et *s. Bernard.* Minimè pro certato est bonus, qui melior esse non vult. *Idem* Aut ascendas necesse est, aut descendas; si attentas stare, ruas necesse est. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quam reflectit ad conscientiam cum eaq; examen instituit de homine suo. Utrum nam tota efficacia mentis suæ recedat ab huiusmodi signis, nec nè? *Conscientia* ut sibi constat fatetur. *Voluntas* elicit *Adm.* Delicta iuventutis meæ, & ignorantias meas, nè memineris Domine. Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele. Cor mundum crea in me DEUS, & spiritum rectum innova in visceribus meis. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponis. Quæ mala damnati in inferno pati-

patiuntur? *Syn: resp:* Patiuntur triplicia mala
triplicis pœna. Uti est pœna damni, pœna sensus,
& pœna vermis, seu remorsus conscientia. *1mq.*
Pœna quidem damni, significat negationem ætera-
nam gratiæ DEI, & gloriæ cœlestis, juxta *Ps: 58:*
Ibunt in progenies Patrum suorum, & usq; in æter-
num non videbunt [gratiæ & gloriæ] lumen. De
hujusmodi malo *O. Chrysof.* sic ait: Excludi à
bonis æternis, & alienum effici ab his, quæ para-
ta sunt sanctis, tantum generat cruciatum, tantum
dolorem, ut si nulla extrinsecus pœna torqueretur,
hæc sola sufficeret. Unde vulgo dicitur Non co-
gnoscentur bona, nisi amissa. *Idem.* Si mille ge-
hennas mihi proponas, non tantum reputo, sicut
ab illius gloriôsæ societatis jucunditate expelli, &
exosum fieri Creatori, *2do.* Pœna sensus, signifi-
cat cruciatum omnium sensuum & membrorum,
quibus hic DEUS offenditur. *s. Bern:* Singulis ex-
cessibus & singulis membris, quæ arma fuerunt iniq-
uitatis, sua debetur pœna pro qualitate vel quãtita-
te cõmissi; in quo autem membro Creator magis of-
fenditur, peccator gravius torquetur. Porro hæc
pœna sensus, ad novem tormentorum genera mul-
tiplicabitur. *1mum.* Ignis sempiternus intolerabilis
ardoris, ut est *Isai: 33.* Quis poterit habitare de
vobis cum igne devorante, & cum ardoribus sem-
piternis. *Matth: 25:* Ite maledicti in ignem æter-
num. *2dum* est Frigus intensissimum. Unde *Iob.*
24. Ad nimium calorem transient, ab aquis nivium.
Hinc in Evangelio legitur, quod erit ibi fletus &
stridor dentium; fletus ex liquefactione oculorum
de calore; stridor verò dentium de frigore oritur.
3tum. Fætor nimius sulphureus. *Apoc: 17.* Cru-
cia-

ciabuntur igne & sulphure in conspectu Angelo-
 rum. *4um.* Fames inexplebilis. *Psal. 58.* Famem
 patientur ut canes. *5um.* Sitis insatiabilis, ut pa-
 tet in illo divite. *Luc. 16. Deut. 32.* Fel draconum
 vinum eorum, venenum aspidum insanabile. *6um*
 est Morsus bestiarum crudelium, vel potius damo-
 num, sub figuris bestiarum. *Iob. 20.* Caput aspidum
 fuget, & occidet eum lingua viperæ. *7um.* In-
 zultus demonum horribilium ac deformium se ir-
 ridentium & vexantium. *8um.* Locus ipse inferni
 tenebrosus, profundus, subterraneus, inhumans, o-
 mni horrore plenus, ut *Iob. 10.* Terra miseræ &
 tenebrarum, ubi umbra mortis, & nullus ordo, sed
 sempiternus horror inhabitat. Et *S. Greg.* In in-
 ferno ignis non lucet ad consolationem, tamen
 ut magis torqueat, ad aliquid lucet; nam sequaces
 suos secum in tormento reprobis flamma illustra-
 te visuri sunt, quorum amore deliquerunt: qua-
 tenus qui eorum vitam carnaliter contra præcepta
 Conditoris amarunt, ipsorum quoq; interitus eos in
 augmentum suæ damnationis affligat. *9um.* est
 carceris æterni acerbitas, ut *Matth. 24.* Ligatis ma-
 nibus ac pedibus, proicere eum in tenebras exterio-
 res. *Isai. 20.* Congregabuntur congregatione
 unius fascis, & claudentur uno carcere. *3um.* Pæ-
 na vermis, significat perpetuam exprobrationem
 conscientie homini suo in pænis infernalibus exi-
 stenti, quod aliquando tentatus ad peccandum
 non resistit iniquitati, juxta admonitionem in-
 spirationis Divinæ, rectumq; dictamen suum et ra-
 tionis, nè devenisset in tantas pænas. Ut *Isai. 66.*
 Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non
 extinguetur. Gravitatem hujusmodi pænarum de-
 scribit

scribens S. Aug. hâc utitur comparatione, dùm ait: sicut nullum gaudium rerum temporalium ex aliqua parte simile potest inveniri gaudio vitæ æternæ, quam Sancti accepturi sunt: ita nullus cruciatus pœnarum temporalium potest sempiternis iniquorum cruciatibus comparari. *Ratio* veritate responsionis convincitur: quam reflectit ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo, fugiatne omnem culpam, quatenus evitet quamlibet inferni pœnam? *Consequens* a ut constar sibi fatetur. *Voluntas* inde pio affectu mota tales elicit *Æm.* Domine nê in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripas me. Nê reminiscaris Domine delicta nostra &c: Domine non secundum peccata nostra facias nobis, neq; secundum iniquitates nostras retribuas nobis. A porta inferi, erue Domine animas servorum tuorum. Precamur te Cælestem Regem, ut nobis parcas, ut nobis indulgeas, ut nobis miserearis.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo hac triplici pœna in inferno damnati torquentur? *Interesis respondet.* Pro triplici reatu, quem incurrunt mortale peccatum perpetrando. *Immo* quidem reatus cui pœna damni debetur, dicit mentis alienationem à DEO, & ab observantia ejus mandatorum; itemq; contemptum saltim imputativum amicitie charitatisq; DEI, nec non gratiæ illius & gloriæ cælestis. Justè igitur pœna damni in æternum à DEO affliguntur, qui priores DEUM in suo vitæ perpetuo deseruerunt, juxta *Ier. 17.* Expectatio Israel Domine, omnes qui te derelinquunt confundentur; rō-

cedentes à te in terra [non autem in celo] scribentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. *2us* reatus, cui pœna sensus deberur, dicit mentis adhesionem nimiam, per amorem DBO debitum bonis inferioribus, ut sunt honores, voluptates & possessiones; quod fit, dum quis ita inferiora diligit supra DEUM, & in eis contra prœcepta Divina delectatur. Qui ergo hic sensualibus adhærent amore soli DBO debito, iure etiam ibi in æternum ex Divina ordinatione, à sensibilibus affligentur. Ut est *Sap. 12.* Per quæ quis peccat, per ea punitur. Porro in speciali pœna ignis erit damnatis in pœnam pro voluptatibus; frigus pro acedia, neglectu Divinorum, & incuria spirituali; fator pro immoderata oratione; famines pro commestationibus excessivis, luxuriosis, & inanibus prodigalitatibus; sitis quoq; pariter pro iisdem; morsus bestiarum pro detractationibus, rixis, invidijs, & oppressionibus; intuitus dæmonum, pro amore sui, pro superbia, & intuitibus lascivis & vanis; tenebræ, pro absconditis peccatis; carcer strictissimus, pro injusta dilatazione possessionum. *3us* reatus, cui pœna vermis deberur, dicit repugnantiam mentis instinctui Divino, avocanti hominē à peccando; atq; remurmurationi atq; propriæ conscientie contra eandem mentem malo adhærentem. Quæ quidem repugnantia iusto DEI iudicio punietur stimulo pœnitentis, nulla tamen erit ibi correctio voluntatis; à quibus enim ibi culpabitur iniquitas, ab illis nullatenus poterit diligi vel desiderari iustitia. *Ratio* veritate responsionis convicitur, quàm reflectit ad conscientiam, instituens eam ea examen de homine suo. *Utrum* man-
sen.

lentiat se constrictum esse huiusmodi reatibus? *Confessio* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicitur. *Actus*. Domine DEUS detektor, abominor, & fugio in æternum omnem meam iniquitatem; propterea summe honorandum, amandum, & imitandum, ac super omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia. A modo custodiam legem tuam semper in sæculum sæculi. Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere. Reliquos *vide in Mod. 1. Pass. Confid. 3.*

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit A quolibet damnatorum qualiter huiusmodi pænz in inferno sustinentur? *Syncretesjs respondet. 1mo.* Sustinentur nimis turbulenter ac furibundè, juxta *Psalm. 82.* Erubescant & conturbentur in sæculum sæculi, & confundantur & pereant. Et *Psalm. 104.* Peccator videbit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet. Et *1. ap. 5.* Videntes [impij] se in sua condemnatione esse depressos, & iustos in gloria exaltatos] turbabuntur timore horribili. *2do.* Sustinentur odibiliter & invidenter, magno enim flagrant impij odio in DEUM, quod os sic condemnaverit: atq; iustis summo perè tantam invident felicitatem: quos inde & ipsum DEUM continuo & perpetuo contemptibiliter averfantur, juxta *Psalm. 73.* Superbia eorum qui se oderunt, ascendit semper. *3to.* Sustinentur desperatè ac maledictorie, devenientes enim reprobi in extremam desperationem de fine suorum cruciatuum, in multas prouunt maledictiones & blasphemias, juxta *Isai. 40.* Maledicent Regi suo, & DEO suo. Et *1. ap. 16.* Astuaverunt homines astu ma-

gno, & blasphemaverunt nomen DEI Et *Hugo*. Infernus latus est sine mensura, profundus sine fundo, plenus ardore incomparabili, plenus fatore intolerabili, plenus dolore innumerabili: ibi miseria, ibi tenebræ, ibi ordo nullus, ibi horror æternus, ibi nulla spes boni, nulla desperatio mali.

¶ 10 Sustinentur pænæ inferni à quolibet damnatorum cum appetentia sui finis; summoperè enim reprobi appetunt mori, seu annihilari, ut sic infelices evadant cruciatus æternos. juxta *D. Hier.* O mors! quam dulcis esses, quibus tam amara fuisti te solum modo desiderant, qui te tam vehementer odio habebant. Et *D. Aug.* Quare in inferno mors quæritur? & non invenitur: quia quibus in hoc sæculo vita offerebatur, sed noluerunt accipere, in inferno quærent mortem, & non poterunt invenire. *Ratio* veritate responsionis convincitur, eamq; reflectit ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo. Cogitet nè seriò de emendatione vitæ, nè postmodum in tantam deveniat cum reprobis infelicitatem. *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* tales elicit *Æliu.* Nè perdas cum impijs DEUS animam meam, & cum viris sanguinum vitam meam. De manu omnium, qui oderunt nos libera nos Domine. Nè iradas bestijs animas contentes tibi, & animas pauperum tuorum nè obliviscaris in finem. *Consi-*ge timore tuo carnes meas, à judicijs enim tuis timui. Nè proicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum nè auferas à me DEUS in nomine tuo libera me ab æterna morte, & in virtute sua salvum me fac.

CONSIDERATIO V.

Ratio proponit. Quomodo unusquisq; hominum p̄nas inferni, quas jam promoeruit peccatis suis, evitare potest? *Syn: resp: r̄mò.* Vitare potest ac evitabit, qui dignam fecerit p̄nitentiam, juxta *Ezech 18.* Si impius fecerit p̄nitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vitâ vivet, & [morte æterna] non morietur. Et *Luc. 3.* Quis ostendit vobis fugere à ventura ira? facite ergo dignos fructus p̄nitentiæ. Quod idem sonat illud *10. 2. 8.* Vade, & amplius noli peccare. Ille enim dignos fructus facit p̄nitentiæ, qui in suâ vera ad DEUM conversione omni studio fugit peccatum, ac mandatis DEI jugiter obtemperat, & piis operibus diligenter intendit. *2dò.* Evitabit, qui vivens frequentabit infernum, per piâ recogitationem eorum, quæ damnati pro suis peccatis ibi patiuntur, juxta persuasionem Davidicam *Psal. 54.* Descendant in infernum viventes, [nè putâ descendant morientes.] Unde *D. Bonacii in Verba illa Ezech. Reg. Isai 38.* Ego dixi, in dimidio dierum meorum, vadam ad portas inferni. Sic ait: Optimè consuluit pro dimidio dierum suorum, quod vadat homo ad infernum in dimidio vitæ suæ, dum est juvenis & sanus, & hoc per diligentem considerationem; ut postea non descendat in fine vitæ per æternam damnationem. *3tò.* Evitabit, qui propriam non sequetur voluntatem, quæ s. difformis est Divinæ voluntati, & consequenter voluntati superiorum, & cuncto- rum proborum: quæ non gloriam DEI quærit, nec

bonum commune, sed privatam cōmodum ac placitum. Unde *D. Bernard.* Quid odit ac punit DEUS præter voluntatem propriam, cesset propria voluntas, & infernus non erit. 110. Evitabit, qui neminem in præsentī vita temerè judicabit & condemnabit: quicquid temeraria judicia, & condemnationes aliorum, & quascunquid injurias sibi factas, patienter sustinebit, dimitrens cuilibet quamcumquid noxam in se commissam, juxta *Mat. 11* Dimittite si quid habetis adversum aliquem, ut & Pater vester qui in cælis est dimittat vobis peccata vestra. Et *Luc. 6.* Nolite judicare, & non judicabimini: dimittite, & dimittemini 110. Evitabit mala futuri sæculi, vel alias pœnas inferni, qui in vita præsentī fugiens mundanorum prospera, uti decipulas diaboli, eliget pati ad imitationem Christi hujus temporis mala seu adversa quod fecit Propheta *Jal. 83.* Elegi abjectus esse in domo DEI mei, magis quàm habitare [honoratus, ditatus, ac delicatus] in tabernaculis peccatorum. Unde *Luc. 16.* Fili recorde quia accepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. *Ratio* veritate responsionis convincitur: quam reflectit ad conscientiam, & cum ea examen instituit de homine suo. Curatne his mediis evitare pœnas inferni, quas peccatis suis promeruit, *Consentientia* ut scit verum fatetur. *Voluntas* elicit *Actum.* Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Miserere mei DEUS, miserere mei, quoniam oneratum malum coram te feci. Quis mihi tribuat ut diligam proximos meos propter te, in te, secundum te, stabiliter, prudenter, dulciter.

citer, fortiter, excedenter. Paratū cor meum DEUS,
paratum cor meū. Omnia volo, nihil volo in æternū.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proponit. Quam ob causam pro peccato momentaneo punit DEUS hominem æterno inferni supplicio? *Syn. resp:* dupliciter. *1mo.* Tum quia, sicut iusto æterna præmia conferre decrevit DEUS, quā summē bonus pro momentaneo opere merito; ita etiā fas est, ut quā summē iustus æterna supplicia statuatur impio pro momentaneo actu peccaminoso: cū eadē sit ratio oppositorum. Unde SS^{us} Patriarcha noster, finitā sua Regula sic ait ad Fratres: Magna promissimus, majora promissa sunt nobis; servemus hæc, suspiremus ad illa: voluptas brevis, pœna perpetua: modica passio, gloria infinita: multorum vocatio, paucorum electio, omnium retributio. Et *Sa. Athan. in Symb. fidei.* Qui bona egerunt [in hac momentanea vita] ibunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem æternum. Tum quia sicut Judex terrestris, non punit malefactorē pro latrocinis, quasi in momento perpetratis, nisi perpetuo supplicio ubi decollantur, vel in patibulo suspenduntur; ita jure potiori Judex Cælestis Christus Dominus, punire debet pro peccato momentaneo hominem supplicio æterno. Unde illud *Psal. 118.* Increpasti superbos, maledicti [in æternum] qui declinant à mandatis tuis. Et *Matth. 25.* Discedite à me maledicti in ignem æternum. Tum quia sicut offensio oculorum cæcitatem operatur perpetuam, & potio veneni momentanea, mortem operatur perpetuam; ita actus peccaminosus momentaneus, operatur animæ cæcitatem ac mortem.

æternam, *id est* privationem Visionis DEI gratiæq;
 illius vivificantis sempiternam. *id est*. Nam ita qui-
 dem eo respectu punit DEUS æterno supplicio ho-
 minem pro peccato; ut est momentaneum: quàm
 ut est in voluntate peccatricè æternum. Unde *S.*
Gr. g. Iniqui voluissent sine fine vivere, ut potu-
 issent sine fine in iniquitatibus permanere. Ad distri-
 cti ergo Judicis justitiam pertinet, ut nunquam
 careant supplicio, quorum mens in hac vita, nun-
 quam carere voluit peccato. Et *D. Bernar.* Ob
 hoc proculdubio inflexibilis & obstinata mentis pu-
 nitur æternaliter malum, licet temporaliter perpe-
 tratum: quia quod breve fuit tempore, longum
 constat in pertinaci voluntate, ita ut si nunquam
 moreretur, nunquam velle peccare desineret: imò
 semper vivere vellet, ut semper peccare posset. Et
D. Bonav. Sicut homo in suo perpetuo non appo-
 suit finem suo peccato, sic DEUS in suo perpetuo
 non desistit à puniendo. Et sicut voluntas post
 mortem malo adhæret in perpetuum sine suscepti-
 one penitentia, sic DEUS affliget sine sententia
 mutatione. *Item.* Non ita punitur æternaliter pec-
 catum ut est momentaneum, quàm ut æternæ ac
 infinitæ Majestatis offensivum. Unde *D. Bonav.*
 Sicut homo contra infinitum peccavit, sic penam
 habeat infinitam: & quia infinitam penam non
 potest habere in intensiõne, saltim infinitam habe-
 at in duratione. *Item.* Non ita punitur peccatum
 æterno supplicio, ut est momentaneum, quàm ut
 legis æternæ Divinæ violativum: quæ alias in æ-
 ternum observanda est ex mandato DEI, juxta
Psalm. 18. Tu mandasti, mandata tua custodiri ni-
 tuis. Et *Psalm. 110.* Redemptionem misit populo
 suo,

suo, [ea propter custodire illi] mandavit in æternum testamentum suum. Unde David, *Psal. 118.* In æternum non obliviscar justificationes tuas. *Item.* Custodiam legem tuam semper in sæculum sæculi. *Item* deniq; non ita DEUS punit hominem æterno supplicio pro peccato, ut est momentaneum: quam ut infiniti erroris ac æternæ stultitiæ causativum. Unde *D. Bonav.* Cum homo peccat, errat in infinitum, quodammodo vis ejus rationalis, concupiscibilis, & irascibilis; quando finitum præponit infinito: illa quidem judicando, altera appetendo, & ultima adhzrendo. *Ratio* veritate responsionis convincitur, quam reflectit ad conscientiam, examenq; cum ea instituit de homine suo, An sit contentus Iudiciis DEI? *Voluntas* pio affectu mota, tales elisit *Affectus.* Justus es Domine, & rectum judicium tuum. Amo tuam Justitiam, Sapientiam. *Vide Scali 5.*

M O D V S

De Gloria Cælesti meditationem asceticè instituendi.

Introductio imaginativa. Statue te veluti in nova quadam nunquam visa civitate, cujus Princeps & Artifex ipse Creator, cujus artificium super omnia opera ejus; cujus lucerna Agnus, cujus magnitudo immensa, muri perlucidissimi ex pretioso lapide, porta quælibet gemma; civium multitudo innumerabilis; pulchritudo inconceptibilis omnes perlucidi fulgentes plusquam sol & stellæ; varietas unius ab alio investigabilis, societas, pax, concordia, charitas indissolubilis, lætitia perpetua.

CONSIDERATIO I.

inenarrabilis, cantici novi & continui, melodia-
suavitatis ineffabilis: ubi nullæ vicissitudines tem-
porum diei aut noctis, ubi continui festi dies a-
guntur. Et quamdiu hæc? quamdiu æternum.
Æternum quamdiu? quamdiu DEUS? DEUS æ-
terni sine fine.

CONSIDERATIO I.

Ratio proponit. Quis hominum in gloria cælesti
in æternum salvabitur? *Synthesi respondet.*
Salvabitur omnis homo prædestinatus ab æterno,
propter finale opus meritorium à DEO prævi-
sum, juxta *D. Ambr: in Verba Apostoli ad Rom: 1.*
Quos præscivit & prædestinavit. Non enim ante
prædestinavit, quam præscierat. Sed quorum mè-
rita præscivit, eorum præmia prædestinavit. *Ec-
cl: 12.* Salvabitur populus tuus omnis qui inven-
tus fuerit in libro scriptis. *Sed.*

Nota. Quod hujus libri vitæ *D. Bonav: duas* di-
cit esse paginas *h. v. in comp. v. Theol. Ser. c. 30*
quarum altera est, in qua scribuntur nomina incho-
atè prædestinatorum, ut potè ad gratiam justifican-
tem in Ecclesia militante obtinendam [de qua post
modum] ob suam instabilitatem heu miseri delen-
tur tanquam in justitia DEI finaliter deficientes:
de quibus est *Psa: 68.* Deleantur de libro viven-
tium [per gratiam justificantem] & cum justis [am-
plius] non scribantur. Altera est, in qua scribun-
tur nomina completè prædestinatorum, tam s. ad
gratiam in præfenti, quam ad gloriam in futuro
in Ecclesia triumphante consequendam; de qua
nunquam debebuntur, cum alias non in vacuum ac-
cipiant gratiam DEI: in qua continuò existentes
impe-

impetrant sibi à DEO devotis humilibusq; precibus donum finalis perseverantiae in operibus virtuosis; quamvis autem homo scire non possit modo ordinario, se esse completè prædestinatum, ac in altera pagina libri vitae finaliter inveniendum, habet tamen in hac vita aliqua aeternae prædestinationis ac electionis suae probabilia signa, quae interim in hoc exilio verum solidumq; menti ejus gaudium afferre possunt, juxta illud *Luc: 10.* Gaude-
te, quod nomina vestra scripta sunt in caelo.

Item ergo signum prædestinationis est vocatio DEI, juxta illud *Rom: 8.* Quos autem prædestinavit hos & vocavit. Vocatio DEI nihil aliud est, quam divina invitatio hominis ad imitationem & cultum justitiae, quae ex fide est, seu ad studium Christianae perfectionis, effecta videlicet per externam Sacri Verbi prædicationem, ac internam intellectus illustrationem, & voluntatis permotionem. Hujusmodi autem vocatio DEI duplex est, altera *sufficiens*, & altera *efficax*. Vocatio DEI sufficiens illa est, quae caret effectu consensionis ac obeditionis humani liberi arbitrij, de qua illud est *Prov: 1.* Quia vocavi & renuistis; extendi manum meam &c: Et *Matth: 22.* Multi enim vocati, pauci vero electi sunt. Vocatio efficax illa est, quae habet effectum consensionis & obeditionis, de qua *Job: 14.* Vocabis me, & ego respondebo tibi, & *potè* consensione & obeditione mea. Hæc deinde vocatio efficax, alia est communis omnium justorum, quae est congrua & opportuna divina invitatio, ac suavis quædam Spiritus Sancti pertractio ad perfectionem necessitatis: alia specialis, quae est eadem divina invitatio ac pertractio quorundam
justo.

justorum ad statum spiritualem, præsertim alicujus Religionis reformatæ, in qua viget studium perfectionis supererogativæ. Utraq; præsens vocatio est signum prædestinationis ad gloriâ, sed secunda ad abundantiorē: nec requiritur, quod talis vocatio sit extraordinaria, id est miraculosa: sed sufficit, quod sit ordinaria, quæ fit per solam inspirationem, illuminationem, ac motiōnem internam. Unde *Joan: 10.* Oves meæ vocem meam audiunt. Et *Cap: 8.* Amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum. Et *Luc: 10.* Beati qui audiunt verbum DEI, & custodiunt illud. Et *S. Laurent: 16° in: de perfect.* Securè speret post hanc peregrinationem supernam intrare Jerusalem, quicumq; in justorum congregationem fuerit vocatus. Magnum quippe electionis indicium est, hujus fraternitatis habere consortium; & facile ab illa excluditur, qui ab hac fuerit segregatus. Et *S. Bernar: serm: ad fratres de monte.* Bonum est nos hic esse, scilicet in Religione, quia hic homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius, quiescit securius, irroratur frequentius, purgatur citius, moritur confidentius, remuneratur copiosus.

Primum signum ac indicium prædestinationis est justificatio, juxta illud *Rom: 8.* Quos autem prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & justificavit. Est autem justificatio duplex: prima & secunda. Prima justificatione justificatur aliquis, quando ex divina vocatione, vel fidem in Christum propitiatorem ac Redemptorem cum baptismo, fidei / Sacramento recipiens, ex infideli & impio, fidelis ac pius efficitur; vel eandem fidem

reno-

renoy
tiz su
justus
Rom:
fidem
onem
eis
Ester
in fa
nem
tam
Galat
[solu
[ut p
one
fidei
pe el
toru
legis
Apo
catu
& 8
fific
præ
tio
ta
defi
&
stab
est
mn
eri
stin

renovans, ac ejusdem fidei Sacramentum pœnitentia
 fulcipiens, ex peccatore ac inimico DEI, fit
 justus & amicus. De hac justificatione illud est
Rom: 3. Arbitramur enim justificari hominem per
 fidem [qua nimirum, spem, charitatem, compuncti-
 onem, devotionem ac sapientum DEI imporem produ-
 cit & gignit] sine operibus [ut potè ceremonialibus,
 veteru] legis. Vel. Sine operibus legis, *Scol:cos*
 in facto esse habitis: quia ad primam justifica-
 tionem obrinendam, sufficiunt opera novæ legis in voto,
 tam videlicet explicito, quam implicito. Et illud
Galat: 2. Non justificatur homo ex operibus legis
 [solis nimirum natura & viribus factis] nisi per fidem
 [ut potè & veram] IESU Christi. *Secunda* justifica-
 tione justificatur aliquis, quando per actus ejusdem
 fidei, nec non spei, charitatis ac timoris DEI sæ-
 pè elicitos, & per frequentem usum fidei Sacramen-
 torum, & per exercitia bonorum operum novæ
 legis, jugiter in amicitia DEI proficit, juxta illud
Apo: 22. Qui justus est [prima nimirum justifi-
 catione] justificetur adhuc [secunda justificatione]
 & sanctus, sanctificetur adhuc. Hanc autem ju-
 stificationem secundam, puta esse hujus loci signum
 prædestinationis ad gloriam: quia prima justifica-
 tio, eò quod nondum in bonis operibus exercita-
 ta sit, adhuc debilis est, ac ideò non raro facile
 deficit; secunda verò, eò quod continuo profectu,
 & jugi bona operatione magis ac magis roboretur,
 stabilis esse solet. Et de hac justificatione illud
 est *Ezech: 18.* Si impius egerit penitentiam ab o-
 mnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodi-
 erit omnia præcepta mea, & fecerit judicium & ju-
 stitiam, vitâ vivet, & non morietur. Et *Psal: 106.*

Beati

Beati qui custodiunt iudiciū [recte conscientia] & faciunt iustitiam [bonorum operum] in omni tempore. Et Luc. 13. Dico vobis, quod ita gaudium erit in cælo super vno peccate penitentiam [sui posse remedium, continuam, & perpetuam] agente; quam super nonaginta novem iustis] qui [ex imprudentia, existimantes satis sibi habere primam iustitiam ac penitentiam; secunda] non indigent penitentiâ. seu contritione; qua unum secundam parit iustitiam, vel justificationem. Est autem talis differentia inter justificationem & vocationem divinam: quia vocatio retrahit à malo, & offert gratiam; justificatio verò prima, eandem gratiam, ut potè gratum facientem confert, & secunda augmentat.

Primum signum ac testimonium prædestinationis, est studiosa aversio mentis à lege iniquitatis, & ejusdem perpetua conversio ad observantiam legis Divinæ: vel est odium peccati perpetuum, & voluntas æterna in lege DEI, juxta illud Psal. 1. Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum [id est qui non est secutus consilium peccandi.] & in via peccatorum non stetit [id est, in via iniquitatis sibi non complacuit, seu non perseveravit] & in cathedra pestilentie non sedit, id est, alios peccare non docuit, seu ad peccandum non induxit] sed in lege Domini voluntas ejus; & in lege ejus meditabitur die ac nocte. Et Psal. 118. Iniquitatem odio habui & abominatus sum, legem autem tuam dilexi. Et 2. Tim. 2. Firmum fundamentum DEI itat, habens signaculum hoc Cognovit Dominus qui sunt ejus, & discedit ab iniquitate omnis qui invocat nomen Domini. Sicut enim arbor a quo

quo se suorum propensione ramorum inclinatur, sive nimirum ad aquilonem, sive ad meridiem, cum succiditur, ibi provoluta jacet: ita etiam mens humana, si in partem legis mundanæ carnalis, ac diabolicæ in præsentî vita inclinatur, cum arbor corporis illius securi mortis succiditur, ad aquilonem æternæ damnationis cadit: si verò in partem observantiæ legis divinæ se se extendit, in meridiem claritatis cælestis transportatur, quod ipsum s. David expectans dicebat: *Psal. 118.* Inclinaui cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem.

4um signum est victoria mundi & sui per imitationem Christi, juxta illud 2. *Tim. 2.* Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit, id est vicerit. Et *Apo. 3.* Qui vicerit dabo ei sedere in throno meo. Ille autem vincit mundum, qui semper illius prosperitates fugiendo, reprobat, & adversitates eligendo approbat, juxta illud *Galat. 6.* Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Est autem alicui mundus crucifixus, dum s. ejus adversa non metuit: & mundo aliquis crucifigi dicitur, dum ejus prospera contemnit. Unde s. *Aug. tract. de cont. mundi.* Si Christus pro te de cælesti sede descendit, tu propter ipsam fuge terrena. Si dulcis est mundus, dulcior est Christus. Si amarus est mundus, omnia pro te sustinuit Christus. Ille quoq; vincit seipsum, qui semper captivat proprium judicium, & abnegat propriam voluntatem, & mortificat sensualitatem, juxta illud quod dicitur *Gal. 5.* Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.

istum signum est zelus Christi, seu zelus animarum spiritualis, juxta illud *1er. 15.* Si separaveris pretiosum à vili [*hec est, si ab errore infidelitatis ad veritatem fides; vel à peccato, ad cultum virtutis proximum induxeris*] quasi os meum eris. Unde *s. Greg. lib. 1. hom. 12. in Ezech.* Nullum Omnipotenti DEO tale est Sacrificium, quale est zelus animarum. Et *s. Dion. lib. de cal. hier. cap. 3.* Omnium divinarum esse divinissimum, DEO cooperari in salute animarum. Et *s. Beda.* Quæ gratia sublimior & DEO gloriosior conversatio esse potest, quàm illius, qui quotidiano exercitio alios ad Auctoris sui gratiam studet convertere; & crebra animarum acquisitione, gaudium Patris cælestis semper augere, Et *s. Chr. Just. in persona DEL.* Feci ego cælum & terram, eadem facultate te dono, ut terram facias cælum. Accendi ego luminaria, accende tu illis clariora; nam potes his, qui in errore sunt, lumen veritatis accendere. Hominem facere non vales, ac justum gratumq; DEO potes: vide quàm te diligam, qui majora tibi faciendi tribuo potestatem. Est autem hujusmodi zelus, ut potè cum vera fide & perfecta charitate conjunctus, non aliud quàm quævis vehemens ac fervens animi commotio, ob bonum malumvè proximi spirituales eventum, successum, profectum ac statum, Christi *s.* Sanguine pretioso redempti. Hoc zelo ac Spiritu Christi aguntur, qui ita solliciti sunt de spirituali salute & abundantiori salute proximorum, ut vel de illorum casibus seu defectibus tristentur, doleant & gemant, juxta illud *Psal. 118.* Vidi pravaricantes & tabescebam, quia eloquia tua non custodierunt. *Item.* Exitus aquarum

rum deduxerunt oculi mei, quia [redempti sanguine tuo] non custodierunt legem tuam. Vel de bonis operibus ac virtutibus lætentur & gaudeant, juxta illud 1. Cor. 13. Charitas non querit quæ suæ sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati. Hoc zelo, vel alias Spiritu Christi succensus fuit. *D. Chryf. d. m. b. m. 1. de Lazar: de seipso dicitur:* Ego animo meo persuasi, quo adspiravero, hoc implere ministerium, siue quis attendat, siue non attendat. Aquarum venæ, etiam si nemo veniat ad aquatum, manant tamen: & fontes, quamvis nemo hauriat, scatebras emittant. Hoc spiritu zeli S. P. Franciscus perflabatur, de quo *S. Bonav. ca: 8. Vita ejus sic ait:* Cum Franciscus animarum salutem viscerosa pietate appeteret, & fervida emulatione zelaret, suavissimis dicebat se repleti odoribus, & quasi unguento pretioso liniri. Cum sanctorum Fratrum per orbem distantium, odoriferam famam multos audiret ad viam veritatis induci, ex talium auditu exultabat in Spiritu, benedictionibus omni acceptione dignissimis fratres illos accumulans, qui verbo & opere ad Christi amorem inducerent peccatores. Hunc spiritum zeli, in omnibus Christi ministris accendi voluit. *S. Greg: cum si dicitur hom: 6. in Evang.* In quantum vobis profecisse pensatis, vobiscum alios trahite, in viam Domini socios habere desiderate. Si ad DEUM tenditis, curate ne soli veniatis. In Apocalypsi dicitur: Qui audit, dicat veni, ut qui jam in corde vocem superni amoris acceperit, foris etiam proximi vocem exhortationis reddat. Et forte panem aut indigenti porrigat, non habet; sed magis est

quod tribuere valeat, qui linguam habet. Plus est enim verbi pabulo victuram in æternum animam reficere, quam ventrem moritura carnis terreno pane satiare.

6um signum est perseverantia finalis, juxta illud *Matth. 10.* Qui autem perseveraverit usq; in finem, hic salvus erit. Et *1. Cor. 1.* Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Unde *D. Bonaci de perfect. Vita ad sorores. vit.* Postquam omnium virtutum adeptus est quis principium, nec tamen in conspectu DEI apparet gloriosus, nisi virtutum consummatoria adsit perseverantia: quia nullus omnino mortalis quantumcumq; perfectus, est laudandus in vita, nisi prius hoc totum quod inchoavit bono fine ac felici perseverantia concludat. Et *S. Bern. ad Epist. 129.* Absq; perseverantia, nec qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequitur. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo; sola est eui æternitas redditur, vel potius quæ æter utat: hominem reddit. *Idem.* Perseverantia est unica filia summi Regis, finis virtutum, earumq; consummatio, totiusq; boni repositorium & virtus, sine qua nemo videbit DEUM.

7mum prædestinationis signum est interna devotio, quæ significat promptitudinem voluntatis, seu ipsam voluntatem promptam ad faciendum ea, quæ pertinent ad divinum servitium. Vel significat fervorem animi ac pium suavemq; & humilem affectionem, tum in oratione, tum in qualibet alia actione pro majori gloria DEI suscepta, conceptam & sursum extensam. Hujus autem devotionis causa extrinseca est ipse DEUS; intrinseca vero est

men.

mentis nostrae contemplatio seu meditatio divinum, per quam dilectio sancta in nobis excitatur, quae nimirum hanc generat devotionem. quae deinde nutritur dilectio [ut calor generat pinguedinem, eaq; calor nutritur] odium peccati acuitur, amor legis divinae intenditur, virtus animi contra mundi ac sui amorem roboratur, Christi zelus accenditur, & finalis perseverantia merito acquiritur.

Ipsa quoq; devotio erga Beatissimam Virginem **MARIAM**, est etiam probabile admodum praedestinationis seu electionis signum ac indicium juxta consensum Sanctae Matris Ecclesiae, in persona Deiparae proferentis illud *Prov. 8.* Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostij mei: qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem a Domino. Et illud *Ecclesi. 24.* Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo, & dixit mihi? In Jacob inhabita, & in Israel haereditare, & in electis meis mitte radices. Hinc est quod *D. Aug. ser. 2. de Annunt. dicat ad Virginem gloriosam:* Quia tu es spes unica peccatorum per te speramus veniam delictorum, & in te beatissima nostrorum est expectatio promiorum. Et *S. Ansel. de excell. Virg. cap. 11.* Velocior est nonnunquam salus invocato nomine **MARIAE**, quam invocato nomine **JESU**. non quod illa potentior sit: nam per illum, ipsa potens est, sed quia Matrem vult filius sic honorare, & quia filius ejus, Dominus & Judex est, discernens merita singulorum: dum ergo ipse invocatus suo nomine, non exaudit, juste facit; invocatus autem nomine Matris, & si merita invocantis non merentur, merita tamen Matris intercedunt. *Idem.*

Sicut omnis ô Beatissima à te averfus, & à te despectus necesse est ut intereat; ita omnis ad te conversus, & à te respectus, impossibile est ut peccat. Et *D. Bonav: in spec: Virg:* Non solum in te peccant o Domina, qui tibi injuriam irrogant; sed etiam qui te non rogant. *Es iterum.* Qui dignè coluerit illam, justificabitur; & qui neglexerit illam, morietur in peccatis suis. *Sed nota* in triplici differentia esse devotos erga DEIparam. *Alios,* qui exiguum ac non satis gratum huic Virgini præstant obsequium, dum ei preces aliquas recitant, aut nonnulla jejunia offerunt, & mores ejus non solum non imitantur, verum etiam multis in peccatorum facibus corde obdurato voluntantur. Et hic est plurimum error, qui levem Virginis quotidianum aliquem pensum exhibentes, statim se ab omni reprobationis periculo securos existimant, & imprudenter favore illius salutem æternam omnimodè sibi pollicentur, nullam interim curam aut sollicitudinem adhibentes, vitia nimirum horrendæ iniquitatis, quæ Virgini displicent extirpandi, & virtute solidas [necessitatis saltim] moresq; illius imitandi. *Alios* devotos esse putat erga DEIparam, qui cum in peccato mortali agunt, tunc maximè ad Virginem recurrant, ut eruantur; & placet illi eorum talis devotio, quia nimirum initiali cuidam conversioni conjuncta est: quamobrem etiam paratissima est ad perfectionem conversionem eis auxilium impetrandum, & pœnitentiæ spatium obtinendum. *Alios* tandem putat esse devotos, qui dum Virginem DEIparam summo perè colunt, ac amorem ejus profitentur, omnimodè vias iniquitatum distortas deserunt, ac obliqua vitio.

vitiorum itinera derelinquunt & per semitam novæ conversationis ad eam transeunt, ut ejus fructibus, quos ipsa amatoribus suis ingenerare cupit, adimpleantur. Sunt autem hujusmodi fructus non alij quam quævis bona opera, virtutes sanctæ, & ipsa finalis perseverantia.

Conscientia hinc illuminata reddit animæ testimonium, habere eam in se, vel non habere, hujusmodi prædestinationis signa. *Voluntas* verò vel pro illis DEO humiliter gratias agit; vel ab eo illa sibi dari obnixè precatur.

Nota quod potest aliquis in se unum aliquod habere signum prædestinationis remotum, simul & alterum reprobationis proximum: ut dum facit opera misericordiz & pietatis, peccata tamen mortalia non deserit. Et è contra, potest quis unum habere aliquod signum prædestinationis proximum, simul & alterum reprobationis remotum. Ut, qui est in gratia DEI, carnem tamen suam cum vitiis & concupiscentiis crucifigere non studet sicut debet, quod ipsum est causa intrinseca futuræ redivationis.

CONSIDERATIO II.

Ratio proponit. Quæ præmia dabuntur electo in gloria cælesti? *Syn: resp:* Dabuntur tam Essentialia, quam Accidentalialia. Præmia essentialia consistunt in amotione malorum, & collatione bonorum. De amotione malorum illud est. *Apo: 21.* Absterget DEUS omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neq; dolor erit ultra, quia prima abierunt. De collatione verò bonorum illud est, *1. Cor: 30.*

Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit DEUS iis, qui diligunt illum. Sunt autem ejusmodi bona in gloria cælesti, cuilibet electo conferenda, præmiorum essentialium; alia quibus unusquisq; electus secundum animam beatificabitur; alia quibus secundum corpus adornabitur. Anima quidem sicut in sua substantia, tribus eminent potentiis naturalibus: ita etiam tribus præmiis beatificabitur supernaturalibus. Beatificabitur enim secundum potentiam rationalem clara visione DEI; ac sapientiæ illius comprehensionis, & veritatum ejus revelatarum quomodo credit plenâ perceptione apertaq; intuitione, juxta 1. Cor. 13. Videmus nunc per speculum & in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Et 1. Joan: 3. Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est, Et Hugo. Videbimus tuam Majestatis essentiam [& in essentia sapientiam, cum cæteris tuis perfectionibus] & unusquisq; tanto perspicacius, quo hic vixerit purius. Beatificabitur item secundum potentiam concupiscibilem, plânâ cælesti satietate quam efficit, consummata Divinæ bonitatis fruiçio, ac unanimis mutuaq; DEI & omnium Beatorum suavissima dilectio. Unde Ps. 16. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et S. Anselm. Beati diligunt DEUM plus quam seipfos; & invicem tanquam seipfos, & DEUS illos, plus quam illi seipfos. Beatificabitur deniq; secundum potentiam irascibilem, securâ tentione infinitæ felicitatis, quæta possessione æternæ sanitatis, ac perpetua participatione Majestatis, seu potentie Divinæ. Unde 2. Petri 1. Per quem [id est per Christum] maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hoc

efficiamini Divinae confortes naturae. Et *Secundus Anselm.*
 Omnipotentes erunt suae voluntatis, ut DEUS suae;
 nam sicut poterit DEUS, quod volet per seipsum,
 ita poterunt illi per eum, quod volent. Corpus
 quoque sicut in hac vita de quadruplici vitio sibi
 innato vituperatur, ita in illa felicitate aeterna de
 quadruplici virtute adornante se magnificabitur.
 Dum imprimis ex opaco efficietur clarum, luctu-
 dum, ac fulgidum, juxta *Mat. h. 13.* Tunc iusti
 fulgebunt sicut sol in regno Patris mei. Et *Philipp.*
 Reformabit corpus humilitatis nostrae configu-
 ratum corpori claritatis suae. Non erit tamen cor-
 pus glorificatum propter diaphaneitatem transpa-
 rens: nisi propter porositate, quae sibi inerit, &
 perspicacitatem oculorum beatorum: poterit enim
 oculus beati ita videre per poros alterius beati, ac
 si per corpus diaphanum. Dum deinde ex gravi
 ac tardo efficietur velox & agile, juxta *U. Aug.*
 Protinus ubi volet spiritus, ibi erit & corpus. Et
S. Anselm. Velocitas nos tanta comitabitur, ut
 ipsis Angelis DEI aequè celeres simus: qui de cae-
 lo ad terras, & e converso, dicto citius dilabun-
 tur. Dum itera ex grosso seu crasso efficitur sub-
 tile, non quidem ad instar ignis, aquae, aeris: quae
 ob suam divisibilitatem ac raritatem subtilia sunt;
 non etiam ad instar argenti, auri, & gemmae: quae
 in comparatione ad ferrum, argillam, petram,
 subtilia dicuntur: sed instar corporis Chri-
 sti: qui post suam resurrectionem venit ad tuos
 discipulos per januas clausas modo penetrativo.
 Dum tandem ex passibili efficietur impassibile. Non
 ita quidem, ut habeat tantummodo posse non pa-
 ti, & consequenter posse non mori, quod datum fuit.

it primis Parentibus antequam peccassent; non ita etiam, ut solum habeat non pati, pœnam scilicet sensûs, quod dabitur pueris in peccato originali absq; aliquo actuali decedentibus, ad solam pœnam damni condemnandis, ut placet multis Theologis: sed ita, ut habeat non posse pati, & consequenter non posse mori, propter Divinæ naturæ perfectam participationem.

Premia accidentalia, quæ in gloria cœlesti non nisi aliquibus specialiter Sanctis dabuntur, vocari solent coronæ, aureolæ, ad differentiam præmiorum essentialium; quæ per coronam auream, & coronam vitæ intelliguntur, juxta *Apoç. 2.* Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Horum autem præmiorum habetur figura *Exod. 28. & 27.* Ubi inter ornamenta Sanctuarij voluit DEUS apponi unam coronam auream, & supra illam, alteram coronam aureolam, ut daret ad intelligendum quod in sanctuario cœlesti, omnes sancti coronabuntur coronâ aureâ: ac insuper aliqui specialiter Sancti coronabuntur coronâ aureolâ. Si autem Aurea dicit commune omnibus Sanctis quoddam mentis gaudium veniens ex possessione præmiorum essentialium, quæ ipsis conferuntur in beatificatione, per communem participationem Divinæ Regiæq; Majestatis. Ita quoq; aureola dicit aliud quoddam speciale gaudium, veniens specialiter aliquibus Sanctis ex possessione præmiorum accidentalium, quæ ipsis conferuntur in beatificatione per specialem participationem Regiæ Divinæq; Majestatis.

Ratio veritate responsionis quietatur, quàm reflectit ad conscientiam, cum qua de homine suo
examen

examen instituit, habeatne majorem appetentiam hujusmodi præmiorum cælestium, quam hujus temporis prosperitatum. *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* in tales resolvitur *AAU*. Credo videre bona Domini in terra viventium. Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. Beatus quem elegisti & assumpsisti inhabitabit in atriis tuis. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Replebimur in bonis domus tua; Sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate. Domine, tu es spes mea, portio mea in terra viventium. Confitemini Domino cuncti terrigenæ ac omnes cælitæ, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus.

CONSIDERATIO III.

Ratio proponit. Pro quo tanta præmia homini justo in gloria cælesti dabuntur? *Syat. responder.*
Prima quidem pars essentialium præmiorum, quæ consistit in amotione malorum, dabitur cuilibet electo pro patientia, in perpeffione penalitatum atq; miseriorum vitæ præsentis juxta *Lu. 21.* In patientia vestra possidebitis animas vestras. Et *Hebr. 10.* Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem DEI facientes reporteris promissionem. *Secunda* pars quæ consistit in collatione bonorum, dabitur quo ad animam cuilibet electo pro merito Fidei, Spei, & Charitatis. *Viso* quidem DEI ac Divinum clara dabitur pro fide: quæ electus credit DEO, tanquam Supremæ Veritati in omnibus ad credendum revelatis, & ab ejus Ecclesia propolitis, supra omnia credibilia. *Frustris*, seu fatietas mentis divina bonitate dabitur justo pro charitate quæ

hic DEUM amat ut summum bonum supra omnia amabilia. *Teſto*, seu poſſeſſio æterna felicitatis, dabitur pro ſpe: quã juſtus ſupra omnia experibilia ac deſiderabilia, confidenter expectat promiſſa ſibi à DEO, ut ſummè fideli ac ſummè liberali. *Item* quo ad corpus dabitur cuilibet electo ex redundantia animæ ſuæ claritas, Agilitas, ſubtilitas, & Impaſſibilitas, pro merito prudentiæ, temperantiæ, juſtitia, & fortitudinis. Sicut enim anima juſti in hac vita per dona Spiritus S. facta conſors naturæ Divinæ [juxta *D. Petr. 1. ep. 2. cap. 5.*] protinè ingenerat corpori ſuo mores divinos: ita in gloria cæleſti ex conſortio DEI ac participatione infinitarum ejus perfectionum derivabit ſuam beatitudinem in corpus fideliter ſibi cooperans in acquirendis virtutibus & exercendis piis operibus. *Claritas* ergo dabitur beato corpori pro prudentia: quã juſtus hic attendit reſtitutioni imaginandi; cautè procedens in omnibus viis, bonorum operum, nè conſcientiæ ſuæ vitio alicujus defectus aut exceſſus criminofus obſcuretur. *Agilitas* pro temperantiâ: qua promptus homo redditur ad bene rectèq; agendum, juxta legis Divinæ præſcriptum. *Subtilitas* pro juſtitia: quã homo ſubtiliter ac diligenter examinat, quid cuiq; tribuendum ſit ſecundum DEUM. *Impaſſibilitas* pro fortitudine: quã homo redditur quaſi inſenſibilis; ſeu quaſi adverſa non ſentiens, quæ ad imitationem Chriſti æquo ſuſtinet animo

Præmia accidentalia, uti eſt Aureolæ, palmæ, & fructus dabuntur ſpecialibus Sanctis pro ſpecialibus meritis. *Aureolæ* quidem Doctõribus, Virginitatibus, & Martyribus, *Doctõribus* quidem dabuntur

tur. pro doctrina sana, charitate DEI & proximi-
atq; bonis exemplis adornata; quâ multos ad ju-
stitiam & fidem trahunt ac erudiunt, juxta *Matth.*
s. Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur
in regno cælorum. *Virgibus* verò pro virginali
castitate DBO consecrata, & usq; ad mortem pro
imitatione Christi fideliter ac intemeratè obser-
vata. *Martyribus* tandem pro perfeccionè crucia-
mentorum ac ipsius violentæ mortis ob Christi fi-
dem atq; justitiam. *Palma* item dabuntur specia-
libus Sanctis pro gloriola victoria de mundo, car-
ne, diabolo, homineq; malo, diaboli substituto re-
portata. *Fructus* deniq; alias ineffabilis dabitur
specialibus Sanctis pro exercitio internæ mortifica-
tionis ac studio asceticæ virtutis; tricesimus qui-
dem incipientibus diligenter hujusmodi exercitium
ac studium. Sexagesimus autem, proficientibus fer-
venter in eodem exercitio ac studio: Centesimus
verò perfectis, qui quidem ultimus fructus idem est
quod aureola: quæ debetur cuilibet virtuti perfe-
ctæ; uti docent Theologi. De hisce fructibus ha-
betur parabola Christi *Matth. 13.* Unde & Eccle-
sia in festo S. Joannis Bapt: canit. Serta ter de-
nis alios coronant, aucta clementis duplicata quos-
dam, trina te fructu cumulata centum nexibus or-
nant. *Ratio* veritate responsonis quietatur, quam
reflexit ad conscientiam suam cum qua examina-
vit instituit de homine sup. Utrânam habeat in ulu exer-
citia hujusmodi virtutum: quibus in gloria cælesti
tanta debentur præmia, nec ne? *Conscientia* ut
verum est fateatur. *Voluntas* elicit *Actus*. Credo
te esse DEUM meum. Spero in te. *Sic Sca. 4.*
Quis mihi tribuat ut ditigam te magis ac magis
propres

propter te, in te, & secundum te, stabiliter, fortiter, prudenter, dulciter, & excedenter. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos. &c.

CONSIDERATIO IV.

Ratio proponit. A quo originaliter tanta prae-
mia homini in gloria caelesti tribuenda proveniunt? *Synteresis respondet.* A Christo Domino Reparatore nostro ejusq; meritis qui cum esset ab aeterno Unigenitus DEI Filius, in tempore filius hominis fieri dignatus est, ut nos homines miseros repararet, ac eatenus filios DEI adoptivos, regniq; sui caelestis cohaeredes efficeret juxta Rom: 8. Ipse enim spiritus [sanctus] testimonium reddit spiritui nostro [in]simul & diligenti DEVM quod sumus filij DEI. Si autem filij [ergo] & haeredes quidem DEI [Patris] cohaeredes autem [Fili] & Jesus] Christi. *Item* qui cum esset substantialiter ac naturaliter Sanctus, factus est pro nobis peccatum [ut habetur 2. Cor. 5.] dum quasi peccatis addictus, inter sceleratos crucifixus & mortuus est, ut nos verè peccatores efficeret consortes atq; participes suæmet sanctitatis, juxta Levit. 11. Ego sum Dominus DEUS vester: Sancti estote, quia ego Sanctus sum. Et Luc: 11. Ut serviamus illi in sanctitate & justitia omnibus diebus nostris. *Item* qui cum esset in le de Patre suo cum Spiritu S. aeternum benedictus, factus est pro nobis maledictus [ut habetur Gal. 3.] dum pendens in ligno crucis, quasi maledictus, malediceretur ab blasphemaretur, ut nos filios Evæ maledictos suis repletet aeternis benedictionibus. *Item* qui cum esset naturâ suâ felicissimus, factus est pro nobis miserissimus, ut nos infelicissimos ac miser-

miser
Ratio
flecti
de h
sibi C
scien
Grati
clarit
virtu
rum.
virtu
diner
Rede
omni
fecist
stro
te la

R
toti
quid
mus
cunq
orum
speci
aliqu
est h
[glos
tuan
labia
Dive

miserrimos faceret in gloria sua æterna beatissimos. *Ratio* veritatem responsionis comprobatur, quam refertur ad conscientiam, cum qua examen instituit de homine suo. Utrum gratus sit, quod tantum sibi Christus præmia promeruerit, nec ne? *Consistentia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit *Aelus*. Gratiarum actionis, laudis *scilicet* 4. Benedictio & claritas & Sapientia & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo DEO nostro in sæcula sæculorum. Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem. Redemisti nos Domine DEUS in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos DEO nostro regnum. Salus DEO nostro in sæcula. Domine DEUS tibi gratias ago, te laudo, tibi offero, à te peto.

CONSIDERATIO V.

Ratio preposita. Quomodo debemus nos præparare ad vitam æternam in gloria cælesti quantum consequendam? *synieresis respondet* imò. quidem bene nos præparamus, dum studiosè fugimus non solum omnem iniquitatem, ac eius quancumque occasionem; ne DEUM vitæ æternæ præmiorum datorem offendamus; verum etiam omnem speciem ipsiusmet iniquitatis; ne proximus per nos aliquod scandalum patiatur. Unde *Psalmi* 3. Quis est homo, qui vult vitam [æternam] diligit dies [gloria cælestis] videre bonos? Prohibe linguam tuam à malo [murmurationis, detractionis &c.] & labia tua ne loquantur [in malum proximi] dolium. *Diverte à malo, & fac bonum, inquire pacem* [tunc con-

conscientiæ cum DEO & homine] & persequere
 eam. Et *1. Thes. 5.* Ab omni specie mala abstinere vos, Et *Tob: 4.* Noli timere fili mi; pauperem quidem vitam gerimus, sed multas bona [terrestria ac caelestia] habebimus, si timuerimus DEUM, & recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bene. Et *1. Petr: 2.* Charissimi obsecro vos tanquam advenas [ad fidem & Ecclesiam Christi] & peregrinos [ad gloriam caelestem] abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militant adversus animam. *2do.* Bene nos præparamus dum diligenter operamur bona, quæ nobis sancto DEI mandato tradita sunt, juxta D. Athan: in Symbolo. Qui bona egerant abunt in vitam æternam; qui verò mala in ignem æternum. Sunt autem hujusmodi bona alia de præcepto, alia de consilio. De bonis, quæ sunt de præcepto illud est *Matth: 22.* Si vis ad vitam (gloria caelestis) ingredi, serva mandata. Quæ autem de consilio, illud est, quod sequitur, si vis perfectus esse (& consequenter abundantioram gloriam consequi) vade & vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo, & veni, sequere me. Unde etiam est illud *2. Petr: 1.* Fratres magis satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis, hæc enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum. *3to.* Bene nos præparamus ad vitam æternam in gloria caelesti, quam citius consequendam, dum adversa hujusmodi cælitus condonata grato libentiq; animo ad imitationem Christi toleramus, juxta *Phil:p: 1.* Vobis donatum est pro Christo non solum ut in eum credatis, sed

ut etiam pro illo patiamini. Et *1. Petr. 4.* Communicantes Christi passionibus gaudete, ut & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. si exprobramini in nomine Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis DEI, & qui est spiritus ejus, super vos requiescet. Nemo vestrum patiatutur ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor, si autem ut Christianus (lubens s. non coactus) non erubescat: glorificet autem DEUM in isto nomine. Et *Matth. 5.* Beati estis cum maledixerint vobis homines & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. *Ratio* veritatem responsionis approbat, quam reflecit ad conscientiam cum qua de suo homine examē instituit. Utrum nam tali modo præparet se ad consequendam vitam æternam, nec ne? *Conscientia* ut verum est fatetur. *Voluntas* elicit *Actum*. Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miserere mei. Viam veritatis elegi, judicia tua non sum oblitus. Adhæsi testimoniis tuis Domine, & noli me confundere. Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam inquam odio habui. Amo tuam iustitiam, potentiam, sapientiam, bonitatem, misericordiam.

CONSIDERATIO VI.

Ratio proposita. Quam ob causam DEUS tanta præmia homini conferre in gloria cælesti decrevit atq; promisit, cum alias minora pro ipso sufficienterent? *Synt. resp. mō.* Sufficienterent quidem præmia minora pro aliquo homine animali qui non per-

Percipit ea quæ sunt spiritûs, nisi quæ sunt carnis ac mundi: sed minimè sufficerent pro homine spirituali, alias cælesti sapientia instructo, qui mundanis appetibilia & amabilia omninò averfatur. Quod patet ex verbis D. Pauli *Philip: 3.* Omnia arbitror ut stercore, ut Christum lucrifaciam. Et *Psal: 16.* Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et *D. Aug:* Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum donec requiescat in te, *2do.* Ideo tanta præmia DEUS homini conferre statuit ac promisit: quia jure hæreditario ei debentur uti filio adoptivo in quem regeneratus per fidem Spem, Charitatem, & observantiam mandatorum Patris sui cælestis tandem submissa mente confidenter dicere potest Abba Pater, utcunq; feci quæ præcepisti, da prout pius ac fidelis promissisti. *3to.* Quia decet Majestatem Divinam: quatenus ad manifestandam Nominis sui gloriam infinitam, tanta præmia homini promittat, ac tandem benè merito conferat. Decet etiam uti summam bonitatem: quam necesse est esse sui summè diffusivam. *4to.* Quia omninò expedit, quatenus Majestas Divina, sicut est principium hominis per creationem & re-creationem, seu reparationem; ita sit ejus finis per glorificationem juxta *1° cor. 1.* Ego sum Alpha & Omega, principium (immediatum, & ultimus) finis, dicit Dominus DEUS *5to.* Quia etsi bona opera hominis ex parte sui, minimè digna sunt tantis præmiis cælestibus; digna tamen sunt ex parte DEI: qui tantoperè acceptat ea ad præmiandum sic, ac si essent unigeniti filij sui, Salvatoris nostri: eò quod ad suam fiant imitationem & maiorem gloriam: ac item quod magis ipfius DEI sint

quæ
carni
poss
6to.
UM
eur
ition
& r
in c
funt
Etan
fessit
tum
futu
diu
mis
dan
fac
to.
gni
tri
me
cur
Ra
flec
de
ve
ne
ra
re
bi

quæ

quàm hominis; propter auxilia efficaciâ opportunè ei
 calitùs praestita, sine quibus alias, nihil boni facere
 posset, juxta *1. Cor. 15.* Sine me nihil potestis facere.
 6to. Quia amor charitatis, quo homo diligit DE-
 UM propter se, & super omnia, non recompensa-
 tur sufficienter, nisi ipsius amati summè boni fru-
 itione. 7mo. Quia bona opera quae facit homo,
 & mala seu adversa, quae patitur propter DEUM
 in charitate, & ex charitate, competenter non pos-
 sunt remunerari, nisi per traditionem à DEO fa-
 ctam honorum caelestium homini in perpetuam pos-
 sessionem. 8to. Quia sicut homo in praesenti totum
 se tradit DEO in obsequium: ita DEUS in
 futuro totum se homini exhibere vult in stipen-
 dium, juxta *Gen. 15.* Ego merces tua magna ni-
 mis. 9mo. Quia minus est jamq; facilius DEO
 dare homini suam gloriam, quàm Filium suum
 facere in hoc mundo suscepisse ipsius miseriam.
 10. Quia hoc requirit integritas ac perfectio di-
 gnitatis & honoris Carissimi Domini, Reparatoris nos-
 tri, ut qui caput est nostrum Mysticum, nosq;
 membra ejus per fidem & charitatem effecti; una-
 cum ipso ac per ipsum glorificemur in æternum.
 Ratio veritate responsionis convincitur, quàm re-
 flectit ad conscientiam, cum quae examen instituit
 de homine tuo. An habeat jam desiderium ser-
 vens hujusmodi praemia quantoties consequendi
 nec ne? Conscientia ut verum est facetur Volun-
 tas elicit *Actus*. Quando veniam & apparebo ante
 te faciem tuam extensus in te amore semper amor
 bili. *Vide Scal. 8.*

TRACTATUS II.
TESTAMENTUM ANIMÆ.
S E U
M O D U S

*Pacta aterna cum DEO ineundi,
formandi, ac sursum ducendi.*

TESTAMENTUM præsens asceticum, dicit ultimam hominis mundo, ac suæ sensualitati mysticè morientis, voluntatem: quæ omninò vult stabilire in æternum & ad amissum exequi sancitum cum DEO sanè specialissimum amoris amicitiz contractum, ex pluribus scalis cælestibus, earumq; gradibus divinæ amationis coadunatum. Qui equidem gradus alias dicuntur actus anagogici, actus contemplationis, actiones unitivæ, suspiria, & adspirationes, orationes jaculatoriz, actus DEIformes, ac deniq; pacta ascetica.

Nota 1mo. quod Scalæ cælestes ex gradibus divini amoris effectæ, inde veniunt. quod mens in sui elevatione, gradatim se habere soleat actibus suis in DEUM, Scalas hujusmodi innixum, [*Geni 28*] donec in summitate earum ab ipso excipiat, tandemq; in ipsum deficiat per transformationem asceticam [*Psal. 138*. Defecit [id est transformata est] in salutare tuum anima mea. Hoc modo S. Paulus defecerat in Christum salutare nostrum, cum diceret ad *Galas. 2*. Vivo autem, jam non ego; vivit verò in me Christus.

Nota 2da. Quod actus anagogici, & actus contemplati-

plati
sliciti
idem
supra
& su
nis
fione
spici
bene

N
soler
DEI
& a
tat
uni
cul
niti
con
anir
uni

A
loci
nan
am
qu
sur
co

ap
gu
m
fig
ni

plationis hinc dicitur: quia mens hujusmodi actus elicitos sursum agit [anagogia enim juxta *D. Bon.* idem est, ac sursum actio, & sursum ductio] atq; supra omnem rationis inquisitionem seu discursum, & supra omnem voluntatis proprietatem, intentionis obliquitatem & affectus tepiditatem seu remissionem elevat ad DEUM, videlicet simpliciter conspiciendum & ferventer amandum, laudandum, benedicendum.

Nota 310. Quod actiones unitivæ inde sic dici solent: quia mens illis agitur, & agit ad unionem DEI. *Pura autem* aliud esse Actionem unitivam, & aliud ipsam unionem. Actio enim unitiva notat unionem in fieri, & propriè dicitur unitio: unio verò est terminus unionis, seu ipsum vinculum uniens, ac unio in facto esse. *Vel sem.* Unio est illa actio, quæ mens contemplantis DEO conjungitur. Unio autem est ipse actus, per quem anima contemplatrix manet DEO conjuncta ac unita.

Nota 310. Quod suspiria & adspirationes hujus loci sunt quidam effectus amoris spiritum urentis, nam ubi memoria cælestis Amati intima spiritus amantis tangit; statim ille ignita suspiria quasi quosdam nuntios inflammati amoris, quo flagrat sursum agit, donec amati sui jucunda præsentia consoletur.

Nota 310. Quod orationes jaculatoriæ inde sic appellantur: quod sicut jaculatoris telum vel sagitta cito volans, ac medium promptè transcurrens, mox vulnerat aliquem expositum sibi, aut scopo infigitur; ita hujusmodi orationes, quasi oris spiritus inflammati fervidæ actiones in momento nubes ac

caelos penetrant, suiq; amoris intimi acuto sponsum caelestem vulnerant [id est commovent, *Cant: 4.*] atq; cordi ejus infixæ manent; donec animam efficaciter audiat, ejusq; humilibus postularis satisfaciatur. De hisce Oratiunculis *S. Aug: ad Probam* sic ait: Dicuntur fratres in Ægypto crebras quidem orationes habere, sed eas brevissimas, tum & raptim quodammodo jaculatas: nè illa vigilanter erecta, quæ oranti necessaria plurimum est, per prolixiores moras evanescat atq; hebetetur intentio.

Nota 6to. Quod actus DEIformis inde sic denominatur, quia Divinæ voluntati, aut verò exemplari amoris in mente Divina locum habenti omnino conformis est. *Idem etiam* dici potest actus DEIformis ad intellectum spectans, quod conceptus divinalis, atq; ratio exemplaris: quia à DEO formatus ac menti humanæ subito inspiratus haberi solet, juxta *Matth: 10.* Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris, qui loquitur in vobis.

Nota 7mo. Quod Pacta ascetica inde sic vocata sunt: quia sicut pactum politicum, quatenus pro signo accipitur, multa dicit juxta duorum placitum atq; conditum, ab aliorum conceptu remota; ita sanè pacta spiritualia in signo brevis alicujus enuntiationis propositæ multos ac mirificos conceptus continent DEUM s. amandi, orandi, laudandi &c: juxta piæ devotæq; animæ inventionem, ac placitum ipsius DEI, qui etiam sub signo paucorum verborum *S. Scripturæ* non raro sensus multiplices atq; admirabiles concludere dignatus est, ut eos abscondas sapientibus hujus mundi, parvulis vero

verò suis mundana spernentibus reuelatos faciat.
 Huiusmodi pactorum habuit usum, SS^{us} Noster
 Patriarcha B. P. Franciscus, uti constat ex illa ejus
 Oratione multoties reperita DEUS meus, & omnia.
 Similiter etiam deuotissimus P. Barthol. à Saluthi
 ut patet in ejus testamento animæ, & in inuentio-
 nibus Divini amoris; quos passim jam pleriq; imi-
 tantur diversi statûs Ascetæ, speciali equidem exli-
 tus inflammati deuotiones. Quamvis autem Pacta
 verè sunt actus anagogici, contemplationis, unitiui,
 jaculatorij, ac DEIformes; non tamen e contrario
 actus huiusmodi possunt dici pacta: quia sic aper-
 tum habent sensum, ut non egeant aliqua explica-
 tione, ipsa autem Pacta absq; interpretatione suo-
 rum terminorum intentionisq; ipsius paciscentis non
 sunt intelligibilia. Ad quæ Pacta accessus potest
 esse talis. Tibi DEO Uni in substantia, & Trino
 in Personis Patri & Filio & Spiritui S. Creatori &
 Recreatori meo, ego Frater N. vilissimus ac miser-
 rimus hominatio, hoc præsentî testamento animæ
 meæ, totum me lego ac offero ad exequendum
 atq; implendum omni meliori modo sanctum tuum
 testamentum: quod nobis seruis ac mancipiis tuis
 in æternum Sanguine JESU Christi D. N. confir-
 matum tradidisti, ut *Psalmi 110.* Redemptionem
 misit populo suo [eâ causâ exequi] mandavit in æ-
 ternum testamentum suum. Cujus alias compen-
 dium positum est *Deut. 10.* Et nunc Israel, quid
 Dominus DEUS perit à te, nisi ut timeas eum; &
 ambules in vijs [mandatorum] ejus, & diligas eum.
 Quodq; ipsum à JESU Christo D. N. comprobatur
 habetur. *Matth. 22. Marc. 12. Luc. 10.* In his duc-
 bus mandatis uniuersa lex pendet & Propheta. In

mandato *s.* diligendi DEUM ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, ex tota fortitudine, & ex omnibus viribus. Atq; in mandato diligendi proximum sicut seipsum. Ut autem ò DEUS meus huiusmodi æternum tuum testamentum commodius ac perfectius exequi valeam, hæc presentis testamenti animæ meæ pacta intimum amorem tui contestantia, secundum ingenii mei imbecillitatem utcunq; composui pro continuo usu meo, Te magis ac magis amandi, honorandi, laudandi &c: quæ alias quotiescunq; ex profundo cordis mei ad te direxero, obnixè quæso, quatenus ea Majestas tua Divina in eodem sensu qui inferius explanabitur ad Majorem gloriam nominis tui paterno affectu suscipere dignetur: Amen.

SCALA I.

Actuum Fidei, Spei, & Charitatis & Contritionis.

Actus fidei. *1^{mus}.* Credo te esse DEUM meum. *2us.* Credo tibi DEO meo. *3^{imus}.* Credo in te DEUM meum.

Actus Spei. *1^{mus}.* Spero in te expectans à te veniam. *2us.* Spero in te expectans à te gratiam. *3^{imus}.* Spero in te expectans à te gloriam.

Actus Charitatis DEI. *1.* Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & secundum te, stabiliter. *2.* Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & secundum te stabiliter, prudenter, dulciter, & fortiter. *3.* Quis mihi tribuat, ut diligam te DEUM meum propter te, in te, & secundum te sta-

bili-

biliter, prudenter, dulciter, fortiter, & excedenter.

Actus Charitatis proximi. 1. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundum te stabiliter. 2. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundum te stabiliter, prudenter, dulciter, & fortiter. 3. Quis mihi tribuat, ut diligam proximos meos propter te DEUM meum, in te, & secundum te, stabiliter, prudenter, dulciter, fortiter, & excedenter.

Actus Contritionis. I. Domine DEUS detestor, abominor, & fugio omnia peccata mea in æternum, quibus te gravissime offendi: detestor autem propter te summe honorandum, amandum, & imitandum, uti infinite potentem, bonum, & sapientem. Et super omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia.

Pactum omnes hos actus complectens: Domine DEUS propter te, & super omnia.

Nota 1°. Quod credere DEUM, id est, ac firmo assensu fidei, tenere DEUM esse Unum substantialiter, & Trinum personaliter, eumque esse infinite potentem, bonum, sapientem, iustum, clementem, ac misericordem. Eum quoque esse totum in toto mundo, & totum in quolibet ejus loco, per potentiam, presentiam, & essentiam: quem cali calorum non capiunt, cum sit immensus, quos alias ipsemet cupit, sicut & seipsum. Eum item esse, nostrum principium per creationem in esse naturæ, & per recreationem in esse gratiæ justificantis. Eum denique esse ultimum finem nostrum, in quo omnes nos viis mandatorum ejus finaliter ambulantes, æterna salus, requies, ac beatitudo inaccessibiliter expectat.

Credere autem DEO, idem est, ac firma fide tenere, cuncta omnino indubitate esse vera: quæ DEUS Sanctæ Ecclesiæ Matri nostræ benedictæ revelare dignatus est: tum per Prophetas, tum per Filium suum Unigenitum Dominum ac Salvatorem nostrum, tum per ejus Apostolos atq; Doctores; tum deniq; per sanctitas de visu [Act. 15.] ac in sanctu Spiritu Sancti in Concilijs Catholicis atq; Apostolicis determinationes.

Credere verò in DEUM, idem est, quod conceptum fidei quo DEUM atq; DEO credimus, mente per charitatem concitata sursum agere in ipsum DEUM, eiq; intimo affectu adherere, ut veraci in revelando revelata, & ut fideli in adimplendo promissa: ijs nimirum hominibus, qui iuxta præscriptum æterni sui testamenti cælitus nobis traditi, eadem fide edocti, fugiunt fugienda, operantur operanda, & sufferunt sufferenda.

Nota add. Quod non possumus sperare in DEUM ut oportet, veniam peccatorum nostrorum ab eo expectando, tum ratione culpæ, tum ratione pænæ; nisi spes nostra actu suo consurgat ex intuitu æternæ aversionis nostræ ab omni iniquitate, & innitatur infinitæ Christi satisfactioni, ac tandem culmine sui, conquiescat in immensa DEI misericordia. Non possumus item sperare gratiam DEI justificantem ut oportet, ejusq; augmentum cum auxilijs celestibus opportunis, ac dono finalis perseverantiæ; nisi spes nostra actu suo consurgat ex intuitu animæ adhesionis nostræ mandatis Divinis, puraq; regulari observantiæ, & innitatur plenitudini meritorum Christi, de qua accipimus gratiam; ac tandem culmine sui in immensa DEI
be-

bonitate, sui ipsius infinitè diffusiva, securè con-
quiescat. Non possumus deniq; gloriam vitæ æter-
næ à DEO nobis conferendam sperare ut oportet,
nisi spes nostra actu suo confurgat ex intuitu no-
stræ victoriæ tentationum; & innitatur Christi imi-
tationi per tolerantiam adversitatum hujus vitæ;
ac tandem culmine sui conquiescat in DEI Salvatoris
nostri promissionibus infallibilibus: qui ut nobis
daret gloriam suam, dignatus est pati nostram mi-
seriam. Unde *Iacob. 1.* Beatus vir, qui sufferet
tentationem, quoniam &c.

Nota 3ta. Quod DEUM diligere *præter se*, est
eum diligere, uti suprema dilectione dignum ob
suam insoitam bonitatem, quam habet per essen-
tiam. Diligere DEUM *in se*, est diligere illius
perfectiones, illasq; ei intimè gratulari, quæ sibi
naturaliter insunt, uti est infinita potentia, & bo-
nitas, & sapientia, & justitia & misericordia. Di-
ligere DEUM *secundum se*, est eum diligere juxta
prescriptum suæ præceptionis. *Deut. 6. Matth. 22.
Mar. 12. Luc. 10.* Ex toto videlicet corde, ex tota
anima &c. Vel quod idem sonat, est eum dilige-
re supra omnia diligibilia, & consequenter in gra-
tiam ejus summò odio prosequi peccata, & in
summò amore illius habere mandata, juxta *Psa. 96.*
Qui diligitis DEUM, odite malum; Et *Psal. 118.*
Ad omnia mandata tua dirigebat, omnem viam
iniquam odio habui. Diligere DEUM *stabiliter*,
est in tentatione ad malum inductiva non desice-
re, sed proficere in amore DEI, & in odio pecca-
ti, & in observantia legis Divinæ. Diligere DE-
UM *prudenter*, est ita circumspectè operari bona
et amore DEI ad imitationem Christi, ut evitetur

sub specie spiritualis boni aut melioris vitium latens, caveaturq; deviatio per aliquem defectum aut excessum à rectitudine virtutis. Diligere DEUM *dulciter*, est eum diligere non solum ut est summum bonum in se, verum etiam ut est summum bonum in nobis, summè scilicet in nos diffusum per summa beneficia nobis præstita, & consequenter ex amore, gratitudinis, causaq; illius amicitia omnia mundi prospera, seu concupiscibilia ac desiderabilia, velut spiritui amara, despiciere & averfari. Diligere DEUM *fortiter*, est ex fervore charitatis aggredi ardua ad promovendam DEI gloriam, [cui est zelosa fidei, virtutis asceticæ, regularis disciplinæ propagatio atq; tuitio] & consequenter eâ causa, quæcunq; obvia pro imitatione Christi libenter sufferre adversa. Diligere DEUM *excedenter*, est tanto actu amoris flagrare erga DEUM, & ad ejus claram præsentiam affectuosissimâ, uri appetentiâ, ut mors per quæcunq; dira martyria habeatur in desiderio, & vita præsens in fastidio cum patientia. Jam ergo qui diligit DEUM *stabiliter* supra omnia, diligit eum ex tota anima sua. Vel alias ex tota efficacia animæ suæ. Et qui diligit DEUM *prudenter*, diligit eum ex tota mente sua. Et qui diligit DEUM *dulciter*, diligit eum ex toto corde suo. Et qui diligit DEUM *fortiter*, diligit ex tota fortitudine sua. Et qui diligit DEUM *excedenter*, diligit eum ex omnibus viribus suis.

Nota 410. Quod diligere proximum *propter DEUM*, est ipsum diligere quod sit Imago DEI, quod diligat eum DEUS, quod DEUS præcipiat diligere eum. Diligere proximum *in DEO*: est illi velle, ex motu charitatis participationem naturæ Divinæ

per gratiam in presenti, & gloriam in futuro. Diligere proximum *secundum DEVM*: est nolle illi mala hujus temporis, & velle bona ex charitate, sicut sibi ipsi. Diligere proximum *stabiliter*: est in ejus dilectione persistere, quamvis ingratus sit dilectionis. Diligere proximum *prudenter*, est in ejus dilectione ad ordinem ac modum attendere; ne prius ei velimus bona transitoria, quam spiritualia ac aeterna; & in ejus dilectione charitativa caveamus ex una parte defectum, & ex altera excessum. Diligere proximum *dubiter*: est per charitatem bona & mala illius, ac propria sentire, juxta *Rom: 12.* Gaudete cum gaudentibus. flete cum flentibus, id ipsum invicem sentientes. Diligere proximum *fortiter*, est virtute charitatis malitiam ejus vincere: juxta *Rom: 12.* Noli vinci à malo; sed vince in bono malum, atq; pro ipsius malevolentia, malediceantia, & maleficientia tam coram DEO, quam coram hominibus esse illi benevolum, benedicum, & beneficium, juxta illud Christi mandatum. *Matth: 5.* Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro persecutibus & calumniantibus vos. Diligere proximum *excedenter*: est affectu fraternae charitatis libenter velle pro eo, ejusq; bonorum temporalium integritate, pati detrimentum bonorum suorum temporalium: pro integritate autem bonorum spiritualium; pati jacturam ipsius vitae praesentis, ad Christi Domini nostri imitationem. Qui cum adhuc inimici essemus. *Rom: 5.* pro nobis mortuus est, ejusq; sanguine sumus DEO reconciliati.

Nota 110. Quod in actu contritionis nihil occurrat ad explicandum, omnes enim termini
ejus

ejus per fidem clarescunt, nisi quod ipse actus distinguendus sit, secundum distinctionem contritionis, quæ alia est necessitatis de lege *f. præcepti*, cuius actum mens eliciendo detestatur, abominatur, & fugit peccata, supra omnia detestabilia, abominabilia, & fugibilia confuse apprehensa. Alia est supererogationis, de lege *f. cõsiliij*, cuius mens eliciendo actum detestatur, abominatur, & fugit peccata, supra omnia detestabilia, abominabilia & fugibilia distinctè apprehensa. *Vide de peccati: ut virtus est, 10 Modis: de peccati: confid: 5.* Sunt autem hominibus detestabilia secundum commune eorum iudicium, clàmna videlicet xgritudines, infamix, à dæmonibus obsessiones, mors ignominiosa, infernalis pena sensus. Sunt quoq; hominibus abominabilia, cuncta *f. sensibus ingrata*, uti est visio nauseam provocantium, auditio convitiõrum, gustatio amarorum, odoratio fatidorum, sensio intractu vulnerum. Sunt deniq; hominibus fugibilia, cuncta *f. mortem subito inferentia*, uti est draco, leo, diluvium, & incendium pestilentia.

Nota 610. Quod pactum: Domine DEUS propter te, & supra omnia; quotiescunq; ex intimo animæ sursum agitur, toties dicit in mente sua ad DEUM: Domine DEUS credo credenda, spero speranda, amo amanda, detestor detestanda, abominor abominanda, fugio fugienda propter te summè veracem, summè fidelem, summè bonum, summè sapientem &c. Et supra omnia: mundanorum *f. credibilia, sperabilia, amabilia, detestabilia, abominabilia, & fugibilia*, in eo nempe sensu huiusmodi terminorum, prout modo superius explicati sunt.

SCALA II.

Paſtorum amoris incomparabilis, incontaminabilis, infatigabilis, inſeparabilis, inſuperabilis, & inſatiabilis.

1um. Quis mihi tribuat ut diligam te amore incomparabili.

2um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore incontaminabili.

3um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore infatigabili.

4um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore inſeparabili.

5um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore inſuperabili.

6um. Quis mihi tribuat, ut diligam te amore inſatiabili.

Nota 1ma. Quod ſicut mundanis hominibus, diligere bona temporalia amore incomparabili [ut ſunt honores, poſſeſſiones, voluptates] idem eſt; quod incomparabiliter magis ea diligere quam DEUM, & conſequenter in comparatione ſeu appretiatione eorum, minus aſtimare jacturam bonorum ſpiritualium ac æternorum, ipſuſq; legis Dei vine transgreſſionem, atq; DEI offenſam. Ita e diſerſo animæ alicui devotæ, diligere DEUM amore incomparabili, idem eſt, quod diligere eum, & ſancta ejus mandata ac bona ſpiritualia & æterna ſupra omnia, ut pote amabilia & appetibilia. Vel alias incomparabiliter magis quam quæcunq; bona hujus mundi tranſitoria: & conſequenter ja-

An.

Curam illorum nihili æstimare intuitu DEI, ejusq; divinorum. Hic amor est de lege præcepti, ac de necessitate salutis.

Nota 2do. Quod animæ alicui devotæ, diligere DEUM amore incontaminabili, idem est, quod diligere DEUM amore depurato, ab amore s. proprio per internam mortificationem, & ab amore bonorum temporalium per eorum abnegationem; quamvis enim talis amor ita sit moderatus, quod infra DEUM, ejusq; divina contineatur; tamen adhuc verum DEI amorem in nobis conceptum contaminat, remittit, atq; distrahit, juxta *D. Aug.* Minus enim DEUM amat, qui cum DEO aliquid [ex bonis temporalibus] amat. Et *s. Greg.* Tanto quis ab amore DEI disjungitur, quanto inferius delectatur: & citius ad DEUM [practicâ & analogicâ conversione] convertitur, qui non habet in hoc sæculo unde delectetur. Hic amor est virtutis supererogatoriæ, alias de lege consilii; proprius incipientium vitam spiritualem: qui per vota sua religiosa, à bonis hujus mundi in superiori gradu licitè sub DEO amandis & appetendis plenè alienati sunt.

Nota 3to. Quod sicut ille dicitur diligere bona terrena amore infatigabili qui in conquiritis illis nullius ferè laboris molestiam sentit, nullumq; periculum animæ & corporis pertimescit; [heu gemens cum sua infelici sodalitate aliquando dicitur illud *Sap. 5.* Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis.] Ita illa anima devota diligere DEUM amore infatigabili probatur: quæ divino ejus amore succensa, quælibet onera sui status portando ad imitationem Christi sentit sibi esse

esse levia, atq; cum auxilio cælicus advocato quascunq; facilliter vincit tentationes, ac tandem labores in mortificandis virijs, & acquirendis virtutibus asceticis, gratos & jucundos habet in experimento, juxta *O. Aug.* Nullo modo onerosi sunt labores amantium, sed ipsi delectant; sicut venantium, piscantium, aucupantium, & cæterorum talium: in eo enim quod amatur, aut non laboratur, aut labor diligitur. Et *S. Bern.*: Labor meus vix est unius horæ, quod si plus, non sentio præ amore.

Nota 410. Amorem DEI inseparabilem, esse proprium contemplativorum: qui tantæ virtutis est, ut continuis stimulis agitet mentem contemplatoris ad contemplandum dilectum, comprehendendum, & tenendum. Unde *S. Bernard.*: in *Cant.* 3. Inveni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam. Sic ait: Quis te non teneat Domine JESU continuâ suavi rememoratione, dulcis contemplationis intuitione, & intimi amoris affectione: qui tenentem te spe fortificas, perfectione decoras, perseverantiâ conducis? ego autem non dimittam te, nisi benedixeris mihi, & nunquam dimittam te, quia non benedicis nisi tenentem te.

Nota 410. Quod sicut ille dicitur diligere bona transitoria amore insuperabili, qui ab eorum conquisitione [per fas ut ajunt & nefas] minimè avocari potest, tum justorum admonitionibus, tum divinis correptionibus, tum timore judiciorum DEI, tum horrore penarum infernalium. Ita anima devota probatur diligere DEUM amore in superabili, quæ nullis unquam persecutionibus tyrannicis,

cis, & prosperitatibus retrahi possit à publica eoram toto mundo Christi confessione, atq; perfecta ejus imitatione, ac intima amatione. Hoc amore diligebant DEUM, qui modo in gloria cælesti decantat illud *psalmi 45*. Transivimus [non succumbentes] per ignem & aquam [adversitatum & prosperitatum] & eduxisti nos in refrigerium.

Nota 670. Quod sicut ille dicitur diligere bona terrena amore insatiabili: qui quo plus eis abundat, eo magis augeri illa sibi concupiscit, juxta illud quod vulgo dicitur: crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit, [hinc de reliquis similiter argumentari licet] Ita anima devota probatur diligere DEUM amore insatiabili, quæ quo plus inflammatur amore divino, eo majori ac magis uritur appetentia plus eum diligendi, & proximis ad eundem amandum magis ac magis provocandi, atq; in studiis vitæ activæ & contemplativæ amplius ac amplius proficiendi, ac tandem quæcumq; adversa pro fide vel justitia ad majorem ejus gloriam, gaudenter iterumq; gaudenter sustinendi, juxta *1 Cor. 13*. Ibunt Apostoli gaudentes à conspectu concilij, &c.

S C A L A III.

Pactorum adorationis, gratiarum actionis, oblationis laudis, & petitionis.

1mum. Domine DEUS te adoro. *2dum.* Domine DEUS tibi gratias ago. *3ium.* Domine DEUS tibi offero. *4tum.* Domine DEUS te laudo. *5tum.* Domine DEUS à te peto.

Nota 1700. Pactum 1mum adorationis; hunc

habere sensum : Domine DEUS quotiescunq; presentem actum adorationis elicuero : toties te DEUM Unum in Trinitate personarum, & Trinum in Unitate substantiæ, prono animo corporeq; cernuo adorabo ac venerabor, prout nunc adoro ac veneror, nec non confiteor Te esse Dominum meum Creatorem & Salvatorem summo semper honore ac reverentia dignum, cui etiam submitto me humillimè tanquam supremæ authoritati ac infinitæ Majestati ad custodiendam legem tuorum mandatorum in æternum. Ac tandem omnes adorationes à Christi Humanitate, à B.V.M. & à cunctis beatorum Spirituum Ordinibus, & ab Universis Sanctis tum triumphantibus, tum militantibus Majestati tuæ redditas, & usq; in æternum reddendas reddo humillimè & affectuosissimè una cum his omnibus recessitis.

Nota 2da. Pactum gratiarum actionis hunc habere sensum : Domine DEUS quotiescunq; actum gratiarum actionis elicuero, toties tibi DEO supplici ac intimo affectu summas gratias agam, pro ut & ago pro universis beneficijs collatis & conferendis tam s. communibus & specialibus, quàm innocentiz & benevolentiz, [de quibus in Recollecti-
mentis, & in medit; benefic; DEI, confid;] toties item gratias ago pro beneficijs cunctis Fratribus hujus Conventus. Provinciæ atq; Ordinis; ac in universum omnibus cujuscunq; status justis & injustis, fidelibus & infidelibus collatis & conferendis. Toties deniq; gratias ago, pro cunctis beneficijs omnibus beatorum Spirituum Ordinibus, atq; omnibus sanctis in cælo triumphantibus, ac B. V. M. & Sacrosanctæ Humanitati à Verbo Tuo Dis

vino assumptæ collatis, & in tota æternitate conferendis.

Nota 310. Pacti oblationis esse sensum: Quotiescunq; hunc actum elicuero Domine DEUS, toties intimo affectu offeram, & nunc offero tibi Christo Domino meo, simulq; DEO Patri, & Spiritui S. pro universis beneficijs mihi collatis, & ex divina promissione tua conferendis, omnium iustorum, [qui sunt, fuerunt, & erunt] ac etiam mei ipsius Sacrosancta Missarum sacrificia, orationes mentales & vocales, jejunia, actus externarum & internarum mortificationum, eleemosynas piorum operum tam corporalium quam spiritualium: cuncta studia & exercitia spiritualis vitæ: martyria, & quæcunq; adversa pro fide aut justitia tolerata, & actus in differentes in tui Nominis gloriam majorem referribiles. Toties quoq; tibi offero in æternum, meritæ SSmæ Humanitatis Bmæ V. MARIÆ Matris tuæ, nec non merita omnium Electorum tuorum, ac universæ cælestis curiæ.

Nota 410. Pacti 4ti sensum esse: Domine DEUS hunc actum laudis quotiescunq; elicuero, toties te DEUM meum, & Filium tuum I. C. in æternum affectuosissime laudabo, prout & nunc laudo laudibus omnium cælestium beatorum Spirituum, atq; cunctorum triumphantis & militantis Ecclesiæ iustorum ex ejus perfectionibus tum Divinis, uti sunt Omnipotentia, infinita bonitas & misericordia, summe summa sapientia & justitia &c: tum humanis uti sunt profunda humilitas atq; obedientia, suprema paupertas atq; castitas, stupenda patientia &c.

Nota 510. Sensum Pacti petitionis esse hunc: Domine DEUS quotiescunq; hunc actum elicuero, toties

series Te DEUM suppliciter orabo, & nunc oro
1mo. quidem, ut cuncta mea peccata digneris mi-
 hi dimittere, atq; jugiter me facias illa habere in
 odio perpetuo, legem autem Sanctorum manda-
 torum tuorum in æterna dilectione & observatio-
 ne. *2do.* Ut feras mihi semper opportunè auxi-
 lium efficax contra tentationes carnis, mundi, di-
 aboli & hominis improbi, ad malum verbo & ex-
 emplo inducentis; nec non etiam auxiliaris mihi
 in subjugandis spiritui passionibus, in mortifican-
 do ac moderando proprio amore, in abneganda
 propria voluntate cum proprio iudicio. *3to.* Ut
 augeas mihi fidem, spem, & charitatem, doneq;
 mihi gratiam ad proficiendum in obedientia, pau-
 pertate, castitate, humilitate, patientia, cæterisq;
 virtutibus asceticis. *4to.* Ut concedas mihi spi-
 ritum devotionis, donum orationis, & gratiam
 sanctæ operationis ad continuandum studium vi-
 æ activæ & contemplativæ. *5to.* Ut conferas mi-
 hi gratiam amandi meam vocationem, atq; meos
 Fratres & Superiores intimè semper diligendi &
 honorandi. *6to.* Ut donum finalis perseverantiæ
 in cunctis operibus iustitiæ inchoatis, vitamq; æ-
 ternam mihi largiaris. *7mo.* Ut hæc omnia recen-
 sita, singulis fraternitate aut professione & chari-
 tate mihi conjunctis præstare digneris. Toties
 item DEUM suppliciter oro. *1mo.* Ut omnes pec-
 catores & quoscunq; infideles à via iniquitatis ad
 Te convertas, & viâ iustitiæ deinceps incedere fa-
 cias. *2do.* Ut omnem populum christianum de-
 fendas semper ab oppressione impiorum, & salves
 ab insidiis demoniorum, juxta Tui Nominis ma-
 gnitudinem. *3to.* Ut omnes infideles, Hæreticos

Schismaticos, Turcas, & quoscunq; Ecclesie tue inimicos deprimas, confundas, & humiles, ne prevaleant contra tuos Orthodoxos. 4to. Ut facias inter Principes Christianos concordiam & pacem, pro communi bono totius Christianitatis. 5to. Ut Ecclesiam tuam S. protegas, defendas, exaltes, dilates ad propagandam Nominis tui majorem gloriam. 6to. Ut tuum in terris vicarium, Summum alius Pontificem cum suis Cardinalibus & Episcopis ac omnibus Spiritualibus cujuscunq; Status & Ordinis in tua paterna directione & protectione habere digneris. 7mo. Ut Benefactoribus nostris cuncta pro nomine Tuo beneficia nobis prestita, tam in presenti, quam in futuro seculo copiose retribuas, & omnibus fidelibus defunctis requiem æternam concedas. Amen.

SCALA IV.

Factorū Resignationis, indifferentiæ, Conformitatis, Unionis, & Transformationis.

1mum. Omnia volo, nihil volo, in toto corde meo in æternum.

2dum. Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum.

3tium. O JESU, conforma me totum tibi.

4tum. O JESU, uni me tecum inseparabiliter.

5tum. O JESU, transforma me totum in te.

Nota 1mo. Quod duo sunt vestigia Christi, quibus cum insequi possumus. Mala s. pati, & mala non operari. Bona agere, & bona non expectare. Unde est, quod quotiescunq; hoc pactum elicerem, teo meo animo resignatissimo omnia mala & adversa
hujus

hujus futuriq; sæculi vellem, prout & nunc volo ad majorem DEI gloriam pati, [DEO s. idipsum volente]; & in æternam nihil mali facere volo, quod lege tua Divina prohibitum esse cognosco. Toties item pro imitatione Christi, ac ædificatione proximi omnia bona cum cælesti auxilio agere volo, tam præcepti, quam consilij: ac inde nihil boni seu præmij temporalis & æterni expectare, volo, præter continuum gratia: DEI augmentum, & ipsum amorem ejus.

Nota addo: Pacti 2di sensum esse hunc: Quotiescunq; &c.: elicuero, toties propter majorem & majorem conciliandam gratiam DEI, indifferentem, ac paratum me exhibebo, & nunc exhibeo Divino beneplacito; ad ferendam animo parato atq; resignato & grato quamcunq; ordinationem cælestis mihi obvenientem; ita ut æquè parato sim animo vivere ac mori, pati quamcunq; infirmitatem ad Christi imitationem; ac potiri sanitate propter proximi instructionem ac ædificationem, ferre patienter adversa atq; persecutiones propter mea peccata; ac prospera humiliter acceptare in gloriam DEI referenda; subire infamiam absq; data causa; ac potiri bona fama propter opera virtuosâ, pati despectionem, contumeliam, & dishonorationem, propter meum multiplicem defectum; ac hominum consequi gratiam, laudem, & honorationem ob illorum spirituale emolumentum: libenter obedire & subesse severo superiori, ac discreto & humano, libenter habitare cum aliquibus mihi contrariis, ac cum gratis, speciali q; amicitia conjunctis. &c.

Nota 3ta: Pacti 3tij sensum esse hunc: Quotiescunq;

cunq; &c; elicuo, toties summopere desiderabo, prout & desidero Christo Domino Salvatore meo conformis fieri, & in fugiendis hujus mundi prosperitatibus, & in sufferendis quibuscunq; aduersitatibus.

Nota 1°. Pacti 4^{ti} sensum esse hunc: Quoties unq; &c; elicuo, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio, unum fieri cum Christo per charitatem amoris unitivi, ad instar ipsius Christi, qui etiam atq; etiam desiderat eandem animam unum fieri cum semetipso, juxta *1° Joan: 15.* Manete in me, & ego in vobis. Unde & *1. Joan: 4.* DEUS charitas est, & qui manet [cum fratribus seu proximis tuis] in charitate, in DEO manet, & DEUS in eo. Jam ergo anima unum sit cum Christo ubi manet in ipso, & ipse in ea, quod fieri potest duobus modis. *1^oo* modo manet Christus in anima sanctificative; dum eam continuo magis ac magis velut templum suum gratia, ceterisq; donis celestibus consecrat, ac sanctificat, juxta *1. Cor: 3.* Templum DEI Sanctum est, quod estis vos. Anima vero manet in Christo integrative; dum ei adherendo integrat corpus ejus mysticum, cuius ipse est caput, juxta *1. Cor: 6.* Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? *2^oo* modo manet Christus in anima formative; dum & ipse in ea natus formatur seu accrescit ac maturescit [juxta *Galat: 4.* Donec formetur Christus in vobis] ad formandas ipsi perfectas, ac Sanctas cogitationes, locutiones, & actiones, juxta formam perfectarum ac sanctarum suarum cogitationum, locutionum, & actionum; ut tandem dicat illud *Galat: 2.* Vivo ego, jam non ego; vivit vero ipse.

me Christus. Anima vero manet in Christo terminative, dum ipsa met suas cogitationes, locutiones, & actiones per Christum formatas; in eundem Christum dirigit ac terminat, tanquam in finem ultimum: magis ipsi attendens, quam suomet corpori, juxta illud: Anima magis est ibi ubi amat, quam ubi animat, quod confirmatur *Matthi 6. 10.* Ubi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum.

Nota 510. Pacti 5^{ti} sensum esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio secundum meum esse actuale transmutari in esse Christi, & jam non mea, sed Christi vita vivere; ita ut idem sit cum Christo meum velle & nolle, idem sentire & dissentire, idem experiri & pati, eundem deniq; affectum habere, & in illo proficere, ac maxime in affectu contemptus mei, & dilectionis inimicorum.

S C A L A V.

Pactorum amoris Divinae justitiae, potentiae, sapientiae, bonitatis, & Misericordiae.

1um. Amo tuam justitiam. *2um.* Amo tuam potentiam. *3um.* Amo tuam sapientiam. *4um.* Amo tuam bonitatem. *5um.* Amo tuam misericordiam.

Nota 511. Sensum primi Pacti esse hunc: Domine DEUS, quotiescunq; hunc actum amoris Tuae justitiae elicuero, toties multum mihi complacere, prout & complacere in Tua Divina justitia, per quam castigo paternè & charitative pro meis peccatis in praesenti vita varijs infirmitatibus, adversitatibus & persecutionibus, ut amplius in futuro saeculo rigorosè non puniar.

Nota 2da. Sensum 2di Pacti esse hunc: Quotiescunq; &c: eliciero, toties multum mihi complacebo, uti & complaceo in potentia DEI, per quam non solum cuncta bene & perfecte condidit; non solum Filium suum Salvatorem nostrum omnia tormenta mortis vincere fecit: sed & ego per ejus auxilia cælitus advocata potens efficio ad vincendas quaslibet tentationes, & ad sufferendas propter imitationem Christi quascunq; adversitates & persecutiones.

Nota 3ta. Sensum 3tij Pacti esse hunc: Quotiescunq; eliciero &c: toties mihi complacebo, pro ut & complaceo in Sapiencia DEI: per quam sicut Christus scivit reprobare malum, & eligere bonum: ita anima per ipsam edocta, scit eligere, & cum gaudio sufferre cuncta hujus mundi adversa: tanquam proximas occasiones exercendarum virtutum, & reprobare prospera velut semina omnium peccatorum, ad Christi Domini Salvatoris nostri imitationem.

Nota 4ta. Sensum 4ti Pacti esse hunc: Quotiescunq; eliciero &c: toties mihi affectuosissime complacebo, uti & complaceo in tua bonitate: quæ semper antecedenter te habes ad conversionem & utilitatem inimicorum tuorum. Unde ob imitationem tuam ego quoq; peccator maximus toties intendo ac volo omnes meos adversarios prævenire mea benignitate & amore cordis videlicet oris, & operis.

Nota 5ta. Sensum 5ti Pacti esse hunc: Domine DEUS quotiescunq; &c: eliciero, toties multum complacebo mihi, & nunc complaceo in milerationibus tuis, secundum quas dissimulas ac dimittis peccata hominum propter penitentiam. *Item* complaceo

placebo in misericordia Christi Filij tui Domini mei, quâ motus pro nobis mortem subeundo sanguinem suum pretiosum cum ferventi ac efficaci oratione pro suis crucifixoribus ac inimicis Tibi offerre dignatus es. Unde quoq; ego indignus famulus tuus ad imitationem tuam ac Redemptoris mei omnia mala quibus me afficiunt mei adversarij Tibi pro satisfactione peccatorum eorum offero in perpetuum. Toties *scilicet*, quantum ex me est cedens juri meo, omnibus do licentiam mihi maledicendi, detrahendi, & quavis injuria me afficiendi quandocunq; & quotiescunq; illis placuerit; quâ de re, tam coram te DEO meo, quam coram hominibus nullam unquam rationem mihi reddere tenebuntur.

S C A L A VI.

Pactorum amoris celesti suavitate spiritum reficientis, futurantis, inebriantem, securum facientem, quietum reddentem.

- 1um*. Quando suavitate amoris tui reficiar?
- 2um*. Quando suavitate amoris tui saturabor?
- 3um*. Quando suavitate amoris tui inebriabor?
- 4um*. Quando suavitate amoris tui inebriatus securus efficiar?
- 5um*. Quando suavitate amoris tui inebriatus securus quiescam?

Nota 1mo. Quod sicut amor bonorum temporalium habet sibi annexam suavitatem seu delectationem sensualem, per quam dilatatur & applicatur. Ita amor DEI ac divinorum necesse est ut habeat suavitatem spirituales, per quam promoveatur ac perficiatur. Hæc autem

suavitas alia est *Communis*, quæ est quadam hilaritas mentis, nata & quieta carnis cum spiritu, & spiritus cum DEO concordia, & naturalium animæ potentiarum donis gratuitis decoratione. Vel idem est, quod gaudium Spiritus S. ex bona ad DEUM confidentia, & bonæ conscientie testimonio proveniens: quod alias reddit hominem omnibus bene-volum, ac paratum ad omnia agenda & sufferenda pro DEO, & promptum ad cuncta quæ sunt DEI promovenda. De hac suavitate est illud *Psalm.* 34. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timencibus te. Et *1. Cor.* 1. Gloria nostra hæc est, testimonium conscientie nostræ. Et *S. aug.* Tu qui veram requiem quæ post hanc vitam Christianis promittitur quæris, etiam inter amarissimas vitæ hujus molestias suavem gustabis, si ejus qui eam promisit præcepta dilexeris: cibo enim senties dulciores esse fructus justitiæ, quam iniquitatis: & verius atq; jucundius gaudebis de bona conscientia inter molestias, quam de mala inter delicias. Alia est *specialis*, quæ idem est, ac gaudium quoddam ex actuali consolatione spiritus Divini proveniens; quo anima vitæ internæ adiecta gaudet in DEO de illius bonitate, ac cæteris perfectionibus. Hæc verò consolatio celestis idem animæ rationali non raro divinitus conceditur; ut inde lassata rebellionibus sensualitatis, & contradictionibus rationis inferioris, & oppugnationibus variarum tentationum, ac fatigata laboribus exercitiorum spiritualium, & sufferentis adversitatum refectioem & corroborationem spiritualem habeat: ac postea promptior & devotior evadat purius vivendo, & in DEI amore ac pietate magis proficiendo.

ciando. De hac suavitate est illud *Psal. 44.* Dillexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea unxit te. DEUS, DEUS tuus olea letitiæ [specialis] præ consortibus tuis. Et *Psal. 99.* Laudate nomen ejus, quoniam suavis est Dominus, in æternum misericordia ejus. Et *Sap. 12.* O quam suavis est Domine Spiritus tuus in omnibus! Inde collige sensum præsentis Pacti esse hunc: Domine DEUS, quotiescunq; actum amoris reficientis elicuero, præsertim lassatus internis & externis tentationibus, atq; fatigatus laboribus exercitiorum spiritualium, nec non confusus in desolatione tua Divina, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio caelesti suavitate refici, vel alias consolari, exhilarari ut inde reassumam vires ad ferventius resistendum malis, insistendum bonis, & sufferendum adversitates ad majorem Tui gloriam & imitationem. Ad hanc refectorem invitat suos sectatores Christus *Matth. 11.* Venite ad me omnes [elevatis mentibus] qui laboratis [in mortificandis passionibus, & acquirendis virtutibus] & onerati estis adversitatibus, tentationibus, & persecutionibus] & ego reficiam vos.

Nota 2da. Sensum Pacti 2di esse hunc: Quotiescunq; &c. elicuero, toties affectuosissime cupiam, & non cupio sic suavitate amoris tui saturari] quod habeo in promissione *Matth. 5.* Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur] ut in comparatione donorum tuorum spiritualium ac caelestium cuncta solatia mundana contempnam, fastidiam, & ut stercorea reputem: juxta *Prou. 27.* Anima saturata [intima suaviq; DEI ac Divinorum amatione] calcabit [id est contempnet terrenæ cupiditatis] favam.

Nota 310. quod ebrietas propriè sumpta, alia est *plena*, quæ significat excessum in potando causa Voluptatis, usq; ad violentam privationem usum rationis, de qua est *1. Cor. 6.* Neq; ebriosi regni DEI possidebunt. Alia *semiplena*, quæ significat excessum in potando, nonnisi ad exhilaritatem animi. Hanc ebrietate ebrij fuerunt fratres Joseph, qui *Gen. 23.* biberunt, & inebriati sunt cum eo. Ebrietas impropiè sumpta vel alias Metaphorice, significat vehementem commotionem passionum; mentis videlicet perturbationem, aut etiam ipsam excacationem: Hac ebrietate dicitur fuisse ebria mulier illa Babylonica [*A. oc. 17.*] de sanguine Sacerdotum, & de sanguine Martyrum JESU: & omnes qui habitant terram de vino prostitutionis ejus. Ebrietas *spirituali*, quæ etiam sub metaphorica continetur, est bona & sancta, ad quam invitamur à sponso cælesti *Cant. 4.* Comedite amici & bibite; & inebriamini charissimi. Et *Ioan. 7.* Si quis sitit, veniat ad me, & [usq; ad ebrietatem] bibat. Quo autem potu spiritualiter inebriari debeamus, docemur à S. Paulo *Ephes. 5.* Nolite inebriari vino, in quo est luxuria; sed implemini Spiritu S. Hoc itaq; potu cælesti in die Pentecostes impleti Apostoli, multis alias musto madere videbantur. Unde canit de illis Ecclesia: linguis loquuntur omnium, turbæ pavent gentilium, musto madere deputant, quos Spiritus repleverat. Nam sicuti forte aliquo potu inebriati, dicunt & agunt multa contra modum in sobrietate usitatum. Ita qui aliquando vino suavitatis cælestis per Spiritum S. satis abundè implentur, multa pro majori gloria DEI, & imitatione Christi operantur, loquuntur,

&

& pat
in disc
Aposto
qui dic
Cruce
crucifi
Factu
cunq;
prout
toperè
Christi
nas, a
res, &
las ex
glorie
No
cunq;
prout
tis, a
mutu
atq;
juxta
me d
Spiri
fumu
No
escur
& n
re in
moro
possi
nos
angu

& patiuntur, cum fervore inusitato: quod apparet in discipulis Domini, de quibus *Act. 5.* Ibant Apostoli gaudentes à conspectu &c: Et in S. Paulo, qui dicebat, *Galat. 6.* Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini N. I. C. per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo, Hinc collige 3^{ti} Pacti sensum hunc esse: Domine DEUS, quotiescunq; &c: elicuro, toties affectuosissimè cupiam, prout & nunc cupio suavitate celestis divinitus tantoperè impleri; ut inde præ amore imitationis Christi, non modo nullas timeam imminentes penas, adversitates, persecutiones, contumelias, dolores, & infirmitates; verùm etiam cum gaudio illas expectem, ac in ipsis constitutus summoperè glorier.

Nota 4to. Pacti 4^{ti} hunc esse sensum quotiescunq; &c: elicuro, toties ardentissimè cupiam, prout & nunc cupio abundantia celestis suavitatis, ac ipsius Spiritù S. instinctu securus effici, de mutua Christi Domini eaq; consummata & stabili, atq; perpetua dilectione & amicitia indissolubili, juxta sponsonem factam *Prov. 8.* Ego diligentes me diligo, & juxta S. Paulum *Rom. 8.* Ipse enim Spiritus S. testimonium reddit Spiritui nostro, quod sumus filij DEI.

Nota 5to. Pacti 5^{ti} hunc esse sensum; Quotiescunq; &c: elicuro, toties ardentissimè cupiam, & nunc cupio plenè, securè, ac perpetuò quiescere in mutuo eaq; consummato, ac unitivo Tui amore; ita ut cum plena perfectaq; confidentia, possim illud dicere cum S. Paulo: *Rom. 8.* Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, &c:

S C A L A VII.

*Pactorum amoris vulnerantis, ligātis,
languorē efficientis, mortē inferentis.*

1mum. Quando amore amoris tui vulnerabor?

2dum. Quando amore amoris tui ligabor?

3tium. Quando amore amoris tui languescam?

4tum. Quando amore amoris tui moriar?

Nota 1mo. Quod amor violentus tunc vulnerare dicitur amantes, quando illos commovet ac impellit ad amandum ipsa sua nonnisi amata. Hoc telo amoris ac devotionis sponsæ vulneratum se sponsus fatetur dicens *Cant: 4.* Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, *id est* ð anima devota sic amore tuo concitasti, permovisti, induxisti; ac inflammasti spiritum meum, ut omninò te reamare cogar, ac unum te mecum in hoc meo amore efficere necesse habeam. Eodem amoris telo sponsa se vulneratam esse confitetur, dicens *Cant: 2. iustis 70. interpretes.* Vulnerata charitate ego sum, *id est* cor meum totum sic ad amorem tui excessivum dilecte mi, in contemplatione s. tuarum perfectio- num, in me sentio esse permotum, irritatum, & inflammatum, ac præ magno tui desiderio apertum & dilatatum, ut verè ac propriè realiterq; tanta violentia vulneratum, ac minutatim incisum sicut. *Item.* Quod sicut homo mundanus aliquando læsus à suo adversario sive in bonis fortunæ, sive in bonis corporis, sive in bonis famæ, in tantum telo iracundiæ ac odij vulneratur ac permovetur contra se lædentem, ut durante illius vulneris dolore, nihil aliud nisi malum de suo inimico audit, cogi-

tas, &
carnalis
neratus
amato
presente
cepto v
contra
gitatione
nisi illa
entia,
jus præ
per rap
mum,
sicut r
atq; su
me sen
ab am
rerum
dis &
præ v
pertain
sum i
elicue
pio,
conci
inferi
qua
nis;
emin
sistan
N
suos
ligar

eat, & loquitur. *Et è contra:* Sicut idem homo carnalis ac mundanus, telo amoris amati sui vulneratus seu concitatus, nihil aliud nisi bonum de amato suo audit cogitat, & loquitur, cum illòq; presente delectabiliter conversatur. Ita anima accepto vulnere cælestis amoris, perpetuo agitur odio contra peccatum, & nulla amplius auditione, cogitatione, & colloctione recreatur & consolatur, nisi illa fuerit, de sui dilecti gloria, potentia, sapientia, bonitate, pulchritudine & similibus, ad cuius præsentiam semper suspirat, semper anhelat, semper capi desiderat; est enim hoc vulnus tam intimum, ut illud anima dissimulare non possit. *Item* sicut recentè vulneratus in corpore, clamoribus atq; suspiriis æerem replet, alia incommoda minime sentiens. Ita amore in anima vulneratus, ad eò ab amore consanguineorum & amicorum, ac omnium rerum temporalium avertitur, ut eorum incommodis & adversitatibus, quas antea proprias reputabat, præ vehementia amoris divini, quasi ad se non pertinerent, minime immutetur. *Inde* collige sensum istius *Imi Pacti* esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio, sic telo amoris tui vulnerari seu vehementer concitari, ut exinde prout alienatus & abstractus ab inferioribus, nihil aliud cogitem, audiam, atq; loquar, nisi de perfectionibus tuis Divinis & humanis; ad cuius præsentiam jucundissimam unionemq; eminentiorem ac eminentiorem adspirare non desistam.

Nota add. Quod amor cælestis intimus habet suos funiculos, suaq; vincula: quibus amantem ligare & vincere potest, ac plene in perpetuum ob-

sequium mancipare, juxta *Ose*: 11. In funiculis A-
dam traham eos in vinculis charitatis. Hujusmo-
di autem funiculi atq; vincula sunt dona DEI, ab
anima amante alta mente perpenſata dona videli-
cet naturalia, gratuita, & gloriæ cælestis æternæ
quibus amans ita ligatur, ut in perfectiorem amo-
rem amati sui cælestis procedat, quàm dum esse
vulnerata. Plus enim est ligari, quàm vulnerari, ut
ait *Richardus de gradu: quod est charitatis*: Hinc collige
sensum 3^{ti} Pacti esse hunc. Quotiescunq; & celi-
cuero, toties affectuosissimè cupiam, prout nunc
cupio sic vinculo charitatis cælestis constringi; ut
omnino totus sim amati, & nullus mihi. Totus
videlicet amati, quo ad fugiendum fugienda, inse-
quendum insequenda, agendum agenda, sufferendum
sufferenda, propter Tui imitationem ac majorem
gloriam. Nullus autem mihi quo ad proprium æ-
morem, propriam voluntatem, proprium judicium.

Nota 3ta. Quod spiritualis languor, non aliud
est apud Ascetas, quàm infirmitas ac debilitatio
motuum sensualitatis, ex nimia intensione & ele-
vatione proveniens divini amoris, quo mens in
DEUM extenditur. Unde glossa dicit [super il-
lud *Gen*: 32. Angelus Domini tetigit nervum fe-
moris ejus, & statim emarcuit.] Crescente virtu-
te mentis, decreſcit fortitudo corporis. Item quod
amor languorem asceticum in anima efficiens, ille
dicitur, qui sic animam DEO inhaerere facit, ut ad
cuncta visibilia ac transitoria quodammodo insen-
sibilis ac inidonea reddatur. Unde glossa loco citato.
Quanto ad amorem sponsi se accendit mens,
tanto ab amore temporalium languescit. Et su-
pra illud *Cant*: 5. Adjuro vos filia Jerusalem &c
sic

fic ait: Quia prae amoris magnitudine omnia temporalia sunt mihi in fastidio. *Item.* Amor languidum faciens, ille dicitur: quo sic anima in DEUM excedit, ut praesentem vitam continuè habeat aspernabilem, & mortem omninò desiderabilem. Unde iterum *glossa supra Verba Cant: 1:* Quia amore langueo, *sic ait:* Quia prae amoris magnitudine mors mihi est in desiderio, etiam per dira tormenta; & vita in fastidio, cum patientia. *Item.* Languor animae, seu amor languidum faciens animam, idem est Mysticis, quod amoris æstus, internam, quandam generans impatientiam, quæ rationi morem gerere & obsequi non vult, donec re amara potiatur. *Vel* idem est, quod fervor desiderii & avida inhians, semperq; famelica appetentia unionis passivæ cum DEO, ad quam se sentit anima divinitus vulnere mystico commotam ac irritatam esse, illam tamen consequi non potest, non tam ex propria quam ex DEI causa. *Inde* collige sensum Pacti 3^{ij} esse hunc. Quotiescunq; &c: elucero, toties affectuosissime cupiam & nunc capio in talem gradum amoris cælestis promoveri, qui ustione sua faciat me sensualitatis vitiosos motus minimè sentire: & prospera quæ mundanis multum sapiunt, faciunt mihi [velut infirmo cibaria] insipida & amara valde; adversa verò, quæ mundani summè averfantur, faciat mihi omnimodè insipida atq; jucunda.

Nota 410. Quod propter mortem in communibus acceptionibus, scilicet *Naturalem*, quæ est separatio animæ à corpore. *Moralem Philosophicam*, quæ est mortificatio passionum, & contemptus corporum illecebrarum amore honestatis, *Cælestem*,

quæ est resignatio dignitatis, vel depositio ab ea.
Culpa mortali: quæ privat hominem gratiâ DEI.
 Et *Gehenna*, id est damnationis æternæ: derur.
Mors spiritalis, quam optat quisque suæ salutis amator, dicens illud in profundo sui sapissimè.
Num: 23. Moriatur anima mea morte justorum.
 Hæc autem mors, vel est communis, vel specialis.
Communis illa est, quâ moriuntur omnes iusti peccatis suis, propter DEI præceptionem. De hac morte illud est *Eph: 2.* Et vos convivificavit cum cum essetis mortui delictis & peccatis vestris, *specialis* mors spiritualium alia est *Ascetica* alia *Mystica*: Ascetica morte moriuntur, qui liberâ voluntate hujus mundi possessionibus, voluptatibus & honoribus abrenuntiantes, continuò mortificationi externæ & internæ, ac imitationi Christi insistant, juxta illud *Galat: 5.* Qui sunt Christi [imitatores veri] carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Hac morte mortuus fuerat S. Paulus cum diceret: *Galat: 6.* Mihi mundus crucifixus [id est mortuus] est, & ego [mortuus sum] mundo, Mystica mors quadrupliciter accidit, *vel mirum* quando cursus vitæ hujus ac munus expletur modo extraordinario: quod fit, cum anima non præ multitudine naturalis infirmitatis ac doloris, sed præ magnitudine ac intensione Divini amoris à corpore separatur. Et talis fuit mors Bñæ V. MARIE Matris DEI, & aliquorum Sanctorum. *Vel etiam*, quando anima omninò separatur ab omnibus, non solum quæ peccati aliquam ei præstant occasionem, verum & quæ obicem ponunt ipsius supremæ perfectionis obtinendæ, aut quocunq; modo impediunt eam ne DEO intimè

conju
 Myst
 naria
 ditur
 me ip
 incur
 jucun
 nem
 trost
 tualis
 neq;
 ta. ste
 ac d
 Myst
 Gum
 ut ab
 libus
 form
 fecti
 nio
 [id
 mea
 dan
 alie
 acti
 esse
 du
 inc
 fra
 xan
 bil
 bil
 Et

conjungatur. *Ut sunt irretentibilia & absoluta*,
 Mysticorum, & ipsa connaturalis animæ ac ordi-
 naria activitas. *Vel quoque* quando anima ingre-
 ditur altissimam contemplationem, ubi perfectissi-
 mē inhærens DEO per unitivum amorem, ipsam
 incurrit ecstasim. *Vel tandem*, quando anima ab
 jucunda DEI præsentia per spiritualem desolatio-
 nem separatur. De hac morte *Ioannes Tauli in*
Instit: capi: 4. Sic ait. Est alia quædam mors spiri-
 tualis, quæ est formæ nescia illa afflictio, quæ
 neq; viam, neq; fundum, neq; modum habet. *No-*
tastem, quod amor defectum afferens, seu defectus
 ac defectio spiritualium aliud est ascetis, & aliud
 Mysticis. *Ascetica defectio anima* significat effe-
 ctum quemdam amoris Divini, qui eo usq; crescit,
 ut abstrahat mentem ab imaginibus vanis & inuti-
 libus mundanorum, & eam deficere faciat ac trās-
 formet in imagines divinorum. Et sic præsens de-
 fectio, idem est, quod transformatio activa, ac u-
 nio sobria. Unde est illud *Psal: 118.* Defecit
 [id est transformata est] in salutem tuam anima
 mea. *Mystica defectio*, significat effectum quem-
 dam amoris Divini, qui eousq; crescit, ut mentem
 alienet à suo esse actuali [id est, à propria ejus
 activitate ac operatione] & transformet eam in
 esse actuale divinum, aliquando tandem in sui fu-
 ndum calidus infusum. Ubi anima ad instar æeris
 incorporari radio solari, quadam admirabili illu-
 stratur claritate super cælesti: & ad instar ferri e-
 xardentis quodam fervet igne amoris DEI ineffa-
 bilis: & ad instar pomi saccharo conditi, inexplica-
 bilem quandam imbibit sempiternam dulcedinem.
 Et sic defectio mystica, idem est quod transfo-

matio ac unio passiva seu extatica. Unde est illud *Ps. 83.* Concupiscit & deficit anima mea in atriâ Domini. Super quod *D. Greg. 1. 8, Moral. 6. 19.* Sic ait: Concupiscunt, sed non deficient, qui jam quidem cœlestia appetunt, sed adhuc tamen à terrenorum delectationibus minimè lassantur. Concupiscit verò & in atriâ DEI deficit, qui cum æterna desiderat, in amore temporalium non perdurat. *Nota tandem,* quod libertas spiritus, alia est communis, alia specialis. *Communis* libertas illa est, quâ omnis iustus liber est à vinculis peccatorum. Et hæc est, de qua Apostolus ait *2-Cor. 3.* Ubi Spiritus Domini, ibi libertas. *Specialis* libertas spiritus illa est, quâ vir spiritualis liber est ab omnibus quæ ejus contemplationem impedire possunt. Et hæc libertas, vel *ascetica,* vel *mystica* est. Asceticam libertatem habet spiritus, quem in contemplatione ordinaria non impedit culpa mordens [*id est,* inanis timor ac vana suspicio culpæ] cura pungens, sensus egens, & phantasmata irruentia. Mystica verò libertate spiritus gaudet, cum liber est ab irretentilibus & absolutis, contemplationi extraordinariæ insitens. *Hinc collige solum Facti 4ti esse hunc;* Quotiescunq; &c. elicerò, toties affectuosissimè desiderabo, prout & nunc desidero sic amore amoris tui sauciari, transfigi, penetrari & inflammari; ut omni motuum sensualitatis meæ exusta & emortua inordinatione, totus in te deficiens, perpetua spiritus mei gaudeam libertate. Amen.

SCALA VIII.

Pactorum amoris semper mobilis, in-
finitus, semper calidi, semper acu-
ti, & super fervidi.

1um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper mobili.

2^{dum}. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore infiniti.

3^{ium}. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper calido.

4um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper acuto.

5um. Quando veniam, & apparebo ante fa-
ciem tuam, extensus in te amore semper fervido.

Nota 1mo. Quod sicut ignis inventa materia,
in quam agat; mox in eam tendit, absq; ulla sua
motionis seu actionis intermissione: ita mentes be-
atae, dum divinas intuentur perfectiones, inveniunt
quandam materiam, in quam sua affectione,
amorisq; actione absq; ulla intermissione ac inter-
ruptione semper moveantur ac tendant. Inde col-
lige sensum tui Pacti esse hunc. Domine DEUS,
quotiescunq; actum amoris semper mobilis elices
ro: toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio
dissolvi & esse Tecum, ac semper in Te ferri in-
tentione ac mobilitate amoris attentissima, irre-
missibili, & in aliud amabile ac desiderabile in-
declinabili.

Nota 2do. Quod sicut ignis non habet termi-
num in agendo, dum modo aptam inveniat mate-
riam in quam agat, sed semper accrescit, ac incre-
scit.

fabili motione sua, in eammet tendit: ita mentes beatæ, contemplantes DEUM, ac ejus infinitas perfectiones, non habent terminum in amando DEUM, in quem semper perpetua motione ac incessabili actione sui amoris tendunt. *Hinc* collige sensum Pacti 2di esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissime cupiam, & nunc cupio dissolvi & esse tecum, ac semper in Te ferri intentione amoris interminabilis seu incessabilis.

Nota 3ta. Quod sicut ignis, qui magis agit in materiam aptam, eo etiam magis incalescit, & magis suum calorem in omnes partes materiae diffundit, quia ab eadem materia nutrimentum & augmentum sui caloris accipit: ita mentes beatæ, quo magis amore suo agunt seu tendunt in DEUM; eo etiam magis amore ejus incalescunt, & consequenter magis & ferventius eum diligunt, à quo nutrimentum ac incrementum sui amoris consequuntur, & ineffabili gaudio adimplètur. *In de* collige sensum 3tij Pacti esse hunc. Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissime cupiam, & cupio dissolvi, & esse tecum, quatenus in te semper ferat intentione calidi Tui amoris; ut à te ardentiori calore incalescam ad te ardentius diligendum.

Nota 4ta. Quod sicut ignis violenter alicubi occlusus, mox in momento impetu suo superat penetratq; omnia obstacula & intermedia, ut ibi sic, ubi est ejus centrum, seu terminus, atque scopus: ita mentes beatæ in DEUM suo amore extensæ, subito suo affectionis impetum [acutum enim amoris, dicitur illius vehementiam ac impetum ardentem] penetrant virtutem, profunditatem ac totalitatem

ratem amari sui cœlestis, quantum est ipsis possibile, ut ibi sint ubi est eorum amatum, *id est* cum ipso amato, & in ipso amato. *Hinc* collige sensum Pacti 4ti esse hunc. Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam, & nunc cupio dissolvi, quatenus impetuosè ferar amore meo in te DEUM meum, cum quo semper sum, & in quo æternè jubilando maneam.

Nota s^{to}. Quod sicut ignis, dùm inflammatus se erigit, ac se extra, & supra se jactat, superfervere dicitur: fervere verò, dùm se in se colligit: ita mentes beatæ, dùm se in DEUM intentione suæ contemplationis & amationis erigunt, superfervere dicuntur: fervere autem, dùm jam non in se, sed in creaturis DEUM contemplantur & amant. *Hinc* collige sensum 5ti Pacti esse hunc: Quotiescunq; &c: elicuero, toties affectuosissimè cupiam, prout & nunc cupio dissolvi, & esse tecum, in, ejus clara contemplatione & fruitiva amatione, *ferveam, & superferveam in æternum. Amen.*

SCALA IX.

Diversorum Pactorum.

PACTUM I.

Acclamationis & Reclamationis SS.

TRINITATI.

Vivat SS. TRINITAS Unus DEVS.

R. Vivat, Vivat.

Nota. Sensum hujus Pacti esse talem. Domine DEUS, quotiescunq; elicuero hanc acclamationem: Vivat SS^{ma} TRINITAS, Unus DEUS, toties in p^{er}son

forma omnium fidelium ac iustorum Ecclesiæ militantis, & in persona omnium animarum in purgatorio existentium, affectuosissimè invitabo, prout & nunc invito omnes Beatos Spiritus cælestes, ac item omnes Sanctos & Sanctos DEI, ad jucundè reclamandum, in contestationem gaudij magni illius, quo semper elevantur exultantes atq; jubilantes de magnitudine & immensitate bonorum ac perfectionum Tuarum Trine & Unus DEUS. V. atq; vivat. Volo tibi DEO Uni ac Trino vitam, quam habes in te, per se æternam, felicem, beatam, & gloriosam, atq; tota efficacia cordis mei, volo te esse Omnipotentem [prout ex natura Tua revelatus] sapientem, iustum, clementem, misericordem, divitem, æternum, immutabilem &c: *Omnipotentem* enim, ut adoreris, honoreris, & timearis ab omni creatura, quæ est in cælo, & in terra, & in inferno, juxta *Philipi 2.* In Nomine JESU omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & inferorum. *Sapientem*, ut tibi omnes obediant, teq; imitentur. *Iustum*, ut lauderis & glorificeris, & unicuiq; secundum opera ejus retribuas: quamvis iusto supra meritum, & impio citra condignum. *Clementem*, ut omnibus verè ac sincerè penitentibus semper facillime sis propitius. *Misericordem*, ut omnes afflictos, tentatos, & tribulatos ad te confugientes illicò protegas, defendas, & consoletis. *Divitem*, ut omnes nomen tuum invocantes & confidentes hinc donis gratuitis, illic gloriosis distare valeas. *Æternum & immutabilem*, ut absq; ulla perturbatione, quietè ac pacificè regnum tuum sempiternum feliciter gubernes.

P A C T U M II.

*Acclamationis & Reclamationis Domino
nostro IESU Christo.*

Vivat Rex Noster IESVS Christus.

R. Vivat, vivat.

Nota. Sensum illius fermè eundem esse, qui est
Pacti immediatè præcedentis, ideo duximus non
repetendum.

P A C T U M III. & est Generale.

*In quo omnia Pacta præcedentia omnium
Scalarum comprobantur, & confirmantur.*

O DEVS meus & omnia.

Nota. Quod præsens pactum anima devota eli-
ciendo, sic illud intelligit. O DEVS meus, in te
mea fide, spe, charitate, & confidentia tendo. Et
omnia pacta hujus æterni mei Testamenti intimo
affectu subscribo, approbo, repeto atq; confirmo,
& in te refero ac termino sine termino. Amen.

P A C T U M IV.

Cum Beatissima Virgine MARIA.

Vivat SSma MARIA. R. Vivat, vivat.

* Sensus hujus Pacti est. Quoties Te, tuumq;
SSmum Nomen MARIA legero, protulero cogi-
taverò; quoties Tuam imaginem aspexero: quo-
ties de Te, vel ad Te pertinens, de Tuisq; laudibus
aliquid audiero protulero &c: quoties Te salutari
audiero, vel salutavero; quoties in Officio Tu-

O s

par-

* Hæc, & sequens Pactum ex M.S.P. Cetrarij addit.

parvo, Corona &c: versus, verba, literas, syllabas
&c: protulero vel audiero: toties toto me, tota
Te DEUM benedico pro omnibus Tibi collatis do-
nis & gratiis, de illisq; gaudeo, gratulor: omnia
obsequia cultum & amorem Tibi exhibitum, à
quibusvis Tuis Cultoribus, & exhibendum, tam
Angelis, quam hominibus; etiam possibilem assu-
mo, mihiq; approprio, & collecta in unum hæc
obsequia quod ad omnes eorum gradus, species &
numerum in unaquaq; litera includo. Obsequia
& cultum & amorem Christi Domini Filij Tui, &
totius SS. TRINITATIS, æternam electionem ad tan-
tam gloriamq; Tibi repræsentor, gratulor & offeror.
Amo appretio Te Præciosissimam DEI Matrem,
super omnia post DEUM & JESUM Filium Tuum,
ex toto corde meo, moriq; pro Te, & Tuo hono-
re desidero; amore omnium creaturarum, omnium
electorum hominum & Angelorum; in amore Filij
Tui D. N. JESU Christi, ipsiusq; SS. TRINITA-
TIS. Benedico, laudo, magnifico, saluto Te toto
me, omnibus omnium creaturarum, omnium ele-
ctorum, dilectissimi Filij tui, totiusq; SS. TRINITA-
TIS benedictionibus, laudibus, magnificationibus,
salutationibus &c: pro me & omnibus creaturis
tam rationalibus, quam irrationalibus, præsertim
infidelibus, hæreticis, blasphemis, damnatis, homi-
nibus & dæmonibus. Credo quidquid Ecclesiæ S.
Catholica de Te credit, deq; Filij Tui D. N. I. C.
Sacrosancta Humanitate & Divinitate alijsq; My-
steriis; & pro hac, & in hac fide vivere & mori
volo & protestor. Adore te Matrem DEI cultu
Hyperdulciæ omnium creaturarum, omnium electo-
rum hominum & Angelorum, omni possibili affe-
ctu

Actu & reverentia. Offero N.N. Peto N.N. Spero per tuam intercessionem veniam, gratiam, & gloriam. Doleo de amarissimis doloribus Tuis, omnium creaturarum, omnium electorum, ipsiusq; Tui Virginalis Cordis, & dilecti Filij Tui doloribus: huncq; actum & protestationem, pactumq; includo in omni motu, operatione, passione, omnibus atomis mei, pulsu cordis & respiratione, & elicio semel pro semper, & pro tota aeternitate. A.

Preiosissima DEI Hominis Parens V. MARIA, in conspectu SS. TRINITATIS, & dilectissimi Filij tui D. N. I. C. totiusq; Curie cœlestis: Trado me Tibi in perpetuum mancipium, tanquam absoluta Domine mee; trado me Tibi in filium tanquam dilectissimæ Matri; trado me Tibi in hæreditatem, tanquam pleni juris Domine mee; trado me Tibi in Sponsum, tanquam desideratissimæ, speciosissimæ, & amabilissimæ Sponsæ. Tu sis mihi Domina, Tu Mater, Tu hæreditas, Tu hæres, Tu Sponsa: & fac me Tibi dignum Te, dignum amore Tui, dignum amore Tuo aeterno in aeternum. .

A M E N.

P A C T U M V.

Cum DEO, pro animabus purgatorij.

Requiescant in pace.

Sensus hujus Pacti est. Omnipotens DEUS. Ergo N. quotiescunq; hæc verba dixerò, toties offerre volo, prout & nunc offero Divinæ Majestati Tux ad animarum purgatorij subsidium; & requiè ipsi à Te obtinendam omnes actiones & passiones meas, quatenus ex satisfactoriæ sunt totius vitæ

meæ.

mez: offero etiam Tibi ad idem animarum subsidium totum id, quodcumq; à quocumq; Tibi offeratur, offereturq; pro me vivo, vel etiam mortuo, quantum id quoq; satisfactorium aut est, aut erit; jam nunc volens id animabus purgatorij prodesse, juxta SSIMÆ voluntatis tuæ beneplacitum, & secundum majorem Tuæ Majestatis gloriam; Uniendo hæc omnia, hancq; oblationem meam, meritis Domini I. C. & Pretiosissimæ DEi Matris Mariæ omniumq; electorum. Amen.

TRACTATUS III.

De Præsentia DEi conservanda & renovanda.

Quæmodum hominibus omnium malorum spiritualium principalis est causa, ipsius DEi ignava oblivio, juxta psalm 9. Non est DEUS in conspectu ejus [*id est, quia non habet homo in mente sua jucundam DEi præsentiam, id est*] inquinata sunt vix [*intentionum ac operationum*] illius, in omni tempore. Ita omnium honorum origo est, præsentia divinæ gratiæ apprehensio, voluptariæq; jugis tentio. Unde quilibet huic assistens disciplina, dicere potest illud, quod de ipsa sapientia dictum est. saper 6. Venerunt mihi omnia bona [*ut potest amoris, imitationis, & dilectionis DEi*] pariter cum illa.

Hinc est, quod sicut actu peccantes, quantum possunt omnino à præsentia conspectuq; DEi sese alienare contendunt; ut facilius propriis indulgere possint cupiditatibus, ac liberius ac securius suis

infir
prie
rienti
remite
non
trare
corde
pecca
magi
nus,
DEU
betur
dant
delic
Ita q
la,
feu
assist
fima
quis
ficut
si en
eger
est
quã
cum
fuis
anne
cens
meo
dex
mei
laq

infitere queant delicijs, sine sensu remorsus propriæ conscientiæ animam cruciantis, ac sine experientia impulsus timoris DEI voluptatem peccati remittentis: quâ ratione *quidam* illorum, DEUM non esse persuadebat, cum scelus quoddam perpetrare vellet, ut patet *Ps: 13*. Dixit insipiens in corde suo, non est DEUS. *alter* autem DEUM peccata sua non videre aut non intelligere sibi imaginabatur, ut. est *Ps: 98*. Non videbit Dominus, nec intelliget DEUS Jacob. *Tertius* deniq; DEUM esse obliviosum falso existimabat, ut habetur *Ecel: 23*. Quis me videt? tenebræ circumdant me, & nemo circumspicit me, quem vereor? delictorum meorum non memorabitur Altissimus: Ita quoq; justi homines, ut stabiliter declinent mala, & in bonis jugiter proficiant, huic disciplinæ seu exercitio tentionis divinæ præsentia continuâ assistunt. Sic fecit Susanna, matrona illa honestissima, ut peccatum declinaret, cum tentata ab iniquis confugeret ad divinam præsentiam ac diceret, sicuti habetur *Dan: 13*. Angustia sunt mihi undiq; si enim hoc egero, mors mihi est; si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq; opere incidere in manus hominum, quam peccare in conspectu Domini. Sic David, cum teneret jucundam DEI præsentiam, non suis suis vitiis ac passionibus in malum commotus, omnesq; fugit laqueos diaboli, uti ipse testatur dicens, *Ps: 15*. Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam [*id est, quam ab causam*] à dextris est mihi ne commovear. Et *Ps: 24*. Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos. Sic facientes facile in via i-

mitationis Christi proficiunt, & ipsam spiritualis
vitæ perfectionem consequuntur, juxta illud *Prov.*
8. In omnibus viis tuis cogita DEUM, & ipse
diriget gressus tuos. Et *Gen.* 17. Ambula coram
me, & esto perfectus, id est præsentiam meam
tenendo, sensim facile pervenies ad perfectionem.
His igitur de causis Propheta nos admonet, ut
præsentiam DEI queramus, dicens: *Pf.* 104. Que-
rite Dominum & confirmamini, quærite faciem
ejus semper. Faciem autem Domini querere idem
est, quod conari ac studere jucundam DEI præsen-
tiam in memoria, intellectu, & voluntate semper
conservare, tenere, ac jugiter renovare.

Conservamus autem in mente nostra præsentiam
Divinam, quando DEUM, alias in præsentia latentem,
fide credimus ac intuemur ubiq; semper nobis
adesse præsentissimum, per inspectionem nimium
potentiam & essentiam, juxta illud *Act.* 17.
Non longe est [DEUS] ab unoquoq; nostrum: in ipso enim
[quasi quodammodo pisces in aqua natantes, & aves in aëre volantes] vivimus, movemur,
& sumus. Hujusmodi erat fides illius, qui dicebat
Pf. 138. Si ascendero in cælum tu illic es: si descendero
in infernum, ades: si sumptero pennas meas diluculo,
& habitavero in extremis maris, eronim illuc manus tua
deducet me, & tenebit me dextera tua.

Renovamus verò in nobis præsentiam divinam,
quando non solum actibus fidei, spei, & Charitatis
in DEUM tendimus, verum etiam quando cunctas
nostras actiones asceticas in eum referimus, his nimium
seu similibus S. Scripturæ verbis deorè in
eum directis. *Pf.* cum pro marcelino media nocte
ex.

excita
mus
Media
sus ve
intrav
nua,
dicent
respon
gilate
ad Ep
Christi
bus &

In
dine n
adora
Qu
ro.
ad or
nedic
redem

Qu
factan
ficij.
tibi,
spiriu

Qu
Pf. 11
lite L
Cor:

Qu
Pf. 31
in D
Quon

excitamus, protinus signo S. Crucis muniti dicimus, ac devotè ruminamus verba illa *Matth: 25.* Media autem nocte clamor factus est, Ecce Sponsus venit, exite obviam ei, & quæ paratæ erant intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. Novissimè verò veniunt & reliquæ Virgines, dicentes: Domine, Domine aperi nobis. At illè respondens ait: Amen dico vobis, nescio vos; vigilate itaq; quia nescitis diem neq; horam. Et illud *ad Eph: 9.* Surge qui dormis, & illuminabit te Christus, qui nimirum promisit coronam vigilantibus & orantibus.

In introitu Chori, *Pf: 5.* Domine in multitudine misericordiarum tuarum introibo in domum tuam, adorabo ad Templum S. tuum in timore tuo.

Quando flexis genibus terram osculamur in Choro. Adoramus te SSime Domine JESU, hic, & ad omnes Ecclesias quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

Quando datur signum ab Hebdonadario post factam præparationem pro inchoatione Divini Officij. *Pf: 137.* In conspectu Angelorum psallam tibi, & confitebor nomini tuo. Postea illud spiritum seu Pactum. O DEUS meus laudo te.

Quando distrahimur sub tempus Divini Officij. *Pf: 110.* Psallam & intelligam. *Vel Pf: 46.* Psallite DEO nostro psallite, psallite sapienter. *Vel 10 Cor: 14.* Psallam spiritu, psallam & mente.

Quando te præparas ad disciplinam faciendam. *Pf: 31.* Multa flagella peccatoris, sperantem autem in Domino misericordia circumdabit. Et *Pf: 37.* Quoniam ego in flagella paratus sum cum Christo
JESU

JESU meo, & dolor ejus in conspectu meo semper est.

Post disciplinam. *Tob: 3.* Ne reminiscaris Domine delicta nostra, vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris. Et *Psal: 20.* Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte universa dilecta mea.

Quando te componis ad dormiendum, dic *Pf: 4.* In pace in idipsum dormiam & requiescam. Et *Pf: 30.* In manus tuas commendo spiritum meum, redemisti me Domine DEUS veritatis.

Dormiens illusus ac tentatus, moxque expergetus. *Psal: 118.* Memor fui nocte nominis tui Domine, & custodi legem tuam.

Mane surgens. *Colof: 3.* Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera DEI sedens: quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Et *in scriptum Generate. O DEUS meus, & omnia.*

Cum disponis habitum circa te, & induis mantellum, dicito. Exuat me Dominus veterem hominem cum actibus malis, & induat me novum hominem, qui secundum DEUM creatus est, in iustitia & sanctitate veritatis.

Cum lavas manus. *Psal: 50.* Amplius lava me Domine ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

Cum verò faciem lavas. *Isai: 1.* Lavamini & mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.

Cum tandem pedes. *Ioan: 13.* Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet. Si ergo ego lavi pedes vestros Dominus & Magister, vos etiam alter alterius lavare debetis. Quan

Quando intras Sacristiam, præcipuè ad serviendum Sacro. *Gen: 26.* Verè locus iste Sanctus est, in quo nimirum Sacerdos præparatur ad divina celebranda.

Quando intras Ecclesiam. *Ibid.* Quam terribilis est locus iste, non est hic aliud, nisi domus DEI, & porta cæli.

Quando vocaris ad serviendum Missæ, vel ad Ecclesiam. *Pf: 108.* Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.

Quando gradum dormitorij ascendis. *Ioan: 20.* Ascendo ad patrem meum, & DEUM meum.

Quando descendis. *Lu: 19.* Zachæ festinans descende, quia hodiè in domo tua oportet me manere.

Quando intras Cellam. *Pf: 117.* Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino. Et *Pf: 131.* Hæc requies mea in sæculum sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.

Quando librum ad legendum aperis. *Pf: 118.* Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. *Vel Pf: 84.* Audiam quid loquatur in me Dominus DEUS. *Vel Sap: 5.* Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam. *Vel pf: 118.* Intellectum da mihi, & vivam.

Finitâ lectione. *Pf: 118.* Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. *Vel Ioan: 17.* Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.

Cum vocaris è Cella ad superiorem. *Act: 90.* Domine quid me vis facere.

Quando tibi opus aliquod spirituale assignatur. *Gal: 6.* Dum tempus habemus, operemur bonum.

Quando tibi aliquod manuale exercitium injungitur.

gitur. *Pf: 123.* Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram. Et *Pfal: 68.* In nomine tuo levabo manus meas. *Vel 1. Reg: 15.* Melior est obedientia quàm victimæ. Et *Lu: 2.* Erat subditus illis,

Quandò exis extra claustrum pro socio. *Matth: 23.* Domine sequar te, quocunq; ieris.

Quandò verò cum socio. *Pf: 24.* Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me. *Et 118.* Deduc me Domine in semitam mādatorum tuorum, quia ipsam volui. *Vel.* Dirige Domine DEUS meus in conspectu meo viam meam.

Cùm redis. *Ioan: 6.* Bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula JESU unum, MARIÆ unum, Curiz cælesti unum.

Quando vides pauperem vel miserum, dic: O DEUS cur non ego? *Vel 1. Reg: 20.* Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat.

Quando eleëmofynam quæris. *Matth: 6.* Quærite primum regnum DEI, & justitiam ejus, & hæc omnia adiicientur vobis. *Et in Regula.* Et non debeant verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mundo.

Cùm pulsatur ad Mensam. *Luc: 14.* Beatus qui manducabit panem in regno DEI. *Apor: 19.* Beati qui ad nuptias Agni vocati sunt. *Et 2. Thef: 30.* Si quis non vult operari, non manducet.

Quandò tibi porrigitur portio. *Ioan: 40.* Meus cibus est, ut faciam voluntatem Patris, qui in cælis est. *Vel Psal 118.* Portio mea Domine, dixi susto: ire legem tuam.

Quando bibis. *Pfal: 36.* Inebriabuntur ab vber-

uberrate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ,
porabis eos. *Vel Psal. 16.* Satiabor cum appa-
ruerit gloria tua.

Si esuris. *Matth. 5.* Beati qui esuriunt, & si-
tiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

Si sitis. *Ioan: 7.* Si quis sitit veniat ad me &
bibat.

Si tentaris plus iusta necessitate comedere ac bi-
bere. *dic Psal. 77.* Adhuc esce erant eorum in
ore ipsorum, & ira Domini ascendit super eos.
Vel Luc: 6. Erat quidam dives, qui quotidie splen-
dide epulabatur, & cum mortuus esset, sepultus est
in inferno. *Et Luc. 17.* Temporibus Noë edebant
& bibebant, & venit diluvium, & perdidit eos.

Si tibi non sapit cibus & potus *Psal. 68.* De-
derunt in escam meam fel, & in siti mea potave-
runt me aceto.

Si videris alium avidè, & non mortificatè co-
medere. *Rom. 14.* Is qui manducat, non man-
ducantem non spernat: & qui non manducat:
manducantem non iudicet, DEUS enim illum
assumpsit.

Quando increparis meritò ab aliquo. *Psal. 118.*
Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. *Vel.*
Si non essem malefactor, hæc mihi non dicerentur.

Quando verba iniuriola accipis. *Is. 50.* Faci-
em meam non averti ab increpantibus, & conspu-
entibus in me, Dominus auxiliator meus, & ideo
non sum confusus.

Quando te aliqui iniuste persequuntur. Dic
cum *S. Stephano.* Domine IESU, ne statuas illis
hoc peccatum.

Quando pateris aliquid contrarij. *Luc. 21.* In
pati-

patientia vestra possidebitis animas vestras. *Vel.* Si oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam, quid me? *Act. 5.* Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati.

Quando aliquo modo tentaris. *Iacob. 1.* Beatus VIR, qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam Vitæ. *Vel.* Exurgat DEUS, cadat armatus, & coneratur inimicus.

Dum vanâ gloriâ pulsaris. *Gal. 6.* Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri IESU Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. *Et Psal. 44.* Omnis gloria filiz Regis ab intus.

Cum laudaris. Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. *Vel.* Mihi confusio, & tibi Deo meo in æternum gloria.

Contrà tentationem superbiz. *Luc. 14.* Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.

Contrà affectum avaritiz. *Act. 20.* Beatius est dare magis, quàm accipere.

Contrà stimulum luxuriæ. Voluptas brevis, pena perpetua. *Vel.* Momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat. *Vel.* Non possum esse continens, nisi tu DEUS dederis.

Contrà spiritum inuidiz. *1. Ioan. 3.* Qui non diligit proximum, manet in morte.

Contrà motum iræ. *Matth. 11.* Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.

Contrà acediam, negligentiam, ac pigritiam. *Prov. 13.* Vult & non vult piger: anima autem operantium impinguatur. *Et Ier. 48.* Maledictus qui

qui opus Dei facit negligentèr. Et *Matth: 11.*
Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapi-
unt illud. Et 7. Omnis arbor quæ non facit
fructum, excidetur, & in ignem mittetur.

Contrà Spiritum murmurationis, detractionis,
& susurrationis. *Psal. 120.* Domine libera ani-
mam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa.
Ecccl 28. Susurro, & bilinguis maledictus, mul-
tos enim turbavit pacem habentes. *Prov: 13.* Qui
detrahit alicui ipse se in futurum obligat.

Si tentaris de DEO aliquà diffidentia *Psal. 30.*
In te Domine speravi non confundar in æternum.
Psal. 22. Mihi autem adhærere DEO bonum est,
ponere in Domino DEO spem meam.

Si in conscientia turbaris ob aliquam obiectionem
diabolicam. *Psal. 24.* Oculi mei semper ad
Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes
meos.

Si tentaris videre curiosa *Psal 118.* Averte
oculos meos ne videant vanitatem. Et *Iob. Pe.*
pigi factus cum oculis meis.

Si tentaris audire nova & curiosa. *2. Tim: 4.*
A veritate quidem auditum avertent, ad fabulas
autem conuertentur.

Si incidisti in aliquem defectum. *Pf. 50.* Ti-
bi soli peccaui. *Vel.* Peccavi Domino.

Quando tentaris iudicio temerario. *Rom. 14.*
Tu quis es, qui iudicas alienum servum, Domino
suo stat aut cadit: stabit autem, potens est, DE-
US statuere illum.

Ante Orationem. *Ioan. 16.* Si quid petieritis
Patrem, in nomine meo dabit Vobis. Et *Marc. 11.*
Quæcunque orantes petitis, credite quia accipietis,
& eveniet Vobis.

Accedens ad Confessarium. *Luc. 3.* Et ecce mulier quæ erat in Ciuitate peccatrix, vt cognouit quod IESUS accubuit in domo Pharisæi, attulit alabastrum vnguenti, & stans retrò secus pedes Domini lachrymis cepit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguentò vngebat.

Quando audis vel legis aliquem peccasse. *dic.* ô Domine, nisi tuâ gratiâ me adiuuares, ego plura mala perpetrassem, sis benedictus, qui me adiuuas.

Quando audis aliquem benè fecisse, vel legis aliqua opera heroica Sanctorum. *dic.* ô Domine in his omnibus valdè mihi complaceo, & per gratiam tuam cupio illa experiri.

Si amore inclinaris in rem temporalem. *dic.* Domine DEUS propter tui amorem hac re privati eligo.

Si odio habes alicuius defectus. *dic.* Magis odî ac detestor peccata mea coram te DEO meo quæ mihi nocent; quàm aliena, quæ me non coinquinant.

Tempore recreationis. *dic illud Philip. 4.* Gaudete in Domino semper, iterùm dico gaudete, modestia vestra nota sit hominibus.

Si affectus desideriorum tuorum deorsum tendunt. *dic illud Ps. 41.* Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS.

In fine cuiuslibet boni operis, *dic illud Luc. 17.* Seruus sum inutilis. *Item.* Viuat Rex noster IESVS. R. Viuat, Viuat.

TRACTATUS IV.

Recollectionem matutinam & vespertinam instituendi.

Recollectio mentis tres habet partes, *ve potes* *preparationem, reconciliationem, & conclusio-* nem. Preparatio tribus constat particulis: quarum. *Imam* constituit Adoratio tūm SS^me Trinitatis Deificæ, tūm Christi Domini Salvatoris nostri, tūm Venerabilissimi Sacramenti: quæ his actibus fieri potest. *Viuat SS^ma Trinitas Vnus DEUS. Viuat, Viuat. Adoramus te SS^me Domine IESU Christe, hic & ad omnes Ecclesiās, quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum. Laudetur SS^mum Sacramentum. &c.* *2dam* preparationis particulam constituit gratiarum actio pro beneficijs tam communibus quàm specialibus, à DEO nobis venientibus. Beneficia communia sunt creatio & conseruatio nostri in esse naturæ humanæ, imagine ac similitudine Dei insignitum ac decoratum: nec non Redemptio & Vocatio ad esse gratiæ Sanctificantis, continuis actibus in statu nostro religioso fouendum. Specialia verò sunt: *Tūm* ipsa gratia iustificans ac sanctificans, gratos DEO magis ac magis nos faciens augmine sui continuo. *Tūm* inspirationes diuinæ efficaces, ut potè illuminantes intellectum & propellentes voluntatem ad omne illud insequendum, quod est DEO gratum, & ad auersandum, quod est DEO exosum. *Tūm* auxilia opportuna ad resistendum tentationibus, ad coerendum passiones motusq; earum vi-

riosos internâ mortificatione, & ad acquirendum Virtutes iugi exercitio &c: Cuius quidem gratiarum actionis actus, talis esse potest: Gratias tibi ago Domine DEUS pro Vniuersis beneficijs tuis, tam communibus, quàm specialibus, mihi indigno collatis, qui viuis & regnat Vnus in Trinitate, & Trinus in Vnitate in sæcula sæculorum.

3^{iam} præparationis particulam constituit imploratio cælestis illuminationis, ad cognoscendas propriæ conscientie maculas. Cuius actus talis esse potest: Illumina oculos meos, nè vnquam obdurmiam in morte, nè quandò dicat inimicus meus præualui aduersus eum. *Reconciliatio* tribus constat particulis: quarum *Imam* constituit *Examen* conscientie de negligentis videlicet concupiscentijs & nequitijs. *De negligentis* quidem commissis. Tum in absoluendo Divino Officio, ac peragenda mentali Oratione, in renouanda præsentia Divina, in seruando silentio. Tum in reitiendis cogitationibus vanis, mundanis, & impossibilibus, in cauendis verbis, inutilibus, falsis, iniurijs; in explendis negotiis sibi de mandatis. Tum in resistendo quibuscunq; tentationibus, in mortificando proprias passiones, nec non propriam voluntatem, & proprium iudicium, in attendendo Virtutibus asceticis, ac librorum spiritualium lectionibus. *Adde* examen speciale, de actibus propriæ Virtutis & mortificationis, de quo vide Tract. de Virtut. Vt sic.

De *Concupiscentis* item. Imò namq; de motibus concupiscentie voluptatis. Si nimirum concupierit cibaria & poculenta sapida & exquisita, indumenta noua atq; mollia & decora, oblectamenta

vene-

venerea: quæ in primis motibus ab Ascetis studiosissime fugiuntur. 2dò. de concupiscentia curiositatis. Si quippè appetierit scire hominum occulta, ac non reuelanda, ipsiusq; DEI non inquirenda, videre, pulchra & rara, audire nova mentem extrouertentia, habere insueta, superflua, pretiosa. 3mò. de concupiscentia vanitatis, si hominibus affectauerit vanè placere; ab eisq; laudari honorari; necnon per astum potius promoueri ad studia, Ordinesq; atq; Officia Religionis, quàm per studium Virtutis.

De nequitia tandem. Ac imprimis de nequitia iracundia; Si alicui affectu iratus fuerit, aut signo, ac verbo, indignationem monstrauerit, aut opere aliquo iniuriam fecerit. 2dò de nequitia inuidia. Si de alicuius prosperitate contristatus fuerit, aut in malo alieno sibi complacuerit, aut suum adiutorium indigenti non adhibuerit. Demùm de nequitia acedia. Si de malis olim sibi illatis doluerit, & de præsentibus aduersis turbulentus fuerit, & fututa possibilia incommoda nimis timuerit, non respiciens ad auxilia DEI, eiusq; voluntatem, aut defectus aliorum nimis exaggerauerit, proprios verò impetuose defenderit, aut statum suæ vocationis ob contingentes in eo quandoq; nonnullas imperfectiones fastidire cæperit, &c.

2dam reconciliationis particulam constituit Contritio cordis. Seu dolor animæ de peccatis commissis, vel item detestatio peccatorum tam præsentis quàm in vniuersum præteritæ conscientia. Cordis quidem contritio, velut etiam præsupposita durities hoc loco non proprie sed metaphoricè intelligi debet. Vnde sicut cor durum illud est, quod

quod non recipit influentiam Divinæ inspirationis, uti habituatam in malo, habetq; stabilitatem sic permanendi in peccato ob annexam ei delectationem sibi gratam, ac tandem rebelle inuenitur DEO per inobedientiam ipsius mandatis exhibitam. ita cor contritum illud est, quod inspiratione diuina illuminatum & emollitum desinit peccare, & ipsum peccatum cum sua infami voluptate auersatur affectuosissimè, uti quadam gratâ caritatis amaritudine imbutum, ac tandem legi Diuinæ, à modo intendit firmiter adherere, viisq; iustitiæ perpetuò incedere. Huiusmodi autem contriti cordis seu ipsius contritionis talis actus formari potest. Domine DEUS, detestor, abominor, & fugio in æternum omnia peccata mea, quibus diuinam Maiestatem tuam grauissimè offendi, propter te summe honorandum, amandum, & imitandum; Vti infinitè potentem, bonum & Sapientem, & supra omnia detestabilia, amabilia, & fugibilia.

Nota *Imò.* quod dolor in Contritione duplex est. *Vnus* dicitur animi seu voluntatis; qui non est aliud, nisi peccati detestatio: & iste dolor est de necessitate & essentia contritionis. Alius est dolor sensualitatis, seu sensitivus ac sensibilis, qui apparet exterius, ut patet in signo. in lachrymis, in suspiriis, & iste non est de necessitate & essentia contritionis, sed solum de perfectione: quia talis dolor non est in potestate nostri liberi arbitrii. *Item.* Dolor detestationis seu ipsa detestatio peccati; idem est ac nolle peccasse, potiusq; velle subisse quodcunq; malum, quàm DEUM supra omnia amandum offendisse. *Item,* quod dolor detestatio

statio
2. Co
quider
re elio
magis
cum p
tamen
gis in
No
sa seu
Cum
bilia
tate:
perma
do ha
tum t
DEI;
non
ta eo
veniz
statu
non
(qua
cahor
sicut
ximu
ta se
us in
cum
pecca
cõmu
habe
Pe

statio

rationis debeat esse maximus, (iuxta illud *1oel.*
2. Conuertimini ad me in toto corde vestro) non
quidem intensiue, *id est*, magno conatu & feruo-
re elicitus; sed appetiatiue, *hoc est*, debet quis
magis detestari peccatum quam aliquod malum,
cum peccatum sit malorum omniũ maximum: puta
tamen Contritionem eo esse meliorem, quo est ma-
gis intensa, feruida, & sensibilis.

Nota 2da. quod Contritio aliquando defectuo-
sa seu falsa septem modis fieri potest: 1mo. modo.
Cum quis detestatur peccata supra omnia detesta-
bilia propter offensam DEI; sed non plena volun-
tate: quia alias non detestaretur ea, imoq; in eis
permanere vellet, si pœnz infernales finem aliquan-
do haberent. 2da. Cum quis detestatur pecca-
tum supra omnia detestabilia propter offensam
DEI; sed sine efficaci ac serio proposito amplius
non peccandi. 3ta. Cum quis detestatur pecca-
ta eodem modo, sed aut fidem integram, aut spem
veniz firmam non habet. 4ta. Cum quis dete-
statur peccata uti supra, cum proposito amplius
non peccandi; sed proximam seu probabilem
(quando potest) non refugit peccati mortalis oc-
casionem. 5ta. Cum quis detestatur peccatum
sicut superius; sed odium in corde suo contrà pro-
ximum fouet. 6ta. Cum quis detestatur pecca-
ta secundum superiorem modum, sed bona alteri-
us in iustè retinet, vel parti læsæ non satisfacit,
cum possit. 7ma. Cum quis graviora tantum
peccata detestatur; in alijs autem mortalibus, quæ
cõmuniõra sunt, ac minora esse putantur volutatem
habet: vel cum omnia mortalia fugit, præter vnicum.
Proposium, quòd tertiam particulam reconci-
liatio.

liationis constituit. *1mo.* debet semper formari ac renouari, tam singula quam omnia peccata mortalia, supra quæuis mala propter solius DEI amorem fugiendi, & ipsas eorum proximas seu probabiles occasiones cauendi: hoc autem propositum debet esse firmum, ac forte, non infirmum ac debile; efficax seu intensum, non tepidum seu remissum; stabile & cordiale, non veritabile & verbale; absolutum, non conditionatum; serium, non fictum; resolutum, non timidum, ac tandem æternum. quale illud est. *Pf. 118.* Custodiam legem tuam semper (idem enim est propositum amplius mortaliter non peccandi, quod & præcepta legis Diuinæ custodiendi: nam qui custodit legem DEI, hic iam non peccat) in sæculum, & in sæculum sæculi. *Item.* In æternum non obliuiscar iustificationes tuas, quia in ipsis uiuificasti me. *Item.* Iuravi & statui, custodire iudicia iustitiæ tuæ. *2do.* Idem propositum debet semper formari ac renouari, singula peccata venialia fugiendi, quamuis non omnia: quia alias præsumptiosum esset huiusmodi propositum: non enim pro hoc statu corruptæ naturæ potest quis vitare omnia venialia: nam fugiendo vnum, incidit sæpè in aliud, quod considerans S. Ioannes sic ait. *Epist. 1. cap. 1.* Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et S. Paulus *Rom: 7.* Non quod volo bonum, hoc ago: Sed quod odi malum, illud facio. Vnde S. Bonau. *Comp. Theol. Veris. lib. 1. c. 34.* In contritione de venialibus non exigitur propositum non peccandi venialiter, sicut in contritione de mortalibus exigitur: sed suffi-

suffici
& in
quam
tamen,
niali, c
contrit
quia p
viventu
Venial
men o
git, h

310
renoua
iudiciu
bus pr
fugam
verò,
strenu
Virtu

Con
consti
haben
unt s
nendis
bl. 16.
ciniu
rum,

OCT

RE

sufficit quod displiceat alicui peccatum præteritum, & infirmitas quæ ad peccatum veniale inclinatur: quamvis ab eo omninò immunis esse non possit: ita tamen, quod voluntas non maneat fixa in aliquo veniali, quia illud sic retentum, non dimitteretur in contritione generali nec speciali. Et hæc est ratio, quia peccata mortalia sunt in potestate nostra ut vitentur, non solum singula, sed etiam omnia Venialia verò & si singula vitari possunt, non tamen omnia, quod ex infirmitate naturæ contingit, hæc ille.

3tio. idem propositum debet semper formari ac renouari, propriam scilicet voluntatem, singulare iudicium, ac sui amorem abnegandi, & in virtutibus proficiendi, per sufferentiam aduersitatum, & fugam prosperitatum huius temporis; præsertim verò, cum vno aliquo vitio maioris intensiois strenuè pugnandi, actibus nimirum ei oppositæ Virtutis, ac externæ internæq; mortificationis.

Conclusio deniq; tribus constat particulis. *Imam* constituunt septem petitiones sursum ducendæ, quæ habentur *in Pact. petis. scal 3.* 2dam constituunt septem oblationes DEO faciendæ pro obtinendis petitis, quæ ibidem habentur *in Pact. Oblat. 31am* constituit commendatio sui in patrocinium B. M. V. Angeli Custodis, SS. Patronorum, ac totius Curie cælestis.

M O D U S

Offici duanam Recollectione peragendi.

Authore P. Daniele Brykner.

REcollectio est diligens conscientie disquisitio, de om-

de omnibus statûs sui officijs, attendendo, vt si quid à recta vocationis orbita sit recessum spirituali reficiatur restauracione.

officium eius est triplex. *1um*. Bona à se elicitata DEO offerre, gratias agendo. *2um*. Mala commissa deplorare, veniam petendo. *3um*. Vitæ correctionem proponere, gratiam implorando.

Finis eius triplex. *1us*. Offensi DEI, reconciliatio, veniam acquirendo per contritionem, in via *Purgatiua*. *2us*. Boni apprehensio, gratiam promerendo, per sanæ doctrinæ acceptionem, in via *Illuminatiua*. *3^{ius}*. Animæ intima cum DEO coniunctio, gloriam implorando, per votorum renouationem, in via vnitua.

Tota Recollectio oſtiduano commodè potest absolui spatio, ita vt cuilibet diei certa spiritualis determinetur occupatio. Porrò, vt efficacitè tractetur sequentes seruandæ sunt regulæ. *1^a*. Toto Recollectionis tempore Diuinum Officium Meditatio, Missa, aliaq; consuetæ spirituales occupationes quâ fieri potest tractandæ sunt cum actuali attentione, diligenti intentione, affectuosa spiritibus deuotione. *2^a*. Ad tollendos obices quibus eleuatio spiritûs impediretur, mentis tranquillitas turbaretur, toto Recollectionis tempore nulla tractanda sunt negotia, quæ introuersum extrouertere possent spiritum, ideò strictum seruandum silentium, cum nemine nisi necessitate cogente (excepto Patre spirituali) conuersandum.

3^{ia}. Cuiuslibet diei hæc erit occupatio. 1. absoluta in Choro Prima & Tertia. 2. Sacrum audiendum, vel celebrandum. 3. finito recessu, & gratiis actis. 4. instituenda Recollectio, quæ inci-

incidi
die,
in ma
& No
finito
horar
quo d
pro e
ne S.
à 3^{ia}
præci
pletor
fumer
tempo
men
potest
men
tuend
nata
læ 1
gratia
securi
V. Re
21. M
Eader
die
sio v
um p
enda
mini
inflac
eota
zibu

Recoll. matut. & vesp. instituendi. 239

incidit eo die. v. g. *1ma* die de Beneficijs. *2da* die, de Occupationibus &c: 4. legatur aliquid in materia spirituali. 6. Ad Chorum pro Sexta & Nona eatur. 7. sumendum prandium. 8. hoc finito, gratis actis parum quiescendum ad primam horam. 9. à *1ma* hora ad *2dam* oreur pro eo, quo determinatum est eo die. v. g. *1ma* die pro exaltatione S. Ecclesie. *2da*. pro propagatione S. Religionis &c- 10. Vesperæ dicendæ. 11. à *3tia* hora ad *4tam* legatur materia spiritualis, præcipue de qua futura est Meditatio. 12. Completorium, & Meditatio absolunda. 13. Cæna sumenda. 14. disciplina facienda (si si hyemali tempore fit Recollectio, quia in ætate post examen vespertinum siue Recollectionem disciplina potest fieri) tandem preces fundendæ 15. Examen conscientie, seu quotidiana Recollectio instituenda. 16. Hac finitâ eliciantur Pacta determinata pro illa die. v. g. *1ma* die. Pacta Scalarum *1ma*, *2da* die. Pacta *2da*. &c: 17. DEO gratiæ pro transacto die persoluantur. *4ta*. Ut securius obtinearur Indulgencia plenaria à Paulo V. Recollectionem hanc facientibus (concessa die 21. Maij. A. 1626. Pontificatûs sui anno *1mo*. Eadem confirmata ab Alexandro VII. A. 1659. die 1. Iunij pro Fratibus Minoribus) Confessio vel generalis, vel annua, vel ordinaria omnium peccatorum ad finem Recollectionis est facienda. *5ta*. Finitâ hac Recollectione, caveatur minima extroversio, nè per eam statim spiritus inflammatus refrigescat, & dissipetur. *6ta*. In cota Recollectione examinanda conscientia de omnibus quæ concernunt statum Religiosum, attendendo,

dendo, vt si quid deuiatum est à via imitationis Christi, per hanc recollectionem rectificetur; & ideo Vota Religiosa, Virtutesq; Vita Christi conformes, vt humilitas, patientia, &c: examinanda, curando ut agniti prædictarum virtutum defectus, corrigantur. *7ma.* Octiduanæ Recollectionis talis potest esse Methodus. *1ma.* Conscientia examinet se ex defectibus commissis in *Via purgatiua.* *2da.* Approbat doctrinã Christi & Ascetarum in *Via illuminatiua* *3ia* actibus anagogicis Vnitur DEO in via vnitatiua. *Aduertit.* Si vis efficacem fructum ex hac Recollectione reportare, duo tibi curanda sunt. *1ma.* Asceticam Theologiam P. Dobrofielscii, quo ad Meditationes, Virtutes, Pacta &c: scias, singula exactè intelligendo. *2da.* Cuiuslibet diei Recollectionem attentè legas, quodlibet punctum eneruando, & ad tuam vitam cum inflammato affectu applicando. Huius autem Recollectionis praxis talia adhibenda porrigitur.

D I E S I.

*Recollectio beneficiorum à DEO
acceptorum.*

P*urgatio.* Conscientia se examinat. *1.* Creauit te DEUS Pater, animam tibi ad sui similitudinem donando, & in ea imaginem SSmæ Trinitatis exprimendo; Vt eum intellectu apprehenderes, memoriã retineres: Verùm discute, quoties hæc imago in anima tua facta sit adulterata, dum sensualibus magis, quàm spiritualibus indulgebas oblectamentis. Perpende, quoties per peccatum,

catum, bruto deterior factus, diaboli imaginem
 assumpsisti. Fecit te nasci ex parentibus Catholicis,
 & tu impietate tua, quoties gentilem excessisti;
 vestem candidam in baptismo assumptam, quam per
 innocentiam vitæ impollutam ad mortem conser-
 uare promissisti, fæda peccatorum labe conspurca-
 sti. 2do. Redemit te pretioso sanguine ab æter-
 nâ damnationis captiuitate Vnigenitus DEI Fili-
 us; & tu quoties per peccatum infernale factus
 es mancipium. 3to. Ditauit te inestimabili gra-
 tiarum thesauro Spiritus sanctus, & tu quam mi-
 serabiliter (vanitatibus illectus) tanta charismata
 contempsisti. 4to. Protegit & conseruat te SSma
 Trinitas Vnus DEUS, & tu quàm ingratus extiti-
 sti. 5to. Perpende excellentiam status tui, ad
 quem Vocatus es, quia est Seraphicus, quia super-
 erogatione in votis eminens, scilicet; Obedientia
 illimitata, Paupertate altissima, Castitate inteme-
 rata: quia est Apostolicus, quia reformatus. Exa-
 mina te re ipsa, an nomine tenens Religiosum
 agis. 6to. Inquire 1. Si in collegio Aposto-
 licorum Virorum Iudam non egisti. Scincent
 murmurando, meniendo, ad terrena cor apponen-
 do. 2. Si Virtutes asceticas diligenter coluisti.
 3. Si de statu displicentiam non habuisti. 4. Si bo-
 no exemplo Confratribus fuisti, aut aliquem ver-
 bo, vel opere (maximè sæcularem) non scanda-
 lizasti. 5. Si in omnibus volûtati DEI te cõformasti.
 6. Si defectus agnitos, illicò cum detestatione
 abiiecisti; prospera gratanter acceptasti, aduersa
 patienter tolerasti. 7. Si iniurias illatas, sine
 vindicta (imitando Christum) gaudenter sustinui-
 sti. 7mo. Attende primam tuam intentionem.

Q

reco-

recogita primum in vita religiosa fervorem: vide ad quid venisti, & invenies quàm longè deflexeris, quàm tepidus extiteris. Vide quæ DEUS pro te fecerit: Salutaria dixit docendo; magna fecit, bona conferendo; infinita pertulit patienter: dedit sua in creatione, dedit se totum in Redemptione: Et tu quid ei denegas perpende. Hæc beneficia si contemnis, vide quantum dolorem super dolorem Christo addis!

Illuminatio. Anima sic examinata, dicit. O Domine quid est homo, quia magnificas eum, aut cur apponis erga eum cor tuum? 1. Sum nē ego dignus, quod me ad imaginem tuam creaveris? pretioso sanguine tuo redemeris? ad S. Religionem seraphicam vocaveris? inter amicos & confratres tuos annumeraveris? singularibus gratiis ornaueris? dono perseverantiæ confirmaveris? O si hæc talenta maximo latroni dedisses, quàm longè ille tibi promptius servivisset, ardentiori amore, accuratori gratitudine compensasset. 2. Colligis piissime DEUS à me, & ex me nihil aliud quàm mala pro bonis; pessima pro optimis; ingratitude pro beneficijs; contemptum pro honore; odium pro amore; conuitium pro laude. 3. DEUS Pater misericordiarum agnosco infinitum tuum erga me amorem, qui me tantis criminibus reum, non punivisti, tanta ingratitude exosum, paternâ providentiâ non deseruisti: tot peccatis inimicum factum ultra vires tentari, & in periculum consensus intrudi (speciali gratiâ me iuvando) non permisisti: 4. O DEUS, creasti omnia propter me, me autem propter te, ut amem, laudem &c. te. & ego tam ingratus extiti, ut etiam ir-

ratio.

gationa
s. Pa
Passion
impetr
Christima
Scio te
queis r
seculo

Vna

Vnus l
Æterna
gulis v
nificijs
bi pro
benefic
contem
rim.
l'ignit
Tibi, e
Domin
iora &
& da c
imagin
fide, d
cum
es, ser
Ora
Scalz.

Reco

Pri
tra

racionales creaturæ, inferuitio tui me confundant.
5. Fateor dulcissime IESU, meritis acerbissimæ
Passionis Tuæ, hunc statum à DEO Patre mihi
impetrasse, donis supernaturalibus ad hanc perfe-
ctissimam Religionem me habilem reddidisse. 6.
Scio te maximos dolores sustinuisse, vt me à la-
queis mundi, carnis, & diaboli liberatum, tam-
seculo de salute animæ meæ statu donares.

Vno. 1. Quid retribuam Tibi sSma Trinitas
Vnus DEUS, pro omnibus quæ tribuisti mihi. 2.
Eternas Tibi refero gratias, pro omnibus & sig-
nificis vitæ meæ, horæ elapsæ, imò & elapsuræ be-
neficijs. 3. O summum bonum, totum me Ti-
bi pro lytro offero. 4. Confundor Tuis tantis
beneficijs. 5. intimè doleo, quod aliquando hæc
contemnendo dolorem super dolorem Tibi addide-
rim. 6. quod te medullitus non amaverim. 7.
In ignita charitatis ardore amare Te volo. 8. Cupio
Tibi, quod me cupere vis. 9. Remoue à me
Domine, quidquid displicet tibi in me. 10. Vis ma-
iora & perfectiora à me Domine, iube quod vis,
& da quod iubes. 11. O Anima insignita DEI
imagine, redempta Christi Sanguine, desponsata
fide, dotata spiritu, ornata Virtutibus, depurata
cum Angelis, dilige illum à quo tantum dilectus
es, seruias illi, à quo tot beneficijs cumulata es.

Ora pro Exaltatione S. R. Ecclesie. Pacta &
Scalæ. Meditatio de beneficijs. elice Actus fidei.

D I E S II.

Recollectio Occupationum statûs sui.

Purgatio. Conscientia se examinat, quo ad vi-
tamq; vitam, *1mo.* quo ad vitam actiuam.

Vide

Vide si opera tua non fuerint. 1. Vana, propter humanum respectum amoris, commendationis &c: 2. Otiosa, s. tempus inaniter consummentia. 3. incauta, s. scandalum vel occasionem iudicij temerarij causantia. 4. Inordinata, s. non debito modo, tempore, loco &c: facta. Inobedientia, s. contra mandatum superiorum. Temeraria, s. sine consilio & directione, vel ordinatione Superiorum. 7. Præsumptuosa, s. propter factum vel laudem facta. 8. indiscretas, contra rationem, vel cum alterius grauamine acta. 9. Acediosa, s. cum tardio & segniter ac repide peracta, 10. Superflua, s. neq; ad DEI honorem, neq; ad proximi vtilitatem vel ædificationem, neq; ad tuum commodum ordinata, 2. ad quo ad vitam contemplatiuam. Pèpende 1, quàm negligenter te ad confessionem parasti examinatorum, transactorum per transenam instruisti. 2. quàm remisse pro agnitis defectibus in confessione doluisti. 3. quàm debile propositum vitandi agnita peccata habuisti: 4. quàm oscitanter occasione ante actorum vitasti, imò multoties eas procurasti.

Agnosce 1: quàm negligens fuit tua ad Missæ tremendum Sacrificium, vel Sacram Communionem præparatio, 2, quàm frigida in spiritu eius celebratio, vel susceptio, 3, quàm languida pro illa gratiarum actio. 4, quàm festina ad confabulationes & alia profana tractanda extrouersio. Recollege 1, cum quantis distractionibus & imperfectionibus incruentum Missæ Sacrificium, Diuinum Officium, Orationem mentalem, vocalem, Recollectiones, aliaq; pia exercitia absoluisti. 2, quàm graviter DEUM in prædictis, in debita intentione-

gentione, notabilis partis omissione, festina recitatione, ordinis inuersione, officij commutatione, culpabili interruptione, soporosa recitatione, per risum, iocum, colloquia, sensus immortificatos distractione, temporis retardatione, alijsq; imperfectionibus, offendisti.

Illuminatio. Anima sic instructa ait: 1. Agnosco dulcissime IESU, effusione pretiosissimi sanguinis tui, meritis acerbissimæ tuæ Passionis, sacramentis gratiam promeruisse, & ego quàm leuiter eam æstimauit. 2. Fateor amantissime IESU, Te indefessa intentione, intentione, & attentione in horto pro salute animæ meæ, vsq; ad effusionem sanguinei sudoris pro me orasse, & ego quàm sollicitam, quàm desidiosum me gessi. 3. Scio Redemptor mi, quòd cum studio conatu opus redemptionis meæ sis operatus, pro me captus, ligatus, colaphisatus, conculcatus, denudatus, flagellatus, coronatus, consputus, irrisus, postpositus, Crucis patibulo inter latrones ingloriosissimè affixus, felle & aceto potus, & alijs opprobrijs saturatus. O dolores! o labores! o amores! & ego quàm negligenter propriam salutem curauit quàm ingratiè tuos labores acceptauit. O acediam! O ingratitudinem! 4. Ah doleo quod plurimos gradus veniæ, gratiæ, gloriæ acquirendæ, multas occasiones meritorum reportandorum spontè amiserim. 5. Quantam perfectionem habuissem, si tam salutare occasiones non omissem. 6. Nunc sed serò perpendo diuinos impulsus & instinctus ad perfectionem me impellentes, à me repudiatos; erubesco tam abominabilem ingratitudinem.

Vno. 1. Domine quid me vis facere, ecce au-

dit

dit seruus tuus. 2. doce me facere voluntatem tuam. 3. Vni me tecum inseparabiliter vinculo ardentis orationis. 4. Instilla animæ spirituum devotionis vt te condigné laudem. 5. In aui & stultitui proficere. 1. Increbra innovatione intentionis & presentia tua. 2. In assidua crescentis amorosi feruoris exercitatione. 3. In actuali devotionis attentione. 4. In serua tecum per Spiritum devotionis concatenatione. 6. Refice dulcissime JESU famelicam animam meam dulci Spirituali, devotionis alimonia. 7. Ecce Domine DEUS si quid defraudavi reddo, si quid debeo [s. DEO proximo, mihi] restituo, si quid malum commisi, retracto; si quid bonum omisi, suppleo; si quid corrupti emendo; si quid maculavi [s. malo exemplo] emundo, Dulcissime JESU in balneo Sanguinis Tui, in balneo doloris & amoris mei. 8. O Pater amantissime, da mihi vt fructus dignos penitentia faciam, & delicta mea debita castigatione puniam in balneo Sanguinis Tui, sudoris, lacrymarum Tuarum mi IESU. 9. Baptizo & immergo me totum, & omnia mea, vt cum omnibus purificer, quia immundus; calefiam, quia frigidus; conforter, quia infirmus; dorificer, quia egenus; dignificer, quia vilis; saner, quia moribundus; viuificer, quia mortuus sum. 10. Dulcissime JESU, responde mihi quantas habeo iniquitates, quid adhuc mihi deest; quam longè sim à te? quid debeam Tibi? quo Tu dignus es? quid retribuam Tibi pro omnibus quæ tribuisti mihi; hæc dum quero à te mi JESU, responde mihi & confer necessaria, vt placeam Tibi in æternum. 11. Verere me in tempore, & æternitate: operare in me quod potes

potes, quod scis, quod à me requiris. Presta vt ad Te pleno desiderio semper aspirem, & in Te dulcissime IESU placidè respirem.

Oratio pro Propagatione S. Religionis. *Psalm.*
2. *Scala.* Meditatio de Peccatis, elice actus ex spe.

DIES III.

Recollectio Imi Voti scilicet Obedientia.

Purgatio. Conscientia se examinat. *imo.* Attende quod licet per votum Obedientiaè damoni renuntiasti, tamen segniter suggestioni eius ad libertatem proprii iudicij & voluntatis alicientis, adversaris. *ad.* Examina te: quantum defecisti in Obedientia, erga DEVM eiusq; Vicarium. 1. DEO inobediens fuisti 1. desidiosè præcepta eius & Regula adimplendo. 2. inspirationibus contraveniendo, vel eas repudiando, vel segniter acceptando. 3. consilia contemnendo. 4. influentias cælestes quibus DEVS ad cor tuum pullabat, in meditationibus, & in alijs pijs occupationibus oscitanter admitendo. *II. Vicario.* 1. toties liberum arbitrium voluntati præcipientis non subiiciendo. 2. eius iussa contemnendo. 3. ea ex timore pænæ vel confusio- nis acceptando. 4. cum remurmuratione sensualitatis adimplendo. 5. propriae sententiæ contra mem- rem superioris adhærendo. 6. attende, quod non quia præceptum fuit, sed quia placuit libentissimè feceris. 7. vide quam promptus ad ea quæ applau- debant tuae voluntati, quam tardus ad illa quæ re- pugnant, fueris.

Illuminatio. Anima instructa ait: *imo.* Scio Do- mine DEVS omnes creaturas etiam irracionales Tibi
Creato-

Creatori suo sine contradictione ad nutum obedi-
re- & ego ratione á Te dotatus, mancipium Tu-
um, totius mandatis Tuis, contraveniendo tam teme-
rarius extiti. 2do. Agnosco DEVS. impium acpe-
riculosum esse inimico capitali obedire, eius per-
svasiones [contempto tuo consilio] sequi, quod
ego [proh dolor] aliquoties feci. 3mo. Scio per
obedientiam, animam meam ligamine conformi-
tatis cum Tua Voluntate strictissime, vniri, quem
tam salutarem nexum ah! quam multoties disru-
pi. 4to. Confundor dulcissime JESU, dum Te non
solum æteruo Patri acerbissimæ Passionis calicem
potandum porrigenti, sed impijs iudicibus, sævis
tormentoribus, usq; ad mortem crucis obedientissimū
video; quibus vt vestes exueres, purpuram induer-
es, alligatus ad columnam tot vulnera reciperes,
spineam coronam acceptare. Crucem humeris ba-
iulares, ad clavos manus pec. sq; porrigeres, & alia
impia imperantibus, prõptè obtèperasti: & ego im-
pius peccator, non solum in consilijs, sed in prõcep-
tis Tuis ad salutem animæ mez proficuis, quam
refractarius fui. 5to. Fateor Superiorem esse Tuū
Vicarium; ita vt qui eum spernit, Te ipsam sper-
nat, quem ego toties contempsi, mandata nihili du-
xi. 6to. Quid magni, si ego pulvis & nihil propter
DEVM me homini subdo; quando JESUS, verus
DEVS Omnipotens Rex regum, & Dominus domi-
nantium abiecto homini propter me humilimè se
subdidit.

Vno. 1. Paratum cor meum DEVS. paratum cor
meum. *2.* Omnia volo, nihil volo in toto corde
meo in æternum. *3.* Fac dignissime DEVS. vt sim
mancipium & iumentum dignitatis tuæ. *4.* Fac vt
ego

ego totus, quantus quantus sum cum omnibus potentijs & actionibus semper deserviam exaltandæ dignitati Tuæ, 5. Fac vt vnica mea sit cogitatio & cura omni meliori modo magnificare gloriam tuam & Tibi seruire. 6. Desidero meipsum Tibi in spontaneam oblationem offerre, & Tuus perpetuo permanere, omnem voluntatem meam in Tuam transfundo. 7. Fiat Domine fiat voluntas Tua, in me & de me. fiat in tempore & æternitate. 8. Domine nihil sum, nihil possum sine Te; operare in me quod vis, quod scis, quod à me requiris. 9. Rege affectus corrige adus, dirige gressus. 10. Vtere me Domine in tempore & æternitate. 11. Fac me Domine JESU superioribus obedientem sine contradictione, vt illis pro amore Tuo non solum in præceptis, sed in inconstantijs obtemperem. 12. Domine JESU, semel pro semper statuo superioris etiam austerrimi [modo mala non præcipientis] nutum impleturum, arduis mandatis satisfacturum, nil de me ordinaturum, avidius ignobiliora officia subiturum. 13. Æterna sapientia suggerere mihi quid me vis facere de Te de me, à meis quibus me seruire iussisti. 14. Obedire volo ex toto corde omni creaturæ præpositæ mihi à Te propter Te, secundum Te.

Oratio pro Christianitate, & pace inter Principes Christianos. Pæcta Scalæ 3tiz. Meditatio de miserijs. Actus Charitatis DEI & proximi.

DIES IV.

Recollectio 2di Voti, scilicet
Paupertatis.

Purgatio. Conscientia se examinat. 1. Recogita quomodo mundo eiusq; Vanitatibus renunciasti. 2. si aliquem affectum ad res temporales s. ad honores, voluptates, libertates &c. non habuisti. 3. si paupertatem Evangelicam gaudenter propter imitationem Christi, omnem rerum penuriam laetanter acceptando verè amas. 4. si nulla chata, cara, rara, superflua appetis. 5. si solis simpliciter necessarijs ad vitam sustentandam sine animi repugnantia contentus manes, imo de his indignum te esse agnoscis. 6. si in defectu necessariorum nullam sensuslitaris remurmurationem acceptas, imo de hoc defectu gaudes, volens esse in paupertate conformis Christo. 7. si necessaria non auidè nec scandalosè acquiris. 8. si acquisita sine amore tenes. 9. si de amissione eorum non turbaris. 10. si de amissis non doles. 11. si fiduciam in DEI, providentia de suppeditatione necessariorum collocas. 12. si nihil proprietati, tux adscribis. 13. Nil coram superiore celas. 14. Nil sine licentia Superioris procuras, nil accipis, nil retines. 15. Nil apud Sæculares deponis, nil disponis: secundum suam voluntatem, nil donas sine scitu superioris. 16. si rem vsui, communitalis, aut particularis fratris destinatam accipis, proprio vsui commodas, vel eam alteri sine licentia donas. 17. si Conventum vel Cellam tibi approprias; multo magis si ibidem contra voluntatem superioris manes.

Illuminatio: Anima illuminata dicit. 1. Scio

Magister mi, quod dum dives esses, & nullius egeres, pauper & exul in mundo propter me fieri non erubuiti: & ego miser & nudus nonne divitias appetam. 2. Sufficit mihi dulcissime JESU ad consolationem in mea egestate, si Tuz paupertatis magnitudinem intentus aspexero. 3. Confundor Salvator mi, dum Te Regem regum, Dominum dominantium, in nativitate nudum, in vita pauperissimum, ad Crucem spoliatum, in Cruce sitientem, uno haustu aquæ carentem intueor: & me sufficientibus non contentum, superflua appetuisse commemoro. 4. Ah vereor gravissimam, sed iustissimam punitionem Tuam, dum in schola austeritatis, & paupertatis, paternæ tuæ providentiæ, in sustentatione meâ sufficienti ingratus, hanc commoditatem aliquando appetij, quam in mundo vix habuissim. 5. Fateor imperfectionem meam, ob quâ erubescio dum voto altissimæ paupertatis obstrictus, verus non extiterim Tui imitator. 6. Nudus es JESU, & nudum Te esse factum propter me toti mundo ostentas; & mihi miserrimo grave videtur carere superfluis. Osi addiscerem etiam carere necessarijs: quanto paucioribus egeo, tantominus terrenus sum, resolvam me aliquando, ut nudus propter Te JESU mi esse incipiam.

Vno. 1. JESU iam moriar mundo, viam Tibi. 2. gaudeo quod Te pauperissimum sequar. 3. iam me nihil à paupertate Tua abstrahet. 4. Fac me pauperem sine defectione. 5. cupio mundatus dissolvi, & esse cum Christo. 6. Omnia quæ mundus immundus habet & æstimat; arbitror ut stercora propter Te amantissime JESU, ut Te lucrifera

erificiam. 7. Renovo inflammato desiderio paupertatis meæ votum, nullam rem mihi prorsus adscribendo. 8. Nihil volo nisi Te dulcissime JESU, Tu thesaurus meus, delicia meæ, divitiæ meæ, possessio mea, sis totus meus, & ego Tuus. 9. DEVS meus. & omnia. 10. Vilescant mihi Domine omnia transitoria, & chara mihi sint omnia tua, propter Te, & Tu DEVS meus plusquam omnia. 11. Quam fordet mihi terra, dum cælum intueor: 12. O JESU, O MARIA, amores mei dulcissimi, totus sim vester, nullus meus.

Oratio pro extirpatione Hæreticorum, Paganorum conversione &c: Pacta Scalæ 4ta. Meditatio de Morte. Actus ex Humiliate.

D I E S V.

Recollectio tertij voti scilicet
Castitatis.

Purgatio. Conscientia se examinat. Perpende 1. qualiter hosti animæ tuæ & concupiscentiæ eius insurgentibus resististi. 2. Quam segniter in commotione sensuum, Spiritum ad DEVM elevasti. 3. Vide si mentem immundis cogitationibus non occupasti. 4. si eas negligenter reiecasti. 5. si assensum eis præbuiti. 6. si commotionibus sensualitatis, conversatione incautâ, vel colloquio in honesto, vel cibi potusq; excessu, vel visus aliorumq; sensuum incircumspectâ curiositate, aliove motivo occasionem dedisti, si verba minus honesta cum scandalo aliorum protulisti. 7. si lectionj materiæ luxuriosæ extra necessitatem, vel cum periculo Spiritus.

ritualis ruinae operam dedisti. 9. Perpende, quomodo ieiunia vigiliis, aliisque mortificandae carnis remedia acceptasti. 10. vide qualis fuit vitae tuae puritas. 11. qualis reprimendae sensualitatis promptitudo. 12. qualis in verbis decencia: cum mundanis in conversatione, & de mundanis cautela. 13. qualis in negotiis agendis circumspexio. 14. qualis sensuum mortificatio. 15. si aliqua corporis proprii non fuit conuentia. 16. in suppeditatione cibi vel potus quam remissa vel nulla appetitus refrenatio.

Illuminatio. Anima instructa Christum alloquitur. 1. Scto castissime JESU, te castarum mentium intimum esse amatorem. 2. Castitatem effectiorem corporis nostri. quo ab impuritate educitur bestiarum, & in similitudinem evehitur Angelorum. 3. Agnosco dulcis JESU incastos Tibi gravissima intulisse flagella, ut eorum spurcitas pretiosissimi sanguinis balneo ablueres. 4. JESU dolerose plus sex millibus plagarum steterunt in corpore Tuo, & lubet vel eo pretio voluptatem mercari. 5. quod plagae, tot linguae; quot guttae, tot verba; quot vulnera, tot ora, quibus dulcissime JESU animam meam rogas, ut ab hac cogitatione voluptate, concupiscentia, illeceberis, &c. abstineam: an hanc aequam DEI mei petitionem repudiabo? 6. DEVS meus doloribus pressus pendes in patibulo, & ego voluptati operam dabo? absit Domine absit; non decet sub spinoso capite membrum esse delicatum, 7. Iam agnosco, quia dum sensualitati in cibo, potu, somno: jocis, aliisque comeditatibus indulgeo, flammam hosti meo, qui me exurat suppedito. 8. Addiscam tandem à Te JE-

SV tractare carnem meam, verberere fame, siti, fatigatione: frigore, duritie alijsq; incommoditatibus, vt sic eam secundum mundum odiens, secundum Te amem. 9. O quam cito transit carnalis delectatio, quam longa instabit cruciatio.

Vno. 1. Malo mori quam tedari. 2. O castitas! o cordis puritas! amo desidero, voveo te. 3. Tu Domine cor mundum, corpus castum, mentem puram crea & conserva in me. 4. Detestor omnis mentis feditatem coram Te propter Te. 5. Fac me castum sine corruptione. 6. O mentem amentem, quæ aliquando fædis coinquinata es cogitationibus. 7. Exhorresco peccata carnalia, vt æterna euadam incendia. 8. Redemptor mi extingue in me humorem libidinis, vt maneat in me virtus castitatis. 9. Cælestis sponse tibi soli animam meam despondeo, nullum præter Te amatorem admitto; Tibi soli seruo fidem; Tibi me tota deuotione committo, vt carnis spurcitas immaculato calle transeam. 10. O quam durè tractanda est mihi caro rebellis, siquidem Christus tam immaniter suam innocentissimam affligi passus est. 11. O quis det in simplicitate & sinceritate, ac puritate cordis Te diligere, Te potiri, Tibi iungi.

Oratio pro Parentibus, Consanguineis, Benefactoribus Amicis, inimicis. Pacta *sua*. Scalæ. Meditatio de Iudicio. Actus Patientiæ.

DIES VI.

Recollectio Humilitatis.

Purgatio. Conscientia se examinat, 1. Perpende quantum in humilitate defecisti. 1. teipsum magnificando. 2. Superbos conceptus circa appetentiam honorum officiorum &c. admittendo. 3. **DEI**
do ne

dona tibi gratiose imperita, industriæ propriæ adseri-
bendo. 4. ab alijs laudari desiderando. 5. verba
vanam gloriam spirantia cum audientium scanda-
lo proferendo 6. propriam laudem cum iniuria
alterius, vel cum rei falsitate promovendo. 7. pro
laudis defensione cum alijs, contendendo. 8. de alijs
malè cogitando. 9. alios contemnendo, bona fa-
cta rxtenuando. 10. alterius prosperitatem cum
invidia, adversitatem cum gaudio, acceptando.

II. Cogita, circa vanam gloriam. 1. qualis fuit
in tuis bonis operibus intentio. 2. qualis in lau-
de complacentia. 3. qualis displicentia in vitupe-
ratio. 4. qualis contemptus alienæ famæ, operis, ta-
leatorum &c. 5. qualis reverentia Superiorum. 6.
qualis æstimatio fratrum.

Illuminatio. Anima sic instructa ait. 1. Ob-
stupesco Rex cæli & terræ, profundissimam tuam
humilitatem, dum Te toties irrisum, spineæ co-
ronâ in contemptum redimitum, latroni Barabbæ
postpositum, in medio latronum in patribulo cru-
cifixum, alijsq; contemptus probrosos perpeffum
video ad confundendam superbiam meam. 2. Scio
in quanto odio habeas superbos, eorum conati-
bus resistendo, humilibus gratiam largiendo. 3.
Video illa omnia quæ mundus admiratur, & amo-
re habet te, repudiasse 4. Elegisti pro divitijs ex-
tremam paupertatem, pro honoribus contemptum,
pro delictijs pænas; irrisionem pro favoribus. 5.
Exinanisti temetipsûm DEVS Maiestatis, vt humi-
liari disceret pulvis & nihil. 6. Domine JESU
ad cuius Nomen genu flectitur cælestium, terre-
strium, & inferorum, inter plagarios, patibulari-
os, sceleratos reputaris; & ego omnis Vanitatis
vani-

Vanitas magnus inter homines arabiam reputari.
 7. Intolerantia superbis est ut ubi suprema Maie-
 stas humiliatur, ibi vermiculus infletur et intru-
 mescat. 8. O Domine JESU miraculis coruscans
 Nomen Tuum fieri ab his quos sanabas, iubebas;
 Crucifixus, titulum Tibi adscribi, & Nomen Re-
 gis addi ad confusionem Tuam volebas: ahi quam
 ego sum contrarius, dum aliquid mali probrosi,
 subij vel commisi, fides & latere cupio; bonum
 aliquod etiam exiguum faciens, neminem nescire
 volo. 9. JESU pendes cum latronibus, me pudeet
 agere cum vilibus. 10. Vicisti Domine JESU
 vicisti meam superbiam, profundissima humilitate
 tua. 11. Iam nihilum meum contemplor, facili-
 tatem cadendi cognosco, omnium creaturarum mi-
 ferrimum, vilissimum, inutilissimum, ingraticissimum,
 stultissimum, peccatorem gravissimum me esse exc-
 perior. 12. Itaque infra omnes homines, imo in-
 fra omnes creaturas, in profundum vilitatis meae
 propriam cognitionem deicio.

Vno. 1. Domine DEVS adoro, glorifico
 & superexalto Te lautretico cultu soli Tibi debito
 toto me. 2. Subdo me Tibi aeternaliter ad omnia
 toto me. 3. Vilifico me coram Te, & coram om-
 ni creatura propter Te toto me. 4. Diffido mi-
 hi per omnia & soli Tibi confido, omnia Tibi at-
 tribuo bona, & restituo; mihi meum nihil reservo.
 5. In profundum nihilitatis, meae me demitto. 6.
 Humilio me sub potenti manu Tua, & sub manu
 omnis creaturae, propter Te.

Oratio pro obstinatis in peccatis. *Psalm. 67.*
Scala. Meditatio de inferno. *Actus Obsequentiae*

DIES VII.

Recollectio Patientia.

Purgatio. Conscientia se examinat. Considera quam impatiens fuisti corde, Ore, Signo, Opere. **Corde.** Perpende 1. si aliquam iram, affectum vindictæ, imprecationem infortunij, lætitiã ex proximi damno in corde contra proximum fovisti. 2. Si zelose minimum contemptum vlcisci, voluisti. 3. Si rancorem statim ex corde non reiecasti. **Signo.** Si minaci vultu, toruo oculo, stridore dentium, rugosa fronte, alijsq; minacibus signis excandescentiam iræ ad conturbandum, terrendum, vel scandalizandum proximum, demonstrasti. **Ore.** Si aliquem verbis iniurijs, inhonestis, infamibus dishonorasti; si ad minimam offensam, verbis execratorijs, maledictis fratrem affecisti; si ex motu iræ defectus naturales vel morales fratri exprobrasti; si eos palam coram alijs publicasti; si eum innocenter coram proximo calumpniatus es; si falsa ex odio vel vindicta coram Superiore adversus fratrem deposuisti. **Opere.** Si aliquam iniuriam vel damnum in fama, bonis &c: proximo intulisti, vel ei directè aut indirectè (s. per se vel per alium nocuisti; si reconciliari noluisti. **Adversus,** immortificationes proprij tui iudicij & Voluntatis respectu DEI, superiorum, & aliorum. 1. Respectu DEI. Vide 1. cum quantà reluctatione voluntatis adversitates à DEO in te permissas acceptasti. 2. quàm molesto animo ieiunia, vigiliã, labores, fatigationes, tentationes, anxietates, aliasq; vitæ religiosæ austeritates

R

propter

propter DEUM sustinuiti. 1. cum quanto fastidio & murmuratione modicum defectum cibi, potus, vestitus, supportasti. II. Respectu Superioris, attende. 1. quam impatienti animo, humiliaciones, confusiones, correptiones, aliaq; paterna & salutaria contra infirmitates tuas remedia à superioribus acceptasti: contra eosdem plerumq; scandalosè locutus fuisti, alios ad murmurandum induxisti. 2. quomodo dum ad placitum non est subuentum à Superiore delicatæ tuæ commoditati conquestus fuisti. III. Respectu proximi. 1. quam impatienter despectiones, oblocutiones, vexationes, contumelias, irrisiones (aliquando inconsideratè vel ex confidentia) tibi illatas, tulisti. 2. quomodo de sinistro erga te proximi affectu, vel ex leui ac plerumq; nullo indicio, suspicatus es. 3. quam molestè imperfectiones & defectus quosdamq; minimos proximi acceptasti: quomodo te ipsum, vel proximum aliosq; ad turbationem induxisti. 4. quam importuno zelo castigandi corrigendi ad minimos defectus alterius (quamuis nihil tibi intererat) excanduiti.

Illuminatio Anima sic instructa ait. 1. Patientissime IESU totus tremo dum Te innocentem impatientissimum agnosco. 2. in tantis iniuriis tam mitis es, in tantis doloribus tam patiens, in tanta desolatione tam contentus. 3. ego reus sum; & Tu pro me ad crucem damnaris. 4. ego peccavi, & Tu flagellaris, doloribus, itineribus consumptus, Viribus destitutus: & ego minimo labore fatigor, minimâ molestiâ turbor. 5. Obstupesco, dum commemoro, quam benignum Te omnibus exhibuisti, aduersa patienter tollerasti, ad

mirabilia

mirabili silentio ad omnes iniurias, conuitia, ludibria, blasphemias &c: conticuisti; excusationes nullas adhibuisti, neminem loquacitate offendisti: Si Tu Dominus & Magister tulisti pro me probra, colaphos patibulum, & ego pro Te leuem iniuriam & contemptum non patiar? 6. Scio Domine, quod ex Tua iustitia pro vnoquoq; peccato, quorum tot millia commisi, iam à tot annis æterna promeruerim tormenta; & ecce modicam temporalem angustiam ex misericordia tua gratiosissime collatam repudiabo? 7. Si non possum una hora vigilare tentari, infirmari vexari, aduersa tolerare Tecum. 8. Tristis & desolatus aliquando sum, sed numquid & Tu vsq; ad sanguineum sudorem, usq; ad crudelissimam mortem fuisi? 9. Hæc oportuit Te pati; & ita intrare in gloriam Tuam, & ego nil patiendo, possumne intrare in alienam? 10. Quid est o anima, quod magis recogitas modicas Tuas iniurias, quam tam acerbos Christi cruciatus? Nisi quia pluris te æstimas, quam Christum: quid est quod facilius mouearis contra facientes tibi mala, quam contra persequentes Christum? nisi quia magis tibi per sensualitatem, quam Christo per amorem adhaeres? quid est, quod in aduersis iuste tibi illatis multum doles? Christo verò iniuste afflicto non compateris? nisi quia plus te, quam Christum diligis. 11. Plus diligis pedem tuum, quam Caput IESUM Christum; nam plus compateris pedi in modica afflictione, quam Christo in tam grauissima passione & morte: plus tendit cor tuum ad alligandum pedem tuum, quam ad amandum Christum; plus ad condolendum pedi, quam ad compatiendum Christo.

12. O anima si belluam, si canem hoc rerum
 Raru videres, indoleres procul dubio; Filium DEI
 tam male exceptum sine dolore, sine lachrymis
 intueris? *Speranza de Christi Pass: p: 280*

Vnio. I Patientissime IESU, qui in passio-
 ne tua singulis momentis nouo feruore, nouos do-
 lores subibas pro me: fac ut ego singulis momen-
 tis recenti spiritu tuae cruci alligari tibiq; placere
 & conformari studeam. 2. Pungant me mi IESU
 propter Te miseriarum spinæ vitæ huius: da
 ut plus delecter spinis Tuis, quam mundi rosis;
 sit mihi omnis mundi consolatio spinea; sit omnis
 afflictio propter Te rosea. 3. O vtinam hoc sen-
 tiam in me, quod video in Te propter me. 4.
 Auge gratiam, da patientiam. Domine aut
 pati aut mori. 5. Nolo vivere sine vulnere, quia
 Te video vulneratum. 6. O IESU opto fiat in
 me, quod factum est in Te propter me, & mea
 salute. 7. Omnia volo mala pati in toto corde
 meo in æternum. 8. Paratum cor meum DE-
 US, paratum cor meum. 9. Fac me Domine
 fundere sanguinem meum pro Te, quia Tu fudit
 sti pro me. 10. Fac me patientem sine murmu-
 ratione. 11. Doce me patientiam Tuam. 12.
 Moriar mihi, viuam Tibi. 13. Da pati, da tol-
 lerare. 14. Habebo à modo paupertatem pro di-
 uitijs, humilitatem pro gloria, patientiam pro re-
 quiete propter Te patientissime IESU. 15. O
 IESU loquere tot linguis, quot plagis; tot ver-
 bis, quot guttis; tot oribus, quot vulneribus lo-
 quere ad animam meam: erudi cor meum, ecce
 audit seruus tuus. 16. O latus apertum, o vul-
 nus piissimi mei Redemptoris hic hic volo acquirere,

Recoll. matut. & vesp. instituendi. 261

scere, requiescere, dormire, mori. Hæc requies
mea in sæculum sæculi; hic habitabo, quoniam
elegi eam. *Speranza.*

Oratio pro Agonizantibus. *Pacta* 7ma Scalz.
Meditatio de Gloria cælesti. *Actus* paupertatis
Sobrietatis.

D I E S VIII

Recollectio Charitatis erga DEUM & proximum.

Purgatio. Conscientia se examinat. Perpende,
quantum defecisti in amore erga DEUM &
proximum I. erga DEUM 1. quam oscitan-
ter DEUM amasti, 2. quam desidioso servitio
beneficia à DEO accepta recompensasti: 3. quam
tardus ad implenda præcepta; ad arripienda con-
silia; ad acceptandas eius influentias fuisti: 4.
Quomodo non filiali propter DEUM ipsum, sed
mercenario amore propter mercedem DEUM di-
lexisti. 5. quam multoties ipsismet beneficijs eum
offendisti.

II. erga Proximum. 1. vide, quia proximum
non sicut te dilexisti. 2. multoties ei apparen-
ter solum amorem monstrando. 3. bona non
toto affectu apprecando. 4. in necessitate ope
consilio &c. pro posse non subueniendo. 5. quan-
doq; aduersitati eius & miseriz non condolendo,
imò de ea lætando, de prosperitate tristando. 6.
modicos defectus omnibus propalando. 7. eos
irridendo, ex minima causa animum ab eis auer-
tendo.

Illuminatio. Anima sic instructa ait. I. O
 fons omnis dilectionis amantissime DEUS, experi-
 or excessivum amorem Tuum. I. dum me ex
 nihilo creatum, imagine Tua decorasti. 2. ca-
 priuum acerbissima morte redemisti. 3. perdi-
 tum tantis laboribus inuenisti. 4. Vulneratum
 pretiosissimo sanguine sanasti. 5. mortuum, tur-
 pissima peccati morte, vivificasti. 6. peccatorem
 salutari gratiâ ditasti. 7. exulem promissionem
 patriæ celestis per merita passionis Tuae assecura-
 sti. II. Amas me Omnipotens Pater ex toto
 corde, imaginem Tuae Divinitatis in creatione
 mihi impertiendo. III. Amas me dilectissime
 Fili ex tota anima, Animam Tuam pro anima
 mea in redemptione ponendo. IV. Sanctissime
 spiritus amas me ex omnibus Viribus, omnem
 curam in iustificatione mei adhibendo. V. Amas
 me ex tota Divinitate Tua Unus in Trinitate
 DEUS, Te totum mihi indignissimo in glorifica-
 tione promittendo. VI. Amas me ð amator me-
 us, ð IESU excessivo amore, dam mihi Te na-
 scens dedisti in socium; conulescens, in edulium;
 Te moriens, in pretium; Te totum das in præ-
 mium. VII. O IESU quot labores, quot do-
 lores, quot angores pro amore mei subijsti; plus
 de me curans, quam ego de Te, quam ego de
 me. VIII. O IESU quam confundor, dum
 Te in cruce tam extensum intensissimis doloribus,
 undiq; pressum: à circumstantibus Crucifixoribus
 irrisum video; & tamen non attendis Tuam iniu-
 riam, non reputas penam non sentis contumelias;
 imò à quibus pateris, illis compateris; à quibus
 vulneraris, illis mederis; à quibus necaris, illis

procuras vitam, reconcilias gratiam, promeris
(quantum ex Te est) sufficientissime gloria. **m.**
ix. Iure merito sponse animæ meæ totum cor
meum desideras, cum prior Te ipsum vltro mihi
totum impendisti. **x.** Præcepisti Te amari ex
toto corde, sed prius lancea latus Tuum transuer-
berari voluisti, vt eo patefacto cor Tuum mihi
donares. **xi.** Iubes Te amari ex tota anima,
sed prius animam Tuam pretiosissimam mærore
confici, & ad mortem vsq; coangustari voluisti
xii. Mandas Te ex omnib⁹ viribus amari, sed prius
mei amoris gratiâ omnes vires Tuas in Cruce
consumpsisti, vsq; adeo, vt eis contritis & exhau-
stis in manus Patris spiritum exhalaueris **xiii.**
Vix pro iusto quis moritur, Tu IESU pro impiis
passus es, moriens propter delicta nostra: venisti
gratis iustificare peccatores, seruos faciens fratres,
captiuos Cōheredes, exules Reges.

Vno. 1 O excessivum amorem! cur ego to-
tum cor nōn tradam DEO, qui se mihi totum,
& pro me obtulit, 2 Misericors DEUS, quod
à me requiris vt faciam tribue ut sciam, & da
exequi sicut oportet & expedit animæ meæ 3 O
IESU, vtinam vulnerer pro Te, vtinam totum
cruorem effundam pro Te, vtinam moriar pro Te.
4 Vtinam nullibi inueniar nisi vulneribus Tuis,
5 Proh! amor nōn amatur, amor nōn amatur,
6 DEUS meus amor meus, ego totus Tuus,
quia Tu totus meus 7 O anima meæ, ama
torem tui, à quo amaris, cuius amore præventa
es, qui est causa amoris Tui. 8 Si amare pi-
gebat, redamare non pigeat 9 O DEUS, vita
& gloria meæ, amor meus vni me Tecum insepa-
rabili.

264 *Tract. Retol: mat: & vesp: &c:*

rabiliter, 10, Transforma me totum in Te
11. Do totum pro toto, 12, O dulcissime
IESU, ecce anima mea ardet, astat, flamme-
scit in Te tota se; tota ignescit & ebullit in Te,
ad Te, vsq; ad defectionem, vsq; ad languorem,
vsq; ad mortem. 13. O quam dulcis sapor iste,
qui Te gustat IESU Christe Tuo victus à dulce-
re, mori posset pro amore, Te vnum amans vni-
ce. 14 Amo Domine omnem hominem etiam
inimicum sicut meipsum propter Te: amo omnem
creaturam in Te & pro omni creatura amo te,
toto me in æternum. Amen.

Oratio pro Defunctis.

Factum Generale Sⁱ Pⁱ FRANCISCI. Vide supra
ad finem Factorum. Meditatio de venerabili Sac-
ramento. Actus Castitatis.

ICO

(*)

ICONISMVS

Seu

Descriptio Virtutum Asceticarum

ac

Triplicis differentia vitiorum,

INSTITVTIO I.

De virtute ascetica in communi, & ei opposito triplici vitio.

Dicendum est *Imo* Quod Virtus ascetica duplex habeatur. Exterior nimirum & Interior Virtus quidem *exterior*, statuit finem suarum actionum honestatem extrinsecam: cui honor vulgaris & fama popularis competit. Dicit autem elegantiam morum atq; decentem sensuum & membrorum corporis compositionem, in loquendo videlicet, gradiendo, conuersando, bibendo, comedendo, & similibus, quæ prorsus tam Religiosos quàm sæculares faciunt hominibus commendabiles. Dicit præterea exteriores observantias claustrales, ex institutione SS. Patrum ordinatas, ad proximorum ædificationem, & ad virtutis interarum promotionem, custodiam & ornamentum. Attamen propriè loquendo præsens virtus, non est virtus, nisi meræ virtutis signum: quod ubi habetur absq; suo significato, dicit ascetam non nisi secundum ipsam apparentiam & denominationem extrinsecam virtuosum ac spirituales.

Idcirco

Idcirco S. Paulus discipulum suum Timotheum censuit admonere 1. *Tim.* 4. Exerce te ipsum ad pietatem (id est applica te ad studia internæ virtutis) nam corporalis exercitatio (id est applicatio ad studia externæ virtutis) ad modicum utilis est; pietas verò (largè s. sumpta, omnem comprehendens internam virtutem) ad omnia utilis est, habens promissionem vitæ, quæ nunc est, & futuræ. Virtus autem interior statuit finem suorum actionum, honestatem intrinsicam, expectantem præmium vitæ æternæ, cui opponitur dedecus culpæ, & omnis inordinatio mentalis atq; obliquitas intentionis. Iam verò præsentis virtus ex parte nominis sui, est quasi vis intus virum tuens, & virens intus iuxta D. Bonaventuram. Est quidem virtus vis intus, multæ postulationi animæ rationalis cælestis donata; ad resistendum temptationibus & vitiorum moribus, & ad aggrediendum ardua pro imitatione Saluatoris nostris ac maiori nominis eius gloria. Vel alias ad incedendum arctâ viâ, quæ nos duxit vestigia Christi ad vitam cælestis patriæ. Est quoq; virum tuens, & virens intus, quia virtutis natura est, virum sibi addictum rueri ab omni labe reciduationis & lapsus in gravia peccata; eiusq; animam iugiter donis cælestibus virescentem rededere, vel alias præsentia suâ decorare, illuminare, inflammare, & perfectam facere. Ex parte autem rei eadem virtus est, bonus animi habitus; atq; sanati affectus naturalis per gratiam DEI sanctificantem, motus ordinatus. Vel item, est bona qualitas mentis, cum gratia DEI iustificante illi veniens; quæ animæ rationalis mala qualitas (virtutum

sum puta) debellatur: quâ rectè ac ordinatè vivitur; quâ meritum æternæ beatitudinis comparatur.

Dicendum 1do. Quod Virtus interior, aliâ necessitatis & sufficientiæ dicitur eo quod de lege præcepti sit necessaria, & sufficiat ad vitam æternam consequendam, ideoq; communis est omnium saluandorum. Aliâ supererogationis, & superabundantiæ dicitur, eo quod sit de lege consilij, ad maius meritum comparandum, & ad vitam gloriæ cælestis abundantiorē consequendam cælitus ordinata. Ideoq; specialis ac propria bonorum Religiosorum est, ac inde ascetica vocari solet, quia ut plurimum in aliteriis acquiritur & exercetur. Addicti quidem priori virtuti ex parte abrenuntiant mundo, per abnegationem videlicet principiorum illius praviæ politicæ, & consequenter secundum quid captivant seipfos, & in obsequium redigunt, compescendo pravius motus vitiorum suorum acquisitorum actibus nimirum suæ virtutis. Addicti verò posteriori, ex toto abrenuntiant mundo, per abnegationem principiorum sui iuris: & consequenter absolute captivant seipfos, ac imitationi Christi omnino addicunt, reprimendo pravius motus vitiorum suorum natiueorum actibus suæ virtutis.

Nota 1mo. Quod principia iuris praviæ politicæ tria habentur. 1um est. Velle consequi licita (uti sunt bona honorabilia, vilia, & delectabilia.) modo licito: quæ ubi sic haberi non possunt, velle nihilominus interim ea consequi modo illicito. 2da. Velle se defendere à malo (uti est contumeliâ, infamiâ, & quæcunq; in-

auria

iuria) medijs licitis: quæ ubi deessent; velle tamen interim defendere se medijs illicitis.

3^{ium}. Velle sua recuperare publicâ auctoritate, aut alijs bonis modis; qui vbi non sufficerent ad ea recuperanda, velle tamen adhuc effectum interea consequendum adhibere modos inordinatos, & priuatâ auctoritate de inimico sumere vindictam. Nota *2do*. quod etiam principia sui iuris tria habentur. *1um* est: Velle medijs non nisi honestis consequi bona, vti sunt Officia Ordinis, fauores Superiorum, & similia, suo statui & suis meritis competentia; Contra illud consilium Christi. *Luc. 14.* Qui non renuntiat omnibus quæ possidet (& consequentes quæ assequi oportet) non potest meus esse discipulus. Et *Matth. 16.* Si quis vult post me venire, abneget (non solum se pertinentia, verum &) semetipsum, & tollat crucem suam (aduersus satrum) & sequatur me in obedientia s. paupertate, castitate, humilitate, & similibus. *2^{dum}* Velle se non nisi publica auctoritate modis alias honestis defendere ab infamia, & à quacunq; iniuria contra illud consilium. *Matth. 5.* Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam: præbe illi (ad op. sis paratus præbere &) alteram. Et *1. Cor. 6.* Iam omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? *3^{ium}*. Velle sua recuperare, uti est fama iniuste ablata, privatio alicuius officij iniuriosa &c. non nisi publica auctoritate. Contra illud consilium. *Matth. 5.* Qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere; dimite ea & pal-

& pallium. 300. quod habitus pravi vitiorum acquiruntur, & innatorum, (uti sunt habitus superbix, avaritix, luxuriæ, iræ, gulæ, inuidiæ, acediæ,) hoc ipso inter se differunt: quod huiusmodi habitus acquisiti, acquiruntur per actus peccaminosos frequenter iteratos; & sequuntur falsum lumen rationis inferioris, principia praviæ politicæ improbis suis discursibus defendentis: innati verò contrahuntur à parentibus vna cum originali peccato, & sequuntur falsum lumen eiusdem rationis inferioris; quòd discursibus suis contradicit Domini nostri consilijs sui iuris principia defendendo.

Nota 400. quod nisi quis principia iuris praviæ politicæ ut oportet abnegauerit; minime motus vitiorum acquiruntur superabit: & consequenter minime via legis præcepti fideliter ac stabiliter incedet, ac virtutem necessitatis apprehendet atq; tenebit; sine qua salutem cælestis patriæ nequaquam obtinebit. Item nisi quis principia sui iuris abnegaverit minime vitia nativam domabit: & consequenter minima viâ legis consilij ut oportet ambulabit, & virtutem asceticam complectetur, sine cuius cultu ac studio in sua Religione quietè manere, atq; suæ vocationi ac Professioni satisfacere, prout debet non poterit.

Nota 500 quod sicut virtutes necessitatis vna cum gratia iustificante cælitus donatæ, non acquiruntur secundum sui habitus intensiorem, nisi per sinceram atq; continuam mandatorum DEI observantiam; ita virtutes supererogationis, nisi per iugem ac diutinam consiliorum Christi custodiam. Et sicut Vnum DEI præceptum sine altero ser-

ro seruari non potest ad meritum *s.* vitæ æternæ, iuxta *D. Iacob. c. 2.* Quicumq; totam legem (*præceptiuam*) seruauerit. offendat autem (*eam*) in vno (*præcepto*) Factus est omnium (*præceptorum*) reus. *id est* præuaricator: ita virtus sine altera haberi non potest, nisi aliquid virtutis, seu virtus secundum quid, non vero absoluta. Nam inquit *D. Bonau. in compen. Theol. serm. l. 4. c. 8.* Connexæ sunt sibi virtutes (de gratuitis loquitur) & coordinatæ; ita ut qui vnam habet, habeat omnes (puta ut alibi ait) in habitu, & si non in actu, quia vna alteri inest: vnumq; sunt in radice Charitatis.

Dicendum 310. Quod sicut omne vitium quadrupliciter haberi solet, in corde nimirum, signo, verbo, & opere (ut alibi explicabitur); ita etiam qualibet virtus ascetatum habetur quadrupliciter. 1mo. quidem in corde (non in animali *s.* seu corporali, sed in) spiritali vti est intimum animæ rationalis, quod puta esse sedem potentiarum spiritalium; dum *s.* memoria nihil cogitat libentius quàm virtutem, id est, quàm obedire, humiliari, patienter iniuriam ferre, castè viuere &c: dum intellectus nihil cogitat studiosius, quàm ea quæ sunt virtutis, uti est ipsius honestas, utilitas, diuisio, gradus, acquirendi modus, &c: dum voluntas nihil ardentius appetit, quàm virtutis habitationem, conseruationem, & auctiorem, in nulloq; magis delectatur, quàm in virtutis exercitio. 2do. Habetur in signo. Est autem signum veræ virtutis, morum temperies, decora vultus constitutio, benignus oculorum aspectus, linguæ modesta & circumspecta locutio, &

omni-

omnium membrorum ac sensuum corporalium moderata ac religiosa compositio: necnon familiaritas cum viris spiritualibus, lectioes librorum spiritualium, vitatio vaniloquij, otij, ignauiz, & societatis prauorum, correptionum quoq; grata susceptio cum sui emendatione. 310. Habetur in verbo: dum quis loquitur de se ipso submissa, de alijs verò laudabilia; & in familiari colloquio iudicium suum postponit alieno, dum etiam asuescit bona aliorum narrare ad ædificationem audientium, & mala subtrahere ad vitandam diffamationem. Vnde Fr. Massus loquacem quandam monuit huiusmodi verbis: Scito charissime, quod ille qui libenter consuevit narrare bona aliorum, si ipse malus est, cito fiet bonus: si verò bonus est, cito fiet melior: qui autem de moribus aliorum malis libenter loquitur, si ipse bonus est, cito fiet malus; si verò malus est, fiet continuo peior. 410. Habetur in opere. Est autem opus virtutis, eruditio multorum ad iustitiam, ac impletio eiusdem iustitiæ, humiliatio, obeditio, iniuriæ permissio, pauperibus possessionum erogatio.

Dicendum, 410. Quod Virtus qualibet ascetica interior, tribus gaudet gradibus. In 1mo gradu ille est, qui habet virtutem in acquirendo, seu in esse inchoato. Cui sæpe incidit, ut dum habet virtutem in ratione superiori, habeat vitium in voluntate; & dum habet virtutem in voluntate, habeat vitium in ratione; & dum habet virtutem in ratione & voluntate, habeat adhuc vitium in sensualitate. Habere autem quis dicitur in ratione virtutem, & in voluntate vitium; quando iudicat omnino sibi esse utilem atq; necessaria-

ce sariam virtutem ad obtinendam vitam aternam
 sciens omnia eius requisita; voluntate nihilomi-
 nus deliberata, recusat interim ipsius exercitia, in
 posterum ea differendo. Habere verò virtutem
 in voluntate, & vitium in ratione aliquis dicitur,
 quando voluntate amplectitur virtutem, libentes
 s. obediendo, aut mala sibi illata patienter se-
 rendo, sed Superiorem præcipientem iudicat esse
 inhumanum atq; indiscretum; aut aduersarium
 suum hominem esse malum minime DEUM iu-
 mentem, severe à DEO puniendum &c: Habere
 tandem aliquis dicitur in ratione & voluntate
 virtutem, attamen in sensualitate vitium: quan-
 do iam tota mente adhæret Christo, eiusq; virtu-
 rum studio diligenter incumbit, reluctante autem
 Sensualitate; ex qua confurgunt non raro motus
 eristicæ, rædij, indignationis, aliq; similes disci-
 plinæ virtutum contrauenientes. Huiusmodi au-
 tem vitia eorumq; prauis motus, non superantur
 à quoquam Religioso ut oportet, quamuis iuri-
 suo cedentè, nisi per exercitia meditationum asce-
 ticarum continua, per crebro ac instanter ad DE-
 UM orationes iaculatorias, per studium internæ &
 externæ mortificationis assiduum, per actus Virtu-
 tum sæpè elicitos: quos necesse est, vt sit et imi-
 tationem Christi, nominisq; eius, maiorem glori-
 am destinati & charitate feruentes; nam. siue hu-
 iusmodi directione mentis, & fervore charitatis
 (per actus videlicet materiales & remissos) non
 acquiritur virtus seu virtutis habitus (secundum
 Magistros Spirituales) nisi per actus formales &
 charitate ardentes. In 2dò gradu ille est, qui
 habet virtutem in esse acquisito, seu in esse com-
 plecto.

plero: quam habere aliquis dicitur, quando per
 multa virtutum exercitia, habitum cuiuslibet vir-
 tutis, una cum gratia iustificante donatum, DEO
 auxilium præstante proprio labore ac studio fecit
 sibi intensum: ita ut in ratione iam non audiat
 aliquem discursum vitio amicum, nisi virtuti ad-
 dictum; & in voluntate non aduertat virtuti ali-
 quam reluctationem, nisi amicabilem affectionem,
 & in sensualitate prauos motus interdum confur-
 gentes faciliter vincat solo etiam aliquando sui
 Spiritus imperio. Et ut labor ille qui in 2°
 gradu fuit sibi grauis ac difficilis in superando vi-
 tio & acquirenda virtute, tandem DEO iuuante
 efficiatur leuis, facilis, & amabilis, iuxta *D. Aug.*
 Nullo modo onerosi sunt amantium (Christum
 scilicet ac eius virtutem) labores, sed ipsi dele-
 stant: sicut venantium, piscantium, aucupantium,
 & cæterorum talium: in eo enim quod amatur,
 aut non laboratur, aut labor amatur. Et *S. Bern.*
nar. Labor meus (in superandis vitiis & acqui-
 rendis virtutibus) vix est vnus horæ; quod si
 plus, non sentio præ [Christi] amore. In 3^{io}
 gradu ille est, qui habet virtutem in esse excessi-
 uo, qualem is habere dicitur, qui scilicet tam se-
 cundum sensualitatem, quam secundum spiritum,
 in tantam deuenit experientiam internæ pacis ac
 cælestium, suavis amationis, per diutina & studi-
 osa virtutum exercitia, ut cuncta prospera huius
 mundi expetibilia & diligibilia, fiant illi detesta-
 bilia & auersabilia, tanquam occasionaliter mala,
 ac eâ causâ à Christo [*1^a Cor. 7.*] reprobata &
 è contrario omnia aduersa ac mala sibi illata fi-
 ant illi amabilia & desiderabilia, tanquam occa-

sionaliter bona, eaq; causâ à Christo electa, & ad
 eius imitationem exercendam cælitus sibi [*Philip. 1.*]
 donata vnde sic superatis huius mundi prosperis
 & aduersis, gaudens & iubilans, ac exultans, vti
 Victor in Christo occinere licitum habet [*1. Cor. 13.*]
 Cor meum [id est, spiritus meus, qui alias cor
 ac intimum animæ rationalis dicitur] & caro
 [id est, sensualitas] mea, exultaverant [tantâ
 reportatâ victoriâ] in DEUM viuum. Velut quip-
 pe excessu sui pratico extra mundum & supra-
 seipsum in Christo constitutus, ac in eum trans-
 formatus; non quidem secundum esse essentialis,
 sed secundum esse passibile, habituale, & actuale.
 Vt dicere possit illud *D. Pauli Gal. 2.* Vivo
 ego iam non ego, Vivit verò in me Christus.

Dicendum 3°. Quod omnes propter Chri-
 sti imitationem semitis virtutum incedere cupi-
 entes cauere debent extrema earum, iuxta *Deut. 16.*
 Non declinabitis neq; ad dexteram, neq; ad fini-
 stram: cum virtus in medio duorum extremorum
 consistat: quorum alterum dicitur defectus, alte-
 rum excessus. Vnde *S. Basil.* Virtus est quædam
 inter excessum & defectum mediocritas.

Nota inde. Non quemlibet defectum & excel-
 sum esse malitiam seu vitium, sed solum à dextris
 & à sinistris ipsius virtutis constitutum: nam in-
 firmum virtutis, alias infimus gradus, quem Ascetæ
 vocant primum; dicit imperfectionem, atq; de-
 fectum eiusdem virtutis, respectu sui Superioris
 gradus: Supremum verò virtutis vel alias supre-
 mus eius gradus, quem Ascetæ vocant tertium,
 dicit eiusdem virtutis excessum, seu ipsam virtu-
 tem in excessu; eò quod ita excedat in feruore,

ut quidem ulterius procedere nequeat: eo quod defensores amatoresq; sui excedere faciat modum ordinarium in defendendo Ascetis communiter vfitatum, atq; recurrere ad actus extraordinarios alias heroicis & excellentes, ac ipsi DEO (cuius instinctu speciali promouentur) gratissimos; quamuis passim non imitandos, sed admirandos. Talis fuit actus S. Benedicti, dum in tentatione venerea pro tuenda castitate periculo se exposuit vitæ perdendæ, nihili æstimans totius corporis sui acutissimis spinarum aculeis lacerationem & compunctionem.

His de virtute gratuita, & consequenter ascetica in communi positis, iam in singulari de vnaquaq; virtute dicendum venit; ac post modum de vnoquoq; vicio huiusmodi asceticæ virtuti opposito. Primum quidem de virtutibus Fidei, Spei, & Charitatis, quibus DEO adheremus & coniungimur, & vitium acedia debellamus. Postea verò de virtutibus imitamur Christum, vti est Charitas proximi pugnans contra inuidiam. Obedientia & humilitas, expugnantes superbiam, Paupertas Evangelica, auaritiâ exstringens. Castitas ascetica, comprimens luxuriam. Patientia superans iram, Sobrietas, compescens gulam. Ceterum pro maiori facilitate in progressu pratico Virtutum, non incongruum videtur addere sequentia.

M O D U S

Practici exercitij in virtutibus

* Sumenda est quolibet anno, vel melius mensis, aliqua virtus in particulari spectanda,

SA

pre-

procuranda, promouenda, & aliquod vitium expugnandum. Itaq; ad initium Mensis. 1mo Specialem præmitte deuotionem & mortificationem pro impetrandis auxilijs diuinis dicitur enim 1° ad Cor. 10. Sine me nihil potestis facere. Et D. Aug. Nil fructum est velle, sed voluntas ipsa, & admonetur ut surgat, & sanatur ut valeat, & dilatur ut capiat, & impletur ut habeat. 2do Diligenter perlege in hoc Tractatu Institutionem quæ erit de vitio illi virtuti (præsertim morali) oppositæ quam intendis assumere. v. g. Vis assumere humilitatis exercitium, lege Institutionem 13 de superbia, benè aduertendo an & qui ibidem descripti superbiæ gradus, actus, & signa reperiantur in te: ut sic teipsum agnoscas perfectissime, quod in te lateat, sicq; displiceas tibi, & avertaris a vitio. 3^{io} Concipere debes desiderium frequentissimum oppositæ virtutis, v. g. humilitatis; cuius desiderij motiua facile habebis perlegendo Institutionem 6. de Virgute Humilitatis, & specialiter commendationes illius virtutis. 4to Perlege gradus quibus & quomodo intenditur virtus, & actus propone exercendos per Hebdomadas Mensis, idq; iuxta seriem descriptam ad finem cuiuslibet Institutionis de Virgute. Assuesce etiam ad pulsulum cuiuslibet horæ, quamuis tenuiter reminisci propositæ virtutis, ac pij illius desiderij ad illam; certum numerum actuum ante & post meridiem eliciendorum tibi assignando. 5to In Recollectione Vespertina speciale institues examen an. / statim ab initio aduertentæ intellectus, primis motibus vicij illius restiteris? An propositæ

* torum hoc est additum.

tua d
ctum d
di, virt
ter hab
desideri
aduerte
si ex p
misisti,
pensa t
si autem
repete,
ticulari
tio mor
& reno
Vitima
tue exa
maiori
sui aliq

Dicer
ler
fidelita
des &
sanctæ
tia bon
endum
autem
de pec
ur est
Israël.

tua de vitio minuendo, virtute augenda ad effectum deduxeris? An occasiones vitij mortificandi, virtutis exercendæ quæsieris, vel oblatas libenter habueris? An determinatos actus eliceris? desideria ad pulsus horæ renouaueris? Si verò aduerteris in his te defecisse, vel intermisisse; tunc si ex pura obliuione, vel vrgenti aliqua causa omifisti, ea omninò indispensabiliter statim recompensa tot actibus, saltim in affectu & parato animo: si autem ex tepiditate neglexisti, eadem similiter repete, & insuper teipsum punias, tot actibus particularis disciplinæ, vel alia proportionata illi vitio mortificatione, quot actus eliciendos omifisti: & renoua proposita ac desideria Virtutis. 610.

Vltima die Mensis, specialius & vniuersaliter institue examen de exercitio præteriti mensis, & cum maiori sui confusione, humiliatione, ac in pœnam sui aliqua extraordinaria mortificatione conclude.

INSTITVTIO II.

De Fide.

Dicendum est 1mo. quod fides variè accipi solet apud Sacros Scriptores. 1mo. quidem pro fidelitate & sponfione, ut est *Ierem 7* Perit fides & Sanctus de terra: qui nimirum fideliter & sanctè seruet mandat DEI. 2do. Pro conscientia bonæ fidei quæ credit licitè aliquid esse faciendum vel omittendum. Vt est *Rom. 14*. Omne autem [factum vel omiffum] quod non est ex fide peccatum est 3^{io}. Pro facilitate credendi, ut est *Matth. 23*. Non inueni tantam fidem in Israël. 4to. Pro deuotione ac seruore fidei, ut

Math: 23. O mulier magna est fides tua. *1°*
 Pro actu excellenti. Vt *Luc: 7.* Fides tua te sal-
 vum fecit. *6°*. Pro obiecto materiali, id est pro
 articulo fidei. Vt est in *ymb 30. 1^ohan.* Fides
 autem Catholica [quo ad istum articulum] haec
 est. Vt Unum DEUM in Trinitate, & Trinitate-
 tem in Vnitatem Veneremur *7°*. Pro obiecto
 formali, ut *Galat. 3.* Prius autem quam veniret
 fides [id est, Christus qui auctor fidei dicitur *Hebr.*
12] Sub lege custodiebamur conclusi, in eam
 fidem, quae [per Christum & c⁹ Apostolos] reuelanda
 erat. Obiectum enim formale fidei est autoritas
 Christi, ut est verax DEUS cum Patre & Spiritu
 S. vera s. ac certa & infallibilia Ecclesiae suae re-
 uelans, & ad credendum proponens. *2°*. Pro
 fide informi, id est, pro fide peccato mortali
 deformata. Vel item: pro fide, gratia DEI, seu
 charitate destituta: sicut enim anima rationalis
 est forma corporis, dans homini esse, vivere, &
 vitaliter operari, ita charitas est forma fidei, dans
 ei vitam, ac esse gratuitum & meritorie operari
9°. Pro fide formata, quae alias per charitatem
 ut est *Gal. 5.* operatur. De ea est *Hebr. 11.*
 Sine fide [charitate formata] impossibile est pla-
 cere DEO. Et *Rom: 1.* Iustus ex fide [formatam
 s. charitate] vivit. Vnde est, quod anima
 rationalis, non per quamcumque fidem iustificatur,
 sed solummodo per formatam; & consequenter
 per eammet satis rectificatur, ac DEO plene con-
 iungitur, tam secundum intellectum, quam secun-
 dum voluntatem. *10.* Fides sumitur pro fiducia,
 & vocatur fides miraculorum: estque illa, quae in
 graui & urgente aliqua necessitate cælitus mota in
 sui

fui sursum actione, DEUM affectuosissime & confidentissime orans, firmiter credit posse & velle id eum fideliter facere pro maiori gloria nominis sui, quod veraciter promisit se faciendum. Vt est *Marc. 11.* Habete fidem; amen dico vobis, quia quicumque dixerit huic monti tollere, & mittere in mare, & non habitaerit in corde suo, sed crediderit; quia quodcumque dixerit fiat, fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, & euenient vobis. *11.* Accipi solet pro habitu infuso tam infantibus quam adultis, & pro actu ex huiusmodi habitu per intellectum elicito. De hac fide *11.* Fide purificans corda eorum. Iam autem huiusmodi fides est Virtus Theologica ac supernaturalis à DEO infusa: per quam firmiter assentimur ob DEI auctoritatem quæ à DEO reuelata sunt Ecclesie Matris nostræ, & ab eadem Ecclesia Catholica ad credendum nobis proponuntur, propter salutem vitæ æternæ obtinendam. iuxta *1. Petr. 2.* Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum vestrarum.

Dicendum *add.* Quod ex propositis ad credendum alia necessario credenda sunt, ad obtinendam salutem de necessitate medij. Alia de necessitate præcepti. De necessitate medij oportet credere Mysterium SS. Trinitatis Vnius DEI, & Incarnationem Consubstantialis Filij DEI, secundum totam descriptionem Symboli Apostolici, & S. Athanasij; ita necessario, ut sine huiusmodi articulorum fide nemo saluetur, quamvis credendum habeat inuincibilem ignorantiam. De necessitate præcepti, oportet credere septem esse Sacramen-

cramenta, decem DEI præcepta. Determinationes Ecclesiæ & de primatu Romani Pontificis Oecumenici, Vicarij Christi, ac legitimi Successoris Petri Apostoli. de inuocatione Sanctorum, de Veneratione Reliquiarum, & Sacrarum Imaginum, de purgatorio animarum &c: Hæc tamen si actu elicite fidei ab aliquo non credantur ob ignorantiam inuincibilem, non impediunt eum, quin obtineat salutem æternam. Non sufficit autem huiusmodi articulos fidei credere implicita fide, ad obtinendam vitam cælestis Patriæ; sed necesse est fide explicata eos credere. Fides implicita illa est, quâ fidei veritates creduntur in Vniuersali, vel in aliquo principio communi. Vt cum quis credit ea omnia, quæ continentur in Symbolo Apostolorum, absq; eorum aliqua cognitione distincta. Vel cum quis credit indiscriminatim, quæcumq; tenet Ecclesiæ Vniuersalis. Fides explicata illa est, quâ creduntur articuli fidei in se ipsis, separatim s. apprehensi.

Dicendum 3tio. Quod fides Theologica, ut est Ascetis vstrata, indeq; ascetica appellata à Spiritualibus Magistris in Practicam & Anagogicam distinguatur. Practica fides illa est; quæ operatur bona per charitatem sibi coniunctam de qua est. *Galat. 5.* In Christo IESU neq; Circumcisio aliquid valet neq; præputium, sed fides, quæ per charitatem operatur. Hæc deinde fides *Practica*, alia est. *necessitatis*, quæ de lege præcepti est necessaria ad vitam æternam per bona opera consequendam: quibus quidem operibus insitit, dum auersatur mala in se, quæ credit sub æterna damnatione esse sibi fugienda; vti sunt peccata.

peccata mortalia, & eorum proximæ occasione: dum facit bona, quæ credit esse sibi imperata cum promissione salutis æternæ; vti sunt. Observantia præceptorum DEI, & [quæ haberi possunt] operum pietatis: dum suffert aduersa, quibus resistere nequit absq; DEI offensa. Alia est *supererogationis*, quæ est de lege consilij habens meritum abundantioris vitæ ex operibus supererogatorij: his insistit: dum fugit huius mundi honores, possessiones & voluptates, quæ credit fugienda esse de consilio Christi, vti occasionaliter mala: dum facit bona superabundantiæ, quibus credit se imitari Christum: dum quæcunq; aduersa libenter patitur propter Christi maiorem gloriam, quæ credit Christum, velle se eatenus pati. Hæc autem practica fides posterior, proprie ascetica dicitur; illa verò prior improprie, vti communis tam ascetis, quàm alijs quibuscunq; fidelibus. *Anagogica* fides, vel alias sursum ductiua, ac sursum actiua, illa est, quæ ab Ascetis vel maxime exercetur in Oratione mentali: dum actu elicito ac eleuato credunt DEUM: credunt DEO, & credunt in DEUM, iuxta *Habr. 11.* Credere oportet accedentem ad DEUM: quia est [vnus s. in substantia, & Trinus in personis, ac item infinitè potens, sapiens, bonus, misericors, iustus, immensus] & inquiringibus se remunerator. Hæc deinde fides anagogica, alia est *communis*, omnium s. fidelium, ac præsertim iustorum, atq; saluandorum propria: quæ in sui eleuatione credendo credenda ut oportet, satis habet si apprehendat DEUM, ac eius veritates modo simplici sub conceptu s. crassiore ac rudiore. Alia *specialis* contemplatiuorum propria:

pria: & hæc alia habetur vestita, alia nuda. *Vestita* fides illa est, quæ repræsentat DEUM quodammodo vestitum, obscuratum, & picturatum, coloribus, umbris, speciebus, formis, ac similitudinibus creaturarum. Vnde talis fides, non aliud est, quam visio DEI ac diuinorum in speculo & ænigmate. Connaturalis enim modus est menti humanæ, ut DEUM non nisi per speculum creaturarum, & per ænigmata perfectionum mundanarum percipiat & intueatur. *Nuda* fides, vel alias pura, illa est, quæ supra modum humanum, repræsentat nudam ac puram DEI essentiam seu præsentiam: ac idem est, quod visio nudæ veritatis diuinorum ac puræ DEI præsentia.

Dicendum 4to. Quod fides ascetica, non distinguatur hoc loco in fidem practicam & anagogicam, tanquam in duo capita, vti sunt fides humana, & fides diuina, sed distinguitur tanquam vna eademq; fides diuina in duo officia: quorum alterum exercet, quando sursum agit in DEUM, una cum spe & charitate: alterum verò, quando deorsum communicat se & cooperatur cunctis virtutibus moralibus, quarum etiam imperat actus. Cuius quidem Asceticæ fidei tres habentur gradus. *Imus* gradus est, quando aliquis firmiter & affectuose credit DEUM, credit DEO, & credit in DEUM [per aliud s. aspiciendo eius diuina: *id est*, per alias veritates magis notas percipiendone] propter se [*id est*, propter sui auctoritatem] & supra omnia, *vi pote* credibilia & intelligibilia: quia fides certior est omnibus credibilibus & cunctis veritatibus intellectualibus, ex parte nimis

sum

sum causæ, *id est*, verbi DEI, quod certius est
 vniuersis veritatibus; quamuis ex parte subiecti,
id est, intellectus nostri, non item; eo quod ple-
 nius percipiat obiecta aliarum veritatum: & in-
 de est, quod facile dubitat in fide & errat, nisi
 alias plenè captivetur in obsequium DEI, san-
 ctæq; illius Ecclesiæ. 2us est, quando quis cre-
 dit DEUM, & credit in DEUM, propter se, & supra omnia, simpliciter iam credi-
 bilium mysteria percipiendo, sicuti fieri solet in
 contemplatione ordinaria. 3us gradus est, quan-
 do aliquis credit DEUM credit DEO, & credit in
 DEUM, propter se, & supra omnia, nudam ac
 puram DEI præsentiam & credibilem apprehen-
 dendo, quod fit in contemplatione extraordinaria.
 Vbi præsens fides, iam superatis omnibus huma-
 nis rationibus, iam abnegatis omnibus experien-
 tijs gratiæ sensibilis & iam reiectis vniuersis diui-
 nis imaginibus internis humana actiuitate effectis,
 ipsi DEO incomprehensibili, fonti nimirum ac e-
 xemplari suo, tanquam radius soli, à quo emanat,
 infigitur. De hac fide Ioannes Thaulerus *in 11to*
c. 8 sic ait: Nuda puraq; fides huius est exilij;
 scire vero & intelligere futuro sæculo debentur.
 Verè præclara res est, fides nuda: nuda inquam,
 non quæ bonis operibus destituta sit: sed quæ ni-
 hil scire, nihil sensibilis consolationis experiri ap-
 petat. Gaudere deberent DEO militantes, quod
 latentem nudam ac puram fidem absq; omni cog-
 nitione habere possent: nam quo fides purior, sim-
 plicior, nudior est, eo vel centuplo laudabilior,
 nobilior, magisq; meritoria est. Hinc deinde est,
 quod credere DEUM aliquis dicitur, quando cre-
 dit

dit eum esse, vnum, *s.* in essentia, & Trinum in Personis, necnon Creatorem, Saluatorem, Rempneratorem: itemq; Omnipotentem, summè Sapien-tem, & summè bonum: imò etiam; dum credit eum esse vbiq; per potentiam, & essentiam. Credere quoq; DEO aliquis dicitur, quando credit verbis eius, per Ecclesiam erroris insciam nobis propositis & explicatis. Credere tandem in DEUM dicitur, secundum D. Anselmum *in Epist. ad Rom: c. 4.* quando credendo amat eum, credendo, it in eum, credendo adhæret ei, & credendo membris eius incorporatur. Credendo quidem aliquis amat DEUM, & credendo it in DEUM, quando fides eius adiunctam habet charitatem: nam fides sine charitate informis est ac mortua, quæ propter non potest in DEUM tendere non formata charitate. Vnde est, quod credere DEUM, & credere DEO possunt esse actus informis fidei, & formatæ; sed credere in DEUM, ipsius non nisi formatæ est. Credendo autem adhæret DEO, quando nullo unquam hæresis errore ab eo separatur, ac semper in eius gratia viuit, nunquam per aliquod peccatum mortale ab eo recedens. Credendo denique membris DEI mysticis incorporatur: quando per charitatem dilectionis mutua, DEO, tanquam Capiti mysticorum membrorum coniungitur.

*N*ota autem, quod credere DEUM, credere DEO, & credere in DEUM [*iuxta D. Thomam*] non sunt tres actus diuersi, sed vnus, habens tres relationes ad obiectum, vel vnus tripliciter distinctus, ob diuersum ordinem ad obiectum: quia intellectus noster fide formatus, tripliciter potest ferri in DEUM: imò cum fertur in DEUM, ut
in.

in Obiectum materiale, & sic credit DEO
 cum fertur in DEUM, ut in obiectum formale,
 & sic credit DEUM. *310o* cum fertur in DE-
 UM, ut in ultimum finem, & sic credit in DEUM.

Dicendum *510o*. Quod fides Orthodoxa, con-
 sequenter ascetica, manet inter quædam vitia om-
 nino vitanda, quorum alia sunt à sinistris secun-
 dum defectum, alia à dextris secundum excessum.
 Fides vitiosa secundum defectum multiplex ha-
 betur. *Ima* quidem ficta dici solet, de qua illud
Tim. 1. Finis præcepti & charitas, de corde pu-
 ro, & conscientia bona, & fide non ficta. Idem
 autem est ficta fides, quod fictilis, fragilis, ac in-
 stabilis in suis propositis, seu bonis inchoatis, &
 facile deficiens in adimplendo suæ vocationis ad-
 implenda. *2da* dicitur Modica, quæ in periculo
 corporis aut animæ facile dubitat de auxilio DEI
 opportunè cælitus obtinendo, de qua est *Matth. 17o*.
 Modicæ fidei quare dubitasti. *3ta* dicitur Infirm-
 a, quæ segniter attendit profectui in vita spiritu-
 ali, donec retro aspiciat. De hac fide est. *Rom.*
4. Et non infirmatus est in fide *41a*. dicitur
 mortua, quæ non operatur ea per charitatem, quæ
 operari tenetur, ex obligatione legis æternæ. De
 qua *Iac. 2.* Sicut Corpus sine spiritu mortuum
 est, ita fides sine operibus [ex charitate pro-
 nientibus] mortua est. *51a*. dicitur hæsitans atq;
 diffidens, de qua illud est *Rom. 4.* In promissi-
 one DEI non hæsitavit diffidentia. *61a*. Fides
 vitiosa secundum defectum dicitur fallibilis, qua-
 lis est humana, quæ credens credenda diuinitus
 reuelata, potius persuasioni humanæ ac rationi,
 innititur, quam auctoritati Vniuersalis Ecclesiæ,
 cui

cui Christus promisit se presentem esse usq; ad consummationem sæculi. De hac fide 2. Tim. 1. Erunt homines semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes, corrupti mentes, reprobi circa fidem, sed ultra non proficiunt. Fides vitiosa secundum excessum illa esset; vbi crederet aliquis ea in particulari, quæ credenda sunt in vniuersali. Vel vbi crederet absolute, quæ alias credenda sunt conditionate; uti est, dum quis credit, quod DEUS æternum benedictus ob solam suam infinitam misericordiam, & ob meritum solius fidei, nondum aliquam cum charitate connexionem habentis, omnino dimiserit sibi peccata, & quod statim post obitum certissimo donabit animæ suæ vitam æternam.

Item illa esset fides vitiosa secundum excessum, si quis aliqua verè à DEO revelata esse temerè ac præcipitanter crederet, antequam *f* moueretur ad credendum aliquibus testimonijs fide dignis: nam dicitur *Ecclesi. 19.* Qui credit cito, levis est corde. Testimonia autem fide digna, seu mouentia ad fidem veram sunt. Tum *f.* Prophetiarum grauitas, & oracula Sybillarum. Tum *S.* Scripturæ dignitas. Tum doctrinæ Apostolicæ efficacia. Tum Evangelij propagatio per homines valde simplices. Tam multitudo miraculorum in veteri & nouo testamento. Tum Confessiones Martyrum innumerabilium. Tum successio Summorum Pontificum, & aliorum Episcoporum. Tum veracitas Doctorum. Tum deniq; auctoritas *S.* Ecclesiæ Matris nostræ, quæ Spiritu *S.* regitur & gubernatur usq; ad consummationem sæculi.

Actus

Actus.

- Hebdom. 1.* Complacentia in vocatione ad tam Sanctam, rationi conuenientissimam.
- Prophetijs miraculis, sanctitateq; sectatorum eius commendatissimam super omnes alias sectas, fidem.*
- Hebdom. 2.* Visitare frequentius, quam alias Vererabile Sacramentum, deuotius colendo Cruces, Imagines cum actuali reflexione.
- Hebdom. 3.* Desiderium conuersionis Ethnicorum, Iudæorum, Hæreticorum, simul cum compassione cæcitatæ eorum.
- Hebdom. 4.* Mens resoluta pro veritate fidei; quasæ afflictiones, etiam mortem subeundi; confidendo, quod daret DEUS gratiam, in illo casu.

INSTITVTIO III.

De Virtute Spei.

Dicendum est *1mo.* Quod Spes varie accipi solet apud Sacros Scriptores. *1mo* quidem pro habitu infuso: & hæc Spes habitualis non habet ortum ex merito, siquidem infantibus ante omnia merita in collatione baptismi cælitus infunditur. *2do.* Pro actu elicito: & hæc spes actualis oritur ex intuitu meritorum. Nemo enim recte se sperat ad beatitudinem peruenturum, nisi qui DEO seruit ut oportet, vel seruire efficaciter proponit. *3tio.* Spes accipitur pro Obiecto formali, quod est ipse DEUS, quia summè bonus atq; liberalis & fidelis in reddendo promissa, iuxta

Psal.

Psal. 141. Clamaui ad te Domine, dixi: Tu es spes mea, portio mea in terra uiuentium. 410. Pro obiecto materiali, quod est ipsa res sperata iuxta illud *ad Tit.* 2. Sobrie & iuste, & pie uiuamus in hoc sæculo expectantes beatam spem, id est, vitam æternam. 510. Accipi solet pro spe primæ authoritatis tam absoluta, quàm respectiua. Spes primæ authoritatis absoluta illa est, quam simpliciter immediatè ac vltimate ponimus in solo DEO, tanquam in prima causa, & summo largitore omnium bonorum præsentis ac futuri sæculi, iuxta *Psal.* 30. In te Domine speraui non confundar in æternum. Respectiua illa dicitur quam ponimus in Cruce Christi [dicentes cum tota Ecclesia: O Crux aue spes vnica] non quidem terminatiuè, sed referribiliter ad Christum, quem ipsa Crux repræsentat. 610. Pro spe: quam quidem ponimus 1mo in Bñâ Virgine MARIA, tanquam in principali Aduocata & Patrona nostra post Christum dicentes cum tota Ecclesia: Salue Regina &c; & Spes nostra Salue. 2do in Sanctis, qui memores sunt nostri coram DEO in cælis, iuxta 2. *Petr.* 1. Dabo operam, & frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis. 310. In omnibus iustis adhuc militantibus, quorum intercessionibus pro nobis sunt DEO gratæ, iuxta *Iac.* 5. Multum ualet deprecatio iusti assidua.

Dicendum, 2do. Quod spes primæ authoritatis absoluta, est virtus supernaturalis ac Theologica cælitus infusa, per quam certè infallibiliter expectamus bona spiritualia & æterna, à DEO nobis promissa ac conferenda pro bonis operibus in gra.

In gratia eius Diuina patris: hæc autem spes ut est communiter ascetis vitata, quamuis sit simplex atq; essentialiter indivisibilis; respectu tamen suorum officiorum, diuiditur in practicam & Anagogicam. Spes *practica* insitit studiosè operibus meritorijs, de qua *Tob. 2do*. Vbi est spes tua, pro qua Eleemosynas & sepulturas faciebas. Hæc deinde spes, alia dicitur *Necessitas* eo quod sit de lege præcepti necessaria, saluandis omnibus: cuius puta esse actus, declinare à peccatis mortalibus, mandata DEI obseruare, aduersa inuitabilia patienter ferre: propter euitanda mala reprobis destinata, & obtinenda bona spiritualia ac æterna iustis promissa, & certo conferenda. Alia dicitur *Supererogationis* de lege s. consilij, habens rationem maioris meriti, de hac spe illud est *Psal. 4*. Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me. Quemadmodum autem spes necessitatis fugit malum [ut potè mortalis culpæ] propter pœnam æternam: operatur bonum sufficientiæ, propter meritum: sustinet patienter aduersum: propter vitæ æternæ præmium: ita spes supererogationis fugit malum culpæ venialis, propter pœnam purgatorij: operatur bonum superabundantiæ, propter maius meritum: & sustinet cum gaudio aduersum, propter maius præmium. Spes anagogica illa est, quæ sursum ducitur seu eleuatur in DEUM, cuius est actus, *Psal. 7*. Dominus DEUS meus in te speraui, saluum me fac ex omnibus periequentibus me, & libera me. Hæc deinde alia est *cõmunis* alia *spe. salis*. Cõmunis propria est omnium, saluadorum quam habet aliquis, dum ipso actu mente in DEUM eleuata, sperat peccatorum suorum pri-

primam veniam, propter Christi pro illis summam Contritionem ac satisfactionem; & ob suam propriam illorum plenam detestationem: & primam gratiam (quæ scilicet est principium merendi, seu causa meritoriarum nostrarum actionum) propter infinita Christi merita; & ob suam propriam in necessarijs eius imitationem: necnon primam gloriam, propter Christi aduersitatum perpeffionem; & ob suam illi aliquam compassionem. Spes analogica specialis, propria est contemplatiuorum, quam habet aliquis, dum erectus in DEUM, ipso actu sperat in illo, expectans ab eo secundam veniam, secundam gratiam, & secundam gloriam. *id est*, veniam peccatorum venialium, aut etiam veniam cuiuscunq; peccati, augmentum gratiæ, & maiorem gloriam: & hoc propter fugam occasionis remotæ mortalium peccatorum, ac abominacionem suæ propensionis ad venialia: propter adhesionem operibus supererogacionis; & propter magnarum aduersitatum perpeffionem ad imitationem Christi. De spe veniæ primæ illud est *D. Aug.* Merito mihi spes valida in illo est, quod sanabis omnes languores meos, per eum qui sedet ad dexteram tuam, & interpellat pro nobis, alioquin desperarem: multi enim & magni sunt languores mei, sed maior est medicina mea.

De spe secundæ veniæ innuitur tacite, cum dicitur. *Luc. 6.* Dimittite [offensam] *scilicet proximo vestro seu culpam.* Et penam simul pro offensis] & dimittimini. Eadem quippe mensurâ, quâ mensi fueritis, remetietur vobis.

De spe primæ & secundæ gratiæ innuitur *scilicet* *1.º* iam non dicam vos seruos [id est, homines] *prima*

prima mea gratia] quia seruus nescit quid faciat Dominus eius Vos autem dixi amicos [*id est, homines secunda seu maioris mea gratia*] quia omnia quæcumq; audiui à Patre meo, nota feci vobis. De spe primæ & secundæ [*id est maioris*] gloriæ innuitur *Ioan. 10.* Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant. Vnde *S. Greg.* Tanto spes solidior in DEUM surgit, quanto pro illo quisq; grauiora pertulerit: quia nequaquam retributionis gaudium de æternitate colligitur, quod non hic prius, pia tribulatione seminatur.

Dicendum *3tio.* Quod gratia DEI prima nimirum & secunda, alia est *habitualis*, alia *actiua*. Habitualis quidem est infusa, inherens anime iustæ permanenter, quæ alias dicitur gratia gratum faciens, tam hominem, quam eius quodlibet opus honestatem internam supponens ac item dicitur gratia iustificans, & gratia sanctificans quia in quantum est prima, hominem peccatorem peccata sua propter offensam solius DEI serio detestantem facit iustum ac sanctum; in quantum autem est secunda, facit iustum operibus iustitiæ ipso actu addictum, magis iustum, magisq; sanctum. iuxta *Apoç. 22.* Qui iustus est [*prima s. iustificatione*] iustificetur adhuc [*secunda iustificatione*] & Sanctus Sanctificetur adhuc. Actiua gratia DEI, transeunter se habens est auxiliium DEI speciale datum homini ad finem supernaturalem æternæ beatitudinis consequendum. Prima quidem huiusmodi gratia diuiditur in *Præuentivam*, & *Concomitantem*. Præueniens gratia est pulsus diuinus retrahens animam à peccando & pettrahens, ad insequendum bonum: qui vulgo

dicitur inspiratio piæ cogitationis & affectionis disponens proximè liberum arbitrium ad perfectum consensum liberè præstandum. Eadem gratia vocari solet operans & excitans: quia DEUS præueniendo liberum arbitrium sua inspiratione operatur in eo posse, velle operari meritorie, & excitat illud quasi somno pressum ad pie ut oportet agendum. Concomitans gratia est auxilium DEI speciale currens cum libero arbitrio, atq; cum illo efficiens, plenum ac liberum consensum ad pie meritorieq; agendum. Eadem gratia vocari solet cooperans & adiuuans: quia cooperatur libero arbitrio in electione boni & reprobatione mali, adiuuatq; illud non solum ut possit se ad salutaria opera extendere, sed etiam, ut efficaciter extendat. Secunda gratia actualis, dicitur subsequens, quæ idem est, quod donum finalis perseverantiæ in studiis iustitiæ continuandis in vera ad DEUM conuersione apprehensis. Vel quoq; idem est, quod donum confirmationis in bono inchoato diuinitus iustis impensum, quod habere cupiebat David cum oraret DEUM *psal. 140.* Spiritu principali confirma me. Huiusmodi autem donum alias multis orationibus impetratum exiliis possidentes specialiter à DEO amantur, illuminantur, inflammantur, castigantur, in studio virtutum promouentur, & in tentationibus atq; adversitatibus proteguntur. Vtramq; hanc speramus gratiam, orantes cum tota Ecclesia Dominum DEUM. Tua nos Domine gratia quæsumus semper & præuiat & sequatur, ac bonis operibus præter esse intentos. Per Christum Dominum nostrum. Amen. In spe autem huiusmodi gratiæ

constituti, cuncta elicimus & vota nostra coram DEO profitemur. iuxta *D. Aug.* Non fitis pigri ad vouendum; non enim viribus vestris implebitis: si in vobis confiditis, deficientis; si autem in illo cui vouistis, vouete securi, reddetis.

Dicendum 4°. Quod spes ascetica tres habet gradus. *Primus est*, quando eadem spes secundum verum suum officium habetur in acquirendo; talis autem habetur, ubi quisquam ipso actu spei in DEUM extensus, cuncta sperabilia [bona spiritualia ac aeterna caelitus iustis promissa] feruenter amat, habens desiderium tandem aliquando illa possideadi. *Secundus est*, quando eadem spes practica nimirum & anagogica habetur in esse acquisito: talis autem habetur, cum aliquis ipso actu spei in DEUM eleuatus, cuncta sperabilia, cum tedious expectationibus, quam primum consequi desiderat, iuxta illud *Richards*. Amantem [bona videlicet caelestia] omnis mora nimis longa videtur, expectatio onerosa: clamat cum *S. Iob.* Tædet animam meam vitæ meæ. *Tertius est*, quando eadem spes habetur in excessu, seu secundum excessum, talis autem habetur, cum aliquis perfecte Christo Vnitus, ac sursum actu spei in DEUM eleuatus, tota sui cordis efficacia cupit protinus mori, quamuis per dira tormenta, statimq; esse cum eodem Christo in caelesti gloria, iuxta *D. Paul. Philip. 1.* Cupio dissolui, & esse cum Christo.

Dicendum 5°. Quod spei asceticæ opponuntur vitia maximoperè vitanda, quædam scilicet secundum defectum, quædam verò secundum excessum.

Spes vitiosa secundum defectum illa est. *1mo.* que caret fundamento, vel alias habitu infuso fidei: nam *S. Pauli* ait *Haber 11.* Fides est sperandarum substantia rerum; *id est,* fides est basis ac fundamentum spei: *ibidem paulo inferius:* Sine fide impossibile est [*aliquam Virgusem, al' quemq; hominem*] placere DEO. Huiusmodi autem Spes vitiosa, propria est quorumcunq; infidelium: que alias affectio dicitur naturalis, significans suspicionem & appetentiam futurorum bonorum fidelibus iustis cælitus promissorum. *2do.* Illa est, que non formatur charitate, vnde *S. Bern.* Sunt qui sperant in Domino, sed frustra: quia sic de misericordia DEI blandiuntur sibi ipsis, ut à peccatis non emendentur: Vana est omnino spes ista, & hæc confundit, eo quod charitas desit. *3to.* Illa est, que sperat bona æterna ob merita futura: de qua illud est. *Prov: 14.* Non habent [*ut habere oportet*] futurorum spem mali: lucerna [*id est reliquum spei*] impiorum extinguetur. *4to.* Illa est, cui opponitur vitium desperationis. Idem autem est desperatio, quod voluntas diffidens de auxilio DEI opportuno ad perficiendum bonum inchoatum: aut de remissione peccatorum, ex indiscreta apprehensione severitatis iustitiæ Divinæ proveniens; indeq; omne officium iustitiæ Christianæ dimittens. Vitium secundum excessum spei iustorum oppositum, puta esse præsumptionem. Idem autem est præsumptio, quod confidentia immoderata consequendi iustitiam & beatitudinem æternam viribus naturæ. Vel etiam ob sola Christi merita absq; nostris meritis,

Actus

Actus.

Hebdom. 1. Omnē pusillanimitatē, timorem eti-
am atrocissimarum tentatiouum, magnanimites
excitere, per spem in DEO, qui sperantes in se
non confundit; estq; simul sapientissimus, po-
tentissimus & nostræ salutis infinitè aman-
tissimus.

Hebdom. 2. Desperare de propriis viribus, ha-
bendo iam experientiam tot suorum lapsuum,
etiam post firmissima proposita.

Hebdom. 3. Erectio animi, ex consideratione,
quia pro nobis Christus orat, Beatissima Virgo,
& SS Angeli, & tota Ecclesia militans & tri-
umphans

Hebdom. 4. Desiderium cum humillima Ora-
tione pro dono finalis perseuerantiæ, & deside-
rium flagrantissimum æternæ beatitudinis.

INSTITVTIO IV.

De Charitate DEI.

Dicendum est *Imo.* Quod charitas varie acci-
pi solet apud Sacros Scriptores. *Imo.* qui-
dem pro Obiecto tam /o. materiali quàm forma-
li. Obiectum charitatis *materiale* primarium est
ipse DEUS; Secundarium verò omnia alia quæ
amari possunt propter DEUM. *Formale* autem
primarium est Bonitas diuina essentialis; Secun-
darium verò quælibet alia perfectio DEI, secun-
dum quam concipitur quando amatur, & propter
quam amatur. De materiali quidem Obiecto est
1. Ioh. 4. DEUS charitas est, & qui manet in

charitate in DEO manet, & DEUS in eo. *De*
 formali autem est illud *S.* Matris Ecclesie: Qui
 diceris Paraclitus [cui bonitas attribuitur] Alti-
 simi donum DEI, fons vivus, ignis, charitas. Ver-
 rum autem est, quod eadem bonitas diuina sit o-
 riam Obiectum spei sicut & charitatis, sed diuer-
 so modo. Nam voluntas nostra, ut habet affe-
 ctionem commodi, perficitur Spe respectu DEI,
 quem amat amore concupiscentiæ ob eius bonita-
 tem infinitam in bonis, secundum quam promissio-
 nem vitæ æternæ ab eo expectamus: ut autem
 habet affectionem iustitiæ, perficitur charitate re-
 spectu DEI: quem amat ut verè dignum est, &
 iustum amore amicitie, ob eius bonitatem in se,
 absq; vllò *s.* respectu proprii commodi: vti est
 vitæ æternæ in promissione. *2do.* accipi solet pro
 feruore dilectionis. *ut Luc: 7.* Dimissa sunt ei
 peccata multa; quoniam (ex charitate) dilexit
 multum. *3to.* pro signo, ut *Ioan. 15.* Maior-
 em hac dilectionem (charitatiuam) nemo ha-
 bet, quàm ut animam suam ponat quis pro ami-
 cis suis. *4to.* pro habitu infuso, & actu ex eo
 per voluntatem elicitò, ut est, *Rom: 5.* Charitas
 DEI diffusa est in cordibus nostris per Spiritum *S.*
 qui datus est nobis. Iam autem huiusmodi chari-
 tas, est virtus Theologica supernaturalis ac infusa,
 quâ DEUM diligimus ut infinite bonum supra-
 omnia diligibile: *3pliciter.* autem potest quis
 diligere DEUM supra omnia: Appreciativè nimi-
 rum, extensivè, & intensivè. *Appreciativè* quidem
 diligit quis DEUM supra omnia, quando infinito
 plus æstimat illum in amando, quam cuncta a-
 mabilia. *Extensivè* autem, quando quis diligit
 Deum.

DEUM, non solum ut est infinitè bonus in se, & in nobis; Verùm etiam ut est infinitè potens; infinitè sapiens &c. tam ad intra, quam ad extra, vel alias, tam in se; quam in Creaturis. *Intensivè* tandem, quando quis diligit illum, feruentius ac intimius, quàm cuncta diligibilia. Vel potius, quando nihil præter illum solum diligit; omnia verò non nisi propter ipsam, & in ipso amat.

Dicendum 2do. Quod charitas & gratia habitualis, semper sunt à Spiritu S. & semper cum Spiritu Sancto. non sicut ceteræ virtutes, quæ possunt esse quandoq; informes, adeoq; sine Spiritu S. & quod semper simul per Spiritum S. cælitus dantur. ut altera hominem DEO gratum faciat, altera uniat; & quod nunquam ab invicem separantur, sed simul per quodcunq; peccatum mortale tolluntur: ceteræ verò virtutes, non quidem eo pacto tolluntur, attamen informes efficiuntur: tolluntur nihilominus sed non nisi per peccata ipsismet opposita. Vti habitus fidei per infidelitatem seu hæresim; Spei per desperationem; humilitatis per superbiam; Castitatis per luxuriam. &c. Quapropter videntur aliquibus idem esse formaliter, ita ut non differant inter se, nisi diverso respectu: nam donum huiusmodi cæleste, quatenus hominem respicit DEO gratum, dicitur gratia DEI habitualis; quatenus autem respicit DEUM, rationali creaturæ supra omnia amandum, dicitur charitas; quæ omnium Virtutum Theologicarum & moralium est forma, quasi anima & caput. Vt enim anima dat corpori vitam, & caput influit sensum ac motum; sic charitas omnes vivificat Virtutes, & omnibus illis influit affe-

affectum mouendi & agendi meritorie, actus illarum ordinando ad finem vltimum. Vnde est quod nullus actus cuiuscunq; virtutis potest esse ex condigno meritorius, nisi fuerit in charitate, ex charitate, & secundum charitatem elicicus aut imperatus. Vnde admonemur, (*Colos. 3.*) super omnia charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.

Dicendum 3^{io}. Quod charitas quatenus est ascetica, id est, Ascetis potissimum vtitata, alia est practica, alia anagogica. Charitas practica illa dicitur quæ ut ait *S. Greg.* operatur magna vbi est. Si vero operari renuit, aut non operatur charitas non est. Eadem charitas practica, altera dicitur *Necessitatis*, omnibus videlicet saluandis de lege præcepti absolute necessaria: quæ vbi est, fugit mortale peccatum, cum suis occasionibus proximis, nè DEUS summe bonus offendatur iuxta *Psalm. 96.* Qui diligitis Dominum odia malum: facit bona à DEO imperata, ut contemneretur in gratia ac amicitia DEI, iuxta *Ioan. 14.* Qui habet mandata mea, & seruat ea, ille est, qui diligit me: qui autem diligit me diligetur à Patre meo, & ego diligam eum. *Sustinet* aduersari, nè decidat in peccatum, & excidat de gratia DEI, iuxta *1. Cor. 13.* Charitas patiens est. *Ibidem.* Charitas omnia suffert.

Altera dicitur *supererogationis*; omnibus Ascetis de lege Consilij valde vtilis, quæ vbi est, fugit culpam venialem, & occasiones mortalium peccatorum remotas, propter vitandam sui affectus remissionem. *Facit* bona suæ vocationis cum magna diligentia, propter maiorem gratiam DEI

conce

consequendam. *Patitur* aduersa cum gaudio propter plenam Christi imitationem, iuxta *A. B. f.* Ibant Apostoli gaudentes à conspectu Consilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU: contumeliam pati. Charitas *anagogica*, vel alias sursum actiua illa dicitur, quæ homo eleuatus mente diligit DEUM supernaturaliter, ut infinitè bonum, ac suum primum principium & finem vltimum; cuius quidem charitatis videre licet varios actus in Testamento animæ. Eadem charitas si est communis, propria *s.* omnium fidelium saluandorum, diligit DEUM ut infinitè bonum, supra omnia diligibilia confusè ac vniuersè apprehensa; si vero est specialis, propria *s.* perfectæ Spirituali vitæ addictorum, diligit DEUM ut infinitè bonum supra omnia diligibilia distinctè ac singillatim apprehensa. Ac item diligit DEUM supra omnia diligibilia appetitiuè nimirum extensiuè, & intensiuè, secundum explicationem in fine primæ dicendi positam.

Dicendum 410. Quod charitas ascetica tres habet gradus. In *imo* aliquis constituitur, dum eandem charitatem practicam & anagogicam habet in acquirendo: habet autem, vbi primæ scintillas affectum diuini amoris per studium asceticarum meditationum conquirat, habitumq; charitatis per actus elicitos & imperatos sensim dilatare studet, excludens efficaciter omnem affectionem quæ diligit aliquid in hac vita supra DEUM, aut æquè ac DEUM; nisi forte diligit illud circumspicte ac moderatè, infra *s.* DEUM. In 2do gradu constituitur aliquis, dum habet eandem charitatem in esse acquisito, habet autem

quand-

quando iam per studium ordinariæ contemplationis, scintillas diuini amoris, in vnum sibi congregatas exardescere fecit; habitumq; per actus eundem amoris frequenter elicitos & imperatos satis intensum atq; dilatarum obtinuit, excludens omnem immoderatam affectionem, studium vitæ spiritualis internè perturbantem. *In 310 gradu* aliquis constituitur, dùm habet eandem charitatem in excessu, seu secundum excessum; habet autem quando sic amore diuino inflammatur, ut sentiat se spiritualiter esse inebriatum, ac intus diuini eius vulneratum atq; ligatum. Vide huiusmodi amoris pacta in Testamento, animæ, *Scal. 6. c. 7.*

Dicendum 310. Quod etiam Charitas DEI potest esse vitiosa secundum defectum & excessum. vitium charitatis secundum defectum est, quando aliquis diligit DEUM supra omnia quidè, sed non sic ut sufficit. Vel /, ob defectum fidei, vel ob defectum iustitiæ, vel ob defectum stabilitatis. Talis enim charitas est dilectio naturalis, viribus inanimatum naturæ elicitæ; quod si est aliquando supernaturalis (v. g. elicitæ ab homine in proposito instabili) ficta tamen dicitur (2 Cor. 6.) id est fictilis, fragilis, infirma & instabilis. Vitium charitatis secundum excessum non datur respectu ad DEUM, quia nunquam potest diligi DEUS à rationali creatura tantum, quantum dignus est, quamuis diligatur ab ea de dono suæ gratiæ, sicut coram se sufficit; sed respectiue ad nos dari potest, ut si quis scrupulis cruciaretur, quod non diligit DEUM adeo intensè ut diligere vellet, eum hoc excedat mensuram humanæ illius conditionis.

Actus.

Hebdom. 1. Unire animam cum DEO tanquam cum summo bono, ac si nihil esses, in mundo præter te & DEUM.

Hebdom. 2. Velle DEO omnia bona sua seu perfectiones, ita ut si per impossibile DEUS caret ipsis, & ego possem illas dare DEO, vellem dare etiam cum annihilatione mei: ita amo dignitatem DEI.

Hebdom. 3. Gaudere quod DEO seruiatur à tot creaturis, quod adoretur ab Angelis, perfectissime ametur à Beatis; optare sibi, vel propter solum unicum amoris actum ad eum finem obtinendum, esse in cælo.

Hebdom. 4. Dolere de omnibus suis peccatis ut læsivis charitatis DEI: dolere quod ab infidelibus, à peccatoribus, à damnatis non ametur, sed blasphemetur.

INSTITVTIO V.

De Charitate proximi.

Dicendum est *Imò.* Quod in præcedenti Institutione tractauimus de charitate DEI immediata, quâ directe ipsemet DEUS ut infinite bonus supra omnia diligitur: in hac verò sequenti tractandum nobis venit de charitate DEI mediata; quâ diligitur DEUS in proximo, seu mediantem proximo; vel alias, quâ directe quidem proximus diligitur, sed non terminatiuè, id est non propter se præcise, sed referibiliter in DEUM, seu propter ipsum DEUM. Vnde s. *1. Ioh. 4.*
Si di-

Si diligamus inuicem, DEUS in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Et *paulo post*. Si quis dixerit, quoniam diligo DEVM, & fratrem suum oderit, mendax est: qui enim non diligit fratrem suum quem videt, DEVM quem non videt, quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus, ut qui diligit DEVM, diligat & fratrem suum. Hæc autem charitas vnus eiusdemq; habitus cum præcedenti, habet necessario suum ordinem, causam & modum. Ordinem profecto charitas habet ac seruat, dum primo loco facit vnumquemq; in quo subiectatur diligere DEVM, velut primum omnium nostrum, principium & finem vltimum; atq; omnis castæ ac pulchræ dilectionis authorem. Dum *2do* loco propter DEVM facit amare se ipsum, vt imagine eius insignitum; & subsequenter proximum; ut capacem nobiscum æternæ beatitudinis, quo ad bona spiritalia ac æterna. Dum *3to* loco facit diligere seipsum, & subsequenter proximum quo ad bona corporis; quod capax sit æternæ beatitudinis ex redundantia animæ prouenientis. Dum *4to* loco facit diligere seipsum, & subsequenter proximum quo ad bona exteriora; uti sunt bona honoris, vtilitatis, & moderate commoditatis. Causam quoq; eadem charitas diligendi DEVM habet triplicem: *1ma* est ipsemet DEVS, ut summè bonus; Omne enim bonum ab omnibus diligitur, in quantum bonum est: quomodo ille, qui summè ac infinitè bonus est, etiam summè ac prorsus infinitè saltem quo ad appretiationem & durationem non est diligendus? *2da* causa est, quia ipse

ipse D
suu
Vnde
dilige
311
ipsum
Beati
vicem
illi se
ximur
usq;
dilect
bet c
Bern
ALS et
quia
omni
ximur
nem
tuum
confi
lò si
ritas
D
quan
ficiu
anag
fian
ria
in c
xim
le,
cur

ipse DEVS prior dilexit nos; cum daret Filium suum Unigenitum pro nobis in manus iniquorum. Vnde *S. Ioan.* exclamans ait: *J. c. 4.* Nos ergo diligamus DEVM: quoniam DEVS dilexit nos. *3ta est.* quia ipse DEVS magis diligit nos, quam ipsimet diligimus nosmetipsos. Vnde *S. Ansel.* Beati diligunt DEVM, plus quam seipso, & invicem tanquam seipso, & DEVS illos, plus quam illi seipso. Causam item charitas diligendi proximum habet ipsum DEVM, propter quem ipsi usque præceptionem diligit eum, uti ipsimet DEO dilectum. Modum denique diligendi DEVM habet charitas ipsam *f. modi* carentiam, iuxta *D. Bernar.* dicentem Causa diligendi Deum, DEUS est: modus est, sine modo; ratio dari potest quia DEUS supra omnem modum (*id est,* supra omnia) diligi debet. Modum item diligendi proximum habet charitas, ipsam videlicet dilectionem nostri, iuxta *Matth. 22.* Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Dilectio autem nostri, & consequenter proximi, qualis debeat esse, iam paulò superius præscriptum est in ordine. quem charitas in diligendo servat.

Dicendum *2do.* Quod charitas DEI mediata, quam alias proximi dicimus, in quantum habet officium duplex; alia est apud Ascetas practica, alia anagogica. *Practica* quidem charitas si est *necessaria*, de lege nimirum præcepti cuilibet necessaria ad obtinendam vitam æternam, facit hominem in quo subiectatur. *1mo.* Nolle efficaciter proximo suo malum, ut malum spirituale *f. corporale*, & externum. iuxta illud principium iuris naturalis: *Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.*

2do. Velle eidem proximo efficaciter bonum, id est bonum spirituale, item corporale, & externum. Vti est bonum honorabile, vtile, & delectabile iuxta alterum principium: Quod tibi fieri ab alio vis, hoc alteri facias. 3to. Facit dimittere iniuriam à proximo sibi illatam, quamuis mediante debita satisfactione. iuxta *Matth. 6.* Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & Pater vester caelestis delicta vestra; si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Si verò eadem charitas fuerit practica, & *Supererogationis*, de lege *s. confilij.* 1mo. quidem facit hominem sibi addictum, mala seu onera fratrum suorum, portare multipliciter defectuum, naturalium *s. ac* moralium, corporalium ac spiritualium propter imitationem Christi: qui varias discipulorum suorum infirmitates tolerare dignatus est. Vnde *S. Paul. Gal. 6.* Alter alterius onera portate: & sic adimplebitis legem (praecepti & confilij) Christi. 2do facit eundem hominem libenter quavis obsequia & beneficia praestare fratribus suis, tam veris quam falsis, exemplo Christi, qui venit in hunc mundum ministrare non ministrari. Vnde *Matth. 5.* Diligite inimicos vestros; benè facite his qui oderunt vos: & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. 3to. Facit eundem hominem pati aduersa pro fratribus suis tam equidem veris quam falsis ad imitationem Christi. Vnde est *1. Petr. 2.* Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum (patiendi pro fratribus) ut sequamini vestigia eius. Et *1. Ioan. 3.* In hoc cognouimus charitatem (Christi) DEI; quoniam ille animam suam

quam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus (bonis & malis) animas ponere. *Anagogica* charitas habet suos actus in 1. *Scal. Testam. antiq.* quæ alias, si est *communis* propria s. omnium saluandorum, facit nos orare saltim in generali pro nostris proximis: siue sint nostri amici, siue inimici. ita s. ut non excludamus eos ab orationibus nostris communibus. Si autem *specialis* est, facit nos orare pro inimicis in speciali feruido affectu, ut saltim gratia DEI in presenti, & in futuro vitam æternam consequantur. Nam bona corporalia & externa, non semper illis tenemus velle ac impendere, quia non semper expeditis habere illa: quando nimirum vel ipsismet inimicis, vel Communitati alicui nociua essent. Unde est, quod diligimus inimicos nostros, non in quantum sunt peccatores; sed in quantum homines: aliud enim est in nostris inimicis natura à DEO creata, & ad æternam beatitudinem consequendam ordinata; aliud culpa æternam damnationi obnoxia: iam ergo secundum naturam debemus eos diligere; secundum vero culpam tenemus eos odio habere: quia culpa secundum quam dicuntur peccatores, aduersatur DEO, & beatitudinis æternæ impeditiua est: & sic odio habere peccatorem ut peccatorem, est odio habere peccatoris iniquitatem, & consequenter est diligere proximum nam ex charitate proximi prouenit odium illius, quod ei malum est. Ea lege peccatoribus quæ tales sunt, exoptare mala corporalia & æterna, non ut mala, sed ut ipsis aut alicui Communitati bona, ac etiam ipsam mortem, iuxta *Psal. 103.* Desiciant [per penitentiam, aut verò per mortem]

peccatores à terra & iniqui, ita ut non sint. Et illud S. Anastasii de Publico Viro suo: Melius est ei animam exhalare, quam DEI Filium blasphemare.

Dicendum 310. Quod habet charitas præsens gradus tres. In 1mo. constituitur quis, dum eandem charitatem practicam & anagogicam habet in acquirendo: habet autem quousq; proximum suum alia inimicum diligende eadem charitate, sentit dolorem aliquo actu iniurioso, cordi suo ab eo inflictum, quem continua recogitatione dolorum Christi lenire diligenter curat; simulq; discursus rationis inferioris, quos animadvertit turbulentos, ac dolorem huiusmodi irritantes, omnino suppressere contendit. In 2do constituitur; dum eandem charitatem habet in esse acquisito; habet autem, quando actibus eiusmodi charitatis diligendo proximum suum, maxime vero inimicum, nullam proflus, vel saltem multo minorem raro iam sentit cordis sui amaritudinem, animiq; tristitiam: nec adeo rationis inferioris discursum murmurantem audit contra iniuriam sibi inferentem. In 3to. eandem aliquis constituitur; dum eandem charitatem habet in excessu, seu secundum excessum virtuosum. Habet autem, quando ita diligit suos inimicos, à quibus grauem accepit iniuriam; ut ex affectu beneuolentia ac pio desiderio saluationis eorum, non solum pro eis feruenter orat, atq; omnifariam bene eis faciat; verum etiam submissione sua querat placare ipsos, & mala penarum, quæ persequendo se promeruerunt coram æquissimo Iudice Christo, gaudeat pro eis temporarie pati, sincera se eidem
Christi

Christo offerat mente, ad sui *f.* imitationem: qui etiam pro nobis suis adhuc inimicis mortem crudelissimam & ignominiosissimam sufferendo, reconciliauit nos Patri suo eterno.

Dicendum *4to.* Quod dilectio proximi non semper est charitativa; sed saepe vitiosa, tam secundum defectum, quam secundum excessum. *Dilectio secundum defectum* multiplex est. *1ma* dicitur naturalis, quae accepta large quamlibet significat dilectionem viribus naturae elicita: *1ra* est verò dicit inter Parentes & filios dilectionem vitatam, ac inter fratres, sorores, & quoscumque Consanguineos. *2da.* dicitur socialis, quae notis, contubernales, conterranei, eiusdemque complexionis ac vnus moris homines inuicem se diligere solent. *3ta.* dicitur mundana, quae communiter Parentes diligunt filios & filias; cognati cognatos prospera mundi, & commoda carnis illis exoptantes: nullum alias ad vitia, quae inde sequuntur respectum habentes. *4to.* dicitur Officiosa quae diliguntur benefactores atque amici; non solum inter fideles, verum etiam inter Ethnicos. *5ta.* dicitur Cupiditatis seu concupiscentiae, quae diligit aliquis hominem propter suam utilitatem. *6ta.* dicitur sensualis, quae diliguntur pueri ob suam venustatem, ut filia Pharaonis puerum Moysen, eam causa dilexit. *7ma.* Dilectio proximi dicitur amicitiae, quae quis diligitur intuitu suarum virtutum suarumque bonitatis, abique debito ad DEVM respectu.

Dilectio proximi secundum excessum illa esset. Si quis in gratiam sui proximi alias amici velle offendere DEVM, vel alterum proximum. Ac item, si quis Ecclesiae aut Republicae, aut etiam

alicuius honestæ communitatis inimicis, bona vel
let temporalia, extra spem eorum conuersionis,

Actus.

- a* *Hobdomada 1.* Optare cuique veniam, gratiam,
gloriam, & temporalia, in quantum non prau-
dicarent saluti eorum.
a *Hobdom: 2.* Affabiliter alloqui alios.
a *Hobdom. 3.* Inimicis etiam non rogatus, eti-
am insciis eis obsequi in eo, quod ipsis gratum
putares fore; & pro eis orare, compati in eo,
quod læserint animam suam contra te agendo.
a *Hobdom. 4.* Temere non iudicare, neq; ni-
mis zelare super defectibus eorum.

INSTITVTIO VI.

De Obedientia.

Dicendum est *1mo.* Quod Virtus Obedientia
apud Sanctos Viros multas habet sui commen-
dationes. *1ma.* quod paradysum nobis aperiat,
quem inobedientia Protroparentum clauserat. ac ea
causa Christus dedit clauis Regni cælestis Simonī
Petro, *id est,* obedienti. Simon enim significat o-
bedientem: cui ut inobedienti, benedixit, dicens.
Math: 16. Beatus es Simon Bariona: sicut maledi-
dixit primo homini, ut inobedienti, dicens: *Gen. 3.*
Maledicta terra in opere tuo. *2da.* quod sola
obedientia, vel maxime facit nos Christi discipu-
los ac imitatores, iuxta *Ican. 10.* Oves mez vo-
cem meam audiunt, & ego cognosco eas, & se-
quuntur me; & ego vitam æternam do eis. *ta-*
re ipse Christus huiusmodi virtutem primitus ex-
hauriit, & suo triplici exemplo nos eam docere
voluit.

voluit. Veniens nimirum de czelo in mundum, iuxta *Ioa. 6.* Descendi de czelo, non ut facerem voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me Patris. Manens in mundo, iuxta *Luc. 2.* descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis: ad *Philip. 2.* Factus obediens usq; ad mortem. Transiens de mundo, iuxta *Matth. 26.* Paterni, si possibile, transeat à me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. *381a.* Obedientia commendatio est, quod primum locum tenet inter vota religiosorum; quia etiam propter Christi imitationem relinquit, quod est homini in mundo maximum. Triplicia enim bona quilibet Religiosus in sua professione abdicat, ut potè bona infima, alias exteriora, per voluntarij paupertatis votum; bona media, alias proprij corporis, per castitatis votum, bona suprema seu maxima, alias bona animæ; inter quæ præcipuum est libertas voluntatis, quam deserit per votum obedientia. *41a.* est quod nullum opus, per se alias bonum sit religioso meritorium, si non fiat in charitate ex obedientia, & consequenter sæpenumero ex eadem obedientia, meritorie deseritur quodlibet huiusmodi opus; vti est victima seu Sacrificium Missæ, Martyrium, Oratio, silentium, & similia vnde *D. Greg.* Obedientia victimis iure præponitur; (à Samuele) *1. Reg. 15.* quia per victimas aliena, caro, (id est, Christi) per Obedientiam verò voluntas propria mactatur. Et *Sanctus Thomas.* Quæcunq; Virtutum opera ex hoc meritoria sunt apud DEVM: quæd sunt, ut obediatur voluntati diuinæ; nam si quis etiam martyrium sustineret, vel omnia sua pauperibus erogaret.

garet, nisi hoc ordinaret ad impletionem diuinae voluntatis, quod rectè ad obedientiam pertinet, meritoria esse non possent. Ita Commendatio est, quod quæuis opera per se indifferentia, dum ex obedientia fiunt; semper sunt meritoria, ut est dormitio, deambulatio, honesta recreatio, & similia. Idcirco à SS. Patribus communiter assimilatur nauis & equitatus, secundum illud *Prou. 31.* Facta est quasi nauis ipsitoris; sicut enim nauigans quamuis non moueatur motu proprio, semper tamen procedit ad locum sibi designatum; ita obediens innixus non motui suæ voluntatis, sed sui Superioris ad imitationem Christi quicquid agit, quod ex se non est meritorium, semper tamen in virtute & merito, & gratia coram DEO proficit. *6. a.* est, quod verus amator & executor obedientiæ omnem facile superat tentationem, (DEO sibi præstante auxilium) carnis videlicet mundi, diaboli, & hominis mali, iuxta *Proverb. 31.* Vir obediens loquetur victoriam, id est, Vir addictus obedientiæ, laudando DEVM exultabit in victoria de suis tentationibus: imo etiam DEVM ipsum faciet suis orationibus obedientem, iuxta *D. Grego.* Si obedientes fuerimus Prælati nostris, DEVS obediet orationibus nostris.

Dicendum *ida.* Quod Obedientia largè & strictè accipiatur; *large* sumpta est Virtus generalis habens pro obiecto quicquid à DEO, & secundum DEVM præcipitur. Vnde per huiusmodi obedientiam obligamur non solum ipsi DEO verum & Superioribus nostris, quatenus omnia vota & præcepta Regum nostræ Seraphicæ, & alia quæ secundum ipsius præscriptum nobis demandantur, ad

amissim observemus; iuxta illud præceptum *cap: 6:*
 Firmiter præcipio Fratribus; ut obediant suis mi-
 nistris in omnibus, quæ promiserunt Domino ob-
 servare, & non sunt contraria animæ suæ; & Re-
 gulæ nostræ. *strictè* verò sumpta, est Virtus spe-
 cialis, habens pro obiecto præceptum Superioris,
 honestati atq; rectitudini conforme, tum expres-
 sum, tum interpretatiuum. Obedientia specialis,
 alia est necessitatis, alia supererogationis. *Necessi-*
tatis est de lege præcepti necessaria ad consequen-
 dam salutem æternam: quâ populus Christianus o-
 bedit Regibus & Magistratibus suis, propter DEI
 constitutionem. iuxta *Rom: 13.* Omnis anima
 potè statibus sublimioribus subdita sit; non est ei-
 nim potestas; nisi à DEO. *Item.* Vxores Maritis
 suis, ac vicissim Mariti Vxoribus, filij Parentibus,
 & serui dominis; non tantum bonis & modestis;
 ut ait Apostolus *1. Cor. 1.* Sed etiam dyscolis.
Item Cuncti fideles suis Prælati, (*Papæ s. Epi-*
scopis, Parochis) in iis; quæ Canones & Iura præ-
 cipiunt; pro omnibus promulgata: *Supererogatio-*
nis Obedientia est de lege consilij, & consequen-
 ter maioris meriti; quæ distinguitur in simplicem
 & solemnem, ut potè Asceticam Solemni voto fir-
 maram. Simplex illa est; quæ non nisi simplici
 proposito; aut simplici voto, siue implicito, siue
 explicito firmatur: qualis in Religionibus est No-
 vitiorum: qui cum tali proposito aut voto in Re-
 ligione perseverandi, studiose obediunt suis Supè-
 rioribus, expectantes cum desiderio diem suæ pro-
 fessionis. Qualis etiam obedientia est; quarum-
 dam personarum deuotarum: quæ alicui viro spi-
 rituali, pro sua arbitrio in multis obediunt ad
 Christi.

Christi Domini imitationem. *Ascetica* illa est quæ
 formali ac solemnè voto in aliqua Religione ab
 Ecclesia DEI approbata roboratur. Obedientia
 huiusmodi Superior est, in merito simplici Obedi-
 entia, quia ascetica seu Religiosorum obedientia
 per suum votum dedicat DEO arborem propriæ
 voluntatis, cum omnibus fructibus actuum eius.
 Simplex verò, solet nonnisi fructus quando, &
 quantum, & quamdiu vult offerri. Obedientia
 ascetica, quæ in Asceterijs exercetur, alia est limita-
 ta, seu circumscripta, alia absoluta. *Insuper* illa
 est, quæ aliqui Religiosi obediunt suis Præla-
 tis in ijs tantum, quæ in eorum Regula contine-
 tur, de qua illud est, *D. Bernar.* Votum meum
 non augeat Prælati sine mea voluntate. *Poste-*
rior illa est, quæ obediunt Fratres Minores suis Su-
 perioribus in omnibus quæ ad honestatem locu-
 tant, eorumq; statui conueniunt, quamuis ardua
 ac difficilia habeantur, de qua illud est in Regula
 Seraphica *cap. 10.* Firmiter præcipio fratribus, ut
 obediât suis Ministris in omnib; quæ promiserunt Do-
 mino obseruare, & non sunt contraria animæ suæ
 & Regule nostræ. Porro Ascetica Obedientia alia
 est Materialis, alia formalis. Materialis est quæ
 quis odedit quibuscunq; ordinationibus Religionis
 suæ, & præceptionibus sui Superioris ex quadam
 bona & pia consuetudine, ac diutina assuefactione,
 non alio motu quàm quod sic eum facere cogat
 Religionis vsus, atq; benaplacitum sui Superioris.
Formalis autem illa est, quæ quis implet Ordina-
 tiones suæ Religionis & iussa Superioris ex inten-
 tione elicta, & actuali proposito causa imitatio-
 nis Christi, per charitatem motus. Hæc autem
 obedi-

Obedientia maioris est meriti, quam materialis.

Dicendum 3mo. Quod Obedientie asceticæ tres habeantur gradus, qui alias varie disponuntur. *Imo* quidem dicitur aliquis habere *primum* gradum, ubi obedit DEO in omnibus præceptis, prohibitionibus & consiliis, ut supremæ auctoritatis quia nihil præcipit, nisi bonum, & nihil prohibet nisi malum & nihil consultit, nisi magis bonum *2do*. Ubi obedit homini propter DEVM, seu ut Antistites DEI, qui nimirum omnia cum deliberatione ac discretione imperat. *3^{ium}*, ubi obedit propter DEVM homini impetuoso, & proinde contemptibili, iuxta 1. Petr. 5. Serui obedite Dominis suis (licita imperantibus) non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis, *id est* inhumanis, leueris, delinquentibus, &c.) hæc est enim gratia, *id est* meritum magnæ gratiæ) apud DEVM. *2do* dicitur aliquis *primum* gradum habere, dum obedit Superiori, ne alias DEVM offendant, ac penam inobedientie condignam incurrat. *Secundum* habet, dum obedit propter meritum maioris gratiæ in presenti, & gloriæ in futuro. *Tertium*, dum obedit pure propter veram Christi Domini imitationem, ac sui Superioris consolationem. iuxta *Habr. 13.* Obedite præpositis vestris, & subiaccete eis; ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri: ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes. *3^{io}*. habet quis *primum* gradum Obedientie, quando implet Superioris præceptum. *secundum* habet, quando implet iuramentum. *Tertium*, quando implet voluntatem ut pote tacitam. *4to*. habet aliquis asceticæ *primum* gradum obedientie, quando Superiori

suo quidpiam sibi præcipienti obedie exterius, se-
 cundum videlicet propositum, quod à professione
 hæcenus retinet vora sua semper implendi; nota
 autem secundum instantem voluntatem: cui aliter
 displicet huiusmodi præceptum, veluti onerosum
 atq; indiscretum. *Secundum* habet, quando non
 tantum exterius obedit, verum & interius, secun-
 dum videlicet instantem Voluntatem: quam omni-
 nino conformat voluntati sui Superioris, idem cum
 illo volens & nolens in omnibus licitis & hone-
 stis, quæ in gloriam DEI referri possunt; quam-
 vis illa non præceptorie ac expressè mandentur, &
 insuper ardua difficiliaq; sint. *Tertium* habet, quando
 exterius obediendo non tantum voluntatem suam
 voluntati sui Superioris plene mancipat ad om-
 nia licita & honesta exequenda; Verum etiam
 iudicium suum iudicio eius perfecte subijcit, ipsum
 s. Superiorem iudicij sui ut regulam & normam
 divinamq; voluntatis ut interpretem in perpetuum
 recipiens.

5to Nota. quod omnes isti gradus hic varie di-
 spositi atq; immediatè recensiti, merè sunt secun-
 dum extensionem ipsius Obedientia; iam verò
 secundum intensiorem, qui modo sequuntur. In
 1mo igitur gradu huiusmodi Obedientia; aliquis
 constituitur; quando Superiorum graduum mo-
 do recensitorum obedientiam habet in acquiren-
 do: talem autem habere dicitur, dum studiosè O-
 bedit suis Superioribus ad imitationem Christi,
 qui factus est pro nobis obediens ad mortem; nulla
 alias obitate difficultate ac interna amaritudine, atq;
 affectuum inquietudine: quam sentit proficisci de
 sensualitate, nondum plene mortificata, de Vob
 luntate

luntate nondum satis abnegata, ac de iudicio nondum completè in obsequium Christi captiuato; per studium videlicet asceticarum meditationum, atq; aliorum exercitiorum Spiritualium. In 2do gradu constituitur quis, quando eodem gradu obedientiz habet in esse acquisito; habet autè, dum quieto promptoq; animo obedientiam præstando, nullam prorsus contrà præceptum aut præcipientem sentit iam sensualitatis remurmurationem, atq; voluntatis indignationem, & proprii iudicij querimoniam, velut soli innixus imitationi Christi, cui studiosissimè attendit. In 3^{io} gradu constituitur quis, vbi habet eandem virtutem in excessu, seu secundum excessum Virtuosum: habet autem, dum aliquod præceptum quo magis imponitur sibi à Superiore arduum, inhumanum, atq; indiscretum: eo etiam magis implendo, illud gaudet atq; gloriatur in cruce imitationis Christi, per quam moritur mundo, & subimet mundus.

Dicendum 4to. Quod Obedientia ascetica datur vitiosa sæpe ascetis omninò vitanda, tum secundum defectum, tum secundum excessum. Obedientia vitiosa secundum defectum *quadam* dicitur cupiditatis: quâ libenter aliquis obedit suo Superiori, in eo quod præcipit sibi secundum suam appetentiam, ac animi propensionem. Vti & canis venaticus obedit venatori se se incitanti ad insequendam feram, & accipiter signo accepto ad sapiendam perdicem. Quædam dicitur Mercenaria quâ obeditur propter vanum hominibus placere. Vel propter quodpiam proprium commodum, vti est promotio ad Ordines, ad Officia Ordinis &c. Quædam dicitur seruilis, quâ obedi-

aliquis p̄ aliter faciens puniatur; Vel n̄ aliquo
commodo priuetur. Obedientia secundum exco-
sum vitiosa illa est; quā quis obedit in illicitis;
pote contra propriam conscientiam; contra regulam
suz professionis contra p̄cepta DEI: cū aias ma-
gis DEO quam hominibus obediendum sit.

Actus:

Hebd̄m: 1. Esse indifferens ad quācūq; in-
sa Superiorum, siue ex parte loci, siue temporis
siue negotij, excludendo omnes etiā licitas excusa-
tiones, iuxta illud: Audi Israel & tace.

Hebd̄m: 2. Si quæ humana vides in Superio-
re; auerte oculos mentis tuæ ab his; vnicūq; conside-
ra, quod Vicarius Christi est, & velut pupillæ aua-
læ oculi Dōmini, quam tangere, est tangere DE-
UM & Christum: Vnde in Vita S. Mechthildis omnium
reuelauit Christus p. 1. c. 20. Meam conspuam angeli
cum Iudæis faciem; qui spernit Superiorem. Et cunctos

1. Petri 2: Serui, subditi estote etiam dyscolis iuxta il-
lum c.

Hebd̄m: 3: Ad primum istum campanæ, etiam
imperfecta litera prōripe;

Hebd̄m: 4. Disceptationes internas de ordi-
nationibus Superiorum; de intentionibus ipsorum
rum statim in primis motibus cohibe, & iuxta
quam tuam in hac materia quā diligentissimè
me simul & aures tuas custodi:

INSTITVTIO VII.

De Paupertate.

Dicendum est Imò. Quod paupertas Evangelicæ,
ea; & consequenter alicetia; tot habet apud
viros

Viros Spirituales præclaras sui commendationes, quot habent diuitiæ avarorum ignominiosas vituperationes: quarum aliqua recensendæ sunt. *1ma* quidem est, quod sicut avaritia (quæ dicit auiditatem auri nimiam, seu cupiditatem immoderatam diuitiarum) facit hominem diaboli cultorem ac servum, iuxta Apostolum. *Col. 3. 5. & Ephe 5.* qui avaritiam appellat simulacrorum atq; idolorum servitutem. ita paupertas Evangelica, (dicens abdicacionem terrenarum possessionum) quam Christus & Apostoli eius tenuerunt, & professoribus Evangelicis tenendam tradiderunt, facit hominem Christi sectatorem atq; discipulum. iuxta *Luc. 14.*

Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus. *2da.* quod sicut diuitiæ avarorum sunt causa & origo omnium vitiorum atq; peccatorum: iuxta *1. Tim. 6* Radix omnium malorum est cupiditas, ita paupertas Evangelica, est causa & origo omnium Virtutum, & bonorum Spiritualium ac æternorum. iuxta illud SS. Patriarchæ nostri in Regula positum c. 6. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis &c: *3ta.* quod sicut diuitiæ avarorum de terra tolluntur, & consequenter suo pondere usq; ad centrum eiusdem terræ suos trahunt amatores

iuxta *1. Tim 6.* Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa & inutilia, & nociua demergunt homines in interitum & perditionem. Ita paupertas Evangelica de cælo cum Christo veniens, rursus ad cælum suos amatores per contemplacionem DEI, ac diuinorum eleuat secumq; trahit, in quocumque persona illud dicitur *Philip. 3.* Nostra autem

II.

l nê aliqu
ndum exce
illicitis,
tra regulam
im aias mu
fic.

acumq; iu
ne tempor
citas excusa
ce.

in Superior
nicum con
velut pup
tangere De
nechtid
m conspu
riorum. Et
n dycolis
panz, etiam

nas de op
nibus ipso
be; & in
diligentiss

VII.

Evangelic
abet aou
viros

autem conuersatio in calis est. ^{51a} Quod fecerit auari, seu nimis amantes & appetentes quacunq; mundi huius diuitias, nunquam diuitias caelestes obtinebunt iuxta. *1. Cor. 6.* Auari regnum DEI non possidebunt, ratio est; quia his inferioribus volunt esse contenti, quorum possessione delectantur, magisq; aestimant in praesenti amata sua visibilia, quam futura nonnisi credibilia, ac propterea his merito priuabuntur, & illa non consequentur: ita e contrario pauperes spiritu vitam aeternam a Christo Domino sibi repromissam certo obtinebunt, iuxta *Matth. 5.* Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. ratio est: quia sic exonerati, facile in Virtutibus Christum sequuntur, donec ipsum in vita aeterna plene consequantur, secundum verba ipsius Christi *Ioan. 12.* Qui mihi ministrat, me sequatur & ego sum, illic sit & minister meus. ^{51a.} quod sicut stercorea hitundinum excrauerunt oculos corporales Tobiae, teste scriptura *c. 2.* ita possessiones diuitiarum, quas D. Paul. *Philipp. 30.* arbitratu est ut stercorea, multorum excrauant oculos mentis; ac propterea auari homines non confidunt ea, quae caelitus ordinata sunt ad consequendam vitam aeternam; nec cogitant vanitatem mundanorum, turpitudinem ac turbitatem peccatorum, multitudinem praesentis vitae miseriarum, propinquitatem mortis, austeritatem extremi iudicii, penalitatem inferni, & felicitatem gloriae caelestis aeternae: pauperes autem spiritu tanquam caelitus illuminati, haec omnia studiosa consideratione percurrunt, ac inde caelestia magni aestimant terrena vero vilipendunt. *Tum quia,* sicut a

conter-

confer
ita ad
cum a
valean
solicite
corpor
cum p
Tum
unt; n
tur, n
Et p/a
nia n
Dic
volunt
via ill
confer
si fieri
Propter
Mendi
Subdi:
men I
merito
et Lu
dicus,
Et p/a
Et la
volunt
Philoso
respect
possessi
ait: H
alii m
vero i

conseruandam præsentem vitam modica sufficiunt; ita ad futuram consequendam superflua officunt: cum aut vix, aut nunquam sine amore possideri valeant. Tum quia, cum multo labore & magna sollicitudine acquiruntur; & cum nimio periculo corporalis vitæ, aut alicuius ablationis retinentur: cum pateant multorum inuidiæ atq; cupiditati. Tum quia, cum homine diu perseuerare nequeunt; nam si per aliquam fraudem ei non adimuntur, mox ab eo per ipsam mortem alienantur. Et *Psal. 48.* Diues cum interierit non sumet omnia, neq; descendet cum eo gloria eius.

Dicendum 2do. Quod paupertas, alia est Involuntaria, alia voluntaria. Paupertas inuoluntaria illorum est, qui carent rebus necessarijs ad suam conseruationem, alias libenter vellent esse diuites, si fieri posset. De hac paupertate est *Ecol. 27.* Propter inopiam multi deliquerunt. Et *Prov. 30.* Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi. Et *subdit:* ne egestate compulsus furer & periurem Nomen DEI mei. Hanc tamen paupertatem facit meritoriam patientia Christi, dum adest. Vti patet *Luc. 16.* Factum est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Et *Psal. 9.* Neq; in finem obliuio erit pauperis. Et *Iac. 2.* Pauperes elegit DEUS. Paupertas voluntaria alia est Philosophica, alia Evangelica. Philosophica illa est, quæ ob honestum aliquem respectum sponte abdicat diuitiarum huius mundi possessionem. Vnde *3. Hier. lib. 2. in Math. c. 19.* ait: Hoc enim & Crates fecit Philosophus, & alij multi diuitias contempserunt. Evangelica verò illa est, quæ ob imitationem Christi à diuis

tibus huius mundi alienata habetur, de qua et
Matth: 5. Beati pauperes spiritu: &c: Quod
 solo affectu alienata habetur, dicit virtutem ne-
 cessitatis, de lege præcepti omnino necessariam, et
 vitam æternam consequendam: Si vero affectu
 & effectu alienata habetur, dicit Virtutem Super-
 erogationis, quæ est de lege consilij. De ante-
 riori paupertate est *Ps. 62.* Diuitia si affluant,
 nolite cor apponere. Et *Ecc. 31.* Beatus dicitur
 qui inuentus est sine macula, & qui post aurum
 (affectu sui amoris) non abiit, nec sperauit in
 pecunia & thesauris. Vnde est, quod hac pau-
 pertate affectus illi pauperes esse dicuntur, qui
 bona temporalia diuitiasq; huius sæculi possident,
 non illarum amore capti, sed necessitate ac infir-
 mitate præsentis humanæ conditionis compulsi,
 de quibus etiam pauperum aliorum indigentia
 Ecclesiarumq; ac quorumcunq; mendicantium ne-
 cessitatibus liberaliter subueniunt. iuxta *Luci 11.*
 Quod superest, date elemosynam. De posteriori
 vero paupertate spiritus illud est *Matthi 10.* Si
 vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ ha-
 bes, & dà pauperibus, & habebis thesaurum in celo,
 & veni, sequere me. Et *Luc. 14.* Qui non
 renuntiat omnibus quæ possidet, non potest me-
 us esse discipulus. Vnde est, quod hac paupertate
 affectus & effectu, illi pauperes esse dicuntur,
 qui ad expeditiorem imitationem Christi renuntia-
 uerunt tam intra se, quam extra se omnibus
 mundanis possessionibus, quas habebant, vel habere
 poterant: eoq; ipso tanto feliciores effectu
 quanto magis à laqueo cupiditatis elongati habentur.
 Paupertas supererogationis, ut pote affectu
 & effectu.

& effectus alia est simplex, alia ascetica: *Simplex* quidem illa dicitur, quæ voto solemnī non roboratur, de qua illud est, *Act. 4.* Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum dicebat, sed erant illi omnia communia: Neq; enim quisquam egeus erat inter illos. *Ascetica* illa est, quæ voto solemnī in aliquo statu Religiosorum firmatur. Et hæc duplex est: quarum altera ita abdicat possessiones diuitiarum tam mobilium, quàm immobilium in particulari, ut nihilominus iure ciuili retineat illas in communi. Altera vero, ita abdicat easdem possessiones cum omni iure ciuili, ut nec particularibus personis, nec Communitati Fratrum, nec ipsis eorum Superioribus propriæ sint. Hæc autem paupertas propria est Fratrum Minorum, quæ alias à Sanctissimo Patriarcha Nostro altissima dicitur.

Dicendum. 310 Quod paupertas Minoritica alias altissima, non dicit carentiam victus, amictus, domicilij, & supellectilis, tam domesticæ, quàm Ecclesiasticæ, prout alias dicit paupertas mundanorum involuntaria: Sed dicit carentiam & abdicationem omnis iuris ciuilis ad prædicta [uti est, dominium, possessio, proprium, & quævis actio iuridica, defensiva s. aut repetitiua talium] reseruans sibi secundum ius poli simplicem usum horum omnium, quæ ad conseruationem præsentis vitæ, & ad munia exequenda fratrum pertinent. Huius autem paupertatis, secundum s. extensionem, *primus* gradus est. quando in rerum simplici usu ad necessarium s. Victum, amictum, domicilium, & ad vtenilia domestica &

Ecclesiastica spectantium, vitatur curiositas, pretiositas, & superfluitas; & consequenter amplectitur atq; diligitur exemplaritas, vilitas, & modicitas: quæ omnia paupertas Minoritica requirit, ac summo opere desiderat, velut ad integritatem sui pertinentia. *Secundus* est gradus, quando quis in defectu rerum necessariorum minimè turbatur ob amorem Christi, eiusq; paupertatis dilectissimæ, confidenter ab eo cui se dicauit expectans saluam debitam prouisionem. iuxta *Psal. 54.* *Lacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet.* Et *Matth. 6.* *Primum querite regnum DEI [attingendo sanctæ operationi, ac deuotæ orationi] & hæc omnia adiicientur vobis. Et in Reg. c. 6.* vadant pro elemosyna confidenter, &c. quia Dominus se fecit pauperem in hoc mundo. *Tertius* est: quando quis in eodem defectu rerum contentus gaudet, ac eo magis, quo perfectius credit ac animaduertit se per huiusmodi paupertatem Christo fieri conformem. *Vnde S. Bonau:* invitans nos ad studium huius paupertatis, inquit: *Qui ex gratia vult donare cælestia, cur etiam temporalia, & parua ab eo non speremus? aut ergo dabit nobis necessaria, in quantum expedit nobis; aut vires corporis ad sustinendum penurias, aut spiritualem dulcedinem, meliorem carnali, & insuper præmium cælesti.* Porro eadem paupertas Minoritica, secundum intensionem considerata, tres alios habet gradus: *Primus* gradus, quando quis Superiores gradus paupertatis modo recensitos habet in acquirendo: habet autem, dum reuera amat sic esse pauper ad imitationem Christi; quamuis in defectu necessariorum, sentiat internam

remur.

remurmurationem, modo illam per DEI gratiam
 pijs meditationibus vitæ sui Saluatoris reprimere
 studeat. *Secundus est*, quando quis eandem pau-
 pertatem habet in esse acquisito: habet autem;
 dum summopere amat sic pauperem ducere vitam
 ad Christi Domini imitationem, iam quidem absq;
 sensu internæ remurmurationis, in defectu necessa-
 riorum constitutus. *Tertius est*, quando quis ean-
 dem paupertatem habet in excessu, seu secundum
 excessum virtuosum; habet autem, dum sic amat,
 cupitq; esse pauper propter imitationem Christi,
 ut etiam in voluntariis pauperibus, piissimo affe-
 ctu erga Dominum suum concitatus, omnino in-
 videat miseriam eorum paupertatem. In hoc gra-
 du altissimæ paupertatis SSmus noster Patriarcha
 continuo stabat, ut patet ex ipsius vita.

Dicendum 4to. Quod paupertas ascetica, non
 raro habetur vitiosa, tum secundum defectum,
 tum secundum excessum omnibus Fratribus Mino-
 ribus vitanda: vitiosa quidem secundum defectum
 duplex habetur. *Ima.* quidem dicitur, mundanè
 sollicita, tali nimirum adverbio adstructa, ut in-
 de appareat differentia inter illam sollicitam cu-
 ram, quæ in *Regula c. 4.* Superioribus nostris de-
 mandatur; & inter hanc præsentem: cum aliud
 sit sollicitam curam gerere ex fraterna charitate,
 & aliud ex mundana cupiditate, alias in Evan-
 gelio *Matth. 6.* Vituperatam atq; prohibitam.
 lam ergo vitiosa paupertas huius loci illorum est,
 qui ex quadam quasi inaduertentia res mundi quo-
 quo pacto ad se pertinentes, facile deserunt; quas
 rursus in suo statu Minoritico, alias contra suam
 professionem satis avidè nimitq; sollicitè quarunt.

2da paupertas vitiosa secundum defectum dicitur querulosa; quæ illorum est, qui mundana, re & voluntate seu affectu & effectu dimiserunt, & hic in Religione cunctas res curiosas, pretiosas & superfluas averfantur: aut in defectu necessariorum satis turbantur & grauius conqueruntur; non considerantes, quod licet non sit de essentia paupertatis asceticæ inopia rerum; est tamen de integritate & condecencia, iuxta *Philip. 4.* In omnibus institutus sum, scio & satiari. & esurire, & penuriam pati, & abundare. Vnde 2. *Cor. 3.* Christus pro nobis egenus factus est cum esset dives; Similiter & Apostoli primi eius Sectatores, in quorum persona dicitur. 1. *Cor. 4.* Vsq; in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus.

Paupertas vitiosa secundum excessum illa esset: Si aliquis Frater Minor vellet à Communitate fratrum suorum, penuriosam semper seruari paupertatem; cum alias paupertas penuriosa paupertatis asceticæ, ut plurimum relaxatiua ac destruetiua sit, per clandestinas (videlicet fratrum debilioris virtutis) procuraciones rerum sibi necessariorum

Actus.

Hebdom. 1. Resolue te etiam necessarijs libenter cauere in casu, quem etiam obuenire tibi aliquando tanquam summam felicitatem exoptas.

Hebdom. 2. Ex amore paupertatis IESU, hac Septimana vel Mense, à potu delicatiori (etsi deest occasio) extra mensam saltim abstine.

Hebdom.

Hebdom: 3. Exi ad mendicationem ostiariam panis, si in illo loco sit.

Hebdom: 4. Videndo pauperes; inuide illis quod careant necessarijs; cum tu abundes aliquando commoditatibus.

INSTITVTIO VIII.

De Castitate.

Dicendum est *Imò.* Quod Castitas ascetica, multas apud Viros Spirituales habet sui magnificas commendationes; quarum aliqua recensere oportet. *Imò* quidem est; quod omnes novi ascetæ, & cuiuscunq; Status Religiosi; vbi ad DEUM per pœnitentiam conuertuntur, ibi per cultum castitatis desinunt esse carnales, & incipiunt esse Spirituales, ac prorsus Christo adherentes, iuxta *Galat. 5.* Qui Christi sunt [veri sectatores] carnem suam [vel maximè Studio ac disciplina castitatis] crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Vnde B. Fr. Egidius ad illam fratrum quorundam propositionem: Quæ nam sancta Virtus Vitam Religiosam ac Spiritualem inchoantibus imprimis eligenda & exercenda esset? respondit: Ego eligendam & exercendam esse puto Castitatem; quo responso accepto quidam ex illis fratribus dixit: Nonnè maior est charitas! at ille spiritu eleuatus ac inflammatus, exclamauit: Quid castius charitate? ac inde cantabat: (O) Sancta Castitas qualis es? quanta es? Tu talis es, & tanta, qualem & quantam fatui non cognoscunt. Ac proinde nisi quis in quocunq; statu spirituali satis adiectus castitati fuerit, sciat procerto nullatenus in ca-

teris Christi virtutibus se profecturum, præterquã hypocritice seu apparenter, non autem veraciter.

2da. quod Castitas ascetica tantum valet in vita spirituali, quantum valent omnes asceticæ aliæ virtutes: ita ut qui in sua vocatione castitati satis addictus est, habeat omnino vitæ spiritualis dimidium: qui verò item cæteris virtutibus asceticis incumbit, habeat alterum dimidium: quæ disparatæ nihil prorsus faciunt coram DEO ad meritum Vitæ æternæ; sed coadunata, integram constituunt vitam spiritualem, cui debetur gloriosissima vita æterna. Vnde s. Greg: hom: 13. in Euang. Duo sunt, quæ iubentur & lumbos restringere & lucernas tenere, vt & munditia sit castitatis in corpore, & lumen veritatis in [virtuosa] operatione.

3tia. Quod sicut nuptiæ replent terram, & luxuria infernum, ita castitas cælestem paraditum. De Nuptiis quidem illud est Gen. 1. Crescite & multiplicamini, & replete terram, De luxuria verò illud est. Gen. 19. Quod propter illam omnes insimul Sodomitæ cum suis finitimis igne sulphureo detrusi sunt per diuinam potentiam in infernum. Et ab initio mundi rarò putant Viri spirituales condemnari aliquem, qui prorsus careat peccatis luxuriæ. Vnde asserit Drexel. quod vbi centeni iuvenes inferorum flammis adiudicantur cælitus; è centenis istis nonaginta nouem ob vitium carnis damnari, centesimum demùm, ob aliquam aliam grauiorem noxam. Item quidam ab Ius. Vbi è prouectioribus ætate centum damnantur, octoginta pro peccatis luxuriæ, & viginti pro alijs criminibus æternis cruciatibus addicantur.

De Castitate tandem illud est, Matth. 19. Sunt

Eunuchi, qui seipfos castrauerunt [*id est*, castificauerunt per abnegationem carnalis concupiscentiæ] propter regnum cælorum. Et *Apoc.* 3. Qui [à sua natiuitate, vel renatiuitate] non inuenerunt vestimenta sua, [quibus contegunt animas suas] ambulabunt mecum in albis. *414.* Quod Christus castissimus, specialissimè diligit castos eosq; prosequitur magnis fauoribus, secundum illud Ecclesiæ S. dicentis de S. Ioanne Euang. *in responsor. s. ipsius festiuit.* Diligebat IESUS Ioannem, quoniam specialis prærogatiua castitatis ampiori dilectione fecerat dignum; quia Virgo electus ab iplo, &c: *514.* Quod soli duntaxat Religiosi, & quicumq; Ecclesiastici castè viuentes, Sanctum Christi panem dignè ac inculpabiliter manducant, tam *s.* Spiritualem Eucharisticum, quàm corporalem, eleémofynaliter, quotidianatim, vel annuatim à fidelibus ob amorem eiusdem Christi oblatum. Cuius rei habetur figura *1. Reg. 21.* vbi Abimelech Sacerdos noluit concedere panem sanctum Dauid, antequam spondisset mundum se esse, & tuos Commilitones, maxime à mulieribus suis, videlicet vxoribus.

Dicendum *2do.* Quod Castitas aliquando large, aliquando strictè accipiatut. *Large* sumpta, est Virtus generalis, vi sua reprimens omnes motus animi inordinatos, seu legi Diuinæ repugnantes: quæ alias solet Castitas spiritualis, seu castitas mentis aut conscientiæ; tunc autem habetur, dum refugit mens coniungi delectabiliter alicui rei contra debitum ordinis Diuini; dumq; appetit delectabiliter soli DEO perpetua coniungi adhesionem. De huiusmodi Castitate illud est *1. Cor.*

1. Despondi enim vos Uni Viro Virginem castitati exhibere Christo. *Stricte* sumpta est Virtus specialis, vi sua contra luxuriam pugnans. Hæc autem alia dicitur Virtus necessitatis, de lege / præcepti, ad vitam æternam consequendam necessaria: alia supererogationis, alias de lege consilij, maioris meriti & præmij cælestis habens promissionem; iuxta iam cit. *Apoç. 3.* Qui non inquinauerunt vestimenta sua, ambulabunt mecum in albis *Castitas necessitatis*, si est extra Matrimonium, fugit omnem veneream voluptatem, tam externi, quàm interni sensus, nè Dominus meus offendatur, ac pœna æterna damnationis incurratur. Si verò est intra Matrimonium, admittit quidem venereos actus inter legitimos coniuges in ordine / ad procreandam prolem, & concupiscentiam carnis sedandam; sed perpetuo omnes auersatur adulterinos actus, tam externos quàm internos, quod ipsum iure coniugali coram DEO in facie Ecclesiæ firmat. Vnde *Matth: 5.* Audistis, quia dictum est antiquis. Non mæchaberis, Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam mæchatus est eam in corde suo. Quodsi oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proijce abs te, expedit enim tibi ut pereat vnum membrorum tuorum, quàm totum corpus tuum mittatur in gehennam, &c: *Castitas Supererogationis*, alia est Vidualis, alia Virginalis: Veraq; ad imitationem Christi, & gloriosissimæ Matris eius Virginis. omne fugit experimentum venereæ voluptatis usq; ad mortem; altera quidem à solutione Matrimonij, altera verò ab ipsa natiuitate. De Castitate viduali esto

1ª Cor. 7° Quod si dormierit vir eius, liberata
 est à lege; cui autem vult nubat tantum in Do-
 mino i beatorum autem erit si sic permanserit secun-
 dum meum consilium. De Virginali verò *ibidem*.
 De Virginibus præceptum Domini non habeo &c.
 Porro Castitas vidualis & virginalis propriè sum-
 pta, alia est simplex, serio *s. proposito*, aut etiam
 simplici voto siue priuatim siue publicè emisso con-
 firmata. Alia Solemnis seu ascetica voto nimi-
 rum Solemni roborata in quacunq; Religione in-
 tra Ecclesiam Catholicam. Castitas quoq; ascetica,
 illorum *s. Religiosorum* propriè, qui in statu se-
 culari incontinenter quidem vixerant, iam autem
 ab ingressu Religionis vitam ducunt nullo pecca-
 to luxuriæ maculati, ac in Sanctitate & iustitia
 omnibus diebus suis coram DEO ambulant, me-
 rito dici potest Virginalis licet impropriè, velut
 non à natiuitate, sed tantum à renatiuitate serua-
 ta ac proinde castitas virginalis renata appellatur;
 quæ alias simplicem castitatem virginalem propriè
 sumptam crebrò superat merito & præmio, pro-
 pter sibi annexas cæteras virtutes asceticas, & sta-
 tum sui firmiorem: Simplex enim castitas virginalis
 à natiuitate seruata subiacet instabilitati, eo
 quod possit congruis medijs ad nuptias aspirare.
 Hæc autem renata, seu à renatiuitate spirituali ser-
 uata, nullatenus ordinariè loquendo subiacet ali-
 cui dispensationi, melioremq; habet exteriorem &
 interiorem sui custodiam, exteriorem autem pura
 esse claustrum, & separationem à conuersatione
 cum personis de incontinentia suspectis: Interio-
 rem verò puta esse vstratam quotidie duplicem
 conscientia recollectionem; ac item singulis die-
 bus

bus duplicem mentalem orationem, præter priuatas orationes iaculatorias Religiosis communiter vsitatas, & Multa alia spiritualia exercitia externa & interna mortificationis.

Dicendum 3110. Quod Castitas aſcetica tam ſecundum proſecutionem, quàm extenſionem, quàm ſecundum intenſionem conſiderata tres habet gradus. In primo quis conſtituitur, dùm habet caſtitem in acquirendo: habet autem, vbi ob amorem illius ac imitationem Chriſti fugiens omnem quantum poteſt cum DEI gratia incontinentia occaſionem, ac mundi incitamenta ad libidinem, ab iſtis etiam imaginationibus immundis, atq; cogitationibus impuris, ſtatim à principio ſuæ aduertentia mentem diligenter auertit, & ad alia honeſta & ſancta ſtudioſè conuertit, inſtanterq; ac ſollicitè, moribus in ſenſualitate libidinofis naſcentibus reſiſtit, diuinum contra eos conſidenter inuocando auxilium & carni ſuæ vrgente tentatione aliquam applicando congruam mortificationem intenſam potiùs, quàm prolixam. In 2do gradu aliquis conſtituitur, dùm habet Virtutem Caſtitaſis in eſſe acquiſito: habet autem, quando vehementi amore proſequens caſtitem, poſt multas victorias de tentationibus carnalibus feliciter obtentas, minus iam, rariuſq; ac remiſſius concupiſcentiarum ſtimulis exagitur; atq; motus ſenſualitatis interdum conſurgentes, citiùs & faciliùs ſolo quaſi ſuæ voluntatis imperio compeſcit. In 3110 quis conſtituitur, dùm habet caſtitaſis virtutem in exceſſu, ſeu ſecundum exceſſum virtuoſum. habet autem, vbi tantopere diligit virtutem caſtitaſis, ut præmultitudine amoris illius diros cruciatuſ ſuffer-

sufferre potius malit, ac ipsam crudelissimam subire mortem, simulq; p̄nam sensus infernalem; quàm pati aliquod in tanta virtute Christo amatissima detrimentum.

Dicendum 4to. Quod castitas s̄p̄enunero datur vitiosa, tam secundum defectum quàm secundum excessum. Castitas secundum defectum multiplex est. 1^a quidem dicitur fatua, eo quod non habeat pro fundamento castitatem spiritualem. Vnde est *Matth; 25*. Quinque Virgines erant fatuarum, quinque prudentes. 2^a dicitur incauta, quæ suæ ruinæ occasiones non fugit ut oportet, cum alias cauta seu circumspecta fugiat saltim proxima; cautiôr autem [uti est Castitas ascetica] etiam remotas. 3^a dicitur delicata, quæ nimis indulget proprio corpori, omnem refugiens illius mortificationem. de hac illud est 1. *Tim; 5*. Viua quæ in delicijs est, viuens mortua est. 4^a dicitur scandalosa; quæ utcunq; seruat mente & corpore, sed nonnullis signis, verbis æquiuocis, moribusq; minùs probatis excitat in se, & in alijs cogitationes venereas, & motus libidinosos, aut parit alicuius incontinentiæ suspicionem. 5^a dicitur Materialis; quæ propria est, puerorum, qui nondum sentiunt motus in sua sensualitate libidinosos, quos formalis castitas sentit eosq; compescit, quod ad veram spectat virtutem. Castitas secundum excessum illa esset: quæ ab ingressu Religionis omnino vellet carere sensu libidinoso, cum alias castitati asceticæ, non noceat sensus, nisi consensus. Castitas enim est habitus in anima rationali [natus videlicet ex firmis propositis nunquam experiendi veneream voluptatem ob amorem virtutis.

virtutis, & Christi imitationem] ut in subiecto habens materiam in fragili corpore, qui nec per sensum inuoluntarium, nec per violentiam tollitur. Illa item esset, quæ ob sui conseruationem volens tentationis ardorem temperare, præsumeret contra debitum Diuini ordinis rescindere instrumenta incontinentiæ; cum alias ad virtutem castitatis non veniatur, nisi per tempestiuam concupiscentiæ, motibus resistentiam, nisi per mortificationem sensualitatis asceticam, nisi per fugam male occasionis, & inuocationem auxiliij celestis; nisi deniq; per continuam deprecationem diuinam. iuxta Sap. 3. Et ut sciui, quoniam aliter non possem esse continens, nisi DEUS det: id circò adij Dominum, & deprecatus sum: vt videlicet dignaretur mihi donum conferre castitatis. Nisi tandem per feruentem diuinam charitatem; nam ait *Glossa in cap. Gen. 32.* Crescente Virtute mentis, decrescit fortitudo corporis,

Actus.

1. *Hebdom.* 1. Vel minimum quid in hac materia defectum siue in mente, siue in sensu, indispensabiliter punire confessione cita & flagellatione.
2. *Hebdom.* 2. Ex amore huius virtutis, secularium confortia, visitationes etiam sub prætextu pietatis fugere.
3. *Hebdom.* 3. Ex eodem motiuo, morbos, dolores, gaudenter excipere; quia cum angustiantur Vasa carnis, dilatantur spatia, ne dum charitatis, sed & castitatis.
4. *Hebdom.* 4. Humilis oratio ad DEUM, Beati-

Beat
resist
quib
possi

Dico
mu
menda
addict
bus fe
non si
& por
hos na
ad dev
tranda
murm
lia. V
&c:
tas spi
citudi
modic
sibi pr
quod
proxim
ligioso
inde
rum s
ducit
acquis

Beatissimam Virginem, Angelos &c: pro gratia resistendi tentationibus istis periculosis, à quibus nec in sera senectute securi erimus: non possumus autem esse continentes, nisi DEUS det,

INSTITVTIO IX.

De Sobrietate.

Dicendum est *Imò.* Quod Sobrietas ascetica, multas habeat commendationes. *Imò.* commendatio est, quod ascetæ sobrietati ut oportet addicti, facile semper de quibuscunq; tentationibus feliciter triumphant, fortiter illis resistendo: non sic autem carni suæ nimis indulgentes, cibis & poribus delicatis passim illam abundè implendo: hos namq; diabolus à sobrietate alienatos, diligenter ad devorandum venatur, compellendo eos ad perpetranda multiplicia peccata, contentions videlicet, murmurationis, detractionis, libidinis, hisq; similia. Vgde est *1. Petr. 5.* Fratres Sobrij estote &c: *2da.* quod sobrietas ascetica, vti & paupertas spiritus, seu voluntaria vitat mundanam sollicitudinem: Religiosi enim sobrietati satis addicti, modicis contenti sunt; & consequenter modicæ sibi prouident, absq; molestia benefactorum. *3ia.* quod sobrietas paupertati voluntariæ coniuncta, proximos multum ædificat; qui enim vident Religiosorum exteriores obseruantias benè ordinatas, inde conijciunt, quod optimè de interioribus eorum sentire debeant. *4ta.* quod sobrietas conducit summoperè ad facilem multarum virtutum acquisitionem; sobrius enim Religiosus agilior est ad bo-

ad bonum, aptior ad seruandam castitatem, cauti-
or in lingua, promptior ad deuotionem; purior
in affectu ad acquirendam Sapientiam, expeditior
ad mentaliter orandum, subtilior & acutior men-
te ad contemplandum, memoria tenacior diuino-
rum. *5ta.* quod sobrietas satisfactoria est pro
peccatis, sicut enim DEUS ut plurimum vo-
luptate carnis offenditur; ita etiam ipsius castiga-
tione placatur. *6ta.* quod sobrietas multum
valet ad meritum vitæ æternæ: quo etenim magis
hic voluptate sibi quisquam subtrahit, eo etiam
magis in præsentī sæculo spiritualibus, & in futuro
cælestibus delicijs superabundabit.

Dicendum *2do.* Quod sobrietas huius loci
est Virtus opposita ebrietati & gulofitati; quæ
quisquam in sumptione potûs inebriatiui & escu-
lentorum temperans est. Hæc autem sobrietas a-
liquando est virtus *necessitatis*, de lege (præce-
pti necessaria ad vitam æternam consequendam,
refugiens ebrietates & commestationes, nè DEUS
offendatur, iuxta *Romi 13.* Sicut in die honestè
ambulemus, non commestationibus & ebrietatibus
&c: Aliquando est virtus *supererogationis*, & con-
sequenter ascetica: quæ de lege consilij seruat tem-
perantiam in vsu comestibilium & potabilium.
In *qualitate*; dum simplicioribus cibarijs & pocu-
lentis est contenta, delicatiora & pretiosiora resur-
giens. In *quantitate* autem, dum superfluos ci-
bos & potus vitat; & extra tempus suo statui
vilitatum seu extra communem mensam, recusat
bibere & comedere, nè ad instar brutorum corpus
oneretur, sed nonnisi honestè reficiatur. In *modo*
tandem; dum incommedendo & bibendo discipli-

na ac modestiæ religioſæ prout docet, ſemper attendit.

Dicendum 3to. Quod ſobrietas aſcetica, tam ſecundum extenſionem, quam ſecundum intenſionem conſiderata tres gradus habeat. In *primo* quis conſtituitur, dum eſt in acquirendo eandem ſobrietatem: eſt autem, ubi ſtudet in comedendo & bibendo advertere non ad voluptatem, ſeu ſenſualem delectationem, ſed nonniſi ad naturæ ſatiſfactionem & corporis refectionem. In *ſecundo* conſtituitur quis, dum eſt in eſſe acquirendo huiusmodi virtutis: eſt autem, ubi in aliquo defectu alimentorum ſoli nonniſi refectioni corporali deſeruiendum, libenter prout decet Religioſum patientiam ſeruat. In 3to, tandem, dum eſt in exceſſu ſobrietatis virtuoso: eſt autem, ubi amantes contentus eſt alimento, quod extremæ ſufficit neceſſitati propter imitationem Chriſti, qui pro nobis egenus factus eſt, (vt dicitur 2. Cor 8) cum eſſet dives. Talis erat ſobrietas Apoſtolorum Domini, qui ut eſt Luc. 6. Vellebant ſpicas, & manducabant, confricantes manibus. Vnde S. Paulus ait: 1. Cor. 4. Uſque in hanc horam & eſurimus, & nudi ſumus &c:

Dicendum 4to. Quod etiam ſobrietas habetur aliquando vitioſa tam ſecundum defectum, quam ſecundum exceſſum. ſobrietas ſecundum defectum, quæ non propter DEUM principaliter ſeruat, multiplex eſt. *Ima* dicitur ſobrietas medica, quæ ſeruat intuiſu ſanitatis corporalis recuperandæ vel conſeruandæ: hæc tamen ſi referatur in DEUM ex charitate meritoria eſt. *ſeda* dicitur ſobrietas paupertatis ſeu penuriæ, quæ neceſſario ſeruat.

tur ob carētiā alimentorum sufficientiā: & hæc uti prior in DEUM referibilis est. 311a. dicitur Sobrietas auaritiā: quæ seruatur ad parcendum, expensis. 41a. dicitur hypocritica, quæ seruatur ob respectum humanum, vel ad placere hominibus, 51a. dicitur inuita, quæ tristatur, indignatur, murmuratur, dum non habentur comestibilia & potabilia secundum appetentiā. Sobrietas vitiosa secundum excessum illa esset, quæ abdicaret ac abijceret necessarium naturæ alimentum, cum detrimento corporalis sanitatis ac vitæ præsentis: cum alias sic homo pro posse teneatur corpori suo providere; ut neq; de alimento ei strictè necessario aliquid desit, nè ante tempus deficiat; neq; supra debitum aliquid superflui adsit, neq; alias ex abundantia lasciuiat.

Actus.

- ¶ *Hebdom. 1.* Attende ut retrahas quantum per naturam possibile, nè sensus communis fortiter apprehendat sapes, gustus in cibis, potibus.
- ¶ Sed quasi cum cinere omnia condita & insipida essent.
- ¶ *Hebdom. 2.* Hæc septimana & Mense abstine à Vino, mulso, falcim extra mensam.
- ¶ *Hebdom. 3.* Portionis melioris medietatem relinque.
- ¶ *Hebdom. 4.* Sitim voluntariam patiaris, ne gustando, quid post mensam.

INSTITVTIO X.

De Humilitate.

Dicendum est Imò, Quod Humilitas, ascerica, multas

multas habet excellentissimas commendationes. *1ma* commendatio humilitatis hæc est. quod sit secundum SS. Patres fundamentum omnium virtutum moralium: vti etiam fides, est fundamentum Virtutum Theologicarum, Virtutisq; Religionis: quæ propinquissima est Virtutibus Theologicis. Vnde *s. Aug* Magnus esse vis, à minimo incipe: cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. Et *s. Bern.* Virtutum stabile fundamentum est humilitas, quæ si omittitur, Virtutum congregatio non nisi ruina est. *2da* est, quod humilitatis sit radix cuiuslibet virtutis, perfectionis, & sanctitatis; sicut enim arbor nobilis nisi profundè ac latè fixerit & extenderit suas radices, non poterit crescere durare, & multum fructum facere: ita Religiosus viam spiritualis vitæ ingrediens, nisi altas in humilitate egerit radices, minimè in studio virtutum ac perfectionis atq; sanctitatis proficiet ac perseuerabit: quò autem erit humilior, eo in omni virtute, perfectione, & sanctitate fiet stabilior, atq; firmior, & efficacior. Vnde *D. Aug.* Vis esse Sanctus, sis humilis: Vis esse Sanctior, sis humilior, vis esse sanctissimus, sis humillimus. *3tia* est, quod sit Mater cunctarum Virtutum, iuxta *D. Bonau:* Quatuor dicuntur esse Matres virtutum. *s.* Fides origine, quia ex motibus fidei surgunt motus aliarum virtutum: Charitas, educatione: prudentia regimine: humilitas, conseruatione. *Idem.* In tantum enim decor virtutum conseruatur, in quantum & humilitas Mater earum virescit; sed marcescente humilitate, cæteræ deficiunt virtutes: non enim decora est obedi-

tia paupertas, castitas, patientia, & quouis alia
 virtus sine humilitate. Vnde *D. Bernar.* Sine
 humilitate audeo dicere, quod nec Virginitas MA-
 RIÆ DEO placuisset. *41a.* quod sit omnium
 virtutum ac bonorum operum custos. Vnde
Sanctus Bonauentura. Nisi virtutes ab humilitate
 in principio & in medio, & in fine fuerint custo-
 ditæ, mox afflante spiritu Superbiæ in aerem di-
 sperguntur, & ab inani subrepente complacentia,
 vanaq; insidiante gloria vitiantur, ac deprauantur;
 alia enim vitia, ut potè ira, luxuria, inuidia, ac-
 dia avaritia in malefactis sunt, & statim de no-
 mine cognoscuntur, ut illa caueamus; Superbia ve-
 rò etiam in benefactis reperiri. Solet, ut ea de-
 struat. Et *S. Bern.* Qui sine humilitate virtutes
 congregat, quasi in ventum pulverem portat: *sic*
 est, quod sit virtus Christi specialissima, quam nos
 vnice suo exemplo & verbo docere dignatus est.
 Vnde *S. Aug.* Exinaniuit semetipsum, ut prius
 prætaret exemplo, quod erat docturus Verbo, ut
 non apponat vltra magnificare se super terram.
 Quod autem Christus humilitatis virtutem tanto-
 pere nobis exemplo & verbo commendauerit; ra-
 tio est: quia ipsa est via ad veram Sapientiam;
 sicut superbia ad veram stultitiam. iuxta *Matth. 23o*
 Confiteor tibi Pater Domine celi & terræ, quia
 abscondisti hæc [*qua sunt de ratione Vera Sapien-
 tia*] à Sapientibus & prudentibus [*id est à su-
 perbis*] & reuelasti ea paruulis [*id est, humilibus*]
 vnde *S. Bern.* Humilitas est virtus, quâ homo ex
 vera sui cognitione ipse sibi vilescit.

Dicendum 2do. Quod humilitas duplex habe-
 atur. Exterior videlicet ac Interior. Exterior
 quidem

quidem humilitas idem est, quod humiliatio, vel maximè à Religiosis intra suos Conuentus communiter obseruata, in ordine s. ad acquirendam, & conseruandam interiorem humilitatem pernecessaria, iuxta *D. Bern.* Humiliatio via est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem; lectio ad scientiam: Si igitur virtutem humilitatis appetis, viam non refugias humiliationis: nam si non potes humiliari, non poteris ad humilitatem peruenire. Humilitas *interior* largè & strictè accipitur. *Largè* sumpta, est virtus generalis faciens mentem submissam ad omnia efficaciter implenda, quæ cælitus homini ordinata sunt propter vitam æternam obtinendam. *Strictè* verò sumpta est virtus specialis, quæ secundum *D. Bonau.* est voluntaria mentis inclinatio ac demissio ex intuitu propriæ conditionis proueniens. Hæc autem demissio mentis, si fiat DEO; dicit humilitatem respectu DEI; si vero fiat proximo propter DEUM, dicit humilitatem respectu proximi: Si deniq; fiat in seipsa, dicit humilitatem respectu nostri. Sanè quidem hoc triplici modo humilitas præsens considerata alia est Necessitatis, alia Supererogationis. Humilitas *Necessitatis* alia est de lege præcepti ad vitam æternam obtinendam necessaria, possidetur ab aliquo respectu DEI quando agnoscit ac demissè mente adorat palamq; confiteatur DEUM, ut DEUM ac Dominum suum cum *S. Thoma* Apostolo dicente *Iuan. 20.* Dominus meus, & DEUS meus. Atq; præcepta eius à modo ex plena charitate tota sui cordis efficacia seruare proponit; detestando peccata supra omnia detestabilia, quibus unquam Maiestatem eius grauiter offendit, cum

Propheta dicente *Psalm.* 118. Iniquitatem odio habui & abominatus sum; legem autem tuam dilexi. Humilitas respectu proximi ab aliquo possidetur, quando subijcit se, vel potius sua, quæ sunt in se cuicumq; homini ratione eorum quæ sunt DEI in ipso; quod videlicet gratia DEI factus sit Rex Dominus, Superior doctrina & virtute præditus, sed non requiritur, ut subijciat alicui sua quæ sunt DEI in se, ratione eorum quæ sunt DEI in ipso: neq; ea quæ sunt sua in se, ratione eorum, quæ sunt eius in ipso. Nullus enim iustorum tenetur de lege præcepti habere alios semetipso iustiores; nec seipsum alijs esse viliorem, vtiliorem, &c. Humilitas *Necessitatis* respectu sui ipsius ab illo possidetur, quando reuera agnoscit se esse peccatorem miserum, inutilem respectu DEI; vilem factum per sua peccata coram DEO, & stultum, vt pote multa salutaria ignorantem; atq; ut talem seipsum contemnit. Humilitas *Supererogationis* de lege *s.* Consilij, alias dicitur ascetica, quam habet aliquis respectu DEI in 1mo gradu extensionis & intensiōis, quando profundè demissa mente Christo DEO, Domino ac Saluatori suo adheret in æternum, viis eius consiliorum ac virtutum studiosè ipsum insequendo. In 2do autem gradu quando demissa mente flagella DEI cunctaq; aduersa, à DEO sibi inflata aut infligenda pro peccatis suis libenter tolerat vel tolerare paratus est ad Christi Domini imitationem cum summa gratiarum actione, iuxta *Tob. 11.* Gratias tibi ago Domine, quia castigasti me, & sanasti me. In 3ro tandem quando cuncta sua bona tam corporalia quam spiritalia de missa mente recognoscit se à

DEO

DEO absq; suis quibusuis condignis meritis accepisse eademq; in DEUM à quo illa recepit intimè refert, non suam inde, sed ipsius suorum bonorum Auctoris gloriam quarendo, iuxta *Psal. 113.* Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Humilitas *Supererogationis*, alias ascetica, respectu proximi habetur in 1^{mò} gradu, quando quis proximo suo maiori, in dignitate *s. doctrina, virtute, & similibus*, mentem suam demittit exterius & interius, & non præfert eam æquali. In 2^{dò} autem, quando eandem mentem demittit proximo suo æquali, & non præfert minori. In 3^{tiò} quando eam demittit minori, & nemini præfert. Demittimus autem alicui proximo mentem nostram interius, tunc: quando maiora & potiora de illo sentimus, quàm de nobis ipsis, iuxta *Philip. 2.* Humilitate Superiores sibi inuicem arbitantes. *Tum* quando illum ob aliquos defectus minime despiciamus, quoniam Domino cadit & resurgit; atq; persuademus nobis habere illum aliqua bona, quibus ille caret. *Tum*, quando mala ab eo nobis illata subiectissime toleramus, ac malis quæ inde præueniunt, ipsi veraciter condolemus. *Tum*, in præsidendo, quando eis prodesse cupimus, iuxta *Eccel. 32.* Rectorem te posuerunt noli extolli, esto in illis quasi vnus ex ipsis. Demittimus uerò mentem nostram alicui proximo exterius. *Tum*, in signo, quando inclinatione nostra præueniendo eum veneramur, locum ei honorabiliorem concedimus, iuxta *Rom. 10.* Honore inuicem præuenientes. *Tum* in ore, quando eius benefacta coram alijs laudamus, commendamus, & prædicamus;

mus; male facta verò palliamus aut excusamus, & in quantum licet defendimus dubia facta item benè interpretamur, & alios male illa interpretantes corrigimus. Tùm in opere, quando eis obtemperamus, obsequia nostra impendimus, bona præstamus, pedes eorum abluimus ad imitationem Christi, iuxta *Ioan. 13.* si ego laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare. Vnde *S. Aug.* Didicimus fratres humilitatem ab excelsis, faciamus inuicem humiles, quod humiliter fecit excelsus: cum enim ad fratris pedes inclinatur corpus, tunc in corde ipso vel excitatur, vel si iam inerat, confirmatur ipsius humilitatis affectus. Humilitas *Supererogationis* respectu nostri habetur in *Imò* gradu, quando quis ex consideratione conditionis propriæ deueniens in sui cognitionem, seipsum vilipendit atq; contemnit, non tantum vt verè peccatorem, miserum, vilem, inuilem, & stultum; verùm etiam vt pessimum, miserimum, vilissimum, inutilissimum, & stultissimum. In *2do* gradu habetur, quando quis sic seipsum contemnens, vbi etiam eà causâ ab alijs contemnitur, atq; contemptibiliter tractatur, hoc ipsum modestè ac pacifice fert. In *3to*, quando quis huiusmodi contemptum desiderat, atq; cum gaudio suscipit, iuxta *D. Greg. l. 1. dialo. c. 5.* Sicut superbi honoribus, ita plerumq; humiles sui despectione gaudent: quia iudicium quod de se intus habent ab alijs sentiunt approbati.

Dicendum *3to* quod facile est cuilibet homini cognoscere seipsum esse pessimum seu maximum peccatorem, si *s.* iuxta testimonium propriæ conscientie considerauerit multitudinem suorum peccata.

catorum: profecto enim inueniet ea multo plura se alijs perpetrasse. *Tum* publice & scandalose. *Tum* occulte, sed DEO ac sibi ipsi aperte. *Tum* Soli DEO cognite, sibi verò ipsi ignotè, à quibus timuit sibi Propheta cùm diceret. *Psal. 18.* Delicta quis intelligit ab occultis meis munda me, Domine, & ab alienis parce seruo tuo: Si quoq; grauitatem peccatorum suorum ponderauerit, & cùm peccatis aliorum comparauerit; certè plures illi occurrent circumstantiæ, peccata sua aggrauantes quàm minuentes, & aliorum excusantes, quàm accusantes; sicut enim qui graui laborat dentium aut oculorum dolore, dicit suum dolorem esse maximum omnibus doloribus aliorum, quia suum cognoscit per experientiam, aliorum verò dolorum nonnisi per considerationem: pari ratione cuiusuis peccatum verè pœnitentis, atq; de ipso dolentis, maximum sibi videtur, ac reuera experimentatiue grauissimum est; Si deniq; obseruauerit sui cordis pronitates ac propensiones ad malum, sic etiam maximum se peccatorem quisq; inueniet; quia extra gratiam DEI videbit se faciliter posse omnium hominum qui sunt, ac aliquandò fuerunt, & erunt perpetrare peccata, licet non opere, certè nihilominus ipsâ approbatione. *Ea re S. Paul. 1. Tim. 1.* dicit se esse peccatorem primum, id est, summum, maximum, grauissimum, ac pessimum. Miserrimum etiam se quisq; conspiciet, ubi considerauerit quod nesciat vtrum sibi peccata, præterita dimissa sint nec nò: tùm quo ad culpam, tùm quo ad pœnam: nam dicitur *Eccl. 9.* Nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futuro reseruatur incerta; Si equidem non sunt

sibi dimissa, certè miserabilior est cane & bufone, quia istorum h'c finitur miseria; peccatoris autem & hic & illic perficietur. Si etiam moralem seu probabilem habet certitudinem quod sit in gratia DEI, tamen adhuc miserrimus est: quia quantum est, ex se, minime valet in eadem gratia permanere usq; in finem. Vilissimum se quoq; inueniet. Si *imò* recogitaverit, quod post veram ad DEUM conversionem toties in aliqua peccata reciderit, iuxta *ter. 2* Quam vilis facta es nimis (ò anima) iterans vias tuas. Si *2dò* suos defectus examinaverit, naturales nimirum morales, ac spirituales: profecto inueniet se in sæculo fuisse vel ignobilem, vel mendiculum, vel expertem eruditionis: in Religione autem vel in deuotum ac passionatum; vel præterea ambitiosum, murmurationibus addictum, & carnis commoda suo statui in convenientia insequentem, vel item de fictis atq; hypocritis Virtutibus gloriantem, & humanos fauores appetentem: vel deniq; alios temerè iudicantem ac despicientem: indeq; nimis vilem seu vilissimum effectum; nam ait *s. Greg.* Tanto quis est vilior DEO, quanto pretiosior sibi: tanto pretiosior DEO, quanto propter DEUM vilior sibi. Et *s. Bern.* Appetere de humilitate laudem humilitatis, non est virtus, sed subversio; verus humilis vult vilis reputari, non humilis prædicari; gaudet contemptu sui, hoc solo planè superbus (*id est magnanimus*) quod laudes contemnat. Si *3iò* considerauerit aliorum vel nobilitatem, vel scientiam, vel deuotionem, vel profectum in virtutibus continuum & similia, quibus eum superant, facile iudicabit se alijs esse viliores. Vnde *s. Anselm.*

Alte-

Alterius Virtutem non vitium suumq; vitium non virtutem considerare debet, quisquis ad culmen humilitatis attingere studet. *Inutilisissimum* se quisq; concipiet, si consideraverit verba illa æternæ veritatis ad Apostolos prolata *Luc. 17.* Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis dicite: Servi inutiles sumus. Nam si Apostoli verè sunt Christo inutiles (puta ex seipsis) certè quisvis alius inutilissimus est. Item illa verba *Ioan. 15.* Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in me & ego in eo; hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere: qui ergo ex se nil potest facere, profecto inutilis est, ac in sensu suo, seu experientia & æstimatione inutilissimus. Stultissimum tandem se quisq; reperiet, quamvis habent summam doctrinam ac scientiam; si consideraverit ac examinaverit profuturè sibi scientia sua ad salutem æternam consequendam, necnè: nam si non proficit, iam stultissimus est eorum omnium qui sua scientia atq; doctrina meliorantur. Si etiam proficit; adhuc quantum est ex se, talis est: quia id quod à DEO habet in DEUM referendo prout expedit, non nisi stultissimus remanebit: hoc pacto Salomon sapientissimus, stultissimum se esse confitetur dicens. *Prov. 20.* Stultissimus Virorum ego sum. Vnde etiam admonemur *1. Cor. 10.* Nemo seipsum seducat; si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat (in sua sc. æstimatione) ut sit sapiens; & consequenter stultissimus fiat, ut sit secundum DEUM Sapientissimus.

Dicendum *4to.* Quod Humilitas non raro habeatur vitiosa tam secundum defectum, quam secundum excessum, summoperè sectatoribus Christi

vitas.

vitanda. De anteriori quidem est *Eecl. 19.* Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo. De posteriori verò est. Et est iustus, qui se nimium submittit à multa humilitate.

Humilitas secundum defectum quadruplex est. Quarum *ima* dicitur violenta, ad quam compellitur quis ab aliquo principio extrinseco. De hac humilitate est *Psal. 104.* Humiliauerunt in compedibus pedes eius. Et *2. Mach. 9.* Humiliatus ad terram in gestatorio portabatur, manifestam DEI virtutem in semetipso contestans. Verum illa humilitas quæ venit à principio tum intrinseco tum extrinseco, *id est* tam à voluntate aliena cogente, quam à propria consentiente, iam habet aliquid virtutis ascetis vsitatz, talis enim communiter est humilitas iuuenum noviter Religionem ingredientium, qui varijs mortificationibus & vilificationibus à suis Magistris spiritualibus humiliati, discunt ex necessitate facere sibi virtutem. DEO pro sua vocatione gratias agentes, iuxta *Psal. 128.* Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam iustificationes tuas. *2da.* dicitur seruilis, quæ ortum habens ex timore seruili, à pæna quidem liberat possidentem se, at nullum ei meritum adfert. Talis fuit humilitas Achab. de quo est, *3. Reg. 21.* Nonne vidisti Achab humiliatum coram me, *3isa* dicitur Superficialis, qualem humilitatem puta esse exteriorèm, nullam alias habentem cum interiori connexionem. *4ta* humilitas vitiosa secundum defectum dicitur superba, ficta, & simulata: quæ in aperto inferius tendit, sed in occulto alta petit, ac ideo propria est hypocritarum de qua *D. Hier. ad Galeß.* Humilitatem sequeris,

non

non quæ ostenditur aut simularur gestu corporis aut fracta voce verborum; sed quæ puro cordis affectu exprimitur: aliud enim est virtutem habere, aliud virtutis similitudinem. Et ad Demetr. Fictam humilitatem fugiens illam sectare, quam Christus docuit, in qua non sit superbia inclusa: multi enim huius virtutis umbram, pauci veritatem sequuntur. Humilitas vitiosa secundum excessum illa est. 1mo, quæ præ nimia submissione reddit hominem adeo pusillanimum, ut non audeat peccantes corrigere alias facile corrigibiles, ac eo ipso firmat illos in malo proposito, & ab aliorum oculis non amouet scandali occasionem. Vnde S. Greg. Admonendi sunt subditi, nè plusquam expedit sint subiecti; nè cum student plusquam necesse est hominibus subijci, compellantur vitia eorum venerari. 2do illa est, quæ homo ex vera cognitione suorum malorum connaturalium, ita deiecto manet animo, ut non extendat se ad cognoscenda bona naturalia & supernaturalia cælitus sibi donata ad aliqua heroica atq; magnifica opera exercenda, tanquam ingratus huiusmodi donorum. Vnde S. Aug. Qui se dicit scire quod nescit, temerarius est: qui se negat scire quod scit, ingratus est. 3ro illa est, quæ homo nimium sibi vilescens atq; dissidens, negligit negotiari talento Domini sui [de quo est *Matth. 25.*] illudq; abscondit in terra socordix suæ, doctrinam s. veritatis ac iustitiæ cum detrimento animarum sanguine Christi redemptarum occultando. Contra illud *Ezech. 13.* Noli esse humilis in sapientia tua.

Actus

Actus.

* *Hebdom. 1.* Serio exprobra tibi tam moder-
 * nos quàm præteritos defectus tuos, imperfectio-
 * nes, negligentias, post tot ânorum exercitia; item
 * labilitates, errores tot commissos &c: & sic re-
 * cogita, quod sis vilissimus, stultissimus, miserrimi-
 * mus, præsertim quod cùm his omnibus apprehen-
 * das aliquando te non esse sicut cæteros cùm
 * Phariseo.

* *Hebdom. 2.* Desidera ut nemo hominum
 * sciat etiam post tui obitum de tua pietate, sci-
 * entia &c: Si quæ sint in te; sed ut tanquam
 * abortiuum perpetua sepeliaris. obliuione, satis
 * tibi erit, si forte tam indignissimo miserebitur
 * Dominus.

* *Hebdom. 3.* Non nimis oculta defectus tuos;
 * non excusa te etiam in conuictijs, excepto scan-
 * dalo: indignissimum beneficiorum à DEO & ab
 * hominibus acceptorum te reputa: Abominare,
 * & dole, si aliquando honoreris, cogitando quod
 * sis sepulchrum dealbatum.

* *Hebdom. 4.* Reputa te coram DEO & homi-
 * bus tanquam [imo magis] canem mortuum
 * fetidum, abominabiliorem ipso dæmone, qui se-
 * mel non nisi mente peccauit, tu millies etiam
 * actu post infinita beneficia.

INSTITVTIO XI.

De Patientia.

DICENDUM est *Imò.* Quod Patientia multas ha-
 beat commendationes. *Imò* est. quod sicut pes
 pati-

patiētiam præsentis vitæ incommoda cunctaq; aduersa redduntur tollerabilia, [quæ alias necessario ferre debemus, qualescunq; fuerimus in hoc mundo, siue s. iusti ac innocentes, siue impii ac scelerati, siue satis pœnitentes: quia & Christus Dominus noster alias iustissimus ac innocentissimus ad nostram informationem pati secum voluit vnum latronem impium ac sceleratissimum, & alterum compunctissimum ac pœnitentissimum] ita equidem absq; patientia adeo fiunt intolerabilia, ut quolibet Religiosum hominem in suo statu religioso irreligiosè ac stulte vivere; donec stultitiam suam per impatientiam exterius manifestam reddat, iuxta *Prou. 14.* Impatiens operabitur stultitiam. Et paulo post. Qui impatiens est exaltat stultitiam suam. Et *Iudith: 8.* Qui tentationes non susceperunt cum timore Domini, impatientiam suam & improprium murmurationis suæ contra Dominum protulerunt. 2da est, quod patientia certissimum habeatur indicium Sapientiæ cælestis in viro aliquo religioso permanentis, iuxta *Prou: 14.* Qui patiens est, multâ gubernatur Sapientiâ. 3ta, quod per patientiam venit ad veram Christi pacem; patientia enim vel maxime subiugatur, atq; in possessionem traditur spiritui sensualitatis; ita ut amplius non possit eum inquietare suis concupiscentijs atq; passionibus: cuius quidem spiritus de sensualitate per patientiam triumphantis illud *Psal. 118.* Anima mea [sensualitatem intelligit] in manibus meis semper. Vnde est quod ait Christus *Luc. 21.* In patientia vestra possidebitis animas vestras. 4ta, quod Vir DEI per patientiam redditur securus de cælesti gratia, gratum se DEO facien-

faciente, atq; de charitate sibi inherente, iuxta
1. Cor. 13. Charitas patiens est, non est ambitio-
 fa: *id est*, charitati patientia & humilitas inest,
 ut eam exornet, perficiat & manifestet. *Sic est*
 quod patientia cuiuscunq; Viri religiosi plus ca-
 teris virtutibus proximos ædificat, quoniam rarius
 habetur, quàm omnes aliæ virtutes: plures enim
 sunt casti, sobrii, paupertatem zelantes, semetipso
 humiliantes, orationibus instantes multa bona o-
 perantes: pauciores autem in calumnijs, contume-
 lijs, ac despectionibus humiliter patientes: passim
 enim semetipso turbulentè excusant, atq; con-
 tentiosè ac impetuosè defendunt; timentes ne mul-
 ti creduli scandalizentur, si verbis condignis auda-
 cia & malitia calumniatorum atq; detractorum
 non retundatur: cum alias maiorem dent scanda-
 li occasionem, vbi se per impatientiam vindicant
 mordaces remordendo; nam *S. Greg. hom. 18. ait.*
 Imitanti DEUM gloriosius est iniuriam tacendo
 sustinere, quàm respondendo superare. Et *S. Bern.*
 Times nè credatur detractori de te, & inde alij
 scandalizentur, sustine & tace, patientia tua tollet
 suspitionem, vel mitigabit præsumptionem in cor-
 dibus aliorum, & sic patiaris ut morsus pulicum.
Sic est, quod per patientiam Christo veraciter
 compatimur, & id ei quod pro nobis ipse sustinuit
 ita rependimus, cum / inter nos eius quas passus
 est diuidimus iniurias: cuius rei gratia ipse etiam
 daturus est nobis gloriæ suæ cælestis æternas deli-
 tias. Profectò enim si in præsentem Christo compa-
 timur, eidem in futuro conregnabimus; & si fuer-
 rimus socij eius passionum, erimus & consolatio-
 num, ut ait Apost: *1. Tim. 2.* Et *2. Cor 5.* Et

eo propius ibi Christo assistemus; quo hic maiora propter eius imitationem æquo animo aduersa tolerauerimus. iuxta illud quod ipse ait: *Luc. 6.* Beati eritis cum vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen vestrum tanquam malum propter Filium hominis: gaudete in illa die & exultate, ecce enim merces vestra multa est in cælo: Huc spectat quod ait *S. Greg.* Maioris est meriti aduersa patienter tolerare, quam bonis & piis operibus insudare.

Dicendum *add.* Quod patientia largè & strictè accipitur. *Largè* quidem sumpta est virtus generalis, quæ cuncta mala huius vitæ possibiliter æquanimiter feruntur. Sunt autem huiusmodi mala vel alias incommoda seu aduersa alia *s. innata*, ut sunt miserix tantæ animæ, quàm corporis: *Alia* illata, ut sunt castigationes ac punitiones à DEO inflictæ, persecuciones hominum, tentationes dæmoniorum, *Alia* aliena, uti sunt proximorum maxime verò domesticorum, mores incompti, vel aliquando inhonesti, dyscoli atq; scandalosi. *Alia* assumpta, uti sunt regulares disciplinæ ac mortificationes voluntariæ & similia. *Strictè* vero sumpta patientia est virtus specialis, qua omnis iniuria (*realis puta ac Verbalis* à quocunq; aduersario facta in tantum æquanimiter toleratur, ut homo neq; ex tristitia concidat animo per sui alienationem à studio virtutis, neq; ira perturbatus vindictam appetat. Patientia strictè sumpta, alia est necessitatis, de legè *s. præcepti*, de qua est *Hebr. 10.* Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem DEI facientes reportetis repromissionem. Huiusmodi autem patientia, tolerat quidem iniu-

rias æquo animo propter DEUM. sed ius referuat sibi causam suam coram Iudice deponendi, ac ipsum iniuriosum publicâ authoritate puniendi, & *Alia* dicitur Supererogationis, de lege *s. confu- llij*, quæ alias nullum ius eiusmodi sibi referuat: sciens illud S. Pauli. *2. Tim: 2.* Quod seruum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, Et *1. Cor. 6.* Iam omninò delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos; quare non magis iniuriam accipitis, quare non magis fraudem patimini? Talis fuit patientia eorum, in quorum persona dicitur *1. Cor. 4.* Maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus. &c

Dicendum *3^{io}*. Quod patientia supererogationis, tam secundum intensionem quàm extensionem considerata tres habeat gradus. In *1mo* quis constituitur, quando propter Christi imitationem, mala sibi ab aliquo adversario iniuriose illata, æquanimitèr sustinet, omnem *s. doloris* ac impatientiæ motum ex sensualitate consurgentem, & omnem rationis inferioris discursum turbulentum, & omnem immoderatam animi tristitiam internâ mortificatione comprimit, adiutus cælesti auxilio piis precibus aduocato. Patientia enim secundum *D. Greg.* est aliena mala æquanimitèr perpeti: contra eum quoq; qui mala irrogat, nullo dolore morderi.

In *2^{dò}* gradu constituitur, quando ex longo vsu aduersa propter imitationem Christi æquanimitèr tollerandi, ac impatientiam refrenandi, vix aut raro iam sentit illos motus sensualitatis, vbi iniuriâ afficitur, atq; audit remurmurationes suas
infe-

infer
quas
quam
Vnde
peru
vius
assue
tur:
confu
defun
iuxta
gens
li in
tatib
sto.
habe
tij in
D
habe
dum
tia
lis,
debi
mal
sciff
cua
net
mul
vato
mili
citu
re v
tem

inferioris rationis, ac in animo suo experitur aliquas tristitiæ amaritudines: iamq; illa adversitas quam sustinet, levis non autem grauis ei videtur. Vnde *D. Bonau:* Vix aliquid in hac vita tam asperum est, quod ex studio patientiæ non fiat leuius ad portandum, iuxta illud: Quod malè feres; assuesce, & feres. In 3^{io} gradu aliquis constituitur: quando propter amorem Christi, atq; illius conformitatem cuncta pati aduersa desiderat, ubi desunt: cum autem adsunt, illa gaudenter sustinet iuxta *Job. 6.* Hæc mihi sit consolatio, ut affligens me, non parcat. Et *1. Cor. 11.* Placeo mihi in infirmitatibus meis: in conrumelijs & necessitatibus, in angustijs, in persecutionibus pro Christo. *Nota.* quod præsens patientia primi gradus habetur in acquirendo: Secundi in aquisito: Tertij in excessu virtuoso,

Dicendum 4to. Quod patientia nonnunquam habetur vitiosa tam secundum defectum, quam secundum excessum, ascetis summopere vitanda. Patientia defectuosa multiplex est. *1^a* dicitur Naturalis, quæ quis ex impulsu amoris naturalis, absq; debito respectu ad DEUM, libenter tolerat aliqua mala, sanitati corporali conducibilia, uti sunt: abscissio membri alicuius, incisio venæ, potio medicinalis amara &c: *2^a* est vanitatis: quæ sustinet multos labores, multis exponit se periculis, multa incommoda & aduersa tolerat propter privatos ac mundanos respectus; talis patientia est militum, aulicorum, &c: *3^a*. Simulationis dicitur, quæ in aperto iniuriam æquanimitè sufferre videtur, at verò occultâ intentione, in aliud tempus opportunum differt vindictæ vitionem.

4ta est Coactionis aut violentiæ, quæ homo velit nolit, vel alias inuitus aduersa sustinet sibi illata. Talis est patientia seruorum Dominis suis peccantium, atq; latronum: de qua est. *1. Petr. 2.* Quæ est enim gratia (*id est, meritum patientiæ*) si peccantes colaphizati suffertis? sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud DEUM: in hoc enim vocati estis. quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplam, ut sequamini vestigia eius. Item. *cap. 4.* Nemo vestrum patiat^{ur} quasi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetior; Si autem vt Christianus (*id est, innocenter ad imitationem Christi*) non erubescat, glorificet autem DEUM in isto nomine. *3ta.* dicitur patientia impatiens, quæ illorum est, qui in aduersitate constituti, exterius quidem in signo *s.* verbo & opere, ob sui statûs decentiam patientes sunt; sed interius fouent impatientiam, ac miserrimè turbantur: qui quoq; in publico præferunt patientiam, sed in priuato carpunt suos aduersarios. *6ta* est conditionata, limitata, ac temporaria: quæ illorum est, qui volunt quidem ferre quamcunq; iniuriam propter imitationem Christi modo non istum: à quocunq; homine, modo non ab isto; ad quodcunq; tempus, modo non sit longum, ac sine spe exitus ac finis. Patientia vitiosa secundum excessum illa est, quæ homo in causa DEI patiens est: patientem enim esse in proprijs iniurijs laudabile est: sed in DEI iniurijs summoperè impium. Illa *item* est, quæ quis patiens est in sui proximi iniurijs: quem alias tueri debet vel ex iustitia, vel ex charitate. Vnde *Prou: 26.* Nè respondeas stulto iuxta stulticiam.

tiam suam (*in tua s. causa*) nè efficiaris ei simili-
lis: responde stulto iuxta stultitiam suam (*in cau-
sa s. DEI & proximi*) nè sibi sapiens videatur.

Actus.

Hebdom. 1. Resolue te ad quascunq; miseras,
morbos, quodcunq; tempus & genus mortis tibi
à DEO assignata: exemplo Christi, etiam à la-
mentationibus abstinendo, totum te in morbo,
prouidentia siue bona siue mala fuerit, fratris
Infirmarij committendo.

Hebdom. 2. In aduersis amarulentias, murmur
internum excute; linguam nè dum à conuictijs
&c: Sed etiam à iustis excusationibus cohibe,
nec desidera tibi compati alios.

Hebdom. 3. Affuesce illi actui: Mea culpa.

Hebdom. 4. Dignum te cogita longè maioribus
vexis propter occulta tua vitia, & ora pro per-
sequentibus te; fortè enim in penam tui, præ-
cepit eis Dominus, vt maledicerent tibi. Imo
ista aduersa desidera iuxta illud: Improperium
expectavit cor meum, & miseriam. *alias ex-*
horresce nè forte reprobus sis, dum nil pateris
à DEO, vel hominibus.

INSTITVTIO XII.

De Virtute Deuotionis, seu Cultu

Hyperdulia erga Beatissimam

Virginem MARIAM.

¶ Dicendum est Imo. Quod Cultus B. V. MA-
RIÆ (*iuxta Lochner ex S. Hier.*) nil aliud
sit,

fit, quam cultus quidam Superior qui Bñæ Virgini propter singularem suam supra omnem aliam creaturam simplicem, excellentiam debetur. Vnde non immerito dicitur Hyperdulix. Hinc Virtus Marianæ cultus bene potest definiri, Est quædam inclinatio, seu habitudo animi ad honorandam, amandam, inuocandam, imitandam Beatissimam Virginem MARIAM, idq; supra omnem puram creaturam. *Motiuæ* huius Cultus sunt. *Imò* est honoranda, quia habet hoc, quod non habet ulla pura creatura: est enim vera Mater DEI; propter quod SS. Patres aliqui, quandam infinitatem ei ascribunt. *Item* est Mater nostra; iuxta illud [ad Ioannem directè, ad nos autem indirectè prolatum] Ecce Mater tua *Item* honor exhibitus Matri SSmæ, totus refunditur in Christum; Si enim dixit: Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis; quantò magis si faciamus id, eius SSmæ Matri. Et s. Bernar. supra Missus. Non est dubium, quidquid in laudibus Virginis proferimus ad Filium pertinere. *Item* est Domina & Regina nostra, quod Ruperi. & Arnold. ex ipso etiam nomine MARIA deducunt. 2do est amanda super omnes creaturas: quia in ipsa est perfectior supra aliam creaturam bonitas. Vnde Bedæ: Inuenta ipsa: inuenitur omnè bonum. Est *Item* Pulchritudo; iuxta illud: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. *Item* Amor eius in nobis quem s. Damian: dicit inuincibilem, & summum. 3tio. Inuocanda; quia scit; ut pote summe illuminata, necessitates nostras & modos iuuandi; Quod potest iurare; vt s. Damian. ait Accedit ad thesaurum

* Totum est additum, usq; ad Institutionem de Virgini

num
mina
de illa
aire.
exemp
bitatis
amati
de qu
Di
tis &
S. Sc
etern
ad fo
ostij
haur
hono
D
Exte
pie
ciali
citar
eius
cial
bene
gan
gog
Etib
pra
ria
IE
in
Bñ
&
fi

num DEI non solum rogans, sed imperans, Domina non Ancilla. Quia vult iuare; hinc Rich. de illa: Non potest miseriam scire, & non subucire. 410. Imitanda: quia iuxta s. Ambr. est exemplar, in quo habentur magisteria expressa prohibita. Quia ut s. Hier. Tunc verè colitis & amatis MARIAM, si imitari velitis, ex toto corde quod amatis.

Dicendum 2do. Commendationes huius virtutis & cultus satis amplæ habentur ex illis verbis s. Scripturæ Eccl. 24. Qui elucidant me vitam æternam habebunt. Item. Beatus, qui vigilaverit ad fores meas quotidie, & obseruauerit ad postes ostij mei; qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Radicaui in populo honorificato: & in parte DEI mei hæreditas illius.

Dicendum 3io. Duplex potest esse hæc virtus. Exterior & Interior. Exterior, quæ consistit in specie transigendis Festis Beatissimæ Virginis; in speciali reverentia ad prolationem eius Nominis; recitando Coronas, Rosaria, visitando loca, Imagines eius, Sodalitati nomen dando; mortificationi speciali præsertim in pervigilijs festorum eius incumbendo; Nil in Nomine Mariæ petentibus deagando. Interior autem consistit. partim in analogia; frequenter s. mentem eleuando; & in affectibus atq; actibus ad Bñam Virginem MARIAM, præsertim ad pulsus horæ proferendo: cordis suspiria illa: Benedicta sit omnis hora vitæ & mortis IESU & Mariæ, & alijs infra ponendis. partim in praxi: animam suam imitatione Virtutum Bñæ Virginis s. deuotionis, humilitatis, patientiæ, &c: in iisdem virtutibus in dies perfectius se instituendo.

Dicendum 410. Gradus huius virtutis possunt esse: In 1mo gradu si in acquirendo, quando quis cultum istum tam interiorem, quam exteriorem exercet, sed cum animi lucta; & leuibus de causis vel intermittit propōita sibi exercitia & actus; vel indeuotē, & magis ex consuetudine, vel ad tollendos remorsus, eadem exercitia obit. In 2do gradu, seu in esse acquisito: quando libenter, deuotē, promptē omnia illa facit, omniaq; impedimenta generosē contemnit, ut suum pensum Marianum non intermittat. In 3^{io} gradu. Quando adeo est addictus cultui Mariano, ut si quos propterea à minus deuotis habeat sarcinatos, eos latanter sustineat, plura supportare desideret, imò paratus sit ob honorem eius & amorem heroicē vitam dare, vel extraordinario obsequio animarum, aut Martyrio.

Dicendum 510. Cultus Marianus posset esse vitiosus. Imò per defectum, quando quis soli externæ deuotioni incumberet, non curando puritatem conscientia, & imitationem virtutum eius. 2do. Per excessum. Si quis cultum Latriæ, ut DEO, redderet Bñæ V. MARIE. Vel honorem eius aliquibus extraordinarijs, superstitiosis, falsis, vel scandalum ingerentibus ignaræ plebi actibus, & ceremonijs promoveret.

Actus.

- 1ª Hebdom: 1. Estimatio ipsius dignitatis, excellentiæ, pulchritudinis super omnem creaturam ex eo, quod sit vera Mater DEI.
- 2ª Hebdom: 2. Gaudium, quod inter fideles nullus penè sit, qui aliquam devotiunculam non habeat ad

ad Bñam V. MARIAM: & compati, quod à
 tot Ethnicis ignoretur; à tot Iudæis, Hæreticis
 &c: blasphemetur tanta dignitas.

Hebdom: 3. Meditatio Sabbativa de doloribus
 eius: & pro Præsentia die Sabbati, & feria quarta
 gerere in memoria Bñam V. MARIAM, & a-
 ctiones vitæ eius.

Hebdom: 4. Agnoscere, & voto se ei confis-
 gnare in mancipium exaltandæ & defendendæ
 [pro viribus] dignitatis eius contra impugna-
 tores. Renovatio voti tuendi etiã ad marty-
 rium cultum Immacul. Conceptionis Bñæ V.
 MARIE. Plures adhuc poteris capere ex Seal-
 e Sclima Pastorum. Tempus autem istius exercitiij
 videretur commodum saltem per Solemniores Obitus
 Vas Testorum Bna V. MARIE.

INSTITVTIO XIII.

De vitijs oppositis virtutibus, ut
 proprie vitia sunt.

Dicendum est *imo*. Quod hactenus egerimus de
 virtutibus asceticis, ac de Vitijs earum latera-
 libus quæ sunt secundum defectum, & secundum
 excessum: Nunc verò consequenter de vitijs ijs-
 dem virtutibus oppositis agendum est. Vitia igitur
 opposita Virtutibus quædam sunt innata, quæ-
 dam acquisita. Vitia quidem *innata* sunt habitus
 pravi & motus inordinati, superbix s. luxuriæ, aua-
 ritix, invidiæ, gulæ, iræ, & acediæ: quorum *qui-
 dam* habentur communes. quos anima rationalis
 contrahit à primis parentibus simul cum peccato
 originali in ipsa vnione naturali: ac inde natura,

liter habetur propensa ad malum, & immobilis ad spirituale bonum; uti priuata originali iustitiâ: per quam habuisset fideliter subiectam suam sensualitatem suo spiritui, & spiritum ipsimet Omnipotenti DEO. *Quidam* habentur speciales, quos vniciq; nostram ipsa complexio naturæ corporalis conferre solet. Vnde homines complexionis Sanguineæ [ut pote calidi & humidi: quos videmus facie rubra, serena, splendente atq; hilari] cæteris propensiores solent esse ad vitia carnis atq; luxuriæ, ad iocos, risus saltus, & similia. *Cholesterici* autem calidi nimirum & sicci, propensiores alijs habentur ad vitia superbiæ & Iræ, atq; ad alia quæ inde sequuntur. *Melancholici* vero, frigidi nimirum & sicci propensiores sunt ad vitia inuidiæ: Vnde solent esse tristes, suspiciosi, scrupulosi, perplexi, ac pertinaces in suo sensu. *Phlegmatici* tandem frigidi nempe & humidi, propensiores evadunt ad vitia acediæ, prout somnolenti, tardi, ad otium proni, & ingenio obtusi. Deinde varia horum humorum permixtio, varios etiam in varijs complexionibus producit vitiorum effectus. Vitia acquirita, sunt etiam habitus pravi intensiores, & motus inordinati feruentiores eiusdem, puta superbiæ, avaritiæ, luxuriæ, iræ, gulæ, inuidiæ, & acediæ, quos vnusquisq; sibi per actus peccaminosos frequenter iteratos comparare & augere solet. De vtraq; huiusmodi specie vitiorum *D. Aug. ait:* Cupiditates quasdam naturaliter contraximus, quasdam consuetudine nobis fecimus. *Iem.* Motus illi mali avaritiæ, iræ, libidinis, partim de origine, partim de consuetudine veniunt: & priores quidem minui possunt, finire non possunt; relinquuntur

tur autem baptizatis, ut fortius certando, maiorem etiam sibi gloriam parent. Minuuntur autem à proficientibus & resistentibus: posteriores vero etiam tolli possunt repugnando, & contrariâ bonâ consuetudine

Dicendum 2dò. Quod vitia inde huiusmodi accipiant nomen, quod s. in primis motibus omnino vitari debeant, nè in actum exeant peccaminosum, & quod ab originali peccato veniant animæ rationali, per quod viciantur omnes eius affectiones ac vires; præsertim verò amor sui, qui est caput cunctarum affectionum malarum; amando enim homo seipsum ut non oportet, mox immoderate ac inordinate appetit bona huius mundi, utpotè honores, possessiones, & voluptates, quo ipso incidit in superbiam, luxuriam, gulam, & avaritiam. Quod si quis impedimento sit illi ad ea obtinenda, citò inflammatur iracundiâ; si etiam aliquis alius habeat ea quibus ipse caret, illicò succenditur invidiâ: deniq; dum cuiusq; animus affectu suo iucundatur & quiescit ultimâ in possessione bonorum temporalium, protinus incurrit in acediam. Hæc autem vitia, ut propriè vitia sunt [*id est*] quatenus dicunt solam propensionem ad peccandum, hîc singula definiiri debent; ut autem in peccata actualia & habitualia exeunt, in sequentibus Institutionibus explanabuntur.

Dicendum 3iò. Quod *superbia* ut vitium, est pronitas innata homini, in hoc statu naturæ corrupta, ad appetendam inordinate excellentiam: atq; in ea adepta ad vane sibi complacendum, immoderateq; gloriandum. *Avaritia* item ut vitium est connaturalis habitus prauus inclinans animum ad

ad appetendum immoderatè pecuniam, possessio-
nes, diuitias, proprium. *Luxuria* item ut vitium
est propensio improba corruptæ sensualitati innata,
solicicans animum ad appetendum veneream seu
libidinosam voluptatem, ac inde est, quod Eccle-
sia orat: *A* spiritu fornicationis, libera nos Do-
mine. *Ira* item ut vitium, est habitus prauus,
stimulans animum ad vindictam de iniuriante in-
ordinate sumendam. *Gula* item ut vitium, est ha-
bitus prauus sensualitati innatus, inclinans animum
ad cibum & potum immoderatè appetendum. Po-
test autem quis appetere cibos & potus immoderatè
quintupliciter: *S*i scilicet appetat eos pretiosos, accuratos,
superfluos, extra tempus debitum, & non ob neces-
sitate naturalem, sed ob delectationem. *Inuidia* au-
tem ut vitium, est habitus prauus homini connatu-
ralis, pulsans animum ad pœnitundinem seu tristitiam
de prosperitate alterius, per quam minoratum se esse
non libenter videt. *Acedia* deniq; ut vitium, est ha-
bitus prauus innatus homini inspirans animo tœdium
in spiritualibus, ad quæ excitat charitas.

INSTITVTIO XIV.

De Vitio Superbia.

Dicendum est *Imò*. Quod Superbia ut peccatum
alias spiritus extollentiæ mentem scilicet super se
[*id est*] super mensuram sui status & conditio-
nis ire propellens, largè & stricte accipitur. Su-
perbia *large* sumpta, est voluntas nolens simplici-
ter subdere se legi aternæ, paratusq; animus ali-
quod præceptum eius violandi. *Stricte* vero sum-
pta est immoderatus excellentiæ appetitus: atq;
de propria excellentia immoderata gloriatio: Est
autem

autem propria excellentia triplex: Altera, cui debetur honoratio seu reverentia, cuius appetitus inordinatus est superbia, ut superbia. Altera cui debetur aliorum subiectio: cuius appetitus immoderatus, est superbia ut ambitio. Altera deniq; cui debetur laudatio humana, cuius appetitus inordinatus est superbia, ut vana gloria.

Dicendum 2do. Quod appetitus huiusmodi triplicis excellentiæ non semper est peccaminosus nam si est ordinatus seu moderatus, vel alias rectæ rationi consentaneus est licitus & honestus, tanquam referibilis ad virtutem iustitiæ. Talis autem esse censetur, dum quis de re bona, & vera appetit excellentiam suis alias meritis adæquatam, & qualitibus commensuratam ac proportionatam ob finem / aliquem bonum, ut potè ad malum propriæ infamiæ vitandum, atq; ad promovendam DEI maiorem gloriam, & proximi spirituales profectum atq; adificationem: vti appetit Samuel excellens haberi, dum seipsum laudaret 1. Reg. 14. Et S. Paulus, dum se Corinthijs 2. c. 11. commendaret. At verò peccaminosus est huiusmodi excellentiæ appetitus, si habetur immoderatus, seu inordinatus, vel alias rectæ rationi contraveniens. Talis autem censetur esse 1mo ratione finis, ut dum quis appetit excellentiam, quatenus videlicet maiorem habeat libertatem, pravis motibus suæ sensualitatis indulgendi, aut proximos ac fratres suos vilipendendi &c, 2do ratione mediolorum, ut dum quærit quis & appetit excellentiam consequi per conpirationes, per simoniam, per detractiones, per minas, per promissiones & similia. 3^{io}. ratione causæ, ut dum quis appetit

fit excellens haberi de re mala, vt potè DEUM aut proximum offensa, vel de re falsa, quod hypocritis contingit, qui suas improbitates externarum Virtutum folijs, contegere solent.

Dicendum 310. Quod Superbia haberi solet sicut interius, ita etiam exterius. Habet autem aliquis superbiam *interius*, ut pote in *memoria*, quando passim de se magna cogitat contra rei veritatem. In *intellectu* verò, dùm excæcatus nimio appetitu excellentiæ, omninò existimat se dignum quolibet officio, sui Ordinis, & habilem esse ad illud obeundum: quod vbi non cõsequitur vi sperabat, nimis turbatur, conqueritur &c. Dùm quoq; in suo sensu præfert se alijs, ita ut illorum dicta, facta, & quæq; optima contemnat, sua verò exaltet. Dùm etiam spretis aliorum probabilibus tentantijs, sanis consilijs, & pijs admonitionibus, pertinaciter inhæret errabundo proprio suo iudicio. In *voluntate* tandem dùm indignè fert ac turbulenter verba vituperationis, admonitionis, & correctionis. Dùm item illa immoderatè appetit quæ ad promovendâ propriam excellentiâ spectant, quasi merito sibi debeantur. Dum item voluntatem suam sequitur in omnibus, ac ab eo quod placet sibi vix auertitur. Dùm deniq; lætatur ex aliorum defectibus, sperans inde excellentior haberi. Habet verò aliquis superbiam *exterius*, utpotè in *signo*, quando severitate vultus, asperitate visûs, singularitate vestitûs, grauitate incessûs, fastuositate sermonis, erectione ceruicis, & inhumanitate morum, à cæteris discrepat. In *verbo*, quando libenter narrat se nobili genere natum, cum non sit verum, vel quando de paupertate parentum suorum erubescite.

bescit. *Item.* quando narrat ea, quæ fecit, audivit, vidit, scit, ut excellens habeatur. *Item.* quando obfirmatè aliquem exagitat, dicta, facta, scripta aliorum temerè exhibilat, contumaciter ad aliquem scribit, insolentè atq; arroganter alios corripit; iure alicuius potestatis intumescit, ingratus beneficiorum existit, debitum honorem fratribus & Superioribus reddere negligit.

INSTITVTIO XV.

De Avaritie Vitio.

Dicendum est *1mo.* Quod Avaritia ut peccatum idem est, quod cupiditas immoderata pecuniarum, diuitiarum, possessionum, ac proprii. Videtur enim venisse avaritia ab aueo & ære, ut sit quasi auiditas æris, id est pecuniarum.

Dicendum *2do.* Quod avaritia mortalis fit quadrupliciter. *1mo.* Si quis res proximi retineat cum eius iniuria, vel eas habere cupiat medijs illicitis, ut potè furto, rapina, contractibus vsurarijs, & similibus alijs modis. *2do.* Si quis res suas ita auide diligit cum iniuria proximi, ut in extrema aut graui necessitate constituto, non subueniat illi eas impertiendo. *3mo.* Si quis res suas eatenus diligit contra charitatem sui ipsius, ut malit potius æternis bonis carere aut priuari, quam hisce presentibus. *4to.* Si quis res huiusmodi terrenas contra charitatem DEI adeo diligit ut eligibilius sibi sit legem æternam prauaricari, quam earundem rerum iacturam pati.

Dicendum. *3mo.* Quod Avaritia sicut interius haberi solet; ita etiã exterius, habet autem alius
quis

quis Frater Minor auaritiam interius, ut pote in *Memoria*, quando volubilitèr cogitat de pecunijs, possessionibus, & similibus habendis, seu ac si habitis, ita ut Divina Officia distractè peragat, & orationi mentali non satis attendat. In *Intellectu* verò, quando concipit de rebus huiusmodi terrenis magnam opinionem, ac si valde essent expectandæ. *Item.* quando vias & modos excogitat, quibus eadem res acquirendæ essent. *Item.* quando fingit se aut suos multas habere diuitias; atq; pro suo libitu eas imaginariè dispensat. In *Soluntate* tandem, quado appetit habere curiosa pretiosa, & superflua. *Item.* Si haberet ea quæ appetit cito vellet statum deserere suæ vocationis. Habet quoq; idem Frater Minor auaritiam exterius, ut pote in *Signo*, quando vititur rebus communitatis tanquam proprijs, vel quando alijs fratribus distribuendæ sunt, difficile ac per parcè eas imperitur. In *Verbo* quoq;, dùm res acquirendo vel retinendo mentitur, ut proximum fallat. In *Opere* tandem, quando pro suo libitu res accipit, donat, commutat, coram, Superiore abscondit: Vel quando per Superiorem sibi auferuntur, dolet, turbatur, irascitur.

INSTITVTIO XVI.

De Vitio Luxuriæ.

Dicendum est *Imò.* Quod Luxuria largè sumpta, dicit omnem excessum seu insolentiam, ac immoderantiam in vestitu, epulis, vñctionibus, ædificijs, & quibuscunq; delicijs carnalibus. *Vnde* de luxuriosus est quasi relaxatus, profusus ac solutus

lutus in quasvis voluptates. *strictè* verò accepta dicit rei veneræ seu libidinosæ inordinatum appetitum, atq; ipsum immoderatum usum, legi Divinæ contrarium.

Dicendum 2do. Quod habere dicitur aliquis luxuriam in *Memoria* materialiter saltim, quando siue otiando, siue quidpiam agendo volubiliter cogitat de veneris actibus præteritis aut possibilibus, absq; tamen plena reflexione ad offensam DEI. In *intellctu* verò, quando cogitat de vijs ac medijs, quibus venire possit ad exercendos huiusmodi veneres actus, adhuc tamen absq; plena malitiæ illorum advertentia. In *Voluntate* tandem, quando post primam intellectûs advertentiam, tales veneras cogitationes statim non repellit, aut seipsum ab eis quoq; pacto non alienat; motuiq; concupiscentiæ seu delectationi veneræ in sua sensualitate nascenti minimè dissentit; quod est ipsum tacitè seu interpretatiuè consentire. Vel *item*, quando huiusmodi cogitationes practicas, carnalibus desiderijs pura, vel oblectationib⁹ veneris instructas formali seu expresso ac elicito consensu approbat. vel deniq; quando ipso actu exteriori appetit ac proponit experiri veneram voluptatem.

Dicendum 3tio. Quod aliquis habet luxuriam in *Signo*, quando impudica ac obscæna libenter legere aut audire solet. *Item*. quando auertit animum ab omni corporis proprii duriori tractatione, & ad quasvis illius oblectationes, aut nimias commoditates conuertit. *Item*. quando nimia familiaritate coniungitur aliquibus personis cuiuscunq; Sexûs, alias de incontinentia suspectæ ætatis, faciens cum eis frequentiora & occultiora colloquia;

loquia; sæpius offerens eis aliqua munuscula in
 contestationem sui intimi amoris: nec non, quan-
 do huiusmodi personarum apprehensas confringit
 manus, easq; aut faciem ipsam deosculatur; vel
 quoq; caput, aut mentem blandè attrectando de-
 mulcet. In *Verbo* quando inhonesta, turpia, im-
 pudica, atq; carnalia effusè loquitur. In *Opere*
 luxuria dicitur, fornicatio videlicet, stuprum, adul-
 terium, incestus, Sacrilegium, ac item vitium con-
 tra naturam, cuius tres habentur species: ut po-
 tè mollities voluntaria, seu pollutio procurata pro-
 prii corporis, sodomia, & bestialitas. Grauitas
 autem huiusmodi peccatorum eo excrescit ordine
 quo recensentur.

INSTITVTIO XVII.

De Vitio iræ.

Dicendum est *Imò*, Quod ira venit, à verbo ire,
 ut aliqui putant, eo quod irati, quamdiu ira-
 scuntur, non apud se sint, sed extra se iuerint, &
 pacati ad se redierint. Et quidem ira, ut est af-
 fectio nudè considerata, non reputatur ex se bona
 aut mala, sed indifferens: quia non est animæ a-
 ctio aliqua moralis, sed passio naturalis; quæ be-
 nè & malè uti possumus, velut etiam cæteris af-
 fectionibus: idemq; est, quod sanguinis feruor in
 corde, ac circa illud ex perturbatione & evapora-
 tione fellis veniens. Vt autem ira est vitium cor-
 ruptæ naturæ, dicitur esse habitus animæ prauus,
 inclinans animum ad vindictæ appetitum, vt verò
 est peccatum seu actus peccaminosus, dicitur inor-
 dinatus appetitus vindictæ, veniens ex apprehensio-
 ne

one iniuriæ, & excandescencia animi contra eum, à quo offensus sumus: huiusmodi autem appetitus inordinatus quadrupliciter contingere potest. 1° ex parte appetentis, ut si quis puniri appetat eum qui iniuriam sibi infert priuata authoritate. 2° ex parte eiusdem, ut si innocens sit, quem puniri appetit, vel tantam non meruit pœnam. 3° ex parte modi. Vt si Iudex puniat teum contra ordinem iuris, vel non seruatâ forma iustitiæ; Vel cum graui excandescencia exterius apparente, & consequenter cum scandalo. 4° ex parte finis: ut si iudex puniat, vel accusator punitiorem appetat, non ex zelo iustitiæ, sed ex odio personæ, non propter correctionem delinquentis, sed propter satisfactionem affectus irascentis. Talis autem ira formalis esse dicitur, quæ alias ex genere suo mortalis est culpæ; quanquam aliquando potest esse tantummodo venialis. Tum ob paruitatem mali, quod appetitur vel irrogatur. Tum ob defectum plenæ aduertentiæ aut deliberationis. Tum ob imperfectionem actus. Vt si ira sit non nisi materialis; uti est actualis impatientia ex apprehensione iniuriæ, & animi excandescencia proueniens, abiq; appetitu vindictæ.

Dicendum 2°. Quod aliquis dicitur habere iram interius, ut pote in Memoria, quando cogitationes fouet recordatione iniuriarum ab aliquo acceptarum, quibus igniculi iræ ac odij accenduntur. In intellectu autem, quando excogitat vias & modos quibus aduersario suo noceat, & malum pro malo reddat. Item quando leuissima habens indicia aut fere nulla suspicatur atq; iudicat aliquem suum esse inimicum. Item, quando aduer-

sarij sui diligenter inspicit mores, verba, opera, & intentiones, ac indeteriorem partem interpretatur. In *Voluntate* tandem, quando aliorum dictis aut factis facillimè pungitur ac perturbatur, nolens quidquam patienter aduersi ferre. *Item*, quando bono simul ac malo sine optat alicui penam, ignominiam, aut quòdcunq; malum, ut sic correptus corrigatur, & suus appetitus immoderatus vindictâ existat satiatus. *Item*, quando bonam opinionem de aliquo conceptam, atq; amorem in se erga eum diminui sentit, & huic malo non dissentit.

Dicendum 311° Quod aliquis habere dicitur iram exterius, ut pote in *signis*, quando alicui denegat exhibere signa ciuilitatis seu communis amicitiae: Vti sunt exhibitio reverentiae, affabilitatis, benignae aspectationis: in necessitate praestatio auxilijs, obsequij, atq; beneficij &c: *Item*, quando fugit de suo aduersario audire bona, vel fraternè non corripit indignè de illo narrantes mala. In *Verbo*, quando conqueritur coram alijs de iniuria sibi facta, concitando eos ad murmurandum contra iniuriam sibi facientem; Vel quando verbis iocosis alios pungit, aut mordacibus, contumeliosis, ac similibus exacerbat; Vel quando clanculum eis detrahit, eosq; calumniatur; Vel quando in disputationibus controversae & contentiosae & contumeliosae cum alijs agit. In *opere* tandem, quando eedit aliquem verberibus.

INSTITVTIO XVIII.

De vitio gula.

Dicendum est 1mo. Quod gula utpote largi
us

us accepta, dicit appetitum cibi & potus immoderatum, talem autem esse puta, si cibaria & poculenta haberi curantur ardentem, *id est*, non tam ob necessitatem naturalem, quam ob sensualem voluptatem. *Item.* praepropere, *id est* extra & praeter tempus debitum. *Item.* Sumptuosa, exquisita, immodica.

Dicendum 2do. Quod gulam habere dicitur aliquis Frater Minor interior, ut pote in *Memo-ria*, quando passim ac sollicite cogitat de cibis ac potibus delicatis ad facietatem sumendis; ita ut diuinum Officium distracte absoluat, & orationi mentali minus attendat. In *intellectu* autem, quando ingurgitationem cibo & potu delicato iudicat summam esse felicitatem. *Vel* quando ad mensam sic effusum in cibos & potus habet animum, ut lectionem piam nullatenus concipiat. In *Voluntate* vero, quando paratum habet animum cibos & potus sibi placitos procurandi modis alias statui suo illicitis. *Vel* quando indignatur ac perturbatur si tardius cibi & potus apponuntur; aut non quales, quantoque appetit.

Dicendum 3tio. Quod gulam habet aliquis exterius, ut pote in *signo*, quando festinanter absque modestia religiosa comedit, ac veluti vorat; ac pocula quasi vno ductu euacuat. *Item.* quando comedendo & bibendo immoderate lætatur, ac inrisus & iocos nimios effunditur. In *Verbo* autem, quando passim ac pleno affectu quorundam benefactorum laudat liberalitatem in tractando; quorundam vero mediocritatem vituperat. *Item.* quando de cibis & potibus delicatis frequenter ac libenter loquitur. *Item.* quando facile conqueritur

INSTITVTIO XIX.

ac murmurat de Superiore & Coquinario, quod alter negligat procurare cibos, & potus sibi placitos, alter non præparet procuratam comesturam ad suum gustum. In *Operè* tandem: quando se cibis aut potibus ita ingurgitat, ut postea vomat, cremato aut medicamento indigeat.

INSTITVTIO XIX.

De vicio inuidiæ.

Dicendum est *inde*. Quod peccatum inuidiæ non inuenitur communiter nisi inter sibi ali-quâ ratione æquales: Vbi enim alter conspiciat magis alteri quàm sibi fauere fortunam, ac inde concipit dolorem; quod eo ipso videat se inferiori illo factum, tunc inuidere (*id est* acerbè tristiusq; prosperitatem alterius videre) dicitur. Unde inuidia ut peccatum, est inepta tristitia, seu immoderatus animi dolor, de alterius prosperitate; per quam putat quis obscurari ac diuinui suam fortunam; quæ alias ut reparata existeret, libenter alterum carere illâ vult, si possibilitas adesset. Verùm huiusmodi inepta tristitia, seu immoderatus animi dolor, non semper ad inuidiam spectat, nisi improprie: Vt quando quis dolet de bono illius, cui malum optat, ut suo inimico. Talis enim dolor proprie ad odium pertinet. *Vel* quando quis dolet de bono alterius, non ac si velit eum carere illo, sed quod ipse careat; cum alias æque sibi aut magis proportionatum sit; talis enim dolor ad æmulationem spectat. *Vel* quando quis dolet de bono alterius, eo quod eius meritis, aut qualitatibus non sit proportionatum, ac inde con-

queri-

querit
butior
tem d
autem
conci
collat
tition
ter ac
le dist
vult
ralia
libus
homi
atern
Di
terius
tiosa
trista
s. illu
dum,
do q
alior
num,
Vel
one
milit
mali
D
inter
tat
vide
lenti
vi a

queritur intra semetipsum de iniustitia in distributione beneficiorum per homines facta. Talis autem dolor ad zelum pertinet. Ad indignationem autem pertineret, si quis murmurationibus suis concitaret alios fratres ad murmurandum contra collatores huiusmodi maxime vero illorum appetitione ipsemet commotus. *Vel.* quoq; si impatienter ac irreuerenter conquereretur de Deo, quasi male distribuatur, cum alias iuste ac irreprehensibiliter vult dare DEUS ex occulto suo consilio temporalia bona dignis & indignis fidelibus & infidelibus, iustis & iniustis, quod tamen ipsum homini non congruit velle, nisi DEUM inde in aeternum benedicere.

Dicendum 2do. Quod tristitia de bono alterius, si alias ordinata ac moderata est, non vitiosa sed virtuosa reputari debet; ut quando quis tristatur de bono alterius ex charitate: in quantum scilicet illud bonum praebet illi occasionem ad peccandum, & bona spiritualia negligendum. *Vel.* quando quis tristatur de bono alterius ex compassione aliorum: quos probabiliter habens huiusmodi bonum, opprimet, vel corrumpet, atq; scandalizabit. *Vel.* quando quis tristatur de bono alterius, ex ratione alterius, utpotè de diuitijs, potestate, & similibus: quia inde probabiliter sperat sibi aliquid mali iniuste prouenturum.

Dicendum 3^{io}. Quod inuidiam aliquis habet interius, ut pote in *Memoria*, quando sapius cogitat de alterius prosperitate: quam non libenter videt habere illum, uti deprimentem suam excellentiam. In *intellektu*, quando quis indebitè parvi alterius aestimat merita & bona adepta; quae

alias habentur sibi proportionata. In *Voluntate*, quando non solum tristatur de bono alterius, per quod sua excellentia minoratur; Verum etiam quando gaudet de illius malo, quod alias dicit huiusmodi priuationem boni. *Vel*, quando non commouetur rebus aliorum aduersis ad condolendum, & prosperis ad congaudendum. *Vel*, quando de alterius prosperitate gaudet sicte, itidemq; tristatur de aduersitate. In *Signo*, quando non libenter audit res aliorum bene gestas; & viceversa promptus est, ad præbendas aures rumoribus de infelici successu. *Vel*, quando reticet aliorum bona, vbi ea laudandi occasio adest. In *Verbo*, quando alter alterius famæ, siue explicitè siue implicitè detrahit. In *Operè* tandem, quando alter alterum in electione ad Officia Ordinis iniuste supplantat.

INSTITVTIO XX.

De vitio acedia.

Dicendum est *Imò*. Quod acedia *largè* sumpta significat vitium generale omnium vitiorum generibus sese communicans; ac idem est, quod tristitia de bono spirituali; seu auersio mentis à bono spirituali: omne enim peccatum inhaerens menti refugit bonum spirituale, ut pote virtutem sibi contrariam, ut superbia humilitatem, auaritia Euangelicam paupertatem, luxuria castitatem, irapatientiam, gula temperantiam ac ieiunium, inuidia charitatem proximi. *Strictè* verò acedia sumpta est vitium speciale vnum ex septem capitalibus: ac idem est, ac tristitia de bono diuino,
de

de quo gaudet charitas. Istud autem bonum triplicis est differentia. *1mo*. Vt est ipsi DEO bonum tam intrinsecum, quam extrinsecum. Si enim tristaretur aliquis inde, quod DEUS sit Omnipotens, infinite bonus, summe Sapiens, iustus misericors &c: *Vel*, quod per totum orbem terrarum sic celebretur ac Sanctificetur orthodoxe nomen ipsius Maiestatis, quasi ista nolit DEO aeternum benedicto; peccaret contra DEUM eiusque charitatem grauissimo peccato acediae. *2do*. Vt est nobis bonum; Si enim tristaretur aliquis, quod cognouerit Christum, quod ingressus fuerit Religionem; quod prouisa sunt ei huiusmodi media ad vitam aeternam obtinendam, uti sunt Observantia mandatorum DEI, imitatio Christi, usus Sacramentorum, ac praesertim Sacramenti poenitentiae, ieiunium, orationes, austeritas vitae, regularis disciplina &c: *Vel*, si nimio affectu ad res temporales incensus, omnino vellet perpetuus esse in mundo, & contentus ipsiusmet honoribus, possessionibus & voluptatibus minus aestimans patriam caelestem, ac beatitudinem aeternam, peccaret contra seipsum, suique charitatem grauissimo peccato acediae. *3¹¹⁰*. Vt est proximis nostris bonum; si enim tristaretur aliquis de bono spirituali proximi sui, quod scilicet ingressus sit Religionem bene ordinatam; quod sit in gratia DEI, quod proficiat in Virtutibus Sanctis, quod mentali orationi & asceticae mortificationi diligenter attendat &c; peccaret grauissime contra charitatem proximi peccato acediae, quod reducitur ad inuidiam fraternae charitatis. Ad eandem quoque acediam spectat diffidentia concepta, de obtinendo precibus auxilio

DEI opportuno ad vincendas tentationes, atq; im-
pienda p̄cepta eius diuina, cum votis ceterisq; ob-
ligationibus cuiuscunq; Religionis. Vnde emanat
desperatio de consecutione æternæ beatitudinis.

Dicendum 2do. Quod acedia datur aliquan-
do venialis. Imo quidem vbi actus eius habetur
imperfectus, *id est*, non plenè deliberatus, sistens
nimirum non nisi in sensualitate ac inferiori ra-
tione. 2d. Vbi acedia non ipsi charitati oppo-
nitur, sed tantummodo eius feruori: ut quando
quis tristatur de bono spiritali, in quantum est
sibi tediolum, laboriosum, onerosum, & quietis
corporalis impeditiuum; ut potè de ieiunio ince-
dente tali die, de Officio Diuino media nocte
persoluendo, de oratione flexis genibus faciendâ,
310. Vbi aliquod bonum spiritali omittitur ex
acedia non obligans ad mortale peccatum: Vt
est omissio parui Officij, aut disciplinæ communi-
tati fratrum vsitata, fractio silentij, absq; iusta
ratione.

Dicendum 310. Quod Erater Minor habet æ-
cediam in Memoria, quando ita occupatur cogita-
tionibus Vanis, inutilibus, & Vagabundis, ut fac-
tis non attendat ad conseruandam præsentiam Di-
uinam, Officiaq; Spiritualia sine debita reflexione
& aduertentia absoluat. In intellectu verò, quan-
do non attendit lectioni librorum spiritualium,
& consequenter non curat percipere Diuinas in-
spirationes. In Voluntate tandem, quando contem-
nit & fugit media profectus spiritalis: uti sunt
Oratio mentalis, exercitia Virtutum; mortificatio
vitiolorum, grata acceptatio correptionis Superiorum

rum. Deinde in *signo*, habet quis acediam, quando Cellam velut carcerem fugit, & euagationem tam intra quam extra claustrum diligit. *Vel*, quando libentius cum dissolutis ac vanitati debitis conuersatur, quam cum bene addictis vitæ spirituali. In *Verbo* autem, quando citius loquitur, tum de profanis ac vanis, quam de spiritualibus, tum de vitiis aliorum, quam de virtutibus. tum de suis iniurijs, quam de Christi passionibus. *Vel* quando Maiorum ordinationes reprehendit, contra Superiorum correptiones murmurat & conqueritur contra eorum indiscretionem in precipiendo & admonendo. &c. In *Opere* tandem, quando ita exterioribus negotiis deditus est, ut profusus exercitia spiritualis profectus negligat, & sanctæ orationis ac devotionis spiritum extinguat, cui debent cetera temporalia deferuire.

TRACTATUS VI.

De Tentationibus, ac remedijs earum.

INTRODUCTIO.

Quamuis DEUS Optimus plurima sua dona homini absq; aliquibus eius meritis precedentibus conferre soleat, nulla tamen ratione vult ei largiri ipsum donum vitæ æternæ, ac premium caelestis gloriæ, nisi alias bene merito, ac Victori omnium tentationum, quibus in hoc præsentis certaminis campo eius propositorum fidelitas, & in observantia mandatorum DEI & consiliorum Christi stabilitas, constantia, ac perseverantia exploratur. Vnde *S. Iacobus c. 1. f.* Beatus Vir qui
suffer

suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitæ. Et *S. Pau. 2 Tim. 2.* Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Ille autem legitime certare probatur, qui tentationes suas, quæ suum conantur impedire profectum ac frangere propositum, perseveranter expugnat, plenè debellat, & finaliter superat. Non est enim magnum (*ut ait Auctor apud S. Aug. Ser. 8. ad fratres in eremo.*) inchoare quod bonum est, sed consummare, hoc solum perfectum est. Et *S. Hier. l. 1. contra Iovin:* Capisse multorum est, ad culmen peruenisse paucorum. Ut igitur natura tentationum, cum quibus bellum nobis est in præsentia vita perspecta habeatur, necesse est in *1^a parte* huius Tractatus genera modos, & species earum prodere, in *2^a* vero, remedia tentatis adhibenda, ex dictis Patrum spiritualium recensere.

P A R S I.

*De quinque generibus tentationum,
& viginti speciebus suggestio-
num diabolicarum.*

ARTICVLVS I.

De tentatione a DEO, & ab homine.

Vbi homo ille simplex, & rectus, ac timens DE-
UM *S. Iob,* ipse per suam experientiam didi-
cit, statim etiam nos commonere voluit, vitam ni-
mirum nostram, militiam [seu iuxta *Septuaginta*
inter

interpretes: tentationem.] esse super terram; & merito, quia vni tentationi succedit alia & alia, alterius sæpè generis ac materiæ, sicut fluctus succedit fluctui, & ventus vento, & annulus annulo in catena; imò etiam sæpenumero simul plures nos inuadunt, prouenientes nimirum tum à DEO, tum ab homine, tum à carne, tum à mundo, tum à diabolo. *Immo*. itaq; genus tentationis à DEO venit. Sed *nota*, quod nulla tentatione à DEO procedente, in malum tentamur. Vnde S Iacob, *cap. 1.* Nemo cum tentatur dicat, quoniam à DEO tentatur: DEUS enim intentator malorum est, ipse enim neminem tentat. Quod explicans D. August: *lib. 2. de consensu Euangel. cap. 30.* sic ait. Alia significatione intelligitur tentatio, de qua dictum est: DEUS neminem tentat: & alia de qua dictum est. *Deut. 13.* Tentat vos Dominus DEUS vester, ut palam fiat vtrum diligatis eum, an non; illa seductionis est; hæc probationis. *Hinc est*, quod DEUS non alio sine suos electos tentat, quam pater suum filium; herus seruum, Vir Vxorem, Magister discipulum; vt videlicet ingenium eius, studium, fidelitatem & affectum, partim exploret; partim acuat, accendat, & promoveat. Tentat autem DEUS homines aliquando *exterius*, aliquando *interius*. Exterius quidem tentare dicitur; *Sed* dum illis bona præsentia confert, vt videlicet appareat, num bene aut malè illis vtantur; quod patet *Matth: 25.* ex illa parabola. Accedens qui quinque talenta acceperat &c: *Vel* dum illis eadem bona deinde subtrahit, ac præterea nonnunquam multis eos malis afficit, sicut Iob & Tobia facere voluit, quos semper tam

in prosperitate, quàm in aduersitate fideles ac iustos inuenit. *Vel* dum eis mandata sua seruare præcipit, arduaquæ virtutum exercitia prosequi iubet: quo pacto tentauit Abraham, præcipiens ei immolare Isaac, hæredem videlicet suæ diuinæ repromissionis: ut ostenderetur magna deuotio obedientiæ Abraham, & fidei ad DEUM: quia nec in hoc casu hæsitauit de eius promissione, quin impleret etiam de occiso, sicut ei erat pollicitus. Interius quoquæ tentat suos DEUS, *vel* affluentia suauitatis cælestis; *id est*, infusione deuotionis sensibilis, ut eo ipso ad omnem permoueantur mortificationem, palamquæ fiat utrum velint & contentur cooperari gratiæ ac invitationi suæ diuinæ. *Vel deinde*, dum easdem consolationes cælestes subtrahit eis, ad probandum nimirum eorum patientiam, & in eratione perseverantiam, ac in bonis propositis constantiam: *Vel insuper*, dum eos in tribulatione, ac aliquâ vrgente necessitate instanter & affectuosè clamantes ad se non exaudit, puta ad eorum votum seu voluntatem, vt videlicet exaudiat eos ad maiorem illorum profectum. Hoc modo tentati vox illa est, *Habauc. 1.* Usquequo Domine clamabo, & non exaudies: Vociferabor ad te vim patiens, & non saluabis. *Et Psal. 12.* Usquequo obliuisceris me in finem, usquequo auertis faciem tuam a me. *Et Psal. 43.* Exurge quare obdormis Domine, exurge, & nè repellas in finem. *Vnde &* S. Paulus, dum tertia vice DEUM oraret pro amovendo stimulo carnis, cælitus talem vocem audiuit *2. Cor. 12.* Sufficit tibi gratia mea, nam Virtus in infirmitate perficitur. *2dum* genus tentationis venit ab homine; vnde etiam hæc tentatio humæ.

humana dicitur, de qua est illud 1. Cor. 12. Tentatio vos non apprehēdit nisi humana. Illa autem 1mo dicitur tentatio humana, quā spiritus noster [qui alias dicitur homo interior] a sensualitate [quæ alias dicitur homo exterior] primis motibus ad consentiendū malo, stimulat: hæc tentatio, omnibus hominibus quātumuis iustis ac sanctis cōmunis est, & facile per auxiliū DEI vincibilis, modo tantū primis impulsibus, quib⁹ non nisi infima portio animæ rationalis apprehēditur, statim ab initio resistatur. Vnde S. Ansel. in hunc sensum ait: Angelicū est tentationem malignā non sentire: humanum, sentire, & non consentire: seu sentire, & vincere: diabolicum, à maligna tentatione vinci, & ex certa scientia peccare. 2do humana tentatio illa dicitur, quā homo præsertim vitæ religiosæ nouiter addictus, seipsum tentare & probare solet ac debet, in sui videlicet introversione seu recollectione; velitis ac possit viuere & perseverare in religione quam ingreditur usq; ad mortem in vera Christi obedientia, paupertate, & castitate: sitq; paratus sequi Christum, tam tempore prosperitatis in humilitate, quàm tempore aduersitatis in patientia alias sine hac tentatione ac probatione sui, non potest se absq; periculo damnationis suæ adstringere votis religiosorum. Vel item, quā bonus ac strenuus Religiosus semper se tentat, probat & examinat virum proficiat aut deficiat in via spirituali. Hanc tentationem sui S. Apostolus suis discipulis intimare voluit, dicens 2. Cor. 13. Vosmetipsos tentate, si estis in fide, [ut posse stabiles, & in cæteris virtutibus firmi] ipsi vos probate. 3^{io} humana tentatio illa est, quā superiores religiosorum, suos

sub

subditos, ac inprimis Nouitios tentare & probare solent ac tenentur; subinde illis ardua, ac naturæ & sensualitati repugnantia proprioq; eorum ingenio ac iudicio, & rationi inferiori contraria precipiendo; & diuersis eos mortificationibus vexando, ac fictis aliquando improperiis afficiendo: ut inde conijciatur, vtrum sciant, velint, ac possint seiplos propter Christi imitationem abnegare: ne forte aliquis illorum, homo videlicet passionatus, immortificatus, sui amore vinctus, & pluribus vitijs irretitus, per solemnem professionem, eorum incuria, aut detestabili aliqua conniuentia Sacræ Religioni adscriberetur, *Epote*, contra intentionem Ecclesiæ, ac Sanctorum Patrum instituta in magnum dedecus ipsius Religionis, & in immensum ipsi⁹ profitentis spirituale detrimentū. *Vel istum* quā iidem Superiores suos subditos non solum Nouitios, verum etiam & professos tentant ac vexant; aut nimirum negando illis nonnulla, alias dari solita; aut subtrahendo concessa, aut precipiendo insueta: ut hoc ipso iuxta morem antiquorum Sanctorum Patrum Virtutem eorum probent, excitent, acuant, & promoveant. 410. tentatio humana illa est, quā homo ab alio homine ex proposito ad peccandum inducitur. De hac tentatione illud est, quod ait V Beda *hom: in cap. 12. Luca.* Duo sunt genera persecutorum: vnum palam sevientium, alterum fecte fraudulenterq; blandientium.

ARTICVLVS II.

De tentatione a carne & mundo.

Tertium genus tentationis prouenit à carne, id est

est à e
tuam,
ginali
pro ip
velut
figulus
tiarum
imprim
& con
nihil a
animæ
autem
bonau
ctus a
lius in
cum si
rebella
lus Ro
repugn
concup
ipsam
nam o
reman
rus su
est, qu
dum,
à sugg
de soll
cijs; t
sentien
lus ca
Hin
portio

est à concupiscentia. Carnem enim non ut mortuam, sed ut animatam [anima videlicet originali peccato infecta] sæpissime Sacri Scriptores, pro ipsa concupiscentia accipiunt: quia caro, est velut Officina animæ vitiatæ, quæ in carne quasi figulus in sua figulina & luto suarum concupiscentiarum ac turpitudinum varias ideas & imagines imprimit ac efformat, per illamq; easdem peragit & consummat. Est autem præsens concupiscentia nihil aliud, quàm ægritudo, febris, ac vulneratio animæ, & iustitiæ illius originalis corruptio: hæc autem erat natura iustitiæ originalis [ut ait D. bonau.] quod quamdiu fuit spiritus DEO subiectus ac præceptis eius obediens, tamdiu etiam illius imperio subijciebantur omnes vires inferiores cum suis motibus; sed rebellante spiritu DEO, rebellavit etiam Spiritui Corpus, ut dicat S. Paulus Rom: 5. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ. *Vel deinde*, præsens concupiscentia idem est, quod fomes peccati post ipsam etiam regenerationem baptismalem, in penam originalis peccati in sensitivo appetitu nostro remanens, ac inde in omnes alias vires animæ, virus suum diffundens, Cuius quidem *fomes* natura est, quendam videlicet recipere ardorem ad peccandum, tum ab obiectis à mundo repræsentatis, tum à suggestionibus & impulsibus diabolicis: ac deinde sollicitare spiritum suis blanditijs quasi meretricijs; & pulsare incitamentis irreuerentibus ad consentiendum peccato: quæ etiam de causa, Stimulus carnis dicitur.

Hinc imprimis est, quod tentamur in inferiori portione animæ nostræ à carne seu concupiscentiis

tribus

tribus modis, iuxta numerum trium virium inferiorum animæ rationalis. *1mo* dùm in sensitiuo appetitu nostro concupiscibili, excitantur desideria turpium delectationum, *Et pote* luxuriæ, gulæ &c: *2do* dùm in irascibili appetitu sensitiuo, conlurgunt motus iræ, impatientiæ, odij, inuidiæ, & aliorum huiusmodi vitiorum. *3^{io}* dùm in vi rationali, quæ nimirum bona inferiora, terrena, & caduca considerat; suscitatur motus elationis, superbiæ ac præsumptionis, & aviditas inutilis scientiæ &c. Deinde tentamur à concupiscentia alijs tribus modis in ipso spiritu. *1mo*, dùm sentimus & aduertimus esse in superiori nostro appetitu concupiscibili, seu in voluntate, *ut est*, concupiscibilis, acediam, torporem, & negligentiam ad bonum peragendum, ad orandum, virtutibus insistendum &c. *2do*, dùm noster spiritualis appetitus irascibilis, seu voluntas rationalis, ut est irascibilis, horret media ad bonum ob laborem difficilem eis annexum; dumq; propter sui debilitatem, fragilitatem ac infirmitatem desperat, quod iam non possit vincere; ac transcurrere impedimenta studiorum spiritualium. *3^{io}*, dùm ratio superior sic tenebris ignorantie obuoluitur, ut in via spirituali quid agendum; aut quomodo sibi procedendum sit, nesciat. *Vnde est*, quod nisi hæ vires spiritus nostri gratia septiformi calicis formarentur, omnes hæc tentationes vinceremur; nec aliquando malignos ejus impulsus cohibere possemus. *Quartum* genus tentationis venit à mundo. Tentat autem nos mundus dupliciter. *1mo* obiectis bonorum suorum (*ut sunt* honores, adulationes, curiofitates, possessiones, voluptates, & hominum familiaritates) dùm illis ab

ab am
abduce
perien
huius
uent a
rum,
ration
appete
cens, f
per pi
2do. t
tes bon
obedir
[*ut se*
nes, s
quæuis
& affli
à vera

Qui
In
verten
seu or
alia e
enim
videt
primo
se esse
in loc
niam

ab amore bonorum spiritualium ac æternorum nos abducere, & ad sui amationem trahere nititur. Ex- perientia enim docemur, quod objecta bonorum huius mundi sensitiva ac præsentia, magis permo- uent ac alliciunt ad se appetitum nostrum sensiti- vum, quàm objecta spiritualia ac æterna appetitum rationalem. *Vnde est*, quod homo immoderatè appetens præsentia, aut nimis sibi in eis compla- cens, facile ab æternis mente alienatur, ac varijs per proprium consensum sese implicat peccatis. *2do.* tentat nos mundus, ac præsertim contemnen- tes bona sua præsentia, & voluntati diuinæ serio obedire cupientes; dùm suis malorum objectis [*ut sunt* odia falsorum fratrum, scandala, irrisio- nes, subsannationes, contemptus, detractiones, & quævis aliæ persecutiones] nunquam nos terere & affligere cessat: ut sic aliquando animo fractos, à vera iustitia timorèq; DEI deuios reddat.

ARTICVLVS III.

De tentatione diabolica.

Quintum genus tentationis provenit à diabolo. In hac autem diabolica tentatione quatuor ad- vertenda sunt: *1mum* est, ipsa videlicet causa seu origo tentationis in ipso dæmone; quæ non alia est, quàm odium DEI, & invidia nostri; odit enim diabolus DEUM, odio æterno; & nobis in- videt æterna invidia vitam sempiternam: ratio est *primi*, quia divino ejus judicio ad pœnas æternas se esse detrusum cognoscit: ratio *alterius*, quia in locum suum nos sufficere animaduertit: & quo- niam non potest de DEO vilcisci hanc suam uti- judi-

judicat) injuriam; ideo de nobis, tanquam de
 ipſius DEI viva imagine, eam vlcifci conatur, per
 callidam videlicet noſtri tentationem, & dolofam
 ac tyrannicam perſecutionem. *adum* quod adver-
 tendum venit, eſt finis ſeu intentio diaboli tenta-
 tionis: vnum enim eſt duobus tentatione ſua ac im-
 portuna ſollicitatione noſtri, diabolus efficere in-
 tendit: *Vel* deſertionem noſtram, inchoata nimi-
 rum ſpiritualis viæ ac juſtitie DEI, per conſen-
 ſum in mortale peccatum; & conſequenter conde-
 mnationem ad penas infernales: *Vel* ſaltim, ipſam
 refrigerationem ac remiſſionem affectus noſtri in
 cultui virtutum & ſtudio ſpiritualis proſectus: &
 conſequenter miſerionem meritorum ac præmio-
 rum. *zium* eſt, materia & ſubjectum ejus tenta-
 tionis *Materia* quidem tentationis diabolicæ ſunt
 objecta bonorum & malorum hujus mundi: *ſubje-*
ctum verò, eſt noſtra ſenſualitas, *id eſt* ſenſus cor-
 porales interni ac externi, & inſimus appetitus
 concupiſcibilis ac iracibilis. Alias iſta objecta
 & ſenſualitas dicuntur arma diaboli, quibus ille
 contra nos pugnat; objecta quidem nobis repræ-
 ſentando, ſenſualitatem verò commovendo. *zium*
 eſt, ipſe modus tentationis diabolicæ, quem qui-
 dem modum S. Paulus ſub nomine colluſtationis
 his verbis prodidit *Eph. 6.* Non eſt nobis collu-
 ſtatio (id eſt, luſta, pugna, certamen, duellum)
 aduerſus carnem & ſanguinem (*id eſt*, talis ac tam
 facilis, quam eſt aduerſus homines, qui ex carne
 & ſanguine conſtant) ſed aduerſus principes &
 potestates tenebrarum harum, *id eſt*, aduerſus de-
 mones, qui ſunt ſpiritus inviſibiles, magnæ forti-
 tudinis & potentie, magnæ iræ & inuidie, ma-
 gnæ

gnæ
 luſtat
 nibus
 ſed ex
 tero,
 ſum a
 nequit
 nos q
 nobis
 viciffi
 rere a
 zation
 inclina
 itaq;
 cupit,
 à bon
 citati
 lia ca
 poſſeſſ
 troruſu
 ſimili
 terren
 ſiſtenc
 ritate
 religio
 optat
 occul
 malum
 ſagit,
 re ne
 tum,
 Bonu
 Quat

gnæ

gnæ calliditatis & astutiz. Vnde sicut moris est luctatoribus secum decertantibus invicem sese manibus complecti, non quidem ex amore amicitiz, sed ex cupiditate victoriæ, vnius videlicet de altero, in terram antrorsum aut retrorsum, dextrorsum aut sinistrorsum prostrazuro reportandæ. Ita nequissimi nostri hostis diaboli mos est, amplecti nos quodammodo ad instar amici (videlicet grata nobis & quasi rationi consentanea offerendo) ac vicissim à nobis mutuuum consensus nostri requirere amplexum, dum nimirum nos luctâ suæ tentationis vno quopiam è quatuor modis astute, inclinare, prostrernere, ac superare nititur. 1mo itaq; modo antrorsum videlicet aliquem deijcere, cupit, quando illum expresse & aperte retrahere, à bono, & inducere ad malum contendit, sollicitatione nimirum suâ & allectione per delectabilia carni, oculis, & cordi. *id est*, per voluptates, possessiones, & honores mundanos. Vel deinde antrorsum aliquem prostrernere conatur, dum eum, similiter à bono retrahit, ac inducit ad malum, terrendo illum difficultate resistendi vitij, & insistendi virtutibus ac perseveranter, rigorem, asperitatem, labores, correptiones, & mortificationes religionis sustinendi. 2do modo, id est retrorsum optat aliquem diabolus prostrernere, dum eum, occultè ac fradulenter, *ut pote* sub specie boni ad malum pulsat, aut à bono reuocare curat: quod facit, quando priori modo contra illum prævalere nequit, eo quod iam plene abominetur peccatum, & virtutem amplectatur. Vnde S. Bernardus nunquam nisi boni simulatione deceptus est.

Quatuor autem actibus [sicuti benè aduertit D.

Bon. lib. 7. d. prof. relig. cap. 5] sub specie bo-
 ni diabolus tentando gradatim procedit: vt enim
 facilius eius recipiatur persuasio, *primo* loco sola
 bona proponit, *secundo* bona malis mixta: *tertio*,
 ficta ac falsa bona, sed vera mala: *quarto*, cum
 iam incautum aliquem sic irriterit ac illaquea-
 vertit; in aperta eum peccata deicit. *Ex gr.*
 Aliquem doctorem fratrem Novitium volens sedu-
 cere, ac e Religione ad mundum reuocare. *Imo.*
 illi proponit ac persuadet, quod nimirum potuis-
 set vitam eternam ita in seculo; sicut & in religio-
 ne consequi mandata DEI seruando, eleemoly-
 nas faciendo, & alios verbo & exemplo ad bonum
 incitando, presertim cum iam modum mentaliter
 orandi, & praxim spiritualiter viuendi acceperit.
 Ecce *imo* loco, sola bona proponit, *Si est*, observan-
 di mandata DEI propositum. *Postea*, suggerit &
 commendat illi libertatem in seculo, quod videli-
 cet liberum sibi esset ibi orare, ieiunare, recreati-
 onem honestam capere, comedere, bibere, dormire, ac
 omne opus bonum ac indifferens implere, aut eti-
 am in causa rationabili omittere quodcumq; vel-
 let. Ecce bona permixta malis, *id est*, propria vo-
 luntate, qua occasionem prebet omnium malorum.
Tandem affectum illius excitat ad amorem socio-
 rum, parentum, amicorum, & bonorum tempora-
 lium. Ecce iam falsa bona: quia incautum fal-
 lunt hominem; & occasionaliter vera mala. *po-*
stremo sic iam illaqueatum, ac e Religione edu-
 ctum, in aperta peccata deicit; ita ut peiora illi-
 us fiant nouissima, plusquam prima. Ecce scorpi-
 us, qui blandam habet faciem, sed caudam qua oc-
 cidit venenosam. Eodem quoq; modo hic nocens
 occul-

occul-
 contra
 cedere
 omne
 illi vi
 veras
 abhor
 hamo
 sterna
 ens, c
 tatis,
 xofus,
 Sic al
 minis,
 genda
 xisse
 cie de
 tem c
 & co
 ctione
 faciat
 lio pu
 solet
 niq; i
 quem
 tum &
 Vel q
 quand
 viciat
 oratio
 sua ra
 ut nec
 ari po

occultus hostis, sese in Angelum lucis transformans contra quemlibet bonum / religiosum in a. iem procedere solet: cum enim nequam cognoscit illum omne apertum detestari peccatum, tunc suggerit illi vitia ac peccata sub specie virtutum; ut putans veras virtutes, quarum est amore captus, illa non abhorreat, sed appetat; quo ipso tanquam piscis hamo, aut avis laqueo, ab illo comprehensus prosternatur: ut qui erat humilis, mansuetus, obediens, castus, deuotus &c. mox sub specie zeli, pietatis, ac discretionis, inueniatur verè superbus, rixosus, impatiens, proteruus, impurus, acediosus &c: &c aliquando nonnullos sub pretextu boni regiminis, & fulciendæ regularis obseruantia ad ambiendam & alijs inuidendam prælationem se induxisse gloriatur. Sic quibusdam incautis sub specie deuotionis, ac spiritualis dilectionis, frequentem cum aliquibus deuotis faminis conuersationem & collocationem persuadet; ut paulatim affectionem eorum erga illas spirituales, degenerare faciat in amorem carnalem. Sic multos sub pallio purioris conscientia, non in paucos deducere solet scrupulos, errores, & perplexitates: Sic deniq; in similibus casibus, simili pelle ouinâ indutus, quemuis bonum religiosum, minus videlicet cautum & circumspectum, capere ac decipere conatur. *Vel quoque* retrorsum diabolus prosternere vult, quando alicui sollicitè coram DEO ambulanti conuitiatur, quòd iam consenserit peccato, quod malè orationi & virtutibus insisterit; quod proposita sua rarò aut nunquam ad effectum deduxerit &c. ut nequam de ipsius desperatione aliquando gloriari possit. 310 & 450 modo, seruos DEJ infernalis

luctator deicere studet dextrorsum videlicet ac sinistrorsum, quando in quacunq; prosperitate aut aduersitate, siue nimirum spirituali siue mundana, à DEO constitutos, tam per seipsum, quàm per adiectos sibi homines, *Vel* adulationibus malè succendit, *Vel* irrisiõibus malè humiliat; ita ut quandoq; cogantur, quamuis non sufficienter, tamen efficienter, aut in vanis inaniter gloriari *aut* à bonis viliter desistere, *aut* etiam mala nequiter operari. *Porro* dextrorsum diabolus tentare dicitur, quando aliquem ad peccandum sollicitans, facit illi spem peruersam de misericordia DEI, ac facilem pròmittit veniam, & citam à peccato pollicetur resurrectionem, verbum illud iniquum constituens aduersus eum. *Psal:* 40. Numquid qui dormit, non adiciet ut resurgat? Sinistrorsum verò, quando labentem criminaliter, in abyssum desperationis præcipitare quærit. *Vnde* S. Chrys. Vtrumq; periculosum est, & confidentia peruersa, & desperatio: nam confidentia nimia, stantem everrit; & desperatio post lapsum non permittit resurgere. *Deniq;* diabolus nos tentat dextrorsum & sinistrorsum, quando devios nos facere conatur à rectitudine iustitiæ ac virtutis, siue per excessum, siue per defectum. Verùm vt adhuc magis perspecta habeatur calliditas inimici nostri diaboli, magisq; ac magis laquei eius cognoscantur, conculcentur, & conterantur; non abs re erit, in sequentibus articulis prodere, eius aliquas sentationum ac astutiarum species, quibus vel maxime nouellos ascetas infestare decipere, ac irretire consuevit.

ARTICVLVS IV.

*De septem Speciebus tentationum :
vel alias de septem diabolis. quorum no-
mina sunt: Cur, Nequaquam, Plus, Mi-
nus, Melius, Medicus. Scrutator.*

Prima Species tentationis, seu *Imus* diabolus di-
citur Cur. Hęc specie primi parentes nostri de-
cepti sunt in paradiso, cū dixisset eis serpens in-
fernalis. *Gen. 3* Cur pręcepit vobis DEUS,
ut non comederetis ex omni ligno paradisi? Hac
etiam specie fratres nostri pręsertim iuniores ten-
tari solent, quando ex impulsu diaboli curiosę rati-
ones inquirunt piarum suę religionis traditio-
num constitutionum, consuetudinum, ac ordina-
tionum, sensualitati videlicet ipsorum contrariarum:
non quidem ut illas fideliter approbent, ac melius
custodiant; sed potius vt aliquam occasionem ac-
cipiant eas cauillandi, reprehendendi & contemnen-
di: ac inde suos Superiores, tanquam superfluarum
& inutilium ceremoniarum ac obseruationum in-
ventores vel promotores, temerę iudicandi, carpen-
di, & odiendi.

Secunda diabolus dicitur Nequaquam. Ab hoc ten-
tatore primi Parentes nostri sic dementati fuerint,
ut potius credere maluerint diabolo mendaciter
pollicenti & dicenti: Nequaquam morte moriemini,
quā DEO suo veraciter sententianti. *Gen. 2.*
De ligno scientię boni & mali nē comedas: in-
quacunq; enim die comederis ex eo, morte morie-
ris. Eadem tentatione pulsari solent noui religio-

si, ut nimirum non credant Magistris suis, & alijs Patribus Senioribus: dùm eis prædicunt, quod ex certa diutinaq; experientia exploratum habent, eos videlicet facile peiores effici in religione, quàm fuissent in sæculo: Si nimirum ab initio suæ conversionis, ingrati beneficiorum DEI, præsertim, vero vocationis eius ad sanctam Religionem extiterint: si exercitium orationis mentalis neglexerint: si mortificationi tam externæ quàm internæ studio se non vacauerint: si principia politica & habitus prauos ante professionem non vicerint: si à quolibet peccato mortali diligenter ac perseveranter sese non custodierint: si quascunq; correptiones humiliter ac patienter acceptare, non studuerint &c:

3us diabolus dicitur Plus, & *4us* Minus, quorum *alter* suadet incipientibus, vel maxime animo promptioribus ac deuotioribus plus orare, quam pia suadet discretio, & sancta religionis consuetudo postulat; plus laborare, quam exigit obedientia; plus affligere corpus mortificationibus, vigilijs, ac ieiunijs, quam rationabiliter Superiores concedere volunt: ut hinc apud se in multam veniant, de sua perfectione & sanctitate existimationem, caputq; suum & pectus nimis debilitent, & vires corporis naturales euerrent: ac tandem ad onera religionis sustinenda inhabiles omnino reddantur. *Alter* verò è contra inducere vult incipientes, præsertim animo segniores, ac ad bonum tardiores, ad Minus [videlicet, alijs fratribus] orandum, legendum, meditandum, vigilandum, laborandum, & mortificationibus vacandum, quàm pia religionis consuetudo, & rationabilis superiorum præceptio

ptio re
plicibu

510.

lius.
specie
rit illo
ris.
nas tr
pellatu
specier
boni p
sens in
tias m
studijs
alibus
lectio,
ternis
tuncur
virtut
tanqu
cipien
dicio
contra
obedie
offere
ariola
nolle
malum
na no
tur ve
aus, r
bedier
Es su

ptio requirit; ut sic sensim otio assuefacti, multiplicibus tandem vitiorum laqueis impicentur.

514. Species diabolicæ tentationis vocatur Melius. Hostis enim noster diabolus dum etiam sub specie boni servos DEI decipere nequit, tunc querit illos capere sub specie maioris boni, seu melioris. Vnde sicut ille dicitur 2. Cor. 11. Sathanas transfiguratus in Angelum lucis: ita hic appellatur *Psal 90*. Dæmonium meridianum: quasi speciem maioris claritatis, seu imaginem maioris boni præferens ad decipiendum quos tentat. Præsens itaq; diabolus, ruinam suas ignorantibus astutias molitur, dum eos pulsat potius ad vacandum studijs in se melioribus, *utpote* internis ac spiritualibus [*qualia sunt*: cultus silentij ac solitudinis, lectio, meditatio, oratio &c.] quam exercitijs externis seu corporalibus, quæ à Superiore committuntur ac demandantur; ut sic fratrem, obedientiæ virtutem ignorantem, contra suum Superiorem, tanquam indigna & vitæ spirituali contraria præcipientem, malè permoueat; & ut sic proprio iudicio innitentem reddat, inobedientemq; efficiat, contra illud quod dicitur 1. Reg. 15. Melior est obedientia quàm victimæ; & auscultare magis quàm offerre adipem arietum: quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare; & quasi scelus idololatricæ, nolle acquiescere. Vnde S. Bern. inquit: Grande malum propria voluntas, quâ fit, ut bona tua, bona non sint. Etenim si in die ieiunij mei inueniatur voluntas mea, non tale ieiunium elegit Dominus, nec sapit illi ieiunium meum, quod non obedientiam, sed vitium propriæ voluntatis sapit. *Es subdit.* Ego autem non solum de ieiunio, sed de

de silentio, de vigilijs, de oratione, de lectione, de opere manuum, postremo de omni obseruantia Monachi, vbi inuenitur voluntas sua in eo, & non obedientia Magistri sui, idipsum sentio: minime prorsus obseruantias illas, etsi bonas inse, inter virtutes censuerim deputandas.

Huius diabolus appellatur Medicus. Huius diaboli talis est suggestio. Non insistas *inquit* lectioni continuato studio, ne oculorum caliginem incurras. Vacando orationi non indulgeas lachrymis, ne ipsos etiam oculos amittas. Noli qualibet nocte ad matutinum surgere, ne debilitatem capitis acquiras: quodcumq; autem te contigerit non surrexisse, dicito te fuisse infirmum, male dispositum &c: Noli multum quotidiano labore te fatigare & conficere, ne citam incurras mortem: aut quoq; ne fractis viribus corporalibus, debilis ac valetudinarius longo tempore vivas. Has, aut his similes, tentator aliquando suggerit fratribus propositiones; ut illos desides, tepidos, molles, otiosos, delicatos vitæq; longioris cupidos efficiat, contra quod Dominus ait *Math: 11.* Regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Et *capo 7o.* Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem. Et *cap. 24.* Vigilate, quia nescitis diem neq; horam. Et *Job. 5.* Homo nascitur ad laborem. Et Apostolus *1. Cor. 3.* Vnusquisq; propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Idem quoq; Medicus tentator, sæpe suggerit fratribus dum infirmantur superiorem de illis minorem curam habere, quam ex præscripto regulæ tenetur; & alios fratres minus sibi seruire, quam vellent sibi serui.

serviri
eos pro
ptum
tential
eos, &

7
tatoris
opera,
inde o
faciend
rum in
conteg
fratres
nes, de
Superio
te, ac
quod s
teris st
dum &
ca nim
storum
rum; u
endo,
aliquam
cum ei
Prou: 2
tur à g

De O
Osta
Osta

serviri: ut sic ad impatientiam & murmurationem eos prouocare possit contra aliud Regulae præscriptum *cap. 10.* Fratres habeant humilitatem & patientiam in persecutione & infirmitate, & diligant eos, &c.

7^{mus} diabolus vocatur **Scrutator**. Huius tentatoris natura est, stimulare fratres ad scrutandum opera, intentiones, & merita aliorum fratrum; vt inde occasionem eos vilipendendi & seipfos magnificiendi accipiant: *Vel quoque*, ut suos defectus illorum imperfectionibus, coram propria conscientia contegant. *Deinde* muneris ipsius est, excitare fratres ad examinandum & scrutandum præceptiones, decreta, & quasuis sententias ac ordinationes Superiorum; an videlicet iuste, recte, pie, discretè, ac prudenter per eos factæ sint: vt inde aliud scandalum accipiant. Deniq; huius tentatoris studium est, permouere fratres ad examinandum & scrutandum iudicia DEI inuestigabilia, circa nimirum prædestinationem ac vocationem electorum, & præscientiam & reprobationem iniquorum; ut stultè patrocinando, seu inique compatiendo, damnandis, aut iam damnatis, in DEO aliquam considerent iniustitiam, propter quod vna cum eis damnentur ac reprobenentur. iuxta illud *Prou: 26.* *Qui scrutator est Maiestatis, opprimetur à gloria.*

ARTICVLVS V.

De Octaua specie tentationis, seu de Octauo diabolo, qui dicitur Discretus.

Octauus diabolus solet vocari per ironiam **Discretus**

cretus, eo quod tanquam impostor scelestissimus, Superiores religiosorum, quos videt profectui spiritali, fratrum sibi in Domino commissorum studiosè insistere ac inuigilare, suggerit bonis subditis esse indiscretos, inhumanos ac intolerabiles, ut eos tam peruersissimo studio conturbatos reddat, & in charitate erga suos Superiores refrigerescere faciat, ac monita illorum & correptiones, spernere odioq; habere efficiat: & ut versâ vice, ipsi etiam à Christo spernâtur & contemnantur. scit enim diabolus, fratrem diuisum animo à suo Superiore, fieri quasi hominem capite truncatum: *id est, à Christo* [cuius hic vices gerit Superior] eiusq; influentiâ illuminationis cœlestis, & quorumuis donorum gratuitorum esse disiunctum ac separatum: quia dicit Dominus *Luc. 10.* Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. Et per Spiritum S. *Prout. 1.* Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea. Quia vocaui & renuistis, extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoq; in interitu vestro ridebo. *Quapropter* dum quid eiusmodi subditis diabolus suggerit, cogitent potius [sicut sancti Patres censuerunt, quod in vitis eorum legere est] illos Superiores, qui suos subditos non exercent in mortificatione passionum, & abnegatione propriæ voluntatis, quiq; non offerunt eis occasionem exercendi obedientiam, humilitatem, & patientiam cæterasq; virtutes, indiscretos & inhumanos esse: perinde ac indiscretus & inhumanus

nus est
ri enim
ac pru
vet] c
instar

Hinc
quiens
potius
tiz frat
in mal
tium.

lite pro
quod re
carnale
indigna
subita
tate co
contur
am nin
ac irrit
charita
suos su
cens: S
Domin
vult seo
structio
gatione
prouoc
via ad
consurg
seu, mo
am via
virtute.

nus est pater qui filium famelicum non cibati pari enim modo mortificatio & virtus [quam sancta ac prudens Superiorum vexatio in subditis promovet] cibus & pabulum est animæ, eam videlicet instar panis roborans & confortans.

Hinc instat callidissimus tentator eiusmodi inquietans vexationem, ac tam crebram correptionem potius esse occasionem turbationis ac impatientiæ fratrum, & concitamentum passionum eorum in malum, quam instigationem ad virtutis exercitium. *Vide* S. Paulus dicit *ad Eph. 6.* Patres nolite provocare ad iracundiam filios vestros *Ad quod responderur:* quod illi patres tam videlicet carnales quam spirituales, hoc loco filios suos ad indignationem provocare dicuntur, qui aut nimiam subitam passionem commoti, aut ex duritia & asperitate cordis contra omne ius & fas pluribus eos contumelijs aut maledictionibus afficiunt; aut etiam nimijs verberibus seu laboribus illos onerant ac irritant. Verum superiores, qui ex impulsu charitatis, varijs moderatè vexant mortificationibus suos subditos [sicut ibidem admonet S. Paulus dicens: Sed educate illos in disciplina & correptione Domini. per disciplinam autem hanc intelligere vult secundum S. Hieron: & S. Chrysostr. tam instructionem & doctrinam salutarem, quam castigationem paternam] illi non ad impatientiam eos provocant sed ad patientiam: nulla enim alia est via ad patientiam, quam resistentia indignationi consurgenti contra correptionem aut corripientem, seu, mortificatio motuum impatientiæ; sicut etiam via ad humilitatem & castitatem ac cæteras virtutes, est ipsa cohibitio impulsuum Superbiæ, &

luxuriz, ac reliquorum refrenatio vitiorum. *Deinde* malignus instat spiritus subditis suggerens, quod saltem ille Superior indiscretus & inhumanus, imò quoq; persecutor, oppressor, ac turbator fratrum dicendus est, qui subditum in aliquo deficientem, non iam ex charitate & affectu mansuetudinis; sed ex passione aut odio, acri increpatione & crebra mortificatione vexat & irritat, contra illud quod ait S. Paulus *ad Galat. 6.* Fratres, & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto [*id est*, si deliquerit aut peccaverit] Vos qui spirituales estis [*id est*, vos qui spiritualem habetis iurisdictionem] huiusmodi instruite in spiritu lenitatis [*id est*, subiectos vobis in Domino instaurate sanâ doctrinâ, & mansuetâ, leni, paternâ, ac blandâ correptione] considerans teipsum, nê & tu tenteris. *Ad hoc respondetur imo.* Istam propositionem diaboli esse meram exaggerationem, imposturam, iudicium temerarium, ac mendacium, nam & pater mendacij est, qui licet veritatem, quandoq; dicere videatur, mentitur tamen; *Vel* veritas eius non est veritas formalis, nisi materialis. *puta* ex intentione mala ac peruersa proveniens, ut nimirum hac arte incautos ad aliquod peccatum promouere queat; *Vel* quia ut vnus veritatis revelatione fidem adstruat omnibus suis mendacijs, quibus nimis curiosoq; credulos calidissimè supplanter. *2do respondetur.* quod non ille Superior dici debet turbator, quamuis subditi per eum ad bonum stimulati turbentur; sed ille, qui professionis aut obligationis suæ immemor existens, à Domino sibi commissis conuiet peccantibus. *De Elias Regi Achabo* [dicenti sibi 2^a Reg. 18. Tu

es qui
 Israel se
 mandata
 do dici
 mortific
 solimæ
 cationem
 luntatis
 Quamvis
 in bono
 Angelus
 4to. Po
 secutor
 cutio.
 stianos
 deles,
 quod d
 sequent
 quâ sic
 gistri d
 etiam
 quatu
 rigant
 & in t
 ritum
 in illu
 sicut ju
 sta per
 Clemen
 diligen
 futuru
 Molest
 indici

es qui conturbas Israël] ait: Non ego turbavi
 Israël sed tu, & domus patris tui, qui dereliquisti
 mandata Domini. *310 respondetur.* Potest eo mo-
 do dici bonus Superior esse turbator fratrum im-
 mortificatorum, quo & Christus Herodis & Iero-
 solimæ turbator extitit, qui non dedit alicui oc-
 casionem turbationis, sed vnusquisq; malæ vo-
 luntatis ex ipsius aduentu illam sibi sumpsit.
 Quamvis etiam bonorum fratrum bonus superior,
 in bono sensu dici potest turbator: quia & bonus
 Angelus, bonam MARIAM turbasse perhibetur.
40. Potest bonus Superior in bono sensu dici per-
 secutor bonorum fratrum, duplex enim est perse-
 cutio. *alia* odij, qualis fuit tyrannorum in Chri-
 stianos, & qualis hucusq; est hypocritarum in fi-
 deles, in iustos, & in veros Christi servos, juxta
 quod dicit Dominus *Matth: 10.* Cum autem perse-
 quentur vos &c: *Alia* est persecutio charitatis,
 quæ sicut persequuntur parentes suos filios, & ma-
 gistri discipulos, rationabiliter eos castigando; ita
 etiam Superiores in Domino sibi subditos perse-
 quuntur. *Vel* ut hoc ipso præteritos eorum cor-
 rigan defectus. *Vel,* ut à futuris eos præservent,
 & in timore Domini, ac in reverentia ejus anti-
 stitum conservent. De hac persecutione S. Chryl.
 in illud *Prov: 12.* Qui parcit virgæ &c sic ait:
 sicut iusta ira, non est ira sed diligentia, sic ju-
 sta percussio, non est percussio, sed correctio. Et
Clemens alex. Qui ad gratiam loquuntur, parum
 diligunt; qui autem ad vtilitatem acerbisunt, in
 futurum sæculum beneficio afficiunt. Et S. Aug.
 Molestus est medicus furenti phrenetico, & pater
 indisciplinato filio; ille ligando, iste cædendo, sed
 ambo

ambo diligendo: si autem illos negligent, & pe-
 rire permittant, ista potius falsa mansuetudo, cru-
 delitas est. *Vnde quoq;* subditis Spiritus S sic lo-
 quitur. *Pror: 4.* Tene disciplinam, ne dimittas
 eam, custodi istam, quia illa est vita tua. Et
Sap: 1. Sapientiam enim & disciplinam qui abij-
 cit infelix est: & vana spes illorum & labores si-
 ne fructu, & inutilia opera eorum. *5to responde-*
ntur, duplicem esse charitatem superiorum, *aliam*
mansuetudinis, aliam severitatis. *Vnde* in spiritu
 lenitatis, & in charitate mansuetudinis superiores
 boni corripiunt illos fratres, quos experiuntur esse
 animi promptioris ad bonum, & tractabilioris:
 illos autem in charitate & spiritu severitatis, quos
 etiam cognoscunt voluntatis esse tardioris & duri-
 oris, ac proprii iudicii pertinacioris. Hanc utraq;
 charitatem, *S. Paulus* se habere profitetur *1. Cor: 5.*
 Quid vultis, in virga veniam ad vos, an in cha-
 ritate & spiritu mansuetudinis? ubi non contra-
 distinguit virgam à charitate: quia repugnat vir-
 gam, seu correptionis severitatem tanti Apostoli,
 carere spiritu charitatis. *Unde S. Aug: lib: 3.*
contra Parmen: tom: 7. hæc verba declarans, sic
 ait: Numquid tamen & virga sine charitate est,
 quia ita contextuit. In Virga veniam ad vos, an
 in charitate? sed quod sequitur. Et spiritu man-
 suetudinis. Admonet intelligi, quia & virga cha-
 ritatem habet: sed aliud est charitas severitatis,
 aliud mansuetudinis: vna quidem charitas est, sed
 diversa in diversis operatur. *6to respondeatur.* O-
 dium esse duplex, bonum & malum. *Bonum odi-*
um illud est, quo boni superiores odio habent fra-
 tres delinquentes cum *S. David,* dicente *Psal: 138.*
 Per.

Perfecto
illos.

S. Aug:
propter
quod m
ait Don
minibus
dio, bo
suos sup
monicio
vit regi
Perfecto
ci facti
malo oc
suum su
& ordin
sequatur
plum ej
S. Paulu
qui habet
sibi desi
omnia,
subditos
tur, id
Nec præ
& injust
modo r
se fit: s
ejus inju
jus imit
rnala ill
spiciat r
iuxta qu

Perfecto (*id est*, bono ac Sancto) odio oderam illos. Hoc autem est perfectio odio odisse, *inquirit* S. Aug: ut vitia non homines oderis, nec vitia propter homines diligas. *Malum odium* illud est, quod mali forent contra bonos, juxta illud quod ait Dominus *Matr: 10.* Eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Eodem quoque odio, bonos subditos præsens diabolus curat odisse suos superiores, propter sibi molestias eorum admonitiones & correptiones, quemadmodum curavit regium odisse Proheram. *Vnde cum dixisset:* Perfectio odio oderam illos. *Subjunxit:* Et inimici facti sunt mihi. *7mo respondetur.* Sic ita quod malo odio, ac ferali passione superior concitatus, suum subditum hostiliter tractet, ac contra leges & ordinationes Patrum sibi præscriptas injustè persequatur: Non audeat tamen subditus apud seipsum ejusmodi Superiorem judicare: quia dicit S. Paulus. *1. Cor. 2.* Spiritualis (*id est*, Superior qui habet jurisdictionem ac potestatem spirituales) sibi desuper à Domino datam in subditos) judicat omnia, (*id est*, judicat omnia subjecta sibi, & ipsos subditos ac incipientes) & ipse à nemine judicatur, *id est*, à nemine subditorum judicari potest. Nec præsumat subditus in suo superiore peccatum & injustitiam considerare, aut inquirere, quoniam modo respectu subditorum illum se habere necessè sit: sed potius convertatur ad Christum, & ad ejus injurias ac passiones recogitandas, propter cujus imitationem in humilitate & patientia quævis mala illata facile erit sibi sustinere; nec non inspiciat regulas subditis à Sanctis Patribus traditas, juxta quorum præscriptum ad amissum curet se

habere cum suo Superiore, credens fideliter ac devotè, datum esse de cælo illi hanc persequendi se potestatem, & quodammodo maledicendi sibi præceptionem, juxta illud Domini oraculum *Joan. 19.* Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper, & juxta illud Regij Prophetæ. *2. Reg. 16.* Dominus præcepit ei ut malediceret David, si fortè aspiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac.

ARTICVLVS VI.

De nona specie tentationis: seu de nono diabolo, qui vocatur Zelus.

Nonus tentator dicitur Zelus, qui excitat in fratribus quemdam Zelum DEI atq; religionis propriæ, utpotè imprudentiâ, perturbatione, & amaritudine animi plenum; ac desinens in multas contentiones, detractiones, murmuraciones, aliâq; peccata hinc venientia, sub specie boni, ac discreti Zeli (præsertim in illis, quos cognoscit concepisse quidem bonum affectum erga DEUM, & propriam Religionem, sed nondum plenam possedissee experientiam vicissitudinum multarum, quæ in qualibet religione quantumvis reformatissima, evenire solent; nec adhuc acquisivisse perfectam notitiam legum, ac omnium excusabilium, & inexcusabilium, licitorum & illicitorum) irritans corda eorum adversus Superiores, & alios fratres in religione antiquiores; quos nimirum putant, judicant, ac existimant, regulam secundum decla-

ratio-

satione
ta Sedis
edita,
bus Sup
ad amu
rication
in sum
præserti
quotidia
untur.
lus DE
bilis. a
subdito
lus incip
tus, præ
respectu
num v
di, ac n
displicet
onabilit
endi des
delicet
perfe
libet eni
virtute
est indig
sus eos i
UM, aut
peccanti
autem z
peratum
ximi, de
xemplari

rationes Summorum Pontificum præscriptas, decreta Sedis Apollolicæ pro reformatione religiosorum edita, statuta generalia & provincialia à Majoribus Superioribus tradita, imo & ipsa DEI præcepta ad amissum non servare: nec pro ejusmodi pravationibus (proh dolor) aliquam penam subire: in summum videlicet scandalum aliorum fratrum præsertim juniorum, qui pro minoribus, (exposè quotidianis) defectibus, continuè acriter corripuntur. *Obviatur* imo huic dolosæ tentationi; *Zelus* DEI duplex est, laudabilis nimirum & damnable. *Zelus laudabilis* alius est incipientium seu subditorum; alius perfectorum ac Superiorum. *Zelus* incipientis ac subditi est (quilibet enim subditus, præsertim paucorum in religione annorum, respectu Superioris, incipiens censetur esse) continuum videlicet ardensq; studium fugiendi, detestandi, ac mortificandi in se vitium, quod sibi in alijs displicet: & imitandi virtutem, quæ in alijs rationabiliter probatur & laudatur: necnon corripendi defectuosos, & confirmandi virtuosos, ipse videlicet suorum bonorum operum exemplo. *Zelus perfecti seu antiquioris religiosi, & Superioris* [quilibet enim Superior, & in religione antiquior, tam virtute quàm experientia putatur esse perfectus] est indignatio animi ætuosa, rationabiliter aduersus eos insurgens, qui indigna agunt contra DEUM, aut sancta religionis instituta, ac desinens in peccantium castigationem & correctionem. Hunc autem zelum D. Bonau. de sex alis Savaph. temperatum habere vult pietate seu compassione proximi, deuotione & discretionem, seu prudentiam, exemplaritate, & patientia Superioris. *Zelus da-*

mnabilis *alius est* iniquus, *alius absq;* scientia. Zelus iniquus, seu etiam hypocriticus, *Imo est* livor ac furor palliatus iustitiæ tegumento, concitati animi contra peccata, siue vera, siue nimis exaggerata, siue imaginaria, *id est*, ficta & ementita, in eorum videlicet, qui sibi sunt odio ultionem, diffamationem, despectionem, & condemnationem directus; ad suæ autem iustitiæ more pharisaico ostentationem, ac deniq; pro sua parte ad aliorum animorum captationem, ordinatus. *2do.* Zelus hypocriticæ mentis ille est, quo zelat aliquis contra aliorum vitia pro DEO aut religione, cum ipse vel iisdem, vel alijs adhuc peioribus vitijs irretitus sit, vt merito ei illud dici possit: Hypocrite eijce trabem primo de oculo tuo, & sic valebis eijcere festucam de oculo fratris tui. *3mo,* quando quis zelat contra vitia aliorum, cum suo fastu, & aliorum contemptu: ut condignè possit sibi dici, quod dictum est Diogeni narratur, aienti: Calco fastum Platonis. dùm videlicet in contemptum Platonis fastus & ambitionis, illius calcaret culcitram. Calcas *inquit* Plato sed alio fastu. O miseram huiusmodi sortem, calcare seu corrigere aliorum defectus ac peccata, alijs peccatis ac defectibus. Zelare ac pugnare pro iustitia, DEO ac religione, armis videlicet elationis, præsumptionis, contentionis, detractionis, susurrationis, murmurationis, & odij [*proh dolor*] contra iustitiam DEI, pacem religionis, ac præcepta charitatis. Zelus DEI absq; prudentia, vel alias non secundum scientiam, aut etiam immortificatus, immoderatus, indiscretus, ac præsumptuosus, multipliciter haberi potest. *1mo* quando medijs discursibus perturbatæ rationis con-

citarur
dam, d
norem
respectu
lum ha
gna Ni
bat S
zelo su
non re
Domin
& con
dicitur
quæ ve
rum su
à pecc
tentia,
interpre
quia ei
aliquoc
aut vsu
tellectu
rarè en
latores
ac legis
savit
quodq;
præcept
ne pruc
olenter
prouide
zania v
dicitur
contra

citur ac inflammatur animus ad ultionem fumentam, de fratribus indigna agentibus aduersus honorem DEI aut profectum religionis, absq; aliquo respectu correctionis peccantium. Huiusmodi zelum habuit Ionas, quando doluit quod ciuitas magna Ninive, iuxta id quod prädixerat, non ruebat. Similiter Iacobus & Ioannes Apostoli eodem zelo succensi fuerint, quando contra Samaritanos non recipientes nuntios Domini, dixerunt *Luc. 9.* Domine vis, dicimus, ut ignis descendat de cælis & consumat illos. *2do.* Zelus præter scientiam dicitur, quando consurgit contra facta aliorum, quæ vel nonnisi occulta sunt peccata, vel peccatorum suspensiones meræ, vel facile possunt excusari à peccato. *Et potè* ignorantia inuincibili, inaduertentia, intentione rectâ, fide bona, benigna legis interpretatione dispensatione superioris: *Vel etiam,* quia eiusmodi factis peccatur nonnisi contra ius aliquod nunquam obseruatum, nec plenè receptum, aut vsu contrario præscriptum, aut benè non intellectum, nec sufficienter explicatum ac distinctum: rarò enim ius, seu lex per se, aut per suos legislatores distinguitur ac explicatur: sed per iuris ac legis Doctores. *Vel de nōq;* contra ius, cuius cessauit obligatio propter cessationem illius finis, quodq; impediriuum est alterius legis seu iuris, præceptiq; nobilioris ac dignioris. *3to.* Zelus sine prudentia illorum est, qui præcipitanter ac uolenter vitia aliorum extirpari cupiunt, minimè prouidentes ac præcauentes, quòd dum colligi zizania volunt, nè triticum quoq; ipsum simul eradicetur. *Vnde* est, quod huiusmodi zelus pugnat contra iudicia DEI altissima, quæ sapientissime

406   A R T I C U L U S VI.

mittunt mala semina cum bonis crescere usq; ad messem: & hoc, *vel*, ut incipientes, sicut reproborum exemplis, doctrinam & modum in religione, sancte ac laudabiliter viuendi accipiunt: ita vice versa, ex pravorum defectibus occasionem ac instructionem habeant, quomodo viuere non debeant: *Vel quoq;* ut ipsi mali, exemplis bonorum tandem corrigantur aliquando: *Vel saltem*, ut malorum mala voluntas, bonorum passiuæ purgationi ac illuminationi proficiat, iuxta illud *D. Aug.* Nè putetis gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere DEUM: omnis malus, aut ideo uiuit ut corrigatur, aut ideo uiuit, ut per eum bonus exerceatur. Vtinam ergo qui nos modo exercent, conuertantur & nobiscum exercentur; tamen quamdiu ita sunt ut exercent nos, non eos oderimus; quia in eo, quod malus est quis eorum, utrum utq; in finem perseveraturus sit, ignoramus: & plerumq; cum tibi videris odisse inimicum, fratrem odisti, & nescis.

410. *Zelus absq;* scientia & consilio est, quando quis palam contra peccantes pro honore DEI, aut obseruantia religionis pia quadam permouetur indignatione, qui nondum per studium propriæ mortificationis plenam de tentationibus ac passionibus suis obtinuit victoriam: nec adhuc pro suo zelo ad imitationem Christi ac Sanctorum eius, quasuis persecutiones patienter sustinere paratum habet animum. Nam huiusmodi zelotes DEI persuadeat sibi necesse est, quod etiam peccans aduersus insurgentem contra suos defectus, alio zelo, aut nimirum malo, aut bono insurrecturus sit: *modo quidem*; quia qui audes ex certa scientia peccare in

in DE
peccare
um, ut
se ab e
tionis i
zelotes
mortific
rat in m
do, seu
rum ex
nimirum
ac præsi

Ve sicut
ille zeli
subditus
tra indi
diuino,
nire dic
vina in
diuino,
Si autem
cedi nec
cuius v
suis ten
bene op
modi p
à DEO
solet im
à spiritu
ve ac i
tionabi
rius pr
derio b

in DEUM, aut in religionis institutum, facilius peccare audebit in obseruatorem suorum defectuum, vtraq; s. manu (*id est*, per fas & nefas) sese ab eo defendens, ac in eum tela suæ indignationis iaciens: *bono autem celo*, quia etiam ipse zelotes DEI, forsitan habet alios suos defectus, acri mortificatione & correptione dignos: *aut* quia errat in modo zelandi, *nempe* peccantem diffamando, seu contra eum strepitum murmurationis aliorum excitando: aut in aliorum officium ad quos nimirum zelare spectat, importune, intempestiue, ac præsumptuose sese ingerendo.

Ve hinc quæri potest, vnde nam proveniat ille zeli impulsus, quo imperfectus seu incipiens ac subditus pro DEO aut obseruantia regulari contra indigna facientes agitur: an videlicet à spiritu diuino, an verò à spiritu diaboli? Nam si provenire dicatur à DEO, nefas erit non cooperari divinæ in actioni: ideo enim agitur quis à spiritu diuino, ut illud agat, ad quod agendum pullatur. Si autem provenire respondeatur à diabolo, concedi necesse esset diabolum sibi ipsi contradicere, cuius vnicum studium est pulsare hominem suis tentamentis ad male agendum, non verò ad bene operandum. *Ad hoc respondetur*, quod eiusmodi pulsus imperfectorum potest provenire tam à DEO quam à diabolo: Agi autem ac impelli solet imperfectus aliquis, *expose* novellus religiosus à spiritu diuino, non ut præcipitanter, intempestive ac inordinatè; sed præmeditatè, opportunè rationabiliter, ac debito modo zelum animi sui exterius prodar: vel saltem, ut solo ipso interno desiderio bonum seu honorem DEI zelozè promovenda

di peruratur; multa enim desideria sancta sæpe suis DEUS inspirare solet, quibus illos ardere vult (*Ut est*, desiderium conuertendi peccatores ad penitentiam, & infideles ad veritatem fidei agnoscendam, patiendi persecutionem pro iustitia, aut sustinendi martyrium propter Christi imitationem, hanc vel illam ingrediendi religionem reformatam, &c:) ad quæ tamen implenda non dat illis modum, tempus, facultatem, & occasionem: solo nimirum volens illos esse Apostolos, martyres, ac religiosos affectu. Dùm etiam pulsat imperfectos seu novos religiosos diabolus ad zelandum pro DEO ac institutis Patrum, tamen sibi ipsi non contradicit: quia hoc ipso transformat se in Angelum lucis seu veritatis, ut inde occasionem habeat suscitandi alium contra eos, aliorum persecutionis zelum: ac postea sumat ansam, ipsos in ipsorum nimia comprehendendi perturbatione animi ac odio consurgente ipsis contra huiusmodi defectuosos, ac alio zelo sese impugnantes; & consequenter contra propriam religionem, ac sui ad eam vocationem. Huiusmodi autem odium aut gravem animi indignationem ex immissione diaboli religiosus concipiens, in maiori versatur periculo æternæ damnationis, quàm alius homo mundanus, ut potè pluribus peccatis implicatus, sed tamen amore religioni addictus: quia talis amor, sicut initium est aliquod conversionis, & signum saltem remotum saluationis eius; ita viceversa, tale odium, est exordium alicuius reciduationis, seu reuersionis, ac indicium aliquod reprobationis: quorum vtrumq; priuilegijs Christi Domini S. R. Francisco datis facile comprobatur.

Hinc

Hinc de
pientes
ac sese
iam prio
quia for
bono co
nisi sibi
quidem
aliquan
dicitur,
ritanz,
am non
spiritual
non aut
da sunt
Falsum
lis obse
secreto:
indiger
inordin
aliquan
promou
ligione
manam
S. Fran
ali pro
dicens
felle ho
magis
ideo p
volui,
mea on
pientia

Hinc deinde obijci potest; quod nimirum si incipientes ac imperfecti pro religione non zelassent, ac sese aliquâ murmuratione non opposuissent, iam pridem obseruantiam illius rueri necesse esset: quia fortè, vel non inueniuntur perfecti, ut pro bono communi agant; vel si inueniuntur, non nisi sibi ipsis attendunt. *Respond. 1mo.* Verum, quidem est, quod zelus incipientium indiscretus aliquando prodest bono communi (nam vulgò dicitur, quod obseruantia literalis regulæ Minoritanæ, stat fratrum murmuratione) quomodo etiam nonnunquam profunt aliquibus ad profectum spiritualem propria peccata, & potè occasionaliter non autem causaliter; verum nulla ratione facienda sunt mala, ut eueniant bona. *Respond. 2do.* Falsum esse, quod regulæ Minoritanæ rueret literalis obseruantia, nisi fulciretur zelo fratrum indiscreto: quia alias (quod est cogitare indignum) indigeret Christus Dominus noster aliqua fratrum inordinatione ac imprudentia (ex qua tamen, dum aliquando euenit, scit ac solet elicere bonum) ad promouendam, conseruandam, & gubernandam religionem sanctam, qui nec aliquam sapientiam humanam ad hoc munus requirit: sicut coram B. P. S. Francisco protestatus est (dum ille pro spiritu-ali profectu suæ religionis nimio zelo cruciaretur) dicens: quid tantoperè sollicitus & anxius es miselle homuncio pro hac religione, aut putas non magis illam esse meam, quàm tuam? nonne ego ideo per te simplicem ac indoctum fundare illam volui, ut videlicet gubernatio & promotio eius, meæ omnino, non autem humanæ adscriberetur Sapientia. *Respond. 3mo.* Non ruit statim obseruan-

tia regularis, nec disciplina vitæ spiritualis collabitur, quamvis ruere & collabi minus expertis videatur, dum videlicet aliquando nonnulli defectus aliquorum Superiorum aut fratrum, siue etiam totius Communitatis dissimulantur ac tolerantur, ob aliquam rationabilem causam, solis notam Superioribus: imò quoq; etiam si per negligentiam Superiorum id ipsum eueniat: quia huiusmodi defectus mox corrigentur, *Vel* exemplis bonis aliorum fratrum, *Vel*, admonitione maiorum Superiorum, ut potè visitatorum, *Vel* cita mutatione prelatorum, *Vel* separatione ab invicem fratrum ac translatione illorum, *Vel* amotione occasionis malæ &c. *Respond:* 410. Multi sunt viri perfecti ac sancti in religione, quamvis curiosis inquisitoribus & indiscretè zelozis, ac apud se ipsos iustis & prudentibus non videantur esse, ob aliquos nempe illorum defectus, aliqua reprehensione dignos, quos etiam ipsi perfecti detestantur summò opere *Vnde est*, quod alias huiusmodi nec S. Petrum summum Christi Antistitem vellent habere perfectum, qui apud S. Paulum reprehensibilis erat: nec S. Ioannem, quem diligebat IEZVS, qui tam in sua persona quam cæterorum Apostolorum ac Sanctorum aiebatur: Si dixerimus quod peccatum non habemus, mendaces sumus, & veritas in nobis non est. *R. s. s. 10.* Multum agunt perfecti pro bono religionis sibi ipsis attendendo prius quam bono communi iuxta ordinem charitatis, quamvis inquieris & temerarijs agere non videantur: nam docent eos suo exemplo pacem Christi cum omnibus habere, charitate aliorum defectus cooperire: legem Domini nostri, aliorum onera portando adimplere; suos

suos Superi
rando e
lium DE
mecos d
animi pe
pediunt
lectæ r
tempus
commun
perire &
culis hab
huiusmo
gestionis
velli vsq
eibus, su
suorum
filij sub
sub actio
stodia &
tanquam
nica def
tis; tan
suorum
venes cu
facile a
duntur:
bona ad
ur nimir
diu in su
velli, s
delicet h
ris, inor
rioris ra

suos Superiores reuereri & amare, non considerando eorum imperfectiones; sed potius ipsum filium DEI, cuius Antistites sunt, in illis discernendo, *neque* docent eos fugere omnem impatientiam ac animi perturbationem: quæ in se, & in alijs impediunt charitatem, suntq; semina pestiferæ ac maledictæ murmurationis: tandemq; docent eos, cum tempus visitationis aduenerit, omnia pro bono communi, quæ illis recta suadet ratio Superiori aperire & relinquere, solum DEUM semper præ oculis habendo. *Obusant* 2do. præfenti tentationi huiusmodi responsione ad ultimum punctum suggestionis eius. Apud omnes religiosos fratres Nouelli usq; ad præfinitum tempus à summis Pontificibus, sunt sub cura, correptione, ac instructione suorum Patrum spiritualium, quodammodo tanquæ filij sub educatione parentum; tanquam pupilli sub actione tutorum; tanquam discipuli, sub custodia & disciplina Magistrorum, & pædagogorum; tanquam pueri pro addiscenda arte aliqua mechanica destinati, sub institutione professoris illius artis; tanquam serui sub potestate & iurisdictione suorum dominorum. Hac itaq; ratione fratres iuvenes cuiuslibet religionis, quamuis mali non sint, facile à suis Superioribus corripuntur ac reprehenduntur: nam sicut caro recens, quamuis etiam sit bona ad comedendum, tamen sale mortificatur; ut nimirum eo ipso à corruptione præseruetur, & diu in sua integritate conseruetur: ita fratres Nouelli, sæpè sale mortificationis exercentur, ut videlicet hoc ipso à corruptione passionum, sui amoris, inordinatæ voluntatis, proprii iudicij, ac inferioris rationis discursuum purgentur ac præseruentur.

412   **ARTICVLVS VI.**

tur; assuetiq; ab adolescentia iugo Christi portan-
do ac malis tolerandis, in virtutibus bonum odo-
rem spirantibus promoveantur, ac in perpetuum
firmentur; quâ enim via adolescentes ambulant,
etiam cùm senuerint non recedent ab ea; & quo se-
mel imbuti fuerint virtutum unguento, illius diu
seruabunt odorem. *Verum* alia est ratio Seniorum,
qui iam sunt exempti à cura Magistrorum spiritu-
alium, & à disciplina iuuenili: hi etenim commu-
niter pro quotidianis defectibus paruis acriter non
corripiuntur, nisi admonentur ac rogantur, ut se-
ipfos corrigant. quia dicit S. Paulus 1. *T. m.* 510.
Seniorem nē increpaueris, sed obsecra ut patrem:
iuvenes (ut pote exemplos à cura Vicariorum)
ut fratres. Pro maioribus autem defectibus & gra-
uioribus peccatis, puta notorijs ac publicis, plus
etiam & grauius publicè puniuntur, iuxta delicti
exigentiam: Verum pro illis peccatis, quæ occulta
sunt & non nisi solis Superioris aliquo modo pro-
bata, occultè etiã corripiuntur: si verò nullatenus
probari possunt; tamen pro solis indicijs ali-
qua leuiori pena, siue nimirum positiva, siue nega-
tiua plectuntur. Hinc iam patet, quod scandalum
illud iuuenum, non est datum sed acceptum,
quale illud fuit Pharizorum, inuidorum
& hypocritarum, quod de Christi, ac
de discipulorum eius vita, &
doctrina accipiebant.

ARTI.

A
De dia
riosus,
Blasph
dis

DECIM
licet,
tibus, ill
ipso, sic
tes enim
tum pecc
erunt co
nondum
nimis ali
re; alio
etiam ta
demnare,
superatus
legere et
non sum
adulteri,
Perfectus
entibus c
ligione p
vitare p
imperfec
ipsa expo
suggerit,
veniri p

ARTICVLVS VII.

De diabolo, qui dicitur Perfectus, Curiosus, Laudipeta, Lasciuus, Tetricus, Blasphemus, Amor placendi, Timor displicendi, Linguae, Si, Accusator fratrum.

DEcimus tentator dicitur Perfectus, ex eo videlicet, quod suggerere solet nonnullis incipientibus, illos jam esse perfectos ac sanctos: ut hoc ipso, sic facile ac imprudenter credulos (incipientes enim facile credunt se esse perfectos, dum statum peccatorum, quem per gratiam DEI deseruerunt considerant; status vero perfectionis, cuius nondum limina attigerunt conditiones ignorant.) nimis altè sapere, ac multum de seipsis præsumere; alios autem tanquam minus perfectos, aut etiam tanquam peccatores temerè iudicare, condemnare, ac desplicere, faciat. Hac tentatione superatus Phariseus, stans apud se orabat, [sicut legere est *Luc: 18*] DEUS gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus. *Vel* ex eo Perfectus vocatur, quia è contra nonnullis incipientibus quandoq; persuadet, quasi nunquam in religione perfecti possent fieri, eo quod nullatenus vitare possint, quamvis velint ac studeant, omnes imperfectiones, & omnia peccata venialia, sicut ipsa experientia docet; quæ etiam de causa, iisdem suggerit, nullum alium in sua religione posse inveniri perfectum, licet contrarium narretur, &

credatur; vt hâc suâ calliditate faciat illos temerè iudicare & contemnere suam imprimis religionem, ac postea quosvis alios viros perfectos; minùsq; ab hinc curare asceticam disciplinam, & omnne studium virtutum. Verùm sic tentati, seriò admonentur à sapiente illis verbis *Eecl. 7.* Noli esse nimium iustus. Nimum autem quis iustus ac perfectus esse cupit, quando ab omnibus imperfectionibus & peccatis venialibus purus omninò evadere conatur; quod nunquam alicui perfectorum in hoc statu corruptionis vllò modo concedi solet: non enim per viam innocentiz ac originalis iustitiz, vult suos DEUS redire ad Paradisum vitæ æternæ: sed per viam humilitatis, cuius nobis materia seu occasio inest, ipsa videlicet nostræ corruptæ naturæ ad malum propensio, quotidianos defectus nobis parturiens. *Vide est,* quod imperfectiones & venialia peccata, virorum profectui spiritali fideliter insistentium, potiùs illorum promovent & conservant [puta occasionaliter, divina sese interponente sapientiâ] quam impediunt, ac extinguunt perfectionem: nam quemadmodum carbones ignis, facillimè in cinere per noctem usq; in crastinum diem conservantur; ita charitatis ac cujuslibet virtutis perfectio, cinere venialium peccatorum ac nonnullarum aliarum imperfectionum respersa, per noctem præsentis miserimæ vitæ usq; in crastinum æternitatis diem satis bellè custoditur.

Vndecimus tentator dicitur Curiosus. Hic persæpè religiosus suggerit, illam potiùs inquirendam eis esse scientiam, quâ gloriosi redderentur mundo, quàm quâ spiritualis eorum promoveatur vitæ

idem

idem quod
rum inve
nova, vid
grata fun
ex eis ho
tionis su

Duode
ne deiciu
placeant,
dentur &

Tred
ris studiu
mum ad
resum,
corporali
vientem
amandam
aut quab
candum
seu dem
endum e

Quart
tricus &
tores, no
stes, tur
ras, que
reverent
eos conc
gionem,
contra fi
seu illor
cium
gitation

idem quoque, persuadet illis occulta ac secreta aliorum investigare, & coram alijs propalare; audire nova, videre pulchra, habere chara, & quæcunq; grata sunt sensibus experiri: vt hoc ipso fiant ex eis homines vani, mundani, indevoti, & vocationis suæ immemores.

Duodecimus vocatur Laudipeta. Hac tentatione deijciuntur, qui bona faciunt, non vt soli DEO placeant, verum vt ab hominibus videantur, laudentur & promoveantur.

Tredecimus dici solet Lascivus. Hujus tentatoris studium est, nimis commovere appetitum infimum ad concupiscendum pactum & potum saporosum, delicatum & immoderatum non tantum corporali necessitati, quam gulæ & luxuriæ deservientem: ad aspiciendam oculo immortificato, & amandam affectu sensuali speciem alterius lexius, aut quasi alterius; ad sæpè conversandum & jocandum cum ejusmodi personis, ad palpandum seu demulcendum eas ad adulandum & blandiendum eis, &c.

Quartus decimus & *Quindecimus* diabolus Tetricus & Blasphemus dicitur. Huiusmodi tentatores, nonnullis suggerere solent cogitationes tristes, turbulentas, superbas, iracundas, invidas, severas, querulosas, suspiciosas, amaras, inhonestas, irreverentes & malignas; multifariam stimulando eos contra fratres, contra Superiores, contra religionem, seu religionis institutionem ac disciplinam; contra fidem, contra fidei ministros, contra Sanctos seu illorum imagines, contra DEUM ac eius iudiciorum vias iavestigabiles. *Verum* huiusmodi cogitationes, si nonnisi passivæ sunt, non est cur timeant.

meantur; quia non solum non nocent viro spiritali, verumetiam purgationi eius passim delerunt.

Sexdecimus. & decimus septimus. tentator, vocatur Amor placendi, & Timor displicendi. Horum vterq; suadet ascetis favorem, amicitiam, benevolentiam & gratiam hominum magnificare, ac nimio studio captare; ut his inescatos, paratos efficiat DEUM potius offendere, ac legem eius violare, quam aliquando hominibus displicere velle. Eiusmodi favorem S. Paulus fugiebat, cum diceret *ad Galat. 1.* Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. Vnde & S. David *Psi 52.* Quoniam DEUS dissipauit ossa eorum, qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam DEUS speravit eos. *Verumtamen* Sanctum ac laudabile est, velle placere hominibus, non quidem propter suum commodum transitorium, sed propter illorum utilitatem spiritualem: in quo sensu S. Paulus voluit placere suos discipulos eorum proximis dicens *Rom: 15.* Vnusquisq; proximo suo placeat in bonum ad edificationem. Quare & de seipso idem Apostolus ait *1. Cor. 13.* Per omnia omnibus placeo non quærens quod mihi vtile est; sed quod multis, ut salvi fiant.

Decimosextus tentator appellatur Linguax: cuius studium est incitare fratres ad immodicam & incircumspectam loquacitatem, vel alias ad vaniloquium ac multiloquium; quod aliquo peccato carere nequit, sicut patet *Proverb. 10.* In multiloquio non deerit peccatum. *Ut potè* aut mendacij, aut iactantia aut adulationis, aut irrisationis, aut contentationis, aut murmurationis, susurracionis, detra-

detractio-
res vidi le-
piaz tace-
ficilius eff-
tuum, si
postremo,
nard. Le-
sed gravit-
vrit: levi-
leviter fer-
volat, ide-

Decimus
consuevit,
gr. Quat-
huc cautu-
orationi
tutibus stu-
gionis &
dum prop-
ne eijcere
det, ut o-
ad divina
firmans, q-
saeculo, q-
ta spiritua-
esset culpa
rens ei, q-
bi postea
tit aliquen-
sefe exerc-
plus non
cæterisq;
obijcit ill-

detractionis, &c: *Vnde S. Ambros.* Quam plures vidi loquendo in peccatum incidisse, vix quempiam tacendo: ideo tacere posse, quam loqui, difficilius est. *Idem.* Ingreditur mors per ostium tuum, si falsum loquaris, si turpiter, si procaciter; postremo, si vbi non oportet loquaris. *Et S. Bernard.* Levis quidem sermo, quia leuiter volat, sed graviter vulnerat: leuiter transit, sed grauitervrit: leuiter penetrat animum, sed non leuiter exit; leuiter fertur, sed non leuiter revocatur: facile volat, ideo facile charitatem violat.

Decimus nonus diabolus vocatur Si. Hic tentare consuevit, per suppositionem circa possibilium. *Ex gr.* Quando bonum nouitium cernit [minus adhuc cautum, & nondum suas astutias expertum] orationi diligenter insistere mortificationi & virtutibus studiosè incumbere, ac in amore suæ religionis & vocationis proficere; mox ei ad meditandum proponit. Quid faceres, si te ex ista religione eijcerent? Et postmodum fraudulentè ei suadet, ut omninò resignatam habeat voluntatem, ad divinam circa se huiusmodi ordinationem asfirmans, quod facile, iam possit servire DEO in saeculo, quandoquidem tantopere profecerit in vita spirituali, quod si in peccata recideret, non sua esset culpa, sed eorum qui se eiecerunt: *Vel* suggerens ei, quod possit aliam intrare religionem, si sibi postea placuerit. *Vel quoq;* Quando aduertit aliquem bonum religiosum in proposito æterno sese exercere ac roborare, DEUM videlicet amplius non offendendi, ac in timore & amore eius cæterisq; virtutibus iugiter proficiendi; protinus obijcit illi eiusmodi propositionem? Quid faceres,

si certo scires, te non esse predestinatum, ac DEI electum? *Vel* si in hanc, aut in illam occasionem peccandi incideres? *Vel* si hanc, seu aliam haberes persecutionem? *Vel* deniq;: Quid faceres; si comprehendereris ob fidei confessionem, & conijcereris in carcerem teterrimum ac fatidum; torturâq; tibi acerbissimâ, crudelissimâ, & prolixissimâ adhiberentur? His ac alijs similibus modis sceleratissimus & calidissimus hostis seruorum DEI, in sua contra eos tentatione procedere solet; ut conturbatos reddens, pristinum affectum deuotionis eorum erga religionem conceptum refrigerare queat, studium Virtutum eos negligere faciat, feruorem orationis in illis extinguat, charitatem DEI nascentem in odium suo studio conuertat, proposita æterna eorum frangat; & quod impium est, illis eligere persuadeat. *Verum* non conturbetur nec animo concidat bonus religiosus ad auditionem huiusmodi sibi illi serpentini: sed potius agnitâ prius suâ infirmitate, DEO se auxiliatori ac Salvatori suo fideliter & humiliter commendat, omnem in eo suam collocans fiduciam: quia ipse aut non permittet se tentari supra suas vires, aut in huiusmodi tentatione auxilium sibi efficax præstabit.

Vigesimus, diabolus dicitur Accusator fratrum: cuius natura est stimulare fratres, vt se defendant & excusent in suis defectibus, aliorum accusatione; quod nimirum hos defectus contraxerint per indiscretionem Superiorum, per scandala fratrum, per occupationes religionis, &c.

PARS

De

De re

tat

OMNIS

aut i

dicitur;

ficatur h

virtus ne

est, quâ

Harum v

cum hoc

cedit à

diata &

luntate i

& quæ v

tur tent

sio vero

mento s

lo, depo

autem v

alsa con

quâ nim

Dominio

permitte

nostram,

P A R S II.

De remedijs contra tentationes
Spiritualium.

ARTICVLVS I.

De remedijs, & fructibus, seu vilitatibus probatiuae tentationis.

OMnis quippe tentatio nostra, aut est probatiua, aut inductiua. *Probatiua* seu probationis illa dicitur; quâ nimirum exploratur, probatur, & perficitur fides, patientia, perseuerantia, & quælibet virtus nostra. *Inductiua* verò seu inductionis illa est, quâ ad peccatum inducimur & sollicitamur. Harum vtraq; à sola pendet voluntate DEI, verum cum hoc discrimine: quòd probatiua tentatio procedit à divina positiua voluntate, *ut potè* immediata & mediata: illa, quæ est à positiua DEI voluntate immediata, propriè dicitur tentatio à DEO; & quæ venit à voluntate mediata, propriè vocatur tentatio ab homine, ut Antistite DEI. *Tentatio* verò inductionis, veniens ab homine, ut instrumento satanz; necnon à mundo, carne, & diabolo, dependet à voluntate DEI permissiua. Est autem voluntas DEI permissiua, *alio* antecedens, *alio* consequens. Permissiua consequens illa est, quâ nimirum dicitur DEUS (*Matth. 6.* in orat. Dominica) iaducere nos in tentationem, *id est* permittere, ut propter incuriam & negligentiam nostram, in cooperando vocationi & gratiæ illius

diuinæ, à diabolo inducamur in consensum tentationis. Vnde est, quod dicitur *Apo. 3.* Quia tepidus es; & nec frigidus nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo. *Pel* quâ multos DEUS permittit tentari & cadere ingrauiâ peccatâ, in pnam aliorum peccatorum, iuxta illud *Apo. 21.* Qui nocet, noceat adhuc, & qui in sordibus est, sordescat adhuc. *Verum* tentatio dependens à voluntate diuinâ permissiuâ antecedente, non est inductiua ad malum, sed probatiua ad bonum: ad hoc enim DEUS permittit à malis hominibus, à mundo, carne, diabolo, tentari suos electos; ut nimirum probentur, ut exercentur, ut excitentur, ut meliorentur.

Hinc nota, quod DEUS nunquam permittit malum, ut aliud malum inde sequatur: quare dùm voluntate antecedente permittit tentationis malum; hoc facit, vt inde nobis proveniat perfectus nostri spiritualis bonum: dùm autem consequente voluntate permittit malum; hoc facit, vt inde iustitiæ eius punitiuæ bonum, exterius nobis innotescat. *Inde est*, quod sicut tentatio inductiua statim à principio fugienda, reprobanda, ac superanda est; ita quoq; probatiua in magna humilitate ac patientia, & cum gaudio spirituali sustineri debet.

Imum itaq; remedium probatiuæ tentationis est, ipsum videlicet tolerare illam humiliter ac patienter, iuxta illud quod dicitur *Ecel. 3.* Sustine sustentationes DEI, coniungere DEO & sustine, ut crescat in nouissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe; & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: quoniam, in
igne

igne prob
receptibil
tet ex v
Quoniam
patientia
nis, que
habitante
nau: *lib.*
dicente:
sustine, &
pugnæ, p
veniet in
tibi Dom
daberis v
ritis, &
plene vit
suae flag
contende
mus; ne
sumus;
nusquam
minos ex
Quo ibo
Et *lob. 9.*
quis res
go nos c
mur. *ba*
ac humil
nouissim
[iuxta
promere
scripta es
cum in t

De remedijs contra tentationes spiritualium, 421.

igne probatur aurum & argentum, homines verò
receptibiles in camino humiliationis. Idipsum pa-
tet ex verbis Christi Domini prolatis *Apoc. 3.*
Quoniam seruasti verbum [*id est, praeceptum*]
patientia meæ, & ego seruabo te ab hora tentatio-
nis, quæ ventura est in orbem. Vniuersum tentare
habitantes in terra. Idem comprobatur ex D. Bo-
nau: *lib. 2. de prof. relig. cap. 6.* in hunc modum
dicente: Patienter & humiliter Virgam Domini
sustine, & dignum te iudica afflictione & labore
pugnæ, patienter tolera, confidens quod tibi pro-
ueniet in bonum: quia sic citius placabilis erit
tibi Dominus, & purgaberis à peccatis, & emun-
daberis vitijs, & ditaberis virtutibus, scientiâ, me-
ritis, & gloria. Vnde & *S. Greg.* Qui appetit
plenè vitia vincere, studeat humiliter purgationis
suae flagella tolerare: cum DEO non possumus
contendere, nec per iustitiam, quia peccatores su-
mus; nec per potentiam, quia infirmi & servi eius
sumus; nec aufugere ab eo per astutiam, quia
nusquam eum latere possumus, & dominij eius ter-
minos exire, iuxta illud quod dicitur *Psal: 113.*
Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam?
Et *Iob. 9.* Sapiens corde est, & fortis robore:
quis restitit ei, & pacem habuit? Humiliemus er-
go nos coram ipso, & sic misericordiam consequemur.
hac ille. Quis igitur tentationem patienter
ac humiliter non tolerabit? ut nimirum in die
nouissimo illam dulcissimam Christi cantilenam,
[iuxta D. Bonau. *in Dieta salutis Tr. 10. cap. 6.*]
promereatur audire cum alijs Viris Apostolicis, quæ
scripta est *Luc. 22.* Vos estis, qui permansistis me-
cum in tentationibus meis, Ego dispono vobis,
sicut

sicut disposuit mihi Pater meus, regnum; ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeat super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. Quod prouidens Dauid in spiritu, clamabat in cælum. *Psal. 138.* Proba me DEUS, & scito cor meum; interroga me, & cognosce semitas meas. Et deinde post victoriam tentationis coram DEO gloriando agebat: *Psal. 16.* Probasti cor meum, & visitasti nocte; igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. *Vt potest* iniquitas consensus in peccatum: aut iniquitas impatientiæ seu desperationis. Vnde etiam Sancti, qui iam pertransierunt & superauerunt tentationes suas, semper glorificant DEUM in cælo, dulciter canentes illud *Psal. 65.* Quoniam probasti nos DEUS: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum: induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro, imposuisti homines super capita nostra: transivimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.

Ad id remedium est probatiuæ tentationis, gaudium videlicet spirituale, iuxta illud *D. Iacobi cap. 1.* Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis, *id est* nolite fratres mei contristari in vestris tentationibus: nam eo ipso exhilarabitis tentatorem vestrum, & audacitatem eum facietis contra vos, ac spem ei maiorem addetis vestri casus futuri; sed è contra enitimini omni gaudio gaudere [puta, pleno & perfecto] ut inde vester inimicus magis capiat tristitiam, & timidus reddatur, ac de sua ex vobis repertanda desperet victoriâ. Huius autem gaudij rationes sunt septem, ipsi videlicet septem fructus, quos tentatio

tatio v
est, qu
electi
ctiones
tentati
nisi qu
& alte
Ante h
quod p
ros ill
alteros
tatio r
at ma
mali t
innote
amor
xta ill
vester,
Et Tel
rat ut
am D
tanqu
bus v
purum
am m
sicut i
& in
è cont
transi
impro
maleo
statim
& me

tatio viris asser spiritualibus. *Item* igitur fructus est, quod videlicet interuenientibus tentationibus, electi à reprobis per sua placita, seu per suas electiones dignoscuntur ac secernuntur: tempore enim tentationis quid aliud electi & reprobi operantur, nisi quod alteri eorum eligunt bonum ac vitam, & alteri malum ac mortem, iuxta illud *Ecol. 3.* Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei dabitur illi. *Et consequenter*, alteros illorum facit DEUS suos electos, & reprobos alteros. Quamobrem verum est illud, quod tentatio non improbat, sed qualis est quisque probat ac manifestat: in tentatione enim, sicut cuiuslibet mali hominis panditur iniquitas, ac immortificati innotescit vitium? ita boni ac probi viri, palam fit amor erga DEUM, & patientia illius clarescit, iuxta illud *Deut. 13.* Tentat vos Dominus DEUS vester, ut palam fiat, vtrum diligatis eum, an non. *Et Tob. 12.* Quia acceptus eras DEO, necesse erat ut tentatio probaret te. *Et Sap. 3.* Quoniam DEUS tentauit eos, & inuenit eos dignos se: tanquam aurum in fornace probauit illos. Ex quibus verbis dicendum est, quod quomodo aurum purum ab impuro probatur & secernitur; illo etiam modo Vir probus ab improbo dignoscitur: nam sicut impurum ac mixtum aurum, percussum sonat, & in igne positum fumat, evaporatur & minoratur: è contra verò aurum purum non sonat, & per ignem transiens, à iusto pondere non deuiat; ita quoque improbus ac irreligiosus homo, dum tentationis maleo percutitur, ac aduersitatis igne examinatur, statim edit sonitum impatientiz & murmurationis, & mox per iniustitiam ac desperationem minoratur.

sed Vir iustus versâ vice, in quavis tentatione possit, idem semper manet ac perseverat, imò per patientiam melioratur, quæ proprius, effectus probatius tentationis est. *Vnde S. Iacobus cum dixisset cap. 1. Omne gaudium existimate fratres mei, cum intentiones varias incideritis. Subiunxit: Scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur. 2da fructus tentationis est, ipsa videlicet purgatio iustorum, de qua illud extat Ioannis 15. Ego sum vitis vera, & Pater meus agricola est: omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollit eum; & omnem qui fert fructum purgabit eum [*nipote* per multas tentationes] ut fructum plus afferat. Et illud Luc 3. Cuius ventilabrum in manu eius, & purgabit aream, & congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Ad quem quæso finem. Christus Dominus in manu sua ventilabrum habere dicitur, quo nimirum coloni frumenta post trituram sursum eiaculantur, ut ea ventorum flatu à paleis repurgata accipiant & seruentur nisi in signum, quod ad instar Coloni electos suos, tanquam grana frumenti contra venti impetum, & tentationum variarum, iactitare decreverit, ut hoc modo expurgatos à paleis plurium vitiorum ac imperfectionum, tempore suo congreget ac reportet in cæleste horreum. Huiusmodi frumentum purgatum fuit S. Ignatius Episcopus Antiochenis, qui cum iam damnatus esset ad bestias, & rugientes audiret leones, ardore patiendi dixit: Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis mundus inveniar similiter & S. P. Franciscus, de quo Ecclesia sic in eius Officio: *Gratum purum, excus.**

excussa palea, summi regis intrat in horrea. Vnde & S. Chrisost. Nè existemus esse signum, quod nos dereliquerit & despiciat Dominus, si tentationes nobis inferantur; sed hoc maximum fit nobis iudicium, quod nostri curam gerit, quia peccata expurgat, & luctam ac exercendi matetiam nobis proponit.

3us fructus est, quia in tentatione mens nostra sic sensim illuminatur ac eruditur, ut tandem perfecta sui gaudeat cognitione. Vnde *Ecl. 34.* Qui non est tentatus, quid scit? Vir in multis expertus cogitabit multa; & qui multa didicit enarrabit intellectum. Et S. Aug. in *Psal. 61.* Tantum admittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut exercearis, ut proberis; vt qui te nesciebas, à te ipso inueniaris. 4us est, quia per tentationem preseruemur ab omni superbia, & conseruemur in omni humilitate; quod patet ex dictis D. Pauli *2. Cor. 12.* Nè magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus satanæ qui me colaphizet. 5us est, quia per tentationes [occasionaliter puta] promouemur in virtutibus, ut patet *1. Cor. 10.* Fidelis DEUS est, qui non patietur vos tentari, supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum. Vnde in vitis Patrum legitur de quodam discipulo, qui dum a spiritu fornicationis tentaretur, adiit Patrem suum spiritualem, ut reuelaret ei hanc suam grauem tentationem; quâ cognitâ senex admonuit iuuenem; dicens: vis rogo Dominum, ut hanc à te alienet molestiam? respondit; video Abba, quia si laboro tamen ex pondere laboris huius considero fructificare me: sed hoc rogo DEUM,

ut det mihi tolerantiam, per quam sustineam, ac semper vincam tentationem. Cui Pater: Nunc cognoui, quia in magno profectu es fili, & supergredieris me. *6tus* fructus est, erectio spei & affectionis nostræ in DEUM: nam dum stimulamur varijs tentationibus, vult nos Dominus clementissimus totaliter de proprijs diffidere Viribus, ac per viam fidem, & spem sursum erectam, & humilem feruentemq; orationem ad suum contugere auxilium. Sic faciebat David cum diceret *Ps. 24.* Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos. *Vide D. Bonau. Syn- mul. par. 3. cap. 17.* Permittis nos bone IESU tentationibus stimulari, ut ad te recurramus: Omnem viam & modum quo possis nos ad te trahere exerce, quia tecum nos cupis habere. *7mm* est, quia tentatio superata, magna præmia victoribus operatur. Vnde Iacob. *cap. 1.* Beatus vir, qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit DEUS diligentibus se. Et *apoc. 2.* Qui vicerit [suas videlicet tentationes] faciam illum columnam in templo DEI mei. Et *2. Tim. 2.* Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Et *3. Aug. sup. Psal. 60.* Vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine tentatione: quia profectus noster per tentationem nostram fit: nec sibi quisquam innotescit, nisi tentatus: nec potest coronari, nisi vicerit, nec potest vincere nisi certauerit: nec potest certare, nisi inimicum & tentationes habuerit. Et *3. Bern.* Molesta est lucta, sed fructuosa, quia si habet pœnam, habebit & coronam: non nocet sensus, ubi non est consensus: imò quod resistentem fatigat, vincentem coronat. ARTI-

De
PRIm
ga
ascertis
remota
exterior
num tr
di anip
Quonia
in tent
per pro
gestion
pulam
amor
volunt
contem
altera
sio ten
rior.
& quæ
natione
ac rand
consider
rectione
2 don
est, ipsi
se, præp
ab eis
Ecc. 2.
iustitia
ratione

ARTICVLVS II.

De remedijs inductivæ tentationis.

PRimum remedium inductivæ tentationis est fuga ipsius tentationis occasionum. Est autem, ascetis duplex occasio talis, proxima nimirum & remota. *Proxima* item occasio tentationis, aut est exterior aut interior. *Exterior* est quodlibet bonum transitorium, seu quodvis obiectum huius mundi animabus incautis gratum. Vnde *Sap. 14.* Quoniam creaturæ DEI, in odium factæ sunt, & in tentationem animæ hominum. [factæ scilicet, per propriam illorum concupiscentiam, & per suggestionem ac deceptionem diabolicam] & in musculam pedibus insipientium. *Interior* est ipse sui amor immoderatus, proprium iudicium, & propria voluntas; harum occasionum altera fugitur per contemptum mundi, & omnium quæ in eo sunt; altera per abnegationem sui. *Remota* etiam occasio tentationis, est itidem aliâ Interior, aliâ Exterior. *Exterior*, est quodlibet officium religionis, & quævis fraterna familiaritas singularis, peregrinationes quoq; , & cum sæcularibus conversationes, ac tandem infirmitates corporales. *Interior* est, consideratio alienorum defectuum in ordine ad correctionem proximi ex zelo aliquo proveniens.

Idem remedium contra inductivas tentationes est, ipsum videlicet illas prævenire nostrum, & *se*, præparatione ac præmunitione nostri, antequam ab eis præveniamur & oppugnemur. iuxta illud *Eccl. 2.* Fili accedens ad servitutem DEI, sta in iustitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Multiplici autem modo nos præparare

oportet ad tentationem. *1mo* per præscientiam, ac præcognitionem necessitatis & plurium eius utilitatum, ac per prævisionem illius iaculorum. Minus enim [*ait S. Greg.*] iacula feriunt, quæ prævidentur. Et *S. Chrysoſt.* Magna *inquis* Virtus boni est cognoscere malos, & firma tutela salutis, scire quod fugias. *2do* per quotidianas Dominicæ passionis & quatuor nouissimorum meditationes: & per exercitium cuiuscunq; bonæ actionis, quo tolluntur studia vana ac inutilia, & ipsum superatur otium, quod est ostium quarumvis seductionum. Hac enim omnia illa DEI armatura sunt, quam assumere nos vult Apostolus contra hostes nostros spirituales *Philip. 6.* dicens: Accipite armaturam DEI, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. *3tio*, Optime nos præparamus antecedenter contra tentationem, dum vigilamus & oramus, ut non inducamur, aut intremus in tentationem, iuxta quod comonemur *Matth. 26.* Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. *Nota autem*, quod sicut aliud est intrare in fornacem igne succensam, & aliud accedere ad illam: nam intrans comburitur ibi, & non nisi appropinquans calefit; ita aliud est intrare in tentationem, & aliud tentari: ille autem in tentationem intrare dicitur, qui per assensum peccato igne concupiscentiæ suæ vratur & comburitur; & ille non nisi simpliciter tentatur, qui suggestioni ad hoc exponitur, vt per detestationem iniquitatis, ac mentis in DEUM eleuationem, affectu amoris diuini magis ac magis incaleat. *Nota deinde*, quod tunc vigilare dicimur, quando persepe coram DEO renouamus nostrum æternum; serium, ac resolutum

propol
fortissi
busvis
propol
ero im
quitate
tentati
Et infr
ac infu
tasti in
bellè p
militat
quam
rium n
protect
nostrum
aliquan
tu facit
quam c
dormio
novi ve
renunti
neq; al
superas,
tra te
benè co
nostra,
virium,
mus ar
noster h
contra
dulenter
neret &

propositum studiosissime videlicet, efficacissime, ac fortissime resistendi cum auxilio ejus cælesti, quibusvis inimici nostri suggestionibus. Hujusmodi propositum fuit David, cum diceret *Psal. 118.* Et ero immaculatus cum eo; & observabo me ab iniquitate mea. *Et infra.* Quoniam in te eripiar à tentatione, & in DEO meo transgrediar murum. *Et infra.* Et præcinxisti me virtute (*id est* forti ac insuperabili proposito) ad bellum; & supplantasti insurgentes in me subrus me. 470. Perbellè præparamus nos ad tentationem per humilitatem, quæ provenit ex cognitione nostri, per quam fit, quod diffidentes de sufficientiâ virium nostrarum, præmuniti confidentiâ in solâ protectione divina, intrepide expectamus hostem nostrum. Sic præmunitus fuit *s. Macarius*, cui aliquando diabolus dixit: Machari; omnia quæ tu facis, ego melius facio: tu jejunas, & ego nunquam comedo atq; bibo: tu vigilas, ego nunquam dormio: tu castitatem colis, ego nullum actum novi venereum: tu huic sæculo ac bonis ejus abrenuntiasti, & ego nihil possideo in hoc mundo, neq; aliquid possidere cupio. Unum est quo me superas, nempe humilitas tua, propter quam contra te prævalere nequeo. 510. Præparamus nos bene contra tentationem inductionis: si membra nostra, tam videlicet exteriorum quàm interiorum virium, per studium asceticæ mortificationis facimus arma justitiæ: quæ alias diabolus, inermis noster hostis instrumenta iniquitatis, seu arma sua contra nos vertens, à nobis habere cupit, ac fraudulenter sibi impetrare pollicetur; ut nos illis vulneret & occidat. Hanc diaboli astutiam & in-

digen-

digentiam advertens D. Bonav, pramonere nos vobis
 luit, dicens *libr. 1. de prof. reg: cap: 2.* Cum im-
 mittit nobis diabolus cogitationes perverlas &
 suadet vt malum faciamus, vel loquamur; nonne
 quasi aperte videtur homini dicere; inermis sum,
 ego, contra te, non habeo unde te ledere possum,
 nisi tu praestes mihi arma tua, vt te vulnerem &
 occidam. Praesta mihi ergo cor tuum ad prava
 affectiones, vel cogitationes malas; linguam ad lo-
 quendum iniqua; & manus & alia membra ad
 actiones & opera prava, quibus lerale vulnus in a-
 nima accipias, & gratiam Domini DEI tui per-
 das, & glorie caelestis merito spolieris. Unde S.
 Apostolus *Rom: 6.* Non exhibeatis membra ve-
 stra arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos
 DEO, tanquam ex mortuis viventes, & membra
 vestra arma iustitiae.

3^{ium} remedium tentationum inductivarum, est
 resistentia ipsi initio suggestionis, iuxta illud *Pet.*
5. Cui resistite fortes in fide. Et *Iacob. 4.* Re-
 sistite autem diabolo, & fugiet a vobis. Est ve-
 ro hoc loco initium suggestionis, illud instans
 temporis, in quo a ratione superiori huiusmodi
 suggestio seu impulsus diaboli internus, legi Di-
 vine contrarius esse plene dignoscitur & appre-
 henditur. *Præsent autem* resistentia tentationi, vel
 est naturalis, vel supernaturalis. Naturalis illa
 est, quâ quis resistit peccato, nè incurrat per illi⁹
 actum aliquod malum temporale, aut nè privetur
 aliquo bono commutabili. Supernaturalis resistentia
 illa est, quâ quis ex motu charitatis dissentit
 supra omnia diabolicæ ad peccandum persuasioni
 ac inductioni propter DEUM. *Sed hac resistentia*

tia iust
 nam di
 peccan
 ex inin
 co & j
 dum co
 quemcu
 fieri vi
 cognos
 confusi
 est ipsi
 victori
 sam vi
 citame
 quâ ab
 gnami
 jaculan
 statim
 victori
 dianit
 jaculan
 psum
 tentati
 in hu
 solet f
 negati
 actus
 levato
 primit
 est. A
 quæ f
 quam
 repore

tia iustorum, alias diaboli victoria dici solet: nam diabolus ipso actu stimulando aliquem ad peccandum, nihil aliud intendit, nisi vt illum, vel ex inimico DEI majorem inimicum, vel ex amico & iusto, injustum ac peccatorem efformet; quū dum contrarium per tentati resistētiā, aut per quemcumq; ejus alium charitatis elicited actum fieri videt, eo ipso victum se esse reputat ac recognoscit: conversio enim hominis, est diaboli confusio; & iusti major profectus in charitate, est ipsius casus ac letale vulnus. Præsens autem victoria, vel est defensiva vel fugativa. *Defensivam* victoriam de diabolo reportamus, quando incitamentorum ejus impetum ac vim reprimimus, quā ab eo obsidemur, circumcingimur ac oppugnamur, *Spōsiē* actibus charitatis DEI contra eum jaculando, quamvis hoc ipso ab ejus obsessione statim non solvamur. *Fugativa* vero de diabolo victoria tunc habetur, quando virtute divina mediantibus nostris actibus charitatis adversus eum jaculatis, vim ejus non solum reprimimus sed ipsum etiam fugamus; ab obsidione nimirum ejus tentationis statim nos feliciter liberando. Porro in hujusmodi resistētia supernaturali aliquando solet se habere voluntas nostra positivē, aliquando negativē. *Positivē* se habet voluntas, quando per actus virtutum aut charitatis ipse in DEUM elevatos, impulsus diabolicos sive solummodo reprimat, sive etiam & simul fugat, vt jam dictum est. *Nota* autem majorem illam esse victoriam, quæ feliciter per actus charitatis elicited habetur, quam illam, quæ per alios actus, aliarum virtutum reportatur: similiter etiam majorem illam esse existima

xistima victoriam, quæ per actus intensiores, quàm quæ per remissiores obtinetur. *Negatiuè* verò habet se voluntas, quando tentationi se impugnantem, actualiter nec consentit, nec dissentit, sed solummodo durante illa, convertit se ad alias occupationes, donec impulsus ejus cessent, ac suggestionis memoria de mente excidat. Differt autem voluntas negativa in hoc à permissiva: quia *Voluntas permissiva* vel alias tacita ac interpretativa, aduertenter connivet ac favet suggestioni aut delectationi suo affectu, cui alias actu ipso resistere debet & potest, modo velit. *Voluntas vero negativa*, detestatur desiderium pravum seu voluptatem inordinatam in affectu, licet non in actu. *Vel* quia voluntas *permissiva* tacito consensu habet se contra peccatum. Hujus tamen voluntatis negativæ usum habere non licet, tentatione durante præsertim intensâ, propter aliquod periculum ruendi in consensum tacitum, nisi adsit justa aliqua causa: qualis est *prima* major videlicet commoditas reprimendi, ac fugandi tentationem: nam sicut equus hærens in palude seu loco cænosâ, & violenter ac impetuosè illinc se liberare contendens; magis ac magis ibi infigitur: ita studiosus vitæ spiritualis, dum aliquando apprehensam tentationem violenter, turbulenter, impetuosè & indiscretè ex imaginatione aut sensualitate eijcere conatur, non raro, magis ac magis illam se sibi imprimi experitur: & sicut viator, canes contra se à longe latrantes minimè vereri solet, attamen appropinquantes sibi ac se mordere eniteantes, diligenter Virga abigit; sic homo disciplinæ spiritualis addictus, tentationem præsertim leviter aduersum

sum se
eludat,
tere ea
sus, ob
ipso ac
zda c
spectu
cui ex
one au
test pr
necessè
tra mo

432
na &
diuini
quia
cap. 6
dentia
letali
eius ac
rium
do illu
in me
niam
& ego
ne, er
Inuoca
norific
stianus
stet si
tamen
recipit
stro se

sum se insurgentem, sufficit si negativa voluntate eludat, solo affectu spernens, & quasi non advertere eam se simulans, nisi adsit periculum consensus, ob ingravescentem eius impullum, tunc alias ipso actu positivo illam detestari necesse habet. 2da causa, ob quam licet se habere negative respectu tentationis, est necessitas ac pietas. *Et* si cui ex officio incumbat disputare, aut in confessione audire de rebus venereis, & commodè non potest propter attentionem quam tunc illi adhibere necesse est, aliquando actu positivo insurgere contra morus carnales.

Primum remedium tentationis præsertim importunæ & continuæ, ac nimis molestæ est imploratio diuini auxilij, per ferventes orationes iaculatorias: quia [sicut ait D. Bonau. *lib. 2. de prof. relig. cap. 6.* nec nostris meritis, nec viribus, nec prudentia possumus de tot hostibus triumphare, vel sine letali vulnere transire, nisi protecti manu DEI, & eius adiutorio confortati. Quod quidem adiutorium suum, promisit se nobis DEUS daturum modo illud imploremus, sicut patet *Psal. 9.* Quoniam in me sperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. Et *Psal. 49.* Inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me. Vnde quoq; ait *S. Ephrem:* Christianus inter diuersas tribulationes & tentationes stet sicut incus, quæ licet semper verberatur, non tamen dat tergum, neq; concauitatis formam in se recipit, sed eadem manet. Pro munitione ac castro semper Christum Dominum habeat, ad eumq; belli

belli tempore confugiat, dicatq;: Esto mihi in DEUM protectorem, & in locum refugij ut saluum me facias.

Sum remedium contra huiusmodi molestissimas tentationes, actualiter nos suis sollicitationibus infestantes ac obsidentes, est recursus ad rationes defensivas nostri, & fugatiuas diabolicæ calliditatis, siue nimirum per propriam, siue per alienam excogitatas industriam: quibus quidem rationibus non diabolo respondendum est, aut cum illo disputandum; sed nonnisi propriæ rationi, ac nostris dubijs & perplexitatibus, satisfaciendum: talis enim disputatio aut responsio, lummpere nobis à Sanctis Patribus prohibetur, tanquam propinquissima occasio confutationis ac deceptionis nostræ, per hostis nostri astuta, dolosa, ac fraudulenta argumenta; quæ alias inexpertis & incautis nobis, potius ab Angelo lucis, quàm ab Angelo Satanæ provenire viderentur. *Vel quicq;* recursus ad præsentiam diuinam contuendam, ad considerationes passionis Dominicæ mortis nostræ imminenti, iudicij diuini, panarum inferni, gloriæ cælestis, &c: *non* ad aliquam mortificationem intensam; modo illa non exerceatur in partibus corporis secretioribus. propter probatissimas rationes silentio inuolendas. *Vel etiam* recursus ad aliqua verba Sacræ Scripturæ tempore tentationis pronuntianda & meditanda; ut est illud apud *D. Iacob. 2. 1. 1.* Beatus Vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ &c. *Vel deinde* recursus ad spiritualement Magistrum, pro capiendo ab eo consilio contra diaboli astutias, seu ad detegendum ei suggestionem diabolicam fraudulenter

eam

fam: p
lum fu
tum p
tatione
nisi ali
tute pr
machin
trumq;
qua fat
recursu
tantis
Vade s
retur d
& serue
suader.
cap. 6.
imminu
Vel inf
stam an
ex mu
ligiosa.
tium t
Superio
screrum
turbati
hoc mo
terfugij
versioni
dem al
am ape
In fi
pugnans
rosé pu

tam: propter quod probatissimum est, mox diabolum fugam arrepturum, vbi suum dolum virulentum propalatum esse conspexerit. Verum ipsæ tentationes, nemini præterea, alteri reuelandæ sunt, nisi alias urgente graui necessitate, viro alicui virtute probato, & experienciâ occurrendi diabolici machinationibus insignito: nè videlicet inter vtrumq; inexperitum mutui scandalî ac erroris aliqua satis luctuosa consurgat occasio. *Vel tandem* recursus ad increpationem diaboli actualiter tentantis exemplo Christi Domini dicentis *Matt: 4.* Vade satana. Idiolum faciebat David cum tentaretur dicens: *Jal. 118* Declinate à me maligni, & serutabor mandata DEI mei. Et *Thomas à Kempis* suadet sic increpare illum *lib. 3. de imit. Christi. cap. 6.* vade immunde spiritus, erubescere miser: Valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis &c. *Vel insuper* recursus ad capiendam aliquam honestam animi recreationem, ac spiritus exhilarationem, ex mutua nimirum cum fratribus colloquutione religiosa. Verum recursus, præsertim verò incipientium tempore tentationis, *uolote* humanæ seu à Superiore prouenientis ad iocum seu risum indiscerum; ut sic per eum effugiatur pulsus internæ turbationis, non placet spiritualibus Magistris: quia hoc modo tentatio non superatur, sed solum subterfugitur; & risus ille ac iocus in principio conuersionis præpediens mortificationem internam, tandem aliquando vertetur in impatientiam, & furiam apertam

In suem admonendi sunt incipientes, quod dum pugnant contra tentationes, sic hilariter ac generose pugnent, quasi mox perpetuam pacem habi-

436 ART: II. De remed: ind: tent:

turi: quia sæpe hoc ipsum generosis animis DEUS largiri solet. Verùm post obtentam victoriam, gerant se deinde cautè, quasi mox pugnaturi, cogitantes dulcius sibi esse vincere tentationem, quàm fædari delectatione peccati: comparatione enim maioris ac infinibilis dulcedinis victoriam sublequentis, cum minori ac momentanea dulcedine peccati; non. autem difficultatis pugne cum incertitudine victoriæ, animus ad fortiter ac perseveranter contra hostes spirituales pugnandum, optime præparatur, roboratur, & concitatur.

FINIS.

A. M. D. G. Bq; Imm: Conc: & Seraphici
Pattis Noltri Honorem.

ER
Prim
Sec
258. 2
me noc
effectiva
25. Cor
adde o
42. 21
laborati
Hæ Hæ
dilecta,
ergo.
Interna
2. tatar
170. 3
8. spirit
dum. 1
Humilie
hæc. 20
pter. p
214. 3
sanctas.
31. Ad
proffes
quemad
227. 9
233. 3
241. 1
rum. 2
conniue

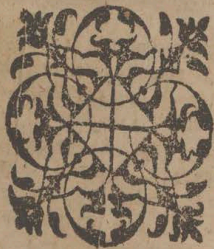
ERRATA SIC CORRIGE.

*Primus Numerus denotat Paginam,
Secundus versusum & errorem,*

258. 24. Te innocentem *adde* patientissimum,
me nocentem impatientissimum, agnosco. 1. 22.
effectivam affectivam. 12. 9. aliqua aliqua. 15.
25. Corporis *adde* poris. 24. 17. Mater pijsissima
adde oro 28. 18. atanz satanz, 32. 33. 1. nos.
42. 21. exanimans examinans. 43. 15. laborati.
laboratis. 49. 40. xternitate. xternitatis. 83. 18.
Hæ Hæc. 92. 21. gloriosior. gloriosior. 96. 90
dilecta, delicta. 97. 22. adhuc, ante. 120. 4. ego,
ergo. 135. 18. Vnicuiusq; Vniuscuiusq;. 141. 2.
Interna. *adde*. si interna. 141. 17. hoc. hoc. 147.
2. tantam tantam. 152. 2. nam ita. nam non ita.
170. 30. est. sunt. 180. acuto. *adde* telo. 184.
8. spiritu. spiritus. 191. 16. tenendum, tenen-
dum. 193. 25. Mentis, mentio. 196. 2. humiles,
humilies. 203. 26. non, nunc. 204. 7. Hanc.
hâc. 205. 19. Spiritu. Spiritûs. 209. 29. pro-
pter. præter. 209. 29. communibus. comunibus.
214. 31. impetum. impetu. 216. 5. & sanctos.
sanctas. 216. 8. magnitudine. magnitudine. 218.
31. Adore. Adoro. 219. 26. Ergo ego. 220. 5.
prodesse. prodesse. 220. 14. Queadmodum.
quemadmodum. 224. 14. Custodi. custodui.
227. 9. esce. escæ. 232. 22. de mandatis. demandatis.
233. 33. Vude. vnde. 239. 5. gratis. gratijs.
241. 15. aid. ad. 244. 7. Superiourum. Superio-
rum. 249. 12. abcus. actus. 253. 9. coniuventia,
conniuventia. 253. 14. els. esse. 253. 15. educi-

ur. educitur. 253. 22. quod. quot. 253. 32. qui
mea. quâ me. 254. 15. libidiuis. libidinis. 255.
20. patibulo. patibulo. 259. 11. si. sic. 263. 26.
nisi vulneribus. nisi in vulneribus. 266. 10. suo-
rum. suarum. 269. 22. minima. minimè. 276.
20. 0. 10. 277. 9. a imo. animo. 277. 25. man-
dat. mandata. 292. 31. præniat. præueniat. 295.
3. tentatiouum tentationum. 296. 31. infinito.
infinitè. 298. 21. iuxto. iuxta. 309. 24. vude.
vnde. 355. 10. gratia gratiam. 308. 22. inobe-
dienti. obedienti. 315. 17. llud. illud. 327. 13.
ampiori. ampliori. 330. 7. secunnum. secundum.
330. 17. sensualice. sensualitate. 340. 24. æter-
num. æternum. 354. 12. appetior appetitor. 367.
16. quoq; quoquo. 372. 20. vlllet. vellet. 377. 4.
debitis. deditis. 377. 14. exteriorioribus. exterior-
ibus. 388. 6. illaqueauertit. illaqueauerit. 395.
26. opprimetur. opprimeretur. 412. 14. exemplos.
exemptos. 412. 19. Superioris. Superioribus. 423.
1. affer. affert. 425. 22. virtubus. virtutibus. 425.
33. rogo. roga.

Peccata [†] ad Spiritū Sanctū.

Desperatio

Insuperbia

Mentis obstinatio

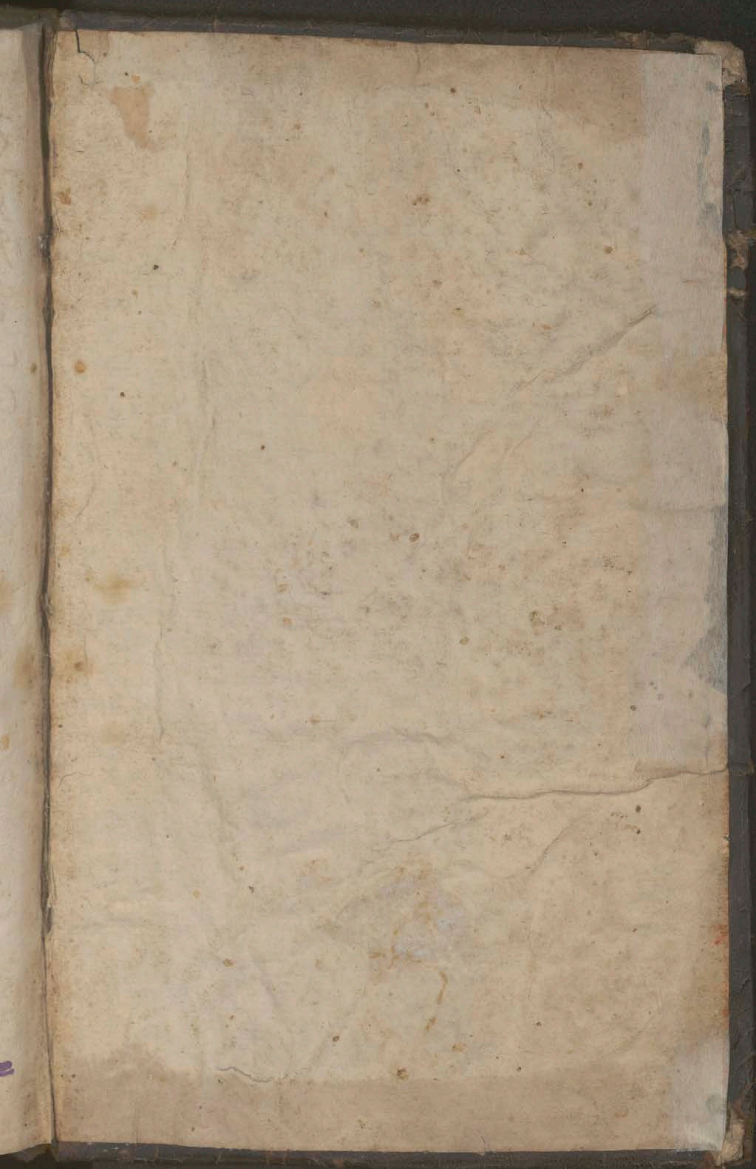
Finalis impenitentia.

Inpugnatio agnita uentatis.

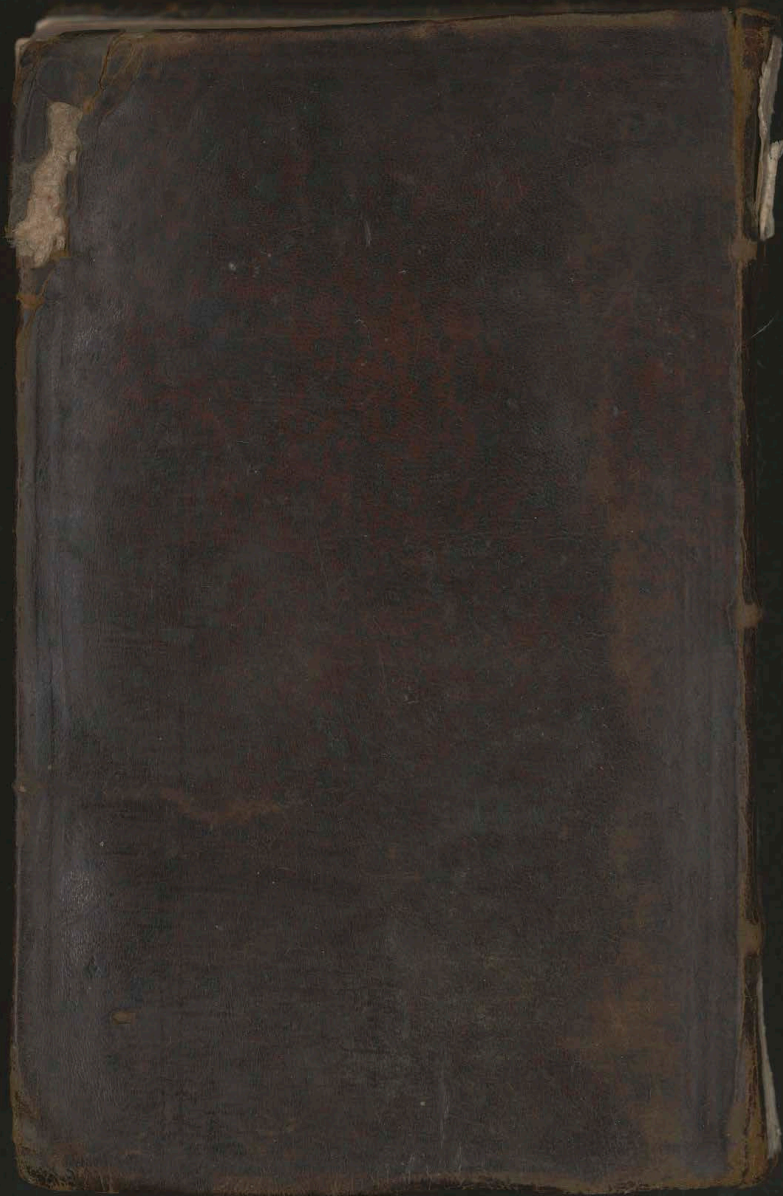
Concidenda fraternel charitatis

Two fragments of aged, yellowed paper with faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Two fragments of aged, yellowed paper with faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.